

Sotaveteraanityön tekijöitä kiitettiin (sivu 14)

Sotaveteraaniliiton ansiomitalin vastaanotti valtiosihteeri Risto Volanen.

Inkeriläiset heimovapaaehtoiset ovat asuneet Punkaharjulla 10 vuotta. Juhlissa luovutettiin suomalainen näköispainos sotilaspassista Aleksanteri Muldialle (sivu 43).

Asemiesiltojen sarja päättyi Helsingissä

Veteraaniliittojen ja Lottaperinneliiton asemiesilta täytti Helsingin Finlandia-talon ison salin ääriään myöten. Liput varattiin loppuun pian myynnin alettua. Suurelle osalle illasta kiinnostuneita ei löytynyt sijaa. Puhujanpaikalla puolustusvoimain komentaja Juhani Kaskeala. Kuva K.E. Koskivuori. (sivu 16)

Sotaveteraaniliiton hiihtomestaruudet ratkaistiin Mikkelissä

Lähtönumerolla 458 hiihtänyt, kaikkien sarjojen nopein Siiri Rantanen ja numerolla 448 maaliin N 76 sarjassa neljänneksi tullut Eva Hög vastaanottamassa onnitteluja Sotaveteraaniliiton hiihtomestaruus kilpailussa. (sivu 50)

Suomen sotien multimedia-ohjelma ylti voittoon

Kärkijoukkue Oy:n tuottama multimedia-ohjelma, joka kertoo Suomen sodista 1939–1945 ja erityisesti kesän 1944 torjuntataisteluista, palkittiin kansainvälisessä Prix Möbius -kilpailussa parhaasta vuorovaikutteisesta kerronnasta. (sivu 3)

Helsingissä 20. huhtikuuta 2005

Tammenlehvän Perinneliitto valmis osallistumaan kokonaismaanpuolustukseen

Turvallisuus- ja puolustusasiainkomitean vuosipäiväseminaarissa maaliskuussa puolustusministeri Seppo Kääriäinen kertoi seminaarin teeman ”Kokonaismaanpuolustus on Suomen turvallisuusratkaisu” tarkoittavan kaikkia niitä sotilaallisia ja siviilialan toimia, joilla turvataan Suomen valtiollinen itsenäisyys. Näillä toiminoilla tarkoitetaan valtion johtamista, ulkoista toimintakykyä, valtakunnan sotilaallista puolustamista, sisäistä turvallisuutta, talouden ja yhteiskunnan toimivuutta, väestön toimeentuloturva ja toimintakykyä sekä myös sen henkistä kriisinkestokykyä.

Kokonaismaanpuolustus jakautuu 55 konkreettiseen tehtävään. Se on aidosti eri hallinnonalojen rajat ylittävää yhteistyötä, eikä näiden toimintojen turvaamista saa vaikeuttaa reviirijattelulla.

Ministeri Kääriäisen puhe vei veteraanin ajatukset

Talvisotaan. Miten eri hallinnonalat olivat siihen valmistautuneet? Vahvistui ajatus, että yksi hallinnonala oli täyttänyt yli kaikkien odotusten tehtävänsä paikaten vuosikymmenien työllään toisten hallinnonalojen lähinnä aineellisia puutteita. Se oli opetus- ja kulttuuritoimen ala, opetusministeriö. Se työjohti Talvisodan hengen syntymiseen. Sillä voitettiin itsenäisyyden säilyminen.

Perinneliitto ja hallinnonalat

Veteraaniliittojen perustaman Tammenlehvän perinneliiton toiminnan valmistelu aloitettiin kartoittamalla liiton todennäköinen tehtäväkenttä. Samalla arvioitiin, mihin valtion hallinnonalaan kukin noin 60 päätoimintakohteesta mahdollisesti liittyisi ja mitkä olisivat ne potentiaaliset yhteisöt, joita tul-taisiin kutsumaan mukaan tähän perinnetyöhön.

Kartoituksen valmistuttua havaittiin, että lähes kaikki ministeriöt olivat kartoituksessa tulleet mainituiksi, eräät niistä lukuisia kertoja. Eniten kohdistui yhteistyöarvioita opetusministeriöön, noin kolmannes. Toiseksi tuli puolustusministeriö, sitten ympäristö- ja ulkoministeriöt, seuraavaksi sosiaali- ja terveystoimi- ja terveysministeriö. Mainitsematta jäivät vain valtiovarainministeriö sekä liikenne- ja viestintäministeriö, joiden hallinnonalalta toki kyllä yksityiskohtaisemmassa kartoituksessa löytyy veteraaniaikakaudelta vaalimisen ansaitsevia tekoja ja aikaansaannoksia. Veteraanikunnalle on kuitenkin tärkeintä, että sosiaali- ja terveysministeriön esitteessä 2004:10 ”Veteraanipolitiikka 2004-2007. Valtioneuvoston linjauksia” todetaan kaiken kattavasti: Valtioneuvosto on osaltaan valmis myötävaikuttamaan Perinneliiton

toiminnan käynnistymiseen ja vakiinnuttamiseen! Tämä hallituksen yleisesti kannustava tuen ilmaus on tavallaan sopusoinnussa sen kanssa, mitä Perinneliitto on kirjannut tehtäväkentän kartoituksessaan perinnekohteiden yleiseksi valintakriteeriksi. Kohde valitaan, jos sen vaaliminen...

- * ylläpitää myönteisiä maanpuolustusasenteita ja isänmaanrakkautta,
- * kuuluu kansanvaltaisen sivistysvaltion tehtäviin,
- * antaa aineksia nuorison ja yleensä kansalaisten kasvatukseen,
- * lujittaa kansakunnan sisäistä eheyttä,
- * vahvistaa maan ulkoista arvostusta,
- * ylläpitää muistoa sotiemme veteraaneista, heidän teoistaan ja aikaansaannoksistaan,
- * ylläpitää muistoa koko kansan ponnisteluista sotiemme aikana

Perinneliitto osa vuosisataista ketjua

Tieteen päivillä tammikuussa professori Juha Manninen toi esitelmässään ”Suomalaisuus ennen suomalaisuutta” kiinnostavan näkymän suomalaisuuden ja kansallishengen kehittymiseen Porvoon valtiopäivistä meidän aikaamme. Tammenlehvän Perinneliitto tuntee olevansa oman aikansa osa tätä vuosisataista ketjua. Veteraaniaikakauden maanpuolustusperinteitä vaalimalla se tarjoaa kasvattajille ja mielipidevaikuttajille aineksia maan ja kansan vapautta sekä itsenäisyyttä ylläpitävään työhön. Siihen toimintaan se on nyt omalta osaltaan valmis lisäämään Suomen kansan henkistä kriisinkestokykyä. Niinhän asia kokonaismaanpuolustuksen tavoitteissa ilmaistaan.

AARNO LAMPI

Uudistuva veteraanikeräys

Kolmen veteraanijärjestön sekä Kaatuneitten Omaisten Liiton ja Sotavankien yhteinen varainkeräys Veteraanikeräys toteutetaan tänä vuonna kuudennen kerran. Keräys perustuu valtaosin varusmiesten suorittamaan lista- ja lipaskeräykseen. Vuosien myötä keräys on saanut vakiintuneet muodot. Tulokset ovat alkuvuosien kokeiluja lukuun ottamatta olleet aika vakaita ja viime vuosina nousu-uralla. Keräyksen johdossa ovat olleet veteraanijärjestöjen puheenjohtajat ja toi-

minnanjohtajat. Käytännön keräystoimien johtaminen on ollut keräysjohtajan ja keräyspäällikön vastuulla. Heidän vapaaehtoinen ja ai-noastaan kulukorvaukseen perustunut panoksensa on ollut merkittävä.

Veteraanikeräystä suunniteltaessa on ollut keskeisenä lähtökohta ajatus, että veteraanit eivät enää kerää, mutta nuoremmat keräävät veteraaneille. Toteutettu keräysmalli onkin pitänyt veteraanit pääosin poissa keräyksestä. Nuorempia on ollut vaikeampi saada mukaan

keskitettyyn keräykseen.

Vuoden 2006 Veteraanikeräyksen suunnittelu on parhaillaan käynnissä. Alustavissa suunnitelmissa järjestöillä on tarkoituksena lisätä varainhankinnan keinovalikoimaa. Samalla tulee parantaa niiden alueiden mahdollisuuksia osallistua keräykseen, joilla on halua ja kykyä hoitaa vaativaa alueellista varainhankintaa.

Ensi vuonna yhteisessä keräyksessä on mukana neljä järjestöä Sotavankien jäädessä pois. Mukana olevilla järjestöillä on toisistaan

hyvin erilaiset voimavarat osallistua keräyksen organisointiin. Järjestöillä on myös erilaiset tarpeet käyttää keräyksestä kertyvää tuottoa. Sotaveteraaniliiton periaatteena on edistää viereiden piirien ja yhdistysten mahdollisuuksia päästä varainhankinnassa hyvin tuloksiin. Usean järjestön yhteiskeräyksen onnistumisen edellytyksenä on motivoituneen, tehtäviinsä sitoutuneen ja yhteisvastuullisesti asioita käsittelevän järjestön panos. Sotaveteraaniliiton tulee olla yhteistyökykyinen

ja -taitoinen vastuunkantaja kaikilla tasoilla.

Veteraanityö tarvitsee vielä kymmenen vuoden ajan merkittävästi varoja sotaveteraanien ja heidän puolisoitensa ja leskiensä tukemiseen. Uudentyyppisen varainhankintamallin luominen tässä vaiheessa on myöhäinen toimenpide, mutta hyvin onnistuneen keräyksen tuotoilla voidaan helpottaa monen veteraaniveljen ja -sisaren elämää.

MARKKKU SEPPÄ

Naisjärjestön XVIII valtakunnalliset sisarpäivät

Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestö järjestää XVIII valtakunnalliset sisarpäivät Hämeenlinnassa 21.-22.5. 2005 teemalla ”Ystävyyys yhdistää meidät yhdessä toimimaan”. Juhlapaikkana on Hämeenkaari, Hämeensaarentie 3.

Sisarpäiville odotetaan 700-800 sisarta osallistumaan perinteiseen ohjelmaan, joka koostuu viihteellisestä sisarillasta Hämeenkaarella, sunnuntaiaamun jumalanpalveluksista Hämeenlinnan kirkkoissa ja juhlayöjuhlasta Hämeenkaarella.

Sisarpäivän käytännön järjestelyistä vastaa Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry:n Naistoimikunta, joka toivoo, että mahdollisimman suuri joukko veteraanisisaria ja -veljiä suuntaa kevätretkensä Hämeenlinnaan.

Lauantai 21.5. 2005

- 11.00 - Ilmoittautuminen, Hämeenkaari, Hämeensaarentie 3.
- 13.00-14.30 Ruokailu PsPr:n Muonituskeskuksessa Parolannummella (lähtö Hämeenkaaren edestä)
- 15.00 - Mahdollisuus tutustua omatoimisesti Hämeenlinnan taidemuseoon tai Sibeliuksen syntymäkotiin tai tykistömuseoon.
- 17.00-18.30 Sisarilta Hämeenkaarella (Myös illalla mahdollisuus nauttia kahvia omakustannushintaan

Sunnuntai 22.5. 2005

- 07.00 - Aamiainen hotellissa
- 10.00 Jumalanpalvelukset ja seppelepartioiden lähettämiset: Hämeenlinnan kirkko, Kirkkorinne Hämeenlinnan Ortodoksinen kirkko, Erottajankatu 2
- 12.00-13.30 Ruokailu PsPr:n Muonituskeskuksessa Parolannummella (lähtö Hämeenkaaren edestä)
- 14.00 Pääjuhla Hämeenkaarella

WARKAUS

ASE- JA KOTIRINTAMAN YHDYSLEHTI

N:o 3

Kesäkuun 10 p:nä

1944

ÄITIENPÄIVÄ RINTAMALLA

Tänään vietetään kaikkialla rakkaassa isämme maassa erikoista juhlapäivää, voimme sanoa kansallista juhlapäivää. Kaikkialla omistetaan tämä päivä äideille. Tuntuu ehkä oudolta, että mekin olemme kokoonuneet tänne miehisellä joukolla äitiänpäivää viettämään. Ei yhtään äitiä, päivän sankaria ole täällä joukossamme. — Eiköhän liene niin, että olemme itse kukin tunteneet sisäistä pakkoa omistaa muutama heikki täälläkin sotatoimien keskellä äideille, kääntää katseemme hetkeksi pois katselemasta sodan jumalan julmia ja ankaria kasvoja, katsomaan lempeitä, rakkaita äidin kasvoja, jotka ovat lähemmästä painuneet meillemme.

Äidin rakastavan katseen saalamme tavoittaa jostakin pienestä mökkiäpahasesta suurten salojen keskellä. Ehkäpä siellä on harmaahapsinen äitimme, kasvoiltaan jo elämiä painamatt rypyt. Tai saalamme tavoittaa äitimme rakastavan katseen jostain Savon tai Karjalan kunnalla olevasta vauraasta maalaistalosta, jossa äidillämme on vielä tuhansia touhuja. Jonkun äiti puuhaillee asutuskeskuksen vuokra-sarmissa. Saattavatpa monien äidit katella jo poikiaan ajan rajar takaa, tuolta jostain sinäitaivaan pilven päältä, niinkuin Jukolan poikien äiti omaan. Tavoittimme mistä tahansa äidin katseen, aina siitä löistää meitä kohtaan rakkaus. Äidin katse saa täällä meidän sydämissämme kauneimmat muistojen kielet soimaan. Minä uskon, että niin ei tapahdu vain tänä päivänä. Hiljaisina yön hetkinä vartiossa seisessämme, kiihkeässä taistelun tuoksinassa, sotaseuran vuoteella, monessa eri tilanteessa äidin kasvot ovat silmiemme edessä.

Äitien kasvot ovat monenlaiset, äidit ovat erilaisia, mutta äidin osa on vain yksi, kun se parhaiten kiisteltään; antaa elämänsä kokonaan kodin ja lapsien hyväksi. Äidin rakkaus on kaikkensa uhraavaa, itselleen mitään pyytämättömyyttä. Kivulla hän on synnyttänyt lapsensa maailmaan. Hän on ruokkinut meitä, hoitanut, vaastannut, varjellut, valvonut lukemattomia öitä vuoteemme äärellä. Hän on itkien odottanut yön pimeinä tunteina meitä kotiin tietäessään poikansa olevan teillä, joiden varsilla lukemattomat vaarat viijyvät. Hän on itkenyt kiittämättömyyyttämme, surrut vastoinkäymisämme, iloinut pienestäkin huomaavaisuuden osoituksesta. Menestymisemme on ollut myöskin äitimme onni. Hän on rakastanut sellaistaikin poikaa, jota ei kukaan toinen rakasta.

Äidin rakkaudelle eivät vankilan korkeat muuritkaan, eivätkä kolkot kalterit ole esteenä. Äidin katse etsii kaikkialta, hänen hellä kätensä ulottuu kaikkialle.

Erikoisesti näinä vuosina, jotka olemme olleet täällä sodan potuilla, äidin rakkaus on ilmennyt meitä kohtaan monella tavalla. Kun tänne läksimme, äiti oli saattamassa meitä rukouksin matkalle. Äidin taitavat kädet ovat kuloneet lämmintä yllämme. Hän on vähäisistä annokistaan lähettänyt silloin tällöin pakettin iloksemme. Antamisen ilo on äidin suurin ilo. Lomalla on ollut niin hyvä mennä äidin luo, vaikea lähteä pois. Jos olemme joutuneet haavoittuneina maakaaraan sotaseuranalassa, äiti on uskollisesti käynyt tervehtimässä. Pojan tustan on äiti kantanut omanaan, hän olisi itse mieluummin antanut silmiensä valon tai ruumiinjäsenensä poikansa puolesta.

Tänä äitien päivänä, joka on samalla rukoussunnuntai, muistamme äitejä ennen kaikkea rukouksina äiteinä. Äidit kantavat poikiaan rukouksen käsivarsilla niiden tuhansien vaarojen keskellä, jotka meitä täällä vaativat. Suomen äidit muodostavat hiljaisen sankariarmeijan, joka taistelee näkymättömin, mutta sitäkin voimakkaammin aseita poikansa rinnalla. Tämä rukouksien äitien joukko on Suomen armeijan salainen ase. Talvisodan ihme oli suurelta osaltaan rukouksien äitien ihme, heidän rukoustaistelunsa tulos. — Tälläkin hetkellä tuhannet äidit muistavat poikiaan rukouksella. Eivät he rukouksella vain sitä, että meidän ruumiimme säilyisi täällä vahingoittamattomana, vaan ennen kaikkea sitä, että selun vihollisemme ei saisi meitä tappa. Äidit tietävät, että ei ole pahinta se, jos me kaadumme täällä kunnian kentällä, vaan se, jos menetimme pääsyn siihen kotiin, johon äiti on kaatunut ohjalla.

Tänä päivänä muistamme erikoisesti niitä äitejä, jotka ovat saaneet antaa kalleimman uhrin isänmaalle, niitä äitejä, jotka tälläkin päivällä viettävät kaatuneen pojan muistojen pariassa. Ehkäpä he ovat vieneet muutamia saamansa kukatkin sankarin haudalle kirkkomaille. Nämä äitejä tahtoissimme olla tänä päivänä lohduttamassa. Nämä äidit ovat kansamme kalleimpia.

Rakkaat ja kiitolliset ajatuksemme kohdistuvat tänä täynnä kesän lupauksia olevana keuhk päivänä niihin, jotka ovat meidän omien lapsiemme äitejä, meidän vaimoijimme.

He ovat yhtenä renkaana siinä keuhassa, joka takaa tuleville sukupolville elämiä sodasta huolimatta. He kantavat myöskin äitiyden kirkkaan kaunistaa kruunua. He kantavat tulevaisuutta.

Aseveljet! Paljosta me olemme äideillemme kiitollisuuden velassa. Niin harvoin sitä osoitamme heille. Eivät äidit meillä mitään erikoista odota. Parasta, mitä voimme heille antaa, on se, että elämässämme koelamme toteuttaa sitä, mitä äidit ovat meille opettaneet. He ovat jättäneet meille kalliin perinnön koettaessaan kasvattaa meistä kunnollisia isänmaan kansalaisia. Alkäämme tuhlatko tätä kallista perintöä? Sen tuhlaaminen koskee äitiä kipeämmin.

Aseveljet! On liian myöhäistä, jos me kukitamme äitimme haudan, kun olemme hänet hänen eläessään jättäneet yksin. On turba pitiä kauniita puheita äidin haudan parissa, jos hiin on saanut eläessään kuulla meiltä vain rakkaudettomia ja tylyjä sanoja. Sitten on liian myöhäistä pyytää äidiltä anteeksi. — Ensi äitiänpäivänä voi kaikki olla liian myöhäistä. Sen vuoksi tekkäämme kaikki jo nyt.

Valkea on meidän tänään pukea sanoiksi niitä ajatuksia ja tunteita, jotka tänään mielissämme liikkuvat äitejä muistellamme täällä kaukana kodeista. Mutia uskomme, että äitimme sydämet värähtävät jo meidän ajatuksistamme, ja että he tuntevat, mitä heidän poikansa täällä rajoilla tuntevat tänä äideille pyhitettynä päivänä.

Jumala äitejämme siunatkoon!

Rintamalla toukokuun 14 p:nä 1944.

P. T.

Peter Tager

Nimitys Sotaveteraaniliitossa

Sotaveteraaniliiton järjestö- ja tiedotus-sihteeriksi 1.3.2005 lukien nimitetty Markku Rämö (56).

Sotiemme multimedia-ohjelma ylti voittoon kansainvälisessä kilvassa

Kärkijoukkue Oy:n multimedia-ohjelma *Suomen Sodan*, kilpailunimeltään *Finland at War*, voitti vuorovaikutteisen kerronnan palkinnon (Prix de la Scénarisation Interactive) kansainvälisessä Prix Möbius -kilpailussa, joka ratkaistiin Ranskalle kuuluvalle Réunionin saarella Intian valtamerellä 23. maaliskuuta. Maailmanlaajuiseen kilpailuun osallistui tässä lajissa 31 teosta tai tuotantoa 11 maasta. Kuten lehden viime numerossa kerrottiin, sama multimedia valittiin lajinsa parhaaksi myös pohjoismaisessa kilpailussa, joka järjestettiin tammikuussa Helsingissä.

Kilpailussa kukin tuottaja sai 15 minuutin ajan esitellä valitsemansa kohdat ohjel-

mastaan kymmenjäseniselle kansainväliselle raadille ja vastata sen kysymyksiin. Kärkijoukkueen osalta kilpailutilanne muodostui erityisen jännittäväksi sen johdosta, että kesken sen ohjelmaosuutta esittelyltään iski trooppinen rajuilma, joka keskeytti esityksen puoleksi tunniksi. Ohjelman tuottaja, everstiluutnantti **Leo Skogström** kertoo jännityksen laukeamisesta: ”Kun jury oli saatu takaisin paikalleen, olin varma, että olimme myrskykeskeytyksessä menettäneet otteen, jonka olimme hyvän alun aikana saaneet tuomaristoon. Neuvottelu johdettiin onneksi siihen, että emme joutuneet jatkamaan esitystä katkoskohdasta, vaan saimme aloittaa uudelleen alusta, mikä kohensi lähtöasemaamme.”

Raati arvioi teoksen sisällön ja kerronnan vahvuuksiksi sotakokemusten tallentamisen ja välittämisen nykyaikaisessa muodossa uusille sukupolville, tietokannan laajuuden, havainnollisuuden ja käytettävyyden sekä koskettavat henkilökäsitteet suomalaisten, venäläisten ja saksalaisten kokemuksista.

Voittoisa ohjelma, joka on esitelty lehtemme numerossa 5/2004 ja josta saa tietoja nettiosoitteesta www.suomensodat.com, sisältää dvd-romin, joka kertoo sodistamme 1939–1945, ja dvd-videon, joka käsittää kesän 1944 suuret torjuntataistelut. Ohjelman tuottaja on everstiluutnantti Leo Skogström. Asiakäsikirjoituksesta vastaa everstiluutnantti, val-

Tuottaja Leo Skogström vastaanotti Suomen Sodan -ohjelmasta myönnetyn kansainvälisen Prix Möbius -palkinnon. (Kuva: Pia Reunala).

tietieteen maisteri **Ari Rautio** ja multimediaohjauksesta **Yrjö Teinilä**. Dvd-videosta on tarkoitus tehdä myös vhs-versio. Lisäksi suunnitelmassa ovat tuotteiden ruotsin- ja englanninkieliset versiot.

Ohjelmahankkeella ei tavoitella taloudellista voittoa. Ohjelmatuotteet on jaettu puolustusvoimille ja rajav-

tiolaitokselle sekä maamme kouluille WSOYn oppimateriaaliyksikön kautta. Tuotteita voi tilata Kärkijoukkue Oy:ltä (050-552 725; leo.skogstrom@karkijoukkue.fi) sekä ostaa Anttilan tavaratalojen levyosastoilta ja verkko-kaupasta.

SIMO KÄRÄVÄ

Ylösnousemuksen valoa maailman pimeyteen

Ilmestyessään ylösnousemuksensa jälkeen opetuslapsilleen Jeesus lähetti heidät julistamaan evankeliumia, viemään eteenpäin sanomaa ylösnousemuksesta ja siten tuomaan valoa maailman pimeyteen. Tähän samaan tehtävään, ylösnousseen Kristuksen todistajiksi, kaikki kristityt on kutsuttu. Sanoma ylösnousemuksesta on kristillisen julistuksen ydinasia, koko meidän uskomme perusta. ”Ellei Kristusta ole herätetty, silloin teidän julistuksenne on turhaa puhetta, turhaa myös teidän uskonne”, kirjoittaa apostoli Paavali.

Pääsiäisjuhlaa viettäessämme olemme saaneet elää ylösnousemuksen todellisuudessa ja tuntea sen tuomaa suurta iloa. Olemme saaneet kokea, että Kristus on totisesti ylösnoussut. Hän elää ja on meidän keskellämme. Monien kohdalla tähän kokemukseen liittyy inhimillinen tarve ymmärtää ja selittää. Mielessä herää epäily ja epäuskoisia kysymyksiä: Kuinka tämä on mahdollista? Miten tämä kaikki on voinut tapahtua? Ehkä kaikki onkin vain hurskasta sepitelmää ja mielikuvitusta?

Tällainen epäily ja hämmentynyt epäusko tulee esille myös pääsiäisen suuren ehtoopalveluksen evankeliumissa, jossa kerrotaan, miten Jeesus ilmestyi opetuslapsilleen suljettujen ovien takana. Apostoli Tuomas ei ollut muiden opetuslasten joukossa. Kun sitten Tuomalle kerrottiin ylösnousseen Kristuksen ilmestymisestä, hän sanoi: ”En usko. Jos en itse näe nautanjälkiä hänen käsissään ja pistä sormeani niihin ja jos en pistä kättäni hänen kylkeensä, minä en usko.”

Tämä on hyvin ymmärrettävä, inhimillinen ja luonnollinen tapa suhtautua uskottomalta kuulostavaan asiaan. Meillä on oikeus epäillä ja kysellä, oikeus ja velvollisuuskin ottaa selvää asioiden todenperäisyydestä. Ylösnousemus on asia, joka todellakaan ei ole helposti ymmärrettävissä ja selitettävissä. Se voi avautua vain uskon kautta. Se on omakohtaisesti koettava todeksi. Niinpä Tuomaskin vasta myöhemmin, kohdattuaan ylösnousseen Kristuk-

sen, oli valmis tunnustamaan Hänet Herakseen ja Jumalakseen.

Ylösnousemuksesta ei ole olemassa teollista todistusta tai rationaalista selitystä. Siitä ei ole olemassa muuta todistusta kuin omakohtaiseen kohtaamiseen pohjautuva uskonkokemus. Kirkossa, erityisesti yhteisessä jumalanpalveluksessa, ennen muuta pyhässä eukaristiassa, meidän on mahdollista kokea ylösnousseen Kristuksen läsnäolo. Sen saamme erityisen voimakkaasti kokea juuri pääsiäisjuhlaa viettäessämme. Yhteisissä jumalanpalveluksissa saamme ilmaista suurta iloa, todistaa ja julistaa muillekin siitä, mitä itse olemme voineet elää todeksi.

Omalla kohdallamme tämä merkitsee sitä, että tehtävänämme on tuoda ihmisten toivottomuuden keskelle ylösnousemuksen valoa ja iloa. Tehtävänämme on julistaa väkivallan täyttämässä maailmassa rauhan, rakkauden, armon ja sovituksen sanomaa. Tehtävänämme on puolustaa kärsiviä ihmisiä, tukea köyhiä ja syrjäytyneitä, toimia työttömien, pakolaisten, turvapaikan hakijoiden, lasten ja vanhuksien oikeuksien turvaamiseksi.

Ylösnousemussanoma tuo maailman elämään uuden ulottuvuuden, valoisan toivon ja luottamuksen siihen, että ristintie johtaa kuoleman kukistamiseen. Juuri tästä uskosta on mahdollisuus löytää vastaus myös tämän ajan ihmisten etsintään ja hätään.

Kristus nousi kuolleista! Totisesti nousi!

ISÄ VEIKKO PURMONEN
 HELSINGIN ORTODOKSISEN
 SEURAKUNNAN KIRKKOHERRA

Onnittelemme

Lauri Takanen 100–vuotias

Keuruun Valkealahden kylässä kotitalallaan asuva Lauri Takanen täytti maaliskuun 19. päivänä 100 vuotta.

Takanen osallistui talvisotaan KevOs 7:n eskadroonassa Haparaisissa ja Linnakankaalla. Jatkosodassa hän palveli II/JR 48:n konekiväärikompaniassa sen eri vaiheissa. Molemmat yksiköt, joissa hän palveli, oli perustettu Keuruulla. Hän selvisi molemmista sodista haavoittumatta.

Vielä varsin virkeäoloinen

veteraani elelee poikansa perheen kanssa samassa talossa, valmistaa itselleen ruuat, keittelee kahvit ja seuraa maailman tapahtumia lehdistä ja radiosta. Tämä Keuruun Sotaveteraaniyhdistyksen kunniajäsen on veteraanivuosiinsa tyytyväinen. Hän kertoo käyneensä muutamalla kuntoutusreissulla ja saaneensa Keuruulla sekä hyvää kuntoutusta että hyvää hammashoitoa.

PEKKA LAVASTE

SOTIEMME VETERAANIENTÄISEN SUOMEN KIRKKOPÄIVÄ Imatran Urheilutalossa 7.6.2005

”Me etsimme isänmaata”

Tervetuloa Imatralle viettämään sotiemme veteraanien itäisen Suomen kirkkopäivää!

Kirkkopäivän ohjelma

- 11.00 Sanajumalanpalvelus Urheilutalossa
 - Saarnaa piispa Voitto Huotari
 - Liturgia kirkkoherra Olli Aalto
 - Avustaa Imatran srk:n soittokunta ja nuorisokuoro
- 11.00 Ortodoksinen jumalanpalvelus Pyhän Nikolaoksen kirkossa
 - Toimittaa pastori Timo Tynkkynen
- 12.15-13.45 Ruokailut Mansikkalan koulussa
- 14.00 Päiväjuhla Urheilutalossa
 - Juhlapuhe valtioneuvos Riitta Uosukainen
 - Rakuunasoittoa
 - Lappeenrannan seudun Veteraanikuoro ja Vuoksen Mieslaulajat

Ilmoittautuminen

Ilmoittautuminen 4.5. mennessä osoitteella **Imatran Seudun Kehitysyhtiö/Matkailupalvelut, Lappeentie 11, 55100 IMATRA**.

Osallistumismaksu on 10 euroa henkilöltä. Suomen Sotaveteraaniliitto maksaa osallistumismaksun yhdistysten tai piirien kautta tehtyjen **ennakkoilmoittautuneiden osalta**.

Jälki-ilmoittautuneilta peritään maksu (10e).

Ruokailu tapahtuu Mansikkalan koululla (n. 200 metrin matka). Liikuntavammaiset pyritään ohjaamaan linja-autoillaan ensimmäiseen ruokailuvuoroon, mistä syystä ilmoittanette, jos ryhmässänne on heitä. Samoin pyydetään ilmoittamaan erikoisruokavaliot.

Lähetämme osallistumistarrat, käsiohjelmat, kartat ja ruokailulipukkeet toukokuussa.

Tiedustelut

Ilmari Virolainen
 Karjaportinkatu 10 A
 55100 IMATRA
 (05) 476 1479 t. 0400-156729

Aarne Heinonen
 Koulukatu 46
 55100 IMATRA
 (05) 436 4864

Pohjoisen ja läntisen Suomen kirkkopäivät

Pohjoisen Suomen kirkkopäivä pidetään Kemissä torstaina 3.8. Kemin kaupungin Tervahallissa. Ekumeeninen sanajumalanpalvelus. Läntisen Suomen kirkkopäivä pidetään keskiviikkona 10.8. Tampereen Pirkkahallissa, jossa sanajumalanpalvelus. Ortodoksinen liturgia Tampereen ortodoksisessa kirkossa. Tarkemmat ilmoitukset elokuun kirkkopäivistä lehden seuraavassa numerossa.

Eino Arvid Lehtinen 105-vuotias

Eino Lehtinen on syntynyt Ylistaron Kainastonkylän Varesvuossa Lehtisen -torpan suurperheen nuorimmaisena – yhdeksäntenä lapsena.

Jo nuorukaisena hän oli mukana Tammisunnuntain ja Ylistaron valtauksen tapahtumissa 28.1.1918, mm. ”Senaattorijunan” kaadossa Peränavalla, venäläisten vankeirien, oman SK:n esikun-

nan sekä Seinäjoella Mannerheimin esikuntajunan var-tiotehtävissä.

Viime sotiin Lehtinen osallistui Isonkyrön pataljoonan mukana mm. Sortavalan ja Kiteen Kuivalaisen taisteluihin. Veljessarjasta kaatui vapaussodassa veli ja viime sodissa kaksi veljenpoikaa.

Vapaussodan jälkeen Eino valmistui opettajaksi

Rauman Miesopettajaseminaarista 1924 ja suoritti sen jälkeen asevelvollisuuden. 40-vuotisen opettajanuran jälkeen Pöytyällä, Isossakyrössä ja Karinaisissa hän siirtyi eläkkeelle Raisioon.

Eino Lehtinen on julkaissut oman runokirjan ”Haaksi kantaa yli kuohujen” sekä paljon muita runoja ja sävellyksiä. Käden taitoja edustavat lapsilleen ompelemat seinäryijyt ja sohvatyyny. Runojen lisäksi hän on jul-

kaissut monia lehtiartikkeleita ja kotiseutumustelmia.

Hän kävi sunnuntaisin kirkossa vielä omin avuin 103-vuotiaaksi asti ja pystyy vielä juhlapäivänään omatoimisestikin olemaan jalkeilla.

Eino Lehtiselle on myönnetty käymiensä sotien muistomitalit, Tammenlehti, VHS:n Sininen risti soljella 1917–1918 ja Vapaussodan Perinneliiton kultainen jäsenmerkki. Hän on Ylistaron Sotaveteraanien kunniajäsen

ja Etelä-Pohjanmaan vanhin vapaussoturi. Hän on avio-liitossa sairaanhoitaja Aino Saarimaan kanssa. Lapsia heille syntyi seitsemän.

Hän totesi ettei hän ole koskaan unohtanut ahdasta lapsuudenkotiaan – Lehtisen torppaa, jonka kuva aina on seurannut kotinsa seinällä. Siinä asuivat isä, äiti, yhdeksän lasta ja isoäiti. Johtotähdenä hänellä on aina ollut ”Koti, uskonto ja isänmaa”.

REIJO PERTTU

Kuolleita

Mannerheim-ristin ritari Mikko Anttonen 1911–2005

Mannerheim-ristin ritari n:o 166, vääpeli, maanviljelijä Mikko Johannes Anttonen kuoli 93 vuoden ikäisenä helmikuun 22 päivänä 2005. Hän oli syntynyt 15.3.1911 Parikkalassa.

Mikko Anttonen luonteen piirteet, lujatahtoisuus ja väsymätön sitkeys tulivat esille ennen kaikkea sotiemme viimeisissä vaiheissa, vaikka jo talvisodan aikaiset teot lähettialupseerina Kenttätukirykmentti 12:ssa saivat oman mainintansa.

Jatkosodassa hän osallistui konekiväärijoukkueen johtajana JR 49:ssä iskuosas-

totoimintaan käyden joukkueineen syvällä vihollisen asemissa mm. Hartosissa 11. ja 12. 6.1944. Viivytysvaiheessa hän jätti puolustusasemat aina viimeisenä aiheuttaen takaa-ajajille huomattavia tappioita. Haavoituttuaankin Äyräpään sillanpääaseman taisteluissa 22.6. 1944 hän osallistui vastahyökkäyksiin keräten miehiä mukaansa itse edellä hyökäten. Näistä ominaisuuksistaan hänet nimitettiin Mannerheim-ristin ritari kersanttina 21.12.1944.

Sodan jälkeen Mikko Anttonen jatkoi maansa viljelemistä Parikkalassa. Hänen kolmilapsiseen perheeseensä

syntyi vielä viisi lasta. Hän sai toimillaan parikkalaisien luottamuksen toimien vuosikymmenet kunnan vaalilautakunnissa ja taksoituslautakunnassa sekä kansalaiskoulun johtokunnassa.

Kaiken toimintansa Mikko Anttonen perusti Jumalan armoon muistaen kääntyä Hänen puoleensa jokapäiväisissä asioissa. Viimeiset vuotensa hän vietti viihtyisässä Punkaharjun kuntoskeskuksessa elon kotitilalla käytyä ylivoimaiseksi liikuntakyvyn mentyä. Keskukesen hoitajakunnan tukemana Mikko Anttonen pystyi ottamaan osaa moniin kutsutilai-

suuksiin kuten ritarimuistomerkin paljastukseen Parikkalassa ja Lappeenrannassa ja kunnioittamansa ritariveljen Adolf Ehrnroothin hautajaisiin Helsingissä.

Mikko Anttonen viihtyi aseveljiensä seurassa kuuluen Sotainvalidien Veljesliiton ja Rintamamiesveteraanien paikallisosastoihin. Myös Parikkalan Reservin aliupseerit lukivat hänet kunniajäsenekseen. Mannerheim-ristin ritarien säätiössä hänet nähtiin vakaana taustavai-kuttajana, jonka mielipiteitä kuultiin ja kunnioitettiin. Vääpeliksi Mikko Anttonen ylennettiin 1968.

KARI NORKOLA

Arvo Pyhäluoto 1923–2005

Arvo Pyhäluoto kuoli pitkän aikaisen sairauden uuvuttamana Oulussa 30.3. Hän oli syntynyt Utajärvellä 20.4. 1923.

Pyhäluoto toimi Kainuun Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana 1988-98 sekä Sotaveteraaniliiton valtuustossa ja hallituksessa.

Tasavallan Presidentti on myöntänyt Pyhäluodolle 1972 SLR:n 1lk:n ritarimerkin, 1982 opetusneuvoksen arvonimen ja 1996 VR 4:n.

Kaipaamaan jäivät puoliso ja tyttäret perheineen.

Veikko Loppi 1907–2005

Kaupunkineuvos, filosofian maisteri Matti Veikko Loppi kuoli Kaunialassa 27. päivänä maaliskuuta. Hän oli syntynyt Oulun läänin Pyhäjärvellä 1. helmikuuta 1907.

Veikko Loppi palveli talvisodan JR 65:ssä sekä osallistui joukkueenjohtajana Suomensalmen, Raatteen ja Kuhmon taisteluihin. Jatkosodassa hän toimi rintamalla krh-osaston johtajana ja kk-komppanian päällikkönä. Hänet ylennettiin kapteeniksi 1942. Sotavuosina hänelle myönnettiin VR 4, VR 4 tlk, VR 3 ja VR 3 tlk.

Loppi teki pitkän työuran SOK:ssa, jonka johtokuntaan hän kuului 1962–1972. Tah-to rakentaa suomalaista yhteiskuntaa vei hänet Helsin-

gin kaupunginvaltuustoon ja -hallitukseen, Suomen Kansanpuolueen ja Liberaalisen Kansanpuolueen luottamustehtäviin sekä Yleisradion ohjelmaneuvostoon, musiikkiharrastus puolestaan Helsingin musiikkilautakunnan puheenjohtajaksi ja Kansallisoopperan säätiön hallintoneuvostoon.

Aikalaiset tunsivat ja muistavat Veikko Lopin työelämästä ja lukuisista luottamustehtävistä innostavana ja toimeliaana vaikuttajana. Eritoten sotiemme veteraanien mieleen hän on painunut määrätietoisesta toiminnastaan aseveliliiikkeessä. Hän toimi Suomen Asevelji Liiton pääsihteerinä 1940–1943 ja sen jälkeen toiminnan-

johtajana tammikuulle 1945, jolloin liitto lakkautettiin viranomaispäätöksin ääri-vasemmiston painostuksesta ja valvontakomission neuvostoliittolaisen johdon vaatimuksesta. Päätehtävänsä ohella Loppi toimi SAVL:n talousvaliokunnan jäsenenä, asustustoimikunnan puheenjohtajana ja Aseveli-lehden päätoimittajana. Hän antoi merkittävän panoksen myös puhujana ja kirjoittajana.

Aseveliliiikkeen aatepohjalta Veikko Lopin työ sankarivainajien muiston vaalimisessa sekä näiden omaisten ja sotiemme veteraanien hyväksi jatkui Kaatuneiden Muistosäätiössä syksystä 1944. Hän kuului säätiön hallitukseen säätiön perustamisesta alkaen kuolemaansa saakka, siis yli 60 vuoden ajan sekä toimi puheenjohtajana 45 vuotta ja

oli niiden jälkeen kunniapuheenjohtaja.

Säätiön julkaisema aseveliliiikkeen historiateos nojautuu paljolti hänen suureen tietomääräänsä ja tallentamansa lähdeaineistoon.

Kun sotiemme veteraanien järjestötoimintaa pakko-kesannon jälkeen viritettiin uudelleen käyntiin 1950-luvulla, Veikko Loppi osallistui Helsingin Rintamamiesten Maanhankintayhdistyksen toimintaan ja valittiin Suomen Sotaveteraaniliiton edeltäjäyhteisön, Rintamamiesten Asuntoliiton hallitukseen vuosiksi 1958–1960. Sotaveteraani-lehteen hän kirjoitti muistelmia sodasta ja aseveliliiikkeen vaiheista. Hän kuului liiton 1989 perustamaan työryhmään, joka varmisti sodassa menehtyneiden tiedoston aikaansaa-

mista. Vuonna 1992 hänelle myönnettiin VR 2 rauhan ajan ansioista.

Aseveliliiikkeen perusajatuksista, joita Suomen Asevelji Liiton lakkauttaminen ei tietenkään voinut hävittää, on johtanut väylä mo- neen toiminta-ajatukseen, joita yhä toteutetaan sotaveteraanityössä. Sotaveteraanit ja heidän yhteisönsä ovat Veikko Lopille kiitollisia siitä, että hän yli kuuden vuosikymmenen ajan esimerkillisesti lujitti yhteenkuuluvuutta ja yhteisvastuuta sekä edisti yhteisten päämäärien toteutumista ja henkisen perinnön siirtymistä uusille sukupolville. Hän osoitti ajatuksin, sanoin ja teoin, että aseveljeys kestää elämän loppuun saakka.

SIMO KÄRÄVÄ

Sotaveteraaniliiton hengellisen työn 8. virikepäivillä 2.-3.4. vahva anti

Henkisille virikepäiville osallistui nelisenkymmentä henkilöä

Sotaveteraaniliiton hengellinen toimikunta kutsui sotaveteraanipiireissä tapahtuvan hengellisen työn vastuunkantajia yhteisille virikepäiville Jyväskylän seurakunnan leirikeskukseen Vesalaan. Päivillä oli noin 40 osanottajaa. Tapaamisten perinne oli alkanut jo vuonna 1991, jolloin Pohjois-Pohjanmaan sotaveteraanipiiri järjesti ensimmäiset virikepäivät Rokualla. Silloin vielä oli mukana rovasti Otso Kianto, jonka näky ja toiminta vakiinnutti hengellisen työn liiton toimintaan ja joka mielellään muisteli sitä, että hengellinen työ oli ensimmäinen kaikkien veteraanijärjestöjen yhteiseksi tullut ja liittoja yhdistänyt työskä. Tätä yhteisyyttä vaalien hengellinen toimikunta oli kutsunut tällä kertaa mukaan myös kaikkien muiden veteraanijärjestöjen edustajat. Nämä ottivat aktiivisesti osaa tuoden oman panoksensa virikepäivien antiin. Osanottajat antoivat erityisen arvonsille, että liiton korkein johto, sekä Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** että liit-

ton valtuuston puheenjohtaja **Aarno Lampi** olivat päivillä mukana.

Työskentely tapahtui hengellisen toimikunnan puheenjohtajana, opetusneuvos **Pentti Tapion** puheenjohtajana. Ensimmäisenä päivänä kuultiin kolme alustusta ja käytiin niiden pohjalta keskustelu. Toinena päivänä vietettiin ehtoollisjumalanpalvelus ja virikepäivien päätöstilaisuus.

Avatessaan virikepäivät **Pentti Tapio** osoitti hengellisessä työssä eteen tulevia ongelmakohtia. Alueellisten kirkkopäivien järjestäminen on veteraanien ikääntyessä harkittava uudelleen. Vuoden 2007 kirkkopäivät on vielä päätetty järjestää. Sosiaalisen toiminnan ja erityisesti syrjäytyvien veteraanien löytämisen ja palvelemisen tarve lisääntyy. Sosiaalinen ja hengellinen työ tulevat hyvin lähelle toisiaan. Perimmältään työ tapahtuu yhdistyksissä, joissa yhteys seurakunnan kanssa on jatkuvasti ajankohtainen. Seurakuntien työssä ovat sotia kokemattomat työntekijäpolvet. Informaation välittäminen ja kanssa-

käyminen seurakuntien kanssa on haaste yhdistyksille. Tammenlehvän Perinneliiton aloittaessa toimintansa on toivottava, että myös veteraanien hengellinen perintö tulee siirrettyksi. ”Vasta sitten, kun olemme perillä, tiedämme, mihin olimme menossa”, mutta kristittyinä tiedämme suunnan. Päämäärää emme ole saavuttaneet, mutta riennämme sitä kohti.

Keski-Suomen Sotaveteraanipiirin tervehdyksen esitti puheenjohtaja **Risto Isännäinen**.

Kenttärhovasti **Valde Palola** Pääesikunnan Kirkollisesta osastosta esitteli puolustusvoimien kirkollista työtä ja sen uusiutuvaa organisaatiota. Kirkkopäivien tulevaisuutta oli hänen mielestään tunnusteltava rakennettavaksi yhteistyön pohjalta, jolloin mukana olisivat hiippakunnat, uudet vuonna 2008 perustettavat sotilasläänit ja veteraanijärjestöt. Asian järjestämiseksi tarvittaisiin kaikkien näiden yhteistä kohtaamista. Yleisenä viestinä kenttärhovasti Palola toi veteraaneille sen, että sotilaspapisto priorisoi veteraanien tarpeet aina ensimmäisiksi.

Sosiaalineuvos **Erkki Hokkasen** alustuksen aiheena oli ”Hengellisen toiminnan ja sosiaalisen toiminnan yhteistyö”. Luodessaan katsauksen sosiaalihuollon kehittymisen historiaan läpi vuosisatojen hän osoitti, että uskonnollis-eettiset käsitykset ja jo 1500 luvulta alkaen kirkolliset säädökset ovat perustaa luoneina nykyisen Sosiaa-

lihuoltolain taustalla. Sen rinnalla kristillinen diakonia ei ole yhteiskunnallisen sosiaalihuollon jatke vaan sitä täydentävää palvelua. Se ulottuu sinne, missä kukaan muu ei auta. Sen merkittävä voima on vapaaehtoisuus, yhteisvastuu ja talkoomieli. Sosiaalihuoltoa ja diakoniaa, molempia tarvitaan, molempia uskollisina omille juurilleen.

Rovasti **Seppo Väätäinen** alusti aiheesta ”Seurakuntien aktivoiminen veteraanien hengelliseen työhön”. Uudenmaan sotaveteraanipiirin alueella 1990-luvulla tehtyjen kyselyjen mukaan veteraanijärjestöjen ja seurakuntien/pappien yhteistoiminta oli ongelmatonta. Siitä, että seurakunnissa vastuu veteraanityöstä oli annettu erikseen jollekin työntekijälle, oli saatu hyviä kokemuksia. Veteraanien ja reserviläisten yhteinen VETRES-organisaatio oli ottanut hoitaakseen vuotuisen kirkkopäivän talvisodan päättymispäivänä 13.3., johon aina on tarvittu ja saatu seurakuntien mukaan tuleminen. Yhteydenpito seurakuntien kanssa on tärkeää. Se voi tapahtua joko seurakunnan tai yhdistyksen aloitteesta. Syrjäytyviä veteraaneja on etsittävä. Harkittavia mahdollisuuksia voisivat tarjota ”nimikkoveteraanin” ottaminen, tai kattavamman ystäväpalveluverkoston aikaansaaminen, rovastikunnallisten kirkkopäivien järjestäminen tai se, että kirkkoherrojen kokoukseen kutsuttaisiin mukaan joku veteraanipappi.

Alustusten jälkeen käytiin parituntinen keskustelu, jossa yhtenä asiana nousi esiin vaikeus löytää järjestäytymättömät veteraanit, kun tietosuoja-säännökset eivät salli veteraaniluetteloiden antamista edes veteraanijärjestöille. Aarno Lampi kertoi, että KELAlle ollaan nyt tekemässä aloite, että sen tulisi lähettää kaikille rintamaliisän saajille tiedustelu, halu-aako veteraani, että häneen otetaan yhteyttä kuntoutus- tai muun sellaisen tarpeen selvittämiseksi. Seurakunnan ja veteraanien kohtaamista koskevissa puheenvuoroissa painotettiin sitä, että puhujan tulisi ainakin ilmaista tietävänsä, että hän puhuu veteraaneille tai että toukokuun kolmantena sunnuntaina ollaan viettämässä kaatuneiden muistopäivää.

Sunnuntain ehtoollisju-

malanpalvelus toimitettiin Vesalan puhuttelevassa Riihikirkossa. Sen toimittivat Jyväskylän maaseurakunnan kirkkoherra **Arto Viitala** ja Jyväskylän kaupunkiseurakunnan diakoniajohtaja **Jarmo Honkanen**. Kanttorina oli musiikin opiskelija **Taina Marja-Aho**. Päivä oli ”albojen riisumisen sunnuntai”, arjen alkaminen. Saarnassa muistutettiin, että Kristus kohdataan myös ihmisen arjessa, kun ilman saalista ollaan uupuneina tulossa rantaan.

Päätöstilaisuudessa esiintyivät Petroskoista Suomeen muuttaneet muusikot **Sveta** ja **Juri Livchits** sekä musiikin opiskelija **Taina Marja-Aho**. Sotaveteraaniliiton tervehdyksen esitti puheenjohtaja Aarno Strömmer, joka totesi, että veteraanijärjestöjen toiminta jatkuu edelleen, yhdistykset eivät pidä toiminnan lopettamista ajankohtaisena. Liittokokous tekee asiassa päätöksiä vuonna 2006. Liittopäivien yhteydessä järjestetyistä hengellisen työn neuvotteluista luovutaan, mutta virikepäiviä järjestetään vastaisuudessa joka vuosi, mahdollisesti kaikkien veteraanijärjestöjen yhteisinä. Seuraamme muistoja ja kysymme arvoperintöä. Yhä kysymme mikä merkitys oli uhrivalmiudella, sitkeydellä, tulevaisuudenuskolla ja uskolla Korkeimman johdatukseen tai sillä, että rakkaus ei koskaan katoa, kuten edellisillä virikepäivillä kyseltiin.

Keski-Suomen sotaveteraanipiirin hengellisen toimikunnan puheenjohtaja **Pentti Vääränen** esitteli ohjelmassa olleen retkikohteen, Petäjäveden 1764 valmistuneen Jaakko Leppäsen rakentaman puukirkon, joka 1966 liitettiin UNESCO:n maailmanperintöluetteloon ja johon kotimatalla tutustuttiin.

Päivien päätöspuheen piti Pentti Tapio, joka esitti kiitokset kaikille virikepäiviä järjestäneille. Hän muisteli pääsiäisen avainsanoja, myös Pilatuksen sanaa: minkä kirjoitin, sen kirjoitin. Veteraanit sanovat: me teimme sen, minkä teimme. Teimme, minkä piti, ”vapaa Suomi nyt lapsille jää”. Sanomme sen kaikille, niin kuin senkin, minkä suomalainen isäntä polvesta polveen oli sanonut pojalleen: ”kun pellon päästä lähdet, pane kädet ristiin”.

TIMO KÖKKÖ

Hengellisen virikepäivän osanottajat kävivät tutustumassa Petäjäveden vanhaan kirkkoon, joka on merkitty UNESCO:n maailman perinnekohdeluetteloon.

Kansallisen Veteraanipäivän valtakunnallinen pääjuhla pidetään Torniossa 27.4.

Teemana ”Kiitos veteraanit – meille kallis on maa”

Tack veteraner – vårt land är oss dyrt”

Valtakunnallista veteraanipäivää vietetään nyt 19. kerran. Vain yhden kerran aikaisemmin tämä juhla on järjestetty Pohjois-Suomessa, Rovaniemellä vuonna 1988.

Tornion kaupunki on tänä vuonna isäntänä juhlassa, johon osallistuu jo perinteisen tavan mukaan valtion ylintä johtoa.

Veteraanipäivänä tulee kuluneeksi tasan 60-vuotta sotiemme päättymisestä. Suomalaiset sotilaat nostivat Kilpisjärvellä lipun kolmen valtakunnan rajapyykille ja kenraaliluutnantti **Hjalmar Siilasvuo** ilmoitti ylipäällikölle seuraavan ilmoituksen: ” Ilmoitan täyttäneeni ylipäälliköltä syyskuussa 1944 saamani tehtävän, 27.4. klo 13.30 mennessä saksalaiset sotavoimat oli karkotettu Pohjois-Suomesta.” Tämä historiallinen ajankohta on otettu virallisesti Kansalli-

seksi Veteraanipäiväksi.

Tornioon saapuu sotiemme veteraaneja luonnollisesti koko valtakunnasta. Nyt on aivan erinomainen tilaisuus pohjoissuomalaisille veteraaneille ja heidän puolisoilleen olla henkilökohtaisesti mukana valtakunnallisessa pääjuhlassa.

Juhlapaikkana on Tornion jäähalli. Viereiset liikunta- ja uimahallit sekä koulujen tiloja on varattu vieraiden käyttöön.

Päivä aloitetaan juhlallisella lipunnostolla klo 9.30, jota seuraa hartaustilaisuus ja lounas. Pääjuhla, josta on suora TV-lähetys, alkaa klo 13.00. Lähtökahvit nautitaan heti pääjuhlan jälkeen. Edellisenä iltana vietetään ohjelmallista asemiesiltaa klo 19 – 21.30.

Juhlapuheen pitää Kansaneläkelaitoksen pääjohtaja **Jorma Huuhtanen**.

Valtioneuvoston terveh-

dyksen tuo alue- ja kuntaministeri **Hannes Manninen**.

Sotiemme veteraanien edustajana puhuu torniolainen **Yrjö Ollila**.

Puolustusvoimat järjestää lounaan.

Rovaniemen ja Oulun Sotilaskotiyhdistykset järjestävät kahvituksen.

Vuosi sitten tammikuussa oli sotiemme veteraaneja 103 604, joista 70 809 miehiä ja 32 795 naisia. Sotainvalideja heistä oli 17 600. Keski-ikä on tänään 83 vuotta.

Torniossa vietettävään juhlaan liittyy myös historiallinen tapahtuma veteraaniperinteen siirtämiseksi veteraanisukupolvelta nuoremmille ikäpolville. Perinteitä tulee ylläpitämään veteraanijärjestöjen perustama Tammienlehvän Perinneliitto, joka aloittaa toiminnan käynnistämisen juuri 27.4.2005 jolloin tulee kuluneeksi sotien päättymisestä 60 –vuotta.

Tasavallan presidentin palkinto Timo Korhoselle

Oulunsalolainen CCC Group on saanut vuoden 2005 tasavallan presidentin kansainvälistymispalkinnon (kuvamme tapahtumasta). CCC on kansainvälinen ohjelmistotalo, joka 20 vuodessa on laajentunut 20 yrityksen, 350 suunnittelijan ja liikevaihdoltaan 40 miljoonan euron yritysyhtymäksi. CCC:n hallituksen puheenjohtaja ja omistaja on Timo Korhonen, Sotkamon

lähtöinen Oulun yliopiston tietojenkäsittelyopin kasvatti.

Timo Korhonen on Suomen Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan jäsen vuodesta 2001. Monista ansioistaan veteraanityön tukijana hän sai vastaanottaa Sotaveteraaniliiton ansiomitalin Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin huhtikuuisessa piirikokousjuhlassa Oulussa. (A.S.)

Veteraanipäivä Kilpisjärvellä vahvistettiin kansalliseksi

Yksi tunnetuimmista lipunnostokuvista Suomessa on kiistämättömästi kuva vuodelta 1945 kolmen valtakunnan rajapyykiltä Kilpisjärveltä, jossa Suomen kielekkeinen valtiolippu on pystytetty liehuamaan osoittamaan itsenäisen maan rajanurkkaa. Itse asiassa kuva on komea lavastus, sillä jo 26.4. 1945 kapteeni **M. Valkosen** partio oli pystyttänyt vaatimattomamman lipun paikalle ja JR 1:stä oli käynyt toinenkin partio paikalla. Rykmentin komentaja eversti **Väinö Oinosen** ottama valokuva suurehkosta lipusta puolustaa kuitenkin paikkaansa vertauskuvallisen sanomansa vuoksi. Sota oli Suomen osalta ohi.

Päivämäärä 27.4. vahvistettiin myöhemmin kansalliseksi veteraanipäiväksi. Kun sodan päättymisestä oli kulu- massa 50 vuotta 1995, Pohjan Prikaatin Kilta päätti eversti **Reijo Sallisen** aloitteesta muistaa tapahtumaa lipunnostolla pyykille. Tästä syntyi nyt 10 vuotta kestänyt perinne, operaatio Pohjan Loi-

mu, jota Kilpisjärven lukuisat hiihtoturistit, muut kulkijat ja paikalliset asukkaat ovat vuodesta toiseen tulleet seuraamaan useimmin keväisen kauniin sään vallitessa. Yleisöä on ollut paikalla 200-300 henkeä, eikä sinä päivänä ole muita ohjelmanumeroita paljoa turisteille tarjottu.

Mikä tämän tapahtuman ajatus on ollut? Ajoittain näyttää siltä, että viime sotiemme taustoja ei täysin käsitetä eikä tahdota tunnustaa. Nuoret eteenpäin pyrkivät tutkijat irrottavat osia asiayhteyksistään ja media on liiankin karkäs lööppien tekoon tältä pohjalta. Talvi-, jatko- ja Lapin sodat on käsitettävä yhdeksi kokonaisuudeksi, jonka lähtökohtana oli Neuvostoliiton ja Saksan johtajien sopima Ribbentrop-sopimus lisäpöytäkirjoineen Sotien päätepiste taas oli Kilpisjärven lipunnosto. Välillä tapahtui paljon, mutta Suomen valtiojohtoon pyrkimys oli säilyttää kansallinen itsenäisyys. Tässä onnistuttiin raskain uhrein ja ponnistuksin kansan kaikilta tasoilta.

Lapin sotaa on kutsuttu myös unohdetuksi sodaksi ja lasten ristiretkeksi. Näinkin on ollut. Mutta yhtä kaikki, se kuuluu sotiemme kokonaisuuteen, se ei ollut erillinen Lapin perukoilla tapahtunut kahakka, vaan totista sodankäyntiä arktisessa ympäristössä uhreineen.

Aiheellista on myös korostaa, että ne 1924-25 syntyneet nuorukaiset, jotka tässä sodassa joutuivat velvollisuuttaan täyttämään, tekivät sen kuten heitä vanhemmat ikäluokat olivat rintamaosilla joutuneet tekemään. Eikä poliittisia irtopisteitä näinä samoina aikoina kalastamaan ryhtyneet käpykaartilaiset suinkaan ilmoittautuneet mukaan. Heitä ei näkynyt.

Lipunnosto ei ole sodan ihannointia eikä se kohdistu entisiin vihollisiin. Se on kunnianosoitus Suomen kansalle, erityisesti sen veteraanisukupolville Lapin sodan nuorukaiset mukaan luettuina, jotka mahdollistivat maan jälleenrakentamisen ja nykyisen hyvinvointi-Suomen pystyttämisen. Lippu on kaikkialla kansallinen symboli ja siniristilipun pystyttäminen luo isänmaanrakkautta ja entisten sukupolvien työn kun-

Sotaveteraani Armas Ilvo Simosta (kuvassa oikealla) avustajanaan Jääkäriprikaatin aliupseerioppilas Sodankylästä pystyttivät Suomen lipun kolmen valtakunnan rajalinjalle 27.4. 2004. Kuva: Kari Broström

nioitusta aina yhä nuoremmille sukupolville.

On siis monta syytä, ei yksinomaan Lapin sotaan liittyviä, nostaa lippu pyykille. Toivottavasti näin tapahtuu

vuodesta toiseen tulevaisuudessa suomalaisen velvollisuudentunnon kunniaksi.

”Lapset ja lastemme lapset, teidän nyt vuoronne on.”

Sotaveteraaniviikon avajaisjuhla A.F. Airon kaupungissa

Suomen Sotaveteraaniliitto vietti järjestöviikkoa 39. kerran.

Ensimmäisen kerran viikkoa vietettiin itsenäisyyden 50-vuotisjuhlavuonna 1967. Liiton maan kattava järjestö rakenne oli saatu kuntoon, oli aika yhteisön valtakunnalliselle esittäytymiselle. Viikon ajoittaminen maaliskuuhun, talvisodan päättymisen muistopäivään 13.3. kiinnittyvänä oli 60-luvun järjestöjohdon kaukonäköinen, viisaasti harkittu valinta. Liitto halusi korostaa sillä talvisodan aikaisemman

saumattoman yksimielisyyden ja yhteisvastuun merkitystä. Samalla haluttiin tietenkin suunnata yhteiskunnan huomiota sotiemme veteraaneihin, heidän tarpeisiinsa ja toiveisiinsa, luonnehti Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** Heinolassa 6. maaliskuuta, 39. sotaveteraaniviikon avajaisjuhlassa pitämässään puheessaan liiton alkutaipaleita.

Strömmer korosti, että sotaveteraaniviikosta tuli perinne, tärkeä osa liiton vahvan järjestötyön vuosi-kiertoa. Tänä päivänä liitto

esittäytyy yhteisönä, jonka 22 sotaveteraanipiirin lähes 400 jäsenyhdistyksessä on vielä 54 000 varsinaista jäsentä ja 17 000 kannattajajäsentä. Liiton, vuonna 1968 perustetussa Naisjärjestössä on 38 000 jäsentä, jotka toimivat yhdistysten yhteyteen perustetuissa naisjaostoissa. Liitto tekee työtä myös ulkomaille muuttaneiden veteraanien parissa. Kaksi sen piireistä toimii Ruotsissa ja Kanadassa. Yhdistyksiä on Virossa, Yhdysvalloissa ja Australiassa, minkä lisäksi myös heimoveteraanit Inkerissä ja Karjalassa ovat sen huolenpidon kohteena.

Strömmer sanoi, että sotaveteraaniviikolla liitto piireineen ja yhdistyksineen tuo esille toimintaansa ja ajankohtaisia tavoitteita. Sotaveteraaniliitto on vielä toimeliaan, ”Veljeä ei jätetä”-hengessä asialleen omistautuneen järjestön maineessa. Vireän yleisilmeen osaselityksenä on tietenkin yhdistysten vahvistuva ja vastuuntuntainen kannattajajäsenkunta sekä yhteiskunnan tukiverkosto, jonka eturintamassa ovat puolustusvoimat, kunnat, seurakunnat ja lukuisat vapaan kansalaistoininnan yhteisöt, yksityisten kansalaisten ”karttuisaa kättä” unohtamatta.

Sopeutuminen ikääntymisen tuomiin vaikeuksiin on tietenkin kaikkialla jo käynnistynyt prosessi. Oivan esimerkin siitä tarjoaa Lahden kolmen sotaveteraaniihdistyksen onnistunut, voimia kokoava yhdistyminen viime vuonna.

Sotaveteraaniliitto täyttää 50 vuotta vuonna 2007. Juhlavuoden valmistelut ovat jo alkaneet.

A.F. Airon kaupunki

Juhlaan toi Heinolan kaupungin tervehdyksen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Timo Ihamäki**. Hän muistutti mieliin, että Heinola on myös A.F. Airon kaupunki. Airohan hankki omistukseensa entisestä Heinolan mlk:sta Ristintaipaleen tilan, johon hän asettui sotien jälkeen pysyvästi asumaan aina kuolemaansa saakka 1985.

Ihamäki huomautti, että ennen kaikkea A.F. Airo oli sotilas ja maamme puolustaja. Jo sotilaana hän oli elävä legenda, päämajoitustestari ja marsalkka Mannerheimin oikea käsi. Ihamäki sanoi, että sotien ajalta voimme nimetä kaikki veteraanit sankareiksi, mutta veteraanienkin joukosta nousee aina muutama ylitse muiden, kuten ritarikenraali, kunniasotaveteraani A.F. Airo. Hän oli ja on kansakunnalle hyvä esimerkki, miten selvitä vaikeistakin oloista, kun henkinen ryhti pitää ja vakaumus on luja ja tinkimätön.

Heinolan kaupunki on kunnioittanut ritarikenraali Airoa nimeämällä hänen nimensä mukaisen kadun. Ritarikenraalin syntymän 100-vuotisjuhlaa vietettiin 1998 ja 2003 paljastettiin Maaherranpuistossa Airon näköispatsas.

Tervehdyspuheen yhteydessä lähetettiin neljän reserviläisen muodostama havuristipartio Airon patsaalle.

Juhlapäivän ohjelma oli kaikkineen monipuolinen. Jumalanpalvelus Heinolan kirkossa oli omistettu juhlapäivälle. Vaikuttavan puheen kirkossa piti rovasti **Risto Santala** ja musiikissa avusti Lahden veteraanisoittokunta kapellimestari **Jorma Alanteen** johdolla. Jumalanpalveluksen alussa lähetettiin kirkosta havuseppeleet maaseurakunnan ja kaupungin sankarihautamuistomerkeille.

Kirkonmenojen jälkeen oli Hämeen Rykmentin tarjoama maukas hernekeitto-ateria päiväjuhlapaikalla, Lyseonmäen koululla. Kakukahvit tarjoi Heinolan kaupunki. Tarjoilupuuhi sujui juhlassa hyvin, sillä paikallisen reserviläisjärjestön ja Lions Klubien edustajia oli palvelemissa veteraaneja parisenkymmentä.

Juhlasaliin oli järjestetty näyttely Heinolan Sotaveteraanien perinnevitriinistä sekä ritarikenraali A.F. Airon esineistöistä, joita hänellä oli asekatkennästä syytettynä ollessaan sellissään. Näyttely herättikin varsin

Heinolan sotaveteraaniihdistyksen puheenjohtaja Eino Järvinen vasemmalla selostamassa mielenkiintoa herättäneen ritarikenraali A.F. Airon esineistön historiaa kutsumavieraalle. Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja Aarno Lampi (toinen vas), liiton hallituksen puheenjohtaja Aarno Strömmer ja Hämeen sotilasläänin komentaja Veli-Pekka Parkatti

Ritarikenraali A.F. Airon patsaaseen Heinolan Maaherranpuistossa kiinnitettiin edesmenneen Airon 107-vuotissyntymäpäivänä Mannerheim-ristin Ritarien merkki. Tilaisuuteen osallistuivat vasemmalta muun muassa Heinolan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Timo Ihamäki, lahdelainen Mannerheim-ristin Ritari Pentti Iisalo, teollisuusneuvos Eino Kolli ja Hämeen rykmentin komentaja, eversti Jari Anttalainen. Heinolan reserviläisistä oli patsaalla lippukunniavartio. Ritarimerkin kustannuksista vastasivat teollisuusneuvos Kolli ja Heinolan kaupunki.

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen puheenjohtaja, professori emeritus Uno Järvelä ja Suomen merivoimissa palvelleitten virolaisten vapaaehtoisten killan esimies Ants Vaadre osallistuivat Sotaveteraaniviikon avajaisjuhlaan Heinolassa 9. maaliskuuta. Samalla he kävivät vierailukäynnillä teollisuusneuvos Eino Kollin luona Heinolan Vierumäellä, jonka yhteydessä puheenjohtaja Järvelä kutsui Marjatta ja Eino Kollin Suomen poikien yhdistyksen kunniajäseniksi ja luovutti heille Suomen Poikien kultaiset ansiomerkit. Marjatta ja Eino Kollin säätiö on avustanut huomattavalla summalla Suomen poikien leskien kuntouttamista. Järvelä mainitsi, että tämän lahjoituksen turvin lesket pääsevät nyt ensimmäisen kerran kuntoutukseen. Hän esitti lahjoittajille vilpittömän kiittolisuuden säätiön osoittamasta kunnioituksesta tällä tavoin heimokansan veteraanien toiminnalle.

vilkasta huomiota ja tarkastelua.

Päiväjuhlan tervetuliais-sanoissaan Heinolan Sotaveteraanien puheenjohtaja **Eino Järvinen** korosti veteraanien ja nuoremman tukijäsenkunnan yhteistyön merkitystä.

Juhlissa esiintyi lähes parikymmenmiehinen Hartolan Veteraanilaulajien kuoro. Kuorolausuntaa esitti Heinolan lukiolaisten lausunta-poikakuoro. Korkeatasoinen **Sirkku Hilankon** viulu- ja **Henri Herstan** pianoesitys sai ansaitut aplodit. Lahden Veteraanisoittokunta huolehti päiväjuhlan nautittavasta musiikista useaan kertaan.

Tervehdyksiä juhlaan esit-

tivät Hämeen sotilasläänin uusi komentaja, eversti **Veli-Pekka Parkatti**, Heinolan seurakuntayhtymän, rovasti **Anja Mastosalo** ja Suomen Sotaveteraaniliiton Viron yhdistyksen. puheenjohtaja **Uno Järvelä**.

Tilaisuuden päätössanat esitti Lahden Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Mauno Uusitalo, ojentaen Lahden sotaveteraanipiirin naistoi-mikunnan puheenjohtajalle **Senja Hynyselle** sotaveteraanien ansioristin.

Tilaisuus päättyi *Maamme*-lauluun.

EINO JÄRVINEN

Heinolan lukion lausuntapoikakuoro esiintymässä teemaviikon julisteen alla.

Sotaveteraaniviikon päätösjuhlissa harras isänmaallinen juhlatunnelma

Sotaveteraaniviikon päätös huipentui Hämeenkyrössä pidettyyn arvokkaaseen päätösjuhlaan 13.3. jolloin talvisodan päätymisestä oli kulunut tasan 65 vuotta. Samalla päätösjuhlan järjestelyistä vastannut Hämeenkyrön Sotaveteraanit ry vietti toimintansa 40 -vuotis-juhlaa. Juhlapuheen piti puolustusministeri **Seppo Kääriäinen**. Paikalla olivat myös kenraali **Pentti Lehtimäki** ja Hämeen sotilasläänin esikuntaupseeri, everstiluutnantti **Mikko Klemetti**.

Päätösjuhla alkoi jumalanpalveluksella Hämeenkyrön kirkossa. Eri puolilta Suomea saapuneet veteraanit pitivät huolen siitä, että kirkko oli täynnä kuin joulu-aattona. Kirkkoherra **Sakari Virtasen** veteraaneille esittämän tervehdyksen jälkeen liturgina toiminut rovasti **Tenho Korhonen** viittasi Samuelin kirjan Hannan kiitosvirteen, että veteraanit ansaitsevat kiitoksen isänmaan puolustamisesta, mutta ylin kiitos kuuluu Jumalalle.

Kenttäpiispa **Hannu Niskanen** toi saarnassaan esille ajatuksissamme olevan tänään kansakuntamme vaiheissa näkyvät hyvät teot, varsinkin selviytymisemme sotien kurimuksesta itsenäisyyden säilyttäen.

- Se tapahtui veteraanipol-
vemme valtavien ponnistuksin ja raskain uhrein. Silti ei ole väärin nähdä tuota kaikkea Jumalan siunauksena Jakaa-
han Jumala hyvyttään usein juuri toisten ihmisten kautta.

Isänmaallisen harras tunnelma

Päiväjuhlaa vietettiin veteraanien täyttämän yhteiskoulun salissa isänmaallisen hartaissa tunnelmissa. Pikkulotat **Leena** ja **Laura Laitila** ja **Johanna Leppänen** sytyttivät sinivalkoiset kynttilät ja partiolaiset saattoivat Satakunnan Sotilassoittokunnan tahdittamana liput sisään. Talvisotaa muistelevien puheiden lomaan *Sillanpään marssilaulu*, musiikki ja päätteeksi *Maamme-laulu* limittyivät sointuisasti kokonaistapahtuman tunnelmaan. Jean Sibeliuksen säveltämän *Isänmaalle* lauloi Kyröskosken mieskuoro johtajanaan **Arto Nieminen**. Ja etteivät sota-ajan totuudet unohtuisi, kuoro esitti Lassi Utsjoen säveltämän *Vartiossa*, jonka soolon kuoronjohtaja lauloi lumipukuun pukeutuneena kädessään Suomi-konepistooli. Sotilaallista voimaa tarjosi myös sotilassoittokunta musiikkikapteeni **Riku Huh-tasalon** johdolla säestäessään mm. Veteraanin iltahuutoa. Nuorisopuhallinorkesteri soitti Jukka Viitasaaren säveltämän reippaan kappa-
leen *Höh* sekä Antti Nissilän *Preeriatuulen*.

"Kansan ja puolustusvoimien välillä herkkä luottamussuhde"

Puolustusministeri Seppo Kääriäinen lausui lämpimät kiitokset kaikille veteraaneille, "jotka kestitte yhdessä ja tinkimättä täyttitte sodissamme velvollisuutenne isänmaa-

ta sekä kansaa kohtaan".

- Uhrauksenne ei ollut turha. Siniristilippu liehuu itsenäisyytemme tunnuksena ja todistuksena tekemästänne työstä. "Veljeä ei jätetä" -henki oli vahva. Pidetään yhdessä huoli siitä, että jokainen suomalainen voi kokea Suomen omaksi isänmaakseen sekä tunne- että asiaperusteilla.

- Kansa kokee tänään perustellusti puolustusvoimien olevan koko kansan yhteisellä asialla. Kansan ja puolustusvoimien välillä on herkkä luottamussuhde, jossa järki ja tunne yhdistyvät. Meidän on tänä päivänä varmistettava se, että Suomen kansan tulevaisuus on myös huomisen maailmassa turvattu. Aito menneisyyden hallinta pysyttää kansan yhtenäisenä.

Hämeenkyrön Sotaveteraanien puheenjohtaja **Tuomo Linnainmaa** muisteli tervehdyspuheessaan talvisodan aikoja. Hän kertoi yhdistyksen hallituksen nuortuneen, kun varsinaisten veteraanijäsenten ja naisjaoston puheenjohtajan ohella on saatu reserviläisjärjestöistä sihteeri, taloudenhoitaja ja kaksi muuta jäsentä.

- Kannatusjäsenten määrä on vielä vähäinen, mutta kasvun-uralla. Reserviläisjärjestöt kutsuvat painattamassaan toimintaohjelmassa ja vetoomuksessa uusia toimijoita kannattajajäseniksi.

Sotaveteraaniviikon päätöstilaisuuden päätössanat esitti Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer**.

Veteraaneja liikutti kun pikkulotat **Johanna Leppänen** sekä **Leena** ja **Laura Laitila** veteraanijuhlan aluksi sytyttivät sinivalkoiset kynttilät

Päivi Leppäsellä riitti tekemistä juhlavieraita kahvittaisa. Oikealta Hämeenkyrön Sotaveteraanien puheenjohtaja **Tuomo Linnainmaa**, puolustusministeri **Seppo Kääriäinen**, Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** ja kenttäpiispa **Hannu Niskanen**.

Sotaveteraaniviikon päätösjuhlan osanottajia eturivinäkökulmasta.

Suomen Sotaveteraaniliiton käynnistämä sosiaalineuvojahanke etenee

Hanke on edennyt tavoitteiden mukaisesti

Ensimmäisillä sosiaalineuvojilla on työntäyteinen vuosi takana ja uusia on tullut matkan varrella mukaan. Sosiaalineuvojat on nimetty yhdeksään Sotaveteraanipiiriin. Neuvojilla on monipuolinen sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemus, joten he ovat omalta osaltaan rakentaneet yhteistyöverkostoja omien piirien alueilla. Heidän

palveluilleen on tarve työn mukana lisääntynyt. Vaikka useimmissa kunnissa on nimetty veteraaniasiamies, tämä ei ole poistanut kasvavaa neuvonnan ja ohjauksen tarvetta.

Sosiaalineuvojen työ perustuu vapaaehtoisuuteen. He eivät ole työsuhteessa piiriin eivätkä liittoon, mutta toimivat piirin organisaatiossa yhdessä toiminnanjohtajien kanssa. Liiton taholta

korvataan heille työstä aiheutuneita matka- ja puhelinkuluja. Liitto huolehtii heidän koulutuksestaan ja sosiaali-sihteerin toimii yhteistyössä alueellisten neuvojen kanssa.

Suomalainen vanhustenhuolto on vahvistumassa ja hakemassa uusia toimintamuotoja. Veteraanit kunniansalaisina kuuluvat tähän joukkoon ja ovat kaikkiin palveluihin kuin myös heidän erityisuuksiinsa oi-

keutettuja. Sitä haluan olla varmistamassa, kertoo Erkki Hokkanen työnsä ohjeuorasta.

Tarve kasvaa

Kunnilla on erilainen valmius ja tahto vastata veteraanien sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeeseen. Myös kuntoutuspalveluiden järjestäminen edellyttää monimuotoisuutta. Laitoskuntoutus säilyttää edelleen paik-

kansa, mutta yhä useampi veteraani tarvitsee lähellä kotia tai kotona tapahtuvaa kuntoutusta.

Veteraanien yhdenvertaisuuden vuoksi on varmistettava että heille kuuluviin etuuksiin on kaikilla oikeus ja mahdollisuus toimintakyvystä ja asuinkunnasta riippumatta. On myös varmistettava, että kuntoutukseen varatut määrärahat käytetään kokonaisuudessaan ja tarkoi-

Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri

Tuula Jaakola,
puh. 0500-863914,
puhelinaika maanantaisin
kello 9-12.00.

Alavieska, Haapajärvi, Halsua, Himanka, Kalajoki, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Lestijärvi, Lohtaja, Nivala, Perho, Pyhäjärvi, Rautio, Reisjärvi, Sievi, Toholampi, Veteli, Ylivieska.

Lahden Sotaveteraanipiiri

Erkki Hokkanen,
puh. 050-5521 271.

Artjärvi, Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Hämeenkoski, Kuhmoinen, Kärkölä, Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoki, Sysmä.

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri

Seppo Matilainen,
puh. 040-777 5107

Oulu, Oulainen, Raahel, Kuusamo, Haapavesi, Ii, Kestilä, Kiiminki, Kuivaniemi, Käsämäki, Liminka, Lumijoki, Merijärvi, Muhos, Paavola, Piippola, Pudasjärvi, Pyhäjoki, Rantsila, Taivalkoski, Utajärvi ja Vihanti.

Satakunnan Sotaveteraanipiiri

Anja Priia,
puh. 040-4114253

Eura, Eurajoki, Harjavalta, Honkajoki, Huittinen, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Kiukainen, Kiikoinen, Kodisjoki, Kokemäki, Köyliö, Lappi, Lavia, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Noormarkku, Pomarkku, Pori, Punkalaidun, Pyhäranta, Rauma, Siikainen, Säkylä, Ulvila, Äetsä.

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri

Ritva Tammi,
puh. 0400-811051 tai
(02) 431 5407

puhelinaika maanantaisin kello 10-14. Ritva Tammi on tavattavissa Sotaveteraanipiirin toimistossa joka kuukauden ensimmäisenä perjantaina kello 12-14 tai sopimuksen mukaan. osoite Brahenkatu 11 G 119, 20100 Turku.

Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri

Matti Helin,
puh. 0400- 804610

Anjalankoski, Elimäki, Hamina-Vehkalahti, Iitti, Inkeroinen ja Anjala, Jaala, Karhula-Kymi, Kotka, Kouvola, Kuusankoski, Miehikkälä, Pyhtää-Ruotsinpyhtää, Valkeala, Virolahti.

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri

Irja Rätty,
puh. 040-556 9851

Eno, Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kiihtelysvaara, Kitee, Kontionlahti, Lieksa, Liperi, Nurmes, Outokumpu, Polvijärvi, Pyhäselkä, Rääkkylä, Tohmajärvi, Värtsilä, Tuusula.

Pohjois-Savon Sotaveteraanipiiri

Riitta Huittinen,
puh. 040-5370031

Heinävesi, Iisalmi, Juankoski, Kaavi, Karttula, Keitele, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Maaninka, Pielavesi, Rautalampi, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Vesanto ja Vihermä.

Uudenmaan Sotaveteraanipiiri

Raili Mankki,
puh. (09) 273 2336 tai
040-7189659. Puhelinaika
torstaisin kello 9-11.

Askola, Hanko, Hausjärvi, Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Lohjan seutu, Loppi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoon seutu, Pukila, Riihimäki, Tuusula.

tuksenmukaisesti veteraanien hyväksi.

Hankkeen avulla Suomen Sotaveteraaniliitto yhdessä sotaveteraanipiirien ja yhdistysten kanssa pyrkii rakentamaan kattavan palveluverkon veteraanien avuksi ja tueksi.

Sosiaalineuvojat ovat olleet rakentamassa tätä turvallisuuden kehää omilla alueillaan.

Sosiaalineuvajahankkeen tavoitteet

Järjestössämme tarvitaan henkilöitä, jotka toimivat

yhdyshenkilöinä ammattikokemuksella kuntiin, kuntoutuslaitoksiin, seurakuntiin ja muihin yhteistyötahoihin keskusteltaessa veteraanietuusia koskevista kysymyksistä.

Verkostoitumisen on lähdeittävä liikkeelle veteraanien yhdistysten ja kunnan toimijoiden kautta ja verkostoa on laajennettava siten, että se pystyy todellisuudessa vastaamaan työlle esitettyihin tavoitteisiin.

Tämä on haaste neuvoijille ja tämä on varmasti haaste myös ei mukana oleville piireille.

Sosiaalineuvojen työskä alkaa muotoutua

- yhteistyö kuntien viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa on ollut myönteistä
- veteraanin omaiset ja läheiset tarvitsevat myös lisääntyvässä määrin apua ja neuvoja
- sosiaalineuvojat ovat osa piirin toimintaa
- sosiaalineuvojen ammatillinen tietämys lisää asiointumusta yhteisessä työssä
- tuttu henkilö luo turvallisuutta tietoa tarvittaessa

Kaikkialla on todettu sosiaalisen työn kasvava merkitys ja meillä on oltava käytännön mallit sitä toteuttaa lähivuosien aikana. Tällä toiminnalla pyrimme vastaamaan Suomen Sotaveteraaniliiton toimintasuunnitelmassa oleviin haasteisiin. Tavoitteena on oltava kattava tukipalveluverkosto, jota vie eteenpäin hyvä yhteistyö.

Näin voimme päästä, jos emme ihan veteraanin tupaakaan saakka niin ainakin portaille. Emme saa tunkea väkisin veteraanin elämään, mutta meidän oltava lähellä

ja saatavilla silloin, kun avun ja tuen tarvetta ilmenee.

Organisaatiomme tarvitsee sosiaalineuvoja, heidän työtään ja asiantuntemustaan jokaisen piirin alueella. Oma-aloitteisten ihmisten löytyminen työhön saattaa olla vaikeaa, muttei mahdotonta. Piirit ja yhdistykset, liiton tavoitteena on, että jokaisessa piirissä on sosiaalineuvoja vuoden 2005 lopussa.

ANNI GRUNDSTRÖM

Rintamaveteraanien kuntoutus tehostuu

Rintamaveteraanien kuntoutukseen tuli vuoden alusta uudistuksia, jotka tähtäävät veteraanien toimintakyvyn ja kotikuntoisuuden säilymiseen. Valtioneuvosto on linjannut uuden ohjeistuksen Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemaan "Veteraanipolitiikka 2004 – 2007" – esitteeseen. Tämän vuoden aikana tapahtuvia tärkeimpiä muutoksia ovat avokuntoutuksen määrän nousu ja laituskuntoutuksen lyheneminen toimintakykyluokka 3:een kuuluvien veteraanien kohdalla.

Rovaniemellä pidettiin 2. päivä maaliskuuta Lapin lääninhallituksen kutsumana koulutustilaisuus, johon osallistui kuntien kuntoutusryhmiä ja veteraaniasiamiehiä. Tilaisuus oli ensimmäinen laatuaan ja niitä tullaan pitämään tämän vuoden aikana maan eri puolilla. Aloite näihin koulutustilaisuuksiin lähti Suomen veteraaniliiton jenen valtuuskunnalta.

Sotaveteraaniliiton sosiaalisihteri **Anni Grundström** totesi alustuksessaan,

että veteraanikuntoutus on saatava toimimaan niin, että se hyödyttää veteraanin kotona selviytymistä. Hänen mielestään hyvin tehty peruskuntoutus näkyy ajan myötä kuntien perusterveydenhuollossa palveluja vähentävänä tekijänä.

Kuntoutuksen muutokset

Valtiokonttorin edustaja **Jouko Himanen** esitteli puheenvuorossaan tänä vuonna tapahtuvat muutokset lainsäädännössä. Näistä tärkeimpiä ovat:

- Avokuntoutuksen osuus nostetaan vähintään puoleen kuntoutettavien määrästä.
- Laituskuntoutusjakso lyhenee 14 vuorokaudesta 10 vuorokauteen 1.9.2005 tai sen jälkeen alkavien kuntoutusjaksojen osalta toimintakykyluokka 3:een kuuluvien kohdalla. Kahden ensimmäisen toimintakykyluokan kohdalla veteraanilla on mahdollisuus enintään 4 viikon laituskuntoutukseen.
- Päiväkuntoutus säilyy ennallaan.
- Muu avokuntoutus li-

sääntyy 15:sta enintään 20:een käyntikertaan toimintakykyluokka 3:n osalta ja 20:stä enintään 30:een käyntikertaan toimintakykyluokka 1:ssä ja 2:ssa.

Toimintakykyluokat määritellään seuraavasti:

- TKL 1; Vaikea fyysinen tai psyykinen toimintakyvyn häiriö. Veteraani on osittain tai jatkuvasti riippuvainen toisen henkilön avusta.
- TKL 2; Keskivaikea toimintakyvyn häiriö, pääosin omatoiminen, mutta tarvitsee jonkin verran apua.
- TKL 3; Veteraani on omatoiminen.

Kuntoutusta veteraanien ehdoilla

Lapin sairaanhoitopiirin kuntoutusylilääkäri **Toini Uutelan** mielestä kuntoutuslaitoksessa tulisi tehdä laadukas loppuyhteenveto kuntoutettavasta. Se on lähetettävä asiakkaan kotipaikkakunnan terveyskeskukseen, jossa laitetaan tiedot potilastietojärjestelmään ja hyödynnetään niitä asianomaisen jatkohoidossa.

Hyvänä esimerkkinä paikallisesta ryhmäkuntoutuksesta on Ranualaisten veteraanien ryhmä, jota vetää **Jaakko Ilvesluoto**. Hänen lehti-ilmoituksensa sai vedettyä mukaan vain kolme osallistujaa, mutta mies ei lannistunut siitä, vaan hankki noukkimalla lisää porukkaa. Heillä on nyt Ranualan kuntoryhmissä 79 aktiivia joka viikko ja osallistujat ovat sitä mieltä, että se on parasta kuntoutusta. Ranuan sotaveteraanit ovat valinneet kuntouttajansa myös yhdistyksensä puheenjohtajaksi.

Kaikki veteraanit kuntoutukseen

Arviolta 30 prosenttia veteraaneista ei ole hakeutunut koskaan kuntoutukseen. Valitettavan usein siihen on syynä puolison sairaus, eikä veteraani halua jättää häntä yksin.

Yhtenä syynä voi olla puolison menettämisen pelko. Toinen taas saattaa tuntea itsensä niin hyväkuntoiseksi, että jättäytyy pois kuntoutuksesta antaakseen

Ranualainen Jaakko Ilvesluoto vetää veteraanien kuntoutusryhmiä hyvällä menestyksellä.

sijaa mielestään huonokuntoisemmalle kaverilleen. Jos tämä kaveri kuitenkin tuntee itsensä niin huonokuntoiseksi, että hän ei voi lähteä, niin taas jää yksi kuntoutuspaikka täyttämättä. Syitä on hyvin monia, useimmat niistä turhia.

Kun mietimme 85-vuotiaan veteraanin kuntoutusta, hän on esimerkiksi 14 vuorokautta kuntoutuksessa ja palaa kotiinsa. Sen jälkeen hänellä on siellä ne samat ongelmat, eivät ne ole mihinkään kadonneet. Seuraava kuntoutus on vuoden päästä jos hyvin käy. Kyllä ne saavutetut tulokset on menetetty sen vuoden aikana, Anni Grundström sanoo.

Hyvä jatkumo kuntoutukseen saadaan kotikuntoutuksen ja paikkakunnalla tapahtuvan ryhmäkuntoutuksen avulla. Kotikuntoutuksen määrää tullaankin huomattavasti lisäämään.

ALTTI ARJATSALO

Rovaniemen tapahtumaan osallistui noin 50 kuntoutuksen parissa toimivaa henkilöä ympäri Lapin läänin.

Veteraanien ikääntyessä kuntien rooli kuntouttajina kasvaa

Veteraanikuntoutus Mikkeliissä

Mikkeliissä veteraanikuntoutukseen paneudutaan monella tavalla. Kuntoutus pyritään räätälöimään yksilöidysti ja siihen liittyy seuranta jakson päätyttyä. Kuntoutusohjaaja, joka on palkattu Mikkelin kaupungin kuntoutusmäärärahojen turvin käy läpi kaikki hakemukset ja esittelee ne kuntoutustyöryhmässä. Hän myös huolehtii siitä, että kuntoutuksen aikana sovitut ja tarpeelliset jatkotoimenpiteet toteutuvat. Hän suunnittelee avokuntoutusta ja on sen toteutuksessa mukana.

Kuntoutusohjaaja seuraa kuntoutussuunnitelman toteutumista, tuloksellisuutta ja kustannuksia. Hän toimii myös tarvittaessa asiakkaan ”asianajajana”. Hän tukee asiakasta kuntoutuksen eri vaiheissa, tiedottaa erilaisista kuntoutus mahdollisuuksista sekä huolehtii palveluketjun yhtenäisyydestä siirryttäessä hoitopaikasta toiseen. Mikkeliissä on todettu, että kuntoutusohjaukselle alkaa olla yhä enemmän tarvetta. Kuntoutusasiakkaiden ongelmat monimutkaistuvat, jolloin tarvitaan henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta.

Kuntoutusohjaaja **Soili Peitola** tekee tarvittaessa myös kotikäyntejä. Kotikäyntien tarkoituksena on ennakoiva palvelujen tarpeen arviointi ja veteraanin voimavarojen, sosiaalisten suhteiden ja olosuhteiden arvioi-

minen. Näin saadaan kuntoutussuunnitelmalle laajempi pohja.

Kotihoidon tehostamiseen panostetaan

Kuntoutuksesta vastaava lääkäri **Tapio Anttonen** toteaa että veteraanien ikääntyessä veteraanikuntoutuksen merkitys osana kunnan toimintaa nousee merkittäväksi tekijäksi. Useissa kunnissa tavoitteena on laitospaikkojen vähentäminen ja kotihoidon tehostaminen.

Kotihoidon kulmakiviä ovat riittävä tukiverkosto, asianmukainen lääketieteellinen hoito ja hyvän fyysisen ja henkisen kunnon ylläpito, tähän kuuluu nykyään olennaisena osana muistitoimintojen tarkkailu ja muistihäiriöiden hoito ja kuntoutus.

Veteraanikuntoutuksen määrärahojen lisäys ja avohoitopainotteisen kuntoutuksen suosiminen takaavat sen, että entistä useampi veteraani pääsee lähes vuosittain kuntoutukseen, toteaa Tapio Anttonen.

Hän näkeekin, että yksi jakso vuodessa ei ole riittävä, kuntoa kun ei voi varastoida, vaan sen ylläpito ja kehittäminen vaatii säännöllistä harjoittelua. Tämän vuoksi kuntien tulee myös oman toiminnan kautta tukea vanhusten kunnon ylläpitoa. Tähän toimintaan sopivat terveyskeskusten liikuntaryhmät, liikuntatoimen tuottamat pal-

velut ja myös sosiaalitoimi järjestää monipuolista liikuntaa. Yhä merkittävämmäksi käy myös kolmannen sektorin osuus liikuntapalvelujen tuottajana. On huomattava, että kunta voi järjestää veteraanikuntoutusta myös omalla toimintana.

Elämysliikuntaa, laitos- ja päivä kuntoutusta

Tieteellinen tutkimus on osoittanut, että lihasvoimaa – etenkin alaraajojen – kehittävä harjoittelu parantaa vanhusten toimintakykyä ja vähentää kaatumistapaturmia. Mikkeliissä haetaan myös uusia muotoja kuntoutukselle ja sen sisältöä pyritään monipuolistamaan veteraanien omia tarpeita vastaavaksi. Toimintakykyä ylläpitävä kuntoutus ei kuitenkaan välttämättä ole pelkkää lihasvoimaharjoittelua vaan nykyisin on tarjolla monipuolisesti erilaisia liikunnan muotoja, jotka kaikki omalla tavallaan parantavat elämän laatua. Näistä Tapio Anttonen mainitsee esimerkiksi elämysliikunnan, monet itämaiset lajit filosofioineen, tanssit jne.

Mikkeliissä on viime vuosina keskitytty tehostamaan veteraanikuntoutusta osaksi kunnan vanhustyötä. Tapio Anttonen mielestä Mikkeliissä ollaan etuoikeutettuja siinä mielessä, että aivan naapurissa on Kyyhkylä-säätiön kuntoutussairaala.

”Kyyhkylän kanssa tiiviis-

Kuvassa vasemmalta kuntoutuslääkäri Tapio Anttonen, fysioterapeutti Ossi Hokkanen, kuntoutusohjaaja Soili Peitola ja sosiaalityöntekijä Maija-Liisa Paananen.

sä yhteistyössä on kehitetty sekä laitos- että päivä kuntoutusta. Tavoitteena on, että myös akuutti kuntoutuksen tarve voidaan toteuttaa veteraanikuntoutuksena. Kyyhkylässä ja tällöin terveyskeskuksen omilta osastoilta vapautuu kuntoutuspaikkoja eikä synny kalliita sakkopaikkoja erikoissairaanhoidon toimenpiteisiin. Toisaalta tämä toiminta tukee myös tehokkaasti kotisairaanhoidon toimintaa. Toiminnan laatua ja sisältöä on jalostettu säännöllisesti pidetyissä yhteistyökokouksissa. Olemme kokeneet tämän toiminnan hyödyllisenä ja myös kuntoutuksen laatua kehittäväksi” toteaa Tapio Anttonen.

Kuntoutus on tärkeä osa vanhustyötä ja veteraanikuntoutuksen kehittämisen kautta saadaan malli jatkossa kaikkeen vanhustyöhön kunnissa. Lakisääteinen kuntoutus toteutetaan Mikkeliissä

siten, että veteraani pääsee vuosittain johonkin kuntoutukseen, vaihtoehtona laitoskuntoutusjakso tai käyntikerrat sovitusti runsaasta avo- ja kotikuntoutuksen valikoimasta.

Terveyskeskuksen omana toimintana järjestetään Mikkeliissä erilaisia kuntosali-ryhmiä veteraaneille ja heidän puolisoilleen.

Mikkeliissä on rakennettu toimiva, monipuolinen työryhmä veteraanikuntoutuksen ympärille. Siellä on todettu, että nyt ennalta ehkäisevällä työllä, hyvin suunnitellulla ja kohdennetulla kuntoutuksella varmistetaan se, että veteraanien kunto ja olosuhteet sallivat kotona selviytymisen turvallisesti mahdollisimman pitkään.

ANNI GRUNDSTRÖM

Helsingin kaupunki

Kansallinen veteraanipäivä Helsingissä 27.4.2005

8.30 Lipunnosto Mannerheiminaukiolla
9.15 Seppelten lasku Hietaniemen hautausmaalla
15.00 **HELSINGIN JUHLA FINLANDIA-TALOSSA**

Ohjelma: Helsingin kaupungin ja Helsingin varuskunnan tervehdykset
Kaartin soittokunnan konsertti
Helsingin Sotilaskotiyhdistyksen ry:n tarjoamat kahvit
Finlandia-talon lämpiössä klo: 14.00 alkaen

Koko päivä, museoiden aukioloaikana:
Veteraaneilla seuralaisineen on ilmainen sisäänpääsy Kiasmaan, Väestösuojelmuseoon, Sotamuseoon, Syvärannan lottamuseoon ja kaikkiin Helsingin kaupungin museoihin.
TERVETULOA

**Rintamaveteraaniasian
neuvottelukunta**

Helsingin varuskunta

*Mitäköhän
muut ovat
tästä mieltä?*

Osallistu keskusteluun.

 Metsalehti.fi
Aina tarvittaessa.

Sotaveteraaneille omistettu postimerkki veti yleisöä

Maaliskuun 2. päivä Helsingin keskustan postissa oli vilkas ja tunteikas. Tuona päivänä laskettiin liikkeelle veteraanijärjestöjen aloitteesta taiteiltu sotaveteraaneille omistettu postimerkki. Liikkeellä oli eri ikäpolvien edustajia jututtamassa paikalla olleita sotaveteraaneja ja tutustumassa sodistamme kertovaan näyttelyyn.

Ensipäivän kuoria jonoitettiin leimattavaksi kolmessa rivissä. Erityisen pitkiksi muodostuivat jonot iltapäivällä taiteilija **Timo Berryn** ollessa paikalla allekirjoittamassa asiakkaille ensipäivän kuoria.

Taiteilija valitsi merkin kuva-aiheeksi SA:n arkistosta valokuvan haavoittuneesta sotilaasta ja häntä hoivaavasta lotasta. Hän kertoo tahtovansa kuvan välityksellä kiinnittää huomiota sotilaiden mahtavan panoksen ohella myös lottien sekä kotirintaman naisten uskomatonta kestävyyttä vaatineelle hoiva-, muonitus- ym. työlle.

- Tämä on tällaiselle nuorelle taiteilijalle tähänastis-

ta töistä ollut vaikein ja haastavin. Merkin tekeminen teki hiljaiseksi. Kunnioitus veteraaneja kohtaan kuitenkin pakotti työstämään teoksen, johon kului vuosi. Molemmat veteraanipolven isovanhempani ovat edelleen elossa, tiittää Timo Berry tunteitaan.

Taiteilijan isovanhemmat **Lauri** ja **Eila Nurmikari** istuvat yhdessä rintamanaisten valloittaman pöydän ympärillä. Pariskunnan seurana ovat **Kaarina Peltola**, **Laine-Maire Kyöstillä**, **Anna-Liisa Kärki**, **Salme Sulonen** sekä sotaveteraani **Sulo Hakala**. Tunnelmassa on aistittavan myönteisyyden latausta. Kaikki ovat otettuja ympärillä olevien ihmisten elävästä kiinnostuksesta sota-ajan ponnistuksista ja yhteishengestä sekä kysymyksistä ilmenevään tiedonhaluun sotaveteraaneista, lotista ym. rintamanaisista. Esillä oleviin vuosien 1939-1944 sodista kuvin ja sanoin kertovaa näyttelyä täydentävät paikalla olevien sotaveteraanien kertomukset omista kokemuksistaan.

Erkki Sillanpää, Keski-

Helsingin Sotaveteraaneista kertoo olleensa oppikoulun abiturienttiluokalla Viipurissa ilmahälytyksen keskeyttäessä koulupäivän itänaapurin pommittajien vyöryessä taivaalta. Siitä syntyi päätös astua vapaaehtoisena armeijan palvelukseen 18-vuotiaana, ja siitä nuoren miehen sota itsenäisyyden puolustamiseksi keskelle talvisotaa sitten alkoi joulukuun 7. päivänä 1939 ja päättyi 15.11. 1944.

- Viidet syntymäpäivät tuli vietettyä sotapalveluksessa. Talvisodassa olin kenraali Harald Öhquistin alaisuudessa, välirauhan aikana Ylämaalla linnoitustehtävissä, jatkosodan alussa Viipurin kautta Karjalan Kannakselle Petroskoihin edeten ja edelleen Karhumäkeen. Siinä välissä tuli käytyä RUK:n 53. kurssi, joka kokoontui yli puolen vuosisadan jälkeen tämän vuoden helmikuun 14. päivänä Mannerheimin Ratsastajanpatsaalla. Vuonna 1944 olin sitten Syvärillä, josta siirryttiin Tienhaaraan, josta siirryttiin Ihantalan seurakuntaan kuulunut Erkki Sillanpää.

Sotaveteraaneille omistetun postimerkin työstänyt taiteilija Timo Berry Rasmus-serkkunsa sekä isovanhempinsa Lauri ja Eila Nurmikarin seurassa.

Vuonna 1920 syntynyt Sulo Hakala astui puolustusvoimien palvelukseen talvisodan päätyttyä toimien radistina. Tehtävät veivät v. 1941 Uhtuan suuntaan Raatteen tielle korpisotaan, maastoon jossa saksalaisten hyökkäysvaunut eivät pystyneet kulkemaan.

- Uhtuan valtauksen yhteydessä suomalaiset kokiivat Pistojoella pahimmat taikaiskut. Pelkästään yhdestä komppanian joukosta kaatui 26 miestä, kaikkiaan sillä retkellä kaatui satoja pioneereja. Syyskuun 2. päivänä hyökkäysvaiheen vasta päätyttyä majuri Tenhunen katosi jäljettömiin. Hälytyksen tultua alettiin juosta metsiä takaisin päin; alkoi se kiduttava asemasota 1944. Tehtävät luovutettiin saksalaisille, jotka lähivät taisteluita karkuun, jolloin suomalaisten uudelleen oli otettava ote. Olin tuolloin sairastuttuani sotilassairaalaan, muistelee vuodesta 1954 Helsingissä asunut Sulo Hakala. Hän on myös kertonut kokemuksistaan TV 1:n sarjassa "Muistoja sodasta".

Helsingiläinen sotaveteraani **Leo Autio** selostaa kuulijoille kokemuksiaan La-

pin sodasta taustanaan näyttelyn kuva- ja tekstikollaasi. Rauhan solmimisen jälkeen Neuvostoliiton kanssa matka suuntautui Vuosalmelta junnalla Ouluun ja Muhokselle ja siitä Kuusamoon ja Pudasjärvelle, jossa ensimmäiset kosketukset saksalaisiin saatiin Pudasjärvellä.

- Kun eivät taipuneet Suomelle asetettuihin rauhannehtoihin, uhkasivat sodalla. Mutta taisteluihin kun eivät yleensä antautuneet, saksalaiset vetäytyivät kaiken mahdollisen samalla tuhoten, josta osa näyttelyn kuvista kertoo.

Näyttelyyn tutustumassa oleva viime vuonna eläkkeelle siirtynyt v. 1939 syntynyt kasvitieteilijä **Terho Poutanen** muistaa kahdesta sodan aikaisesta evakkoreissustaan jälkimmäisen vuodelta 1944.

- Kesällä 1944 Juvalle suuntautuneesta matkasta ikuisiksi eläväksi muistoksi jäi siskon syntymä, samoin isän lomalla käynti jatkosodan aikana. Mieleen sodan ajalta on myös jäänyt yleinen ikkunoiden peittely pahveilla jotteivät pommittajat erottaisi valoja.

MARKKU RÄMÖ

Veteraanipariskunta Lauri ja Eila Nurmikari ja naisveteraanit Kaarina Peltola, Laine-Maire Kyöstillä, Anna-Liisa Kärki ja Salme Sulonen, taka-alalla Sulo Hakala.

Veteraaniaiheinen näyttely Helsingin pääpostisalissa

Veteraaniaiheisen postimerkin julkaisemiseen ja kevään historiallisiin merkkipäiviin liittyen Helsingin pääpostisalissa on ollut esillä veteraaniaiheinen näyttely 11.4. lähtien, joka jatkuu 30.4. asti. Näyttely on avoinna arkisin klo 9.00-18.00 ja lauantaisin klo 11.00-16.00. Postimerkin alareunassa on neljän postimerkin julkaisua esittäneen veteraanijärjestön tunnukset ikäjärjestyksessä: Sotainvalidien Veljesliitto

ry, Suomen Sotaveteraaniliitto ry, Rintamaveteraaniliitto ry ja Rintamanaisten Liitto ry.

Näyttelyssä kerrotaan itsenäisyytemme ajan postimerkeistä aihepiireittäin: Veteraanit/sotainvalidit, presidentit, marsalkka Mannerheim, itsenäisyytemme juhluvuodet, muut maamme historiaan liittyvät postimerkit ja kenttäpostimerkit. Näyttelyssä kerrotaan myös maamme sotainvalidi- ja veteraanijär-

jestöjen toiminnasta.

Näyttelyn avajaistilaisuudessa 11.4. Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan VEVA:n puheenjohtaja **Aarno Strömmer** totesi järjestöjen ottaneen kiitollisina vastaan tiedon siitä, että valtuuskuntamme esitys 60-vuotismuistojen postimerkistä toteutetaan.

- Ilahduimme kun tulos tuli silmältäväksi: tuttu lottakuva kärsämäkisestä **Lyyli Lustiina Iso-Ahosta** hoivamassa Kiestingin motista elokuulla 1941 tuotua sotilasta.

Avaus päätettiin kunnia-

Veteraaniaiheinen näyttely Helsingin pääpostisalissa avattiin 11.4. Kaartin Soittokunnan säestyksellä.

käyntiin ja kukkalaitteen laskuun pääpostisaliin sijoite-

tulle sankarivainajien muistotaululle.

Sotaveteraaniliitto palkitsi sotaveteraanien hyväksi tehdystä työstä

Suomen Sotaveteraaniliiton hallitus myönsi tammikuussa Sotaveteraanien kultaisen ansioristin 78 henkilölle sekä Sotaveteraaniliiton ansiomitalin 51 henkilölle. Katajanokan kasinolla 8. maaliskuuta kutsutuista paikalle oli saapunut 4 kultaisen ansioristin saajaa ja 11 ansiomitalin saajaa.

Kultainen ansioristi myönnettiin seuraaville henkilöille:

Anttila Mauri, Espoo
 Asikainen Olavi, Siilinjärvi
 Borg Hilkka, Jyväskylä
 Erkkilä Eino, Jyväskylä
 Erkkilä Veijo, Isokyrö
 Hannula Veikko, Hamina
 Hynynen Eino, Lapinlahti
 Hyvönen Esteri, Jyväskylä
 Hämäläinen Toivo, Riihimäki
 Ise Sven, Viro
 Jalonen Urho, Lieto
 Jansson Holger, Houtskär
 Jokimies Matti, Virolahti
 Jussari Veikko, Kaarina
 Järvelä Uno, Viro
 Järvi Lenno, Espoo
 Kaikkonen Erkki, Joensuu
 Kaipio Otto, Jyväskylä
 Kankaanpää Risto, Luopioinen
 Kasurinen Jukka, Siilinjärvi
 Kilku Tapani, Orivesi
 Kilvensalo Arvo, Luhanka
 Koskio Marjatta, Tampere
 Kujala Matti, Taipalsaari
 Kujansuu Eero, Ylöjärvi
 Kulo Oiva, Pirkkala
 Kuutma Raul, Viro
 Kyllönen Eino, Piippola
 Kyttä Leila, Punkalaidun
 Lehtola Ahti, Laihia
 Lehtonen Pentti, Lahti
 Lindeberg Harald, Sipoo
 Lipsonen Toivo, Vilppula
 Lirberg Heikki, Ruotsi
 Ljungeld Thor W. Larsmo
 Läykki Olavi, Sahalahti

Sotaveteraanien kultaisia ansioristejä ja Sotaveteraaniliiton ansiomitaleja luovutettiin Helsingissä Katajanokan Kasinolla järjestetyssä tilaisuudessa.

Löfbacka Taito, Ylivieska
 Maikkunen Martti, Sodankylä
 Miesmaa Simo, Kiiminki
 Murtojärvi Kalle, Vammala
 Mäenrinta Kauno, Pukila
 Nymark Karl, Oravainen
 Oinonen Oiva, Lieksa
 Ojalehto Juho, Kärämäki
 Perander Reino, Lohtaja
 Pitkänen Erkki, Jyväskylä
 Poukka Pentti, Helsinki
 Poutanen Lauri, Jyväskylä
 Pullinen Tuomas, Hämeenlinna
 Raatikainen Kalevi, Mikkeli
 Rannila Kauko, Soini
 Rumpunen Erkki, Uusikaupunki
 Saarilahti Toivo, Helsinki
 Saastamoinen Pauli, Kuopio
 Saksman Paavo O. Pielavesi
 Salmi Sipri, Helsinki
 Sandell Sven, Pietarsaari
 Saviluoto Mikko, Nivala
 Savinen Pertti, Kuusankoski
 Seppälä Eino, Kärkölä
 Seppälä Sulo, Iitti
 Siivo Vihtori, Kankaanpää
 Sippola Toivo, Lohja
 Sohlo Veikko, Oulu
 Suikkari Jaakko, Varkaus

Suomalainen Mauri, Vaasa
 Sutinen Kauko, Kuopio
 Tammilehto Olavi, Lahti
 Tapio Pentti, Helsinki
 Timonen Seppo, Kuopio
 Tuominen Helmi, Loimaa
 Tupasela Erkki, Lahti
 Turunen Aarre, Lappeenranta
 Valdmaa Kalju, Ruotsi
 Weckman Pentti, Kajaani
 Vihervuori Aimo, Hämeenlinna
 Vitikainen Erkki, Kouvola
 Vuorenmaa Erkki, Isojoki

Suomen Sotaveteraaniliiton ansiomitali myönnettiin seuraaville henkilöille

Eversti Jari Anttalainen, Tuusula
 Puheenjohtaja Mati Blumfeldt, Viro
 Kappalainen Harri Fagerholm, Oulu
 Taiteilija Eino Grön, Espoo
 Yrittäjä Teija Haapanen, Vaasa
 Yrittäjä Pekka Haapanen, Vaasa
 Kenraaliluutnantti Ilkka Halonen, Siilinjärvi
 Filosofian lisensiaatti Vidar

Hannus, Vaasa
 Lääkintöneuvos Rauno Heikkinen, Tampere
 Koulunjohtaja Erkki Heinonen, Kajaani
 Lääninsosiaalitarastaja Aimo Hirsiaho, Jyväskylä
 Majuri Juha Jaakkola, Kouvola
 Kansliasihteeri Kaija Jestoi, Kokkola
 Keräysjohtaja Matti Jääsärö, Helsinki
 Asianajaja Matti Kataja, Lahti
 Ordförande Bengt Klippvik, Ruotsi
 Ekonomi Antti Konkola, Helsinki
 Kunnallisneuvos Karl Ilmari Koivunen, Espoo
 Sosiaalineuvos Marketta Korhonen, Jyväskylä
 Hallituksen puheenjohtaja Timo Korhonen, Kempele
 Kotiseutuneuvos Teuvo Kuparinen, Lahti
 Puolustusministeri Seppo Kääriäinen, Iisalmi
 Puheenjohtaja Sirkku Laukkanen, Ruotsi
 Kansliapäällikkö Markku Lehto,

Helsinki
 Ylijohtaja Aslak Lindström, Helsinki
 Johtaja Hannu Lounasto, Kannus
 Professori Tapio Luttinen, Lahti
 Musiikkimajuri Raimo Maaranen, Lappeenranta
 Kirkkoherra Matti Malmivaara, Helsinki
 Ylijohtaja Håkan Mattlin, Helsinki
 Yliluutnantti Matti Meuronen, Lappeenranta
 Eversti Arto Mikkonen, Kouvola
 Direktör Jan Magnus Molin, Helsinki
 Toiminnanjohtaja Soili Myllys, Helsinki
 Ylitarkastaja Hanna Nyfors, Helsinki
 Liikkeenharjoittaja Jarmo Paasikivi, Siuntio
 Liikkeenharjoittaja Timo Peräkylä, Varkaus
 Liikkeenharjoittaja Raija Peräkylä, Varkaus
 Toimitusjohtaja Erkki Puumalainen, Helsinki
 Eversti Leo Puustinen, Kuopio
 Ravintolapäällikkö Hannu Rantala, Porvoo
 Johtaja Heikki Roilas, Lappeenranta
 Rehtori Seppo Sammelvuori, Pudasjärvi
 Piispa Matti Sihvonen, Kuopio
 Puheenjohtaja Leena Sukapää-Harsunen, Kauniainen
 Toiminnanjohtaja Yrjö Suuniittu, Tampere
 Eversti Timo Suutarinen, Oulu
 Yli-insinööri Pertti Tuononen, Kajaani
 Toiminnanjohtaja Johannes Törs, Viro
 Teollisuusneuvos Einari Vidgren, Iisalmi
 Kansliapäällikkö Risto Volanen, Järvenpää

Kirjanpito-ohjelma Sotaveteraaniyhdistyksille

Sotaveteraaniliitto on sopinut sotaveteraaniyhdistyksille sopivan kirjanpito-ohjelman lisenssien hankkimisesta. Kyseessä on Taseri Pro kirjanpito-ohjelma. Ohjelma sisältää asennus cd:n, käyttöohjeen ja rekisteröintiavaimen yhdelle yhdistykselle. Ohjelman hinta on 100 euroa.

Ohjelmaa voi katsella netissä, www.web-media.fi

Tiedustelut ja tilaukset:

Web-Media

Timo Mattila

Poutamäentie 15 A 38

00360 HELSINKI

puhelin 050-517 5386

sähköposti timo.mattila@web-media.fi

Suomen suurin johtajakoulu 85 v

Valtakunnallista juhlaa vietetään Haminassa Mannerheimin syntymäpäivänä 4.6.2005.

Reserviupseerikoulu kutsuu kaikki reserviupseerit juhlimaan suomalaisen johtajakoulutuksen kunniakasta taivalta. Samalla on mahdollisuus pitää kurssikokouksia, tutustua kalustonäyttelyyn ja uusittuun RUK-museoon. Reserviupseereilla on mahdollisuus majoittua RUK:n tiloissa 3.-4.6.2005.

Kurssikohtaisista kootuista kokouksista ja osallistumisista pyydetään alustavat ennakoimattomat osallistumiset alla oleviin osoitteisiin 20.5.2005 mennessä.

Sihteerit
 Helena Koskela
 (05) 181 66421
helena.koskela@milnet.fi

Anne Toikka
 (05) 181 66206
anne.toikka@mil.fi

Päiväohjelma

11.30 *Katselmus ja ohimarssi*
 Puolustusvoimain Komentaja,
 Amiraali Juhani Kaskeala

14.00 *Päiväjuhla*
 Puolustusministeri Seppo Kääriäinen
 Konsernijohtaja Björn Wahlroos
 Oopperalaulaja Jorma Hynninen

Sotaveteraaniliiton myymälä palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Myymälä on avoinna ma–pe klo 8.30–16.00

Sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

5 Isännänviiri

Kotipihalle tai mökille. Sinivalkoisen viirin pituus neljä tai viisi metriä.

Hinnat 50 ja 62 euroa.

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille.
6 euroa.

1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille.
Hinta 12 euroa.

4 Liiton standaari

Hinta 25 euroa

29 Kävelykeppi

Jääpiikillä ja ranne- lenkillä varustettu kävelykeppi. Kahva- osa pyökkiä, varsi kestävää raminia. Sotaveteraanien kä- sityönä valmistama. Tilatessasi ilmoita pituutesi.

Hinta 50 euroa

31 Yrjö Jylhä: Kiirastuli

Runokokoelma

Talvisodan runoutta vuodelta 1941.

Hinta 25 euroa.

19 Säänkestävä kassi

Tummansininen, kotimaista laatua. Varustettu kolmella taskulla ja kahdella vetoketjulla.

Mitat: 15x35x30 cm.

Hinta 12 euroa

Äitienpäivä, kevään ja kesän juhlat lähestyvät!

Hopeinen lusikkasarja taas saatavana.

26 Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli vuodelta 1918. Korkeus 77 mm. Liiton tunnuksella. Hopeaa.

Hinta 95 euroa

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraanikuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioituista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.

Hinta 20 euroa.

40 Lippusi uljuutta katson

Cd-levyllä monipuolinen kokoelma isänmaallisia sävelmiä. Mukana myös Jorma Hynnisen laulama ”alkuperäinen” Veteraanin iltahuuto. **Hinta 12 euroa**

30 Kristallimalja

Kotimaassa käsinhiottu. Halkaisija 33 cm, paino 1 585 g. Pohjaan on kaiverrettu liiton tunnus. Suunnittelija Matti Okkolin.

Hinta 140 euroa.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
Korkeavuorenkatu 41 A 7,
00130 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki tai tilaa puhelimitse

Tammenlehvän Perinneliitolla suuri kansallinen tehtävä sotaveteraanipolven perinteen viestinviejänä

Eino Siuruainen: Tallentamalla perinnettä rakennamme arvotulevaisuutta

Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtaja, Oulun läänin maaherra tri Eino Siuruainen valmistautui haastattelupäivänä 7.3. hallituksen kokoukseen. Käsissään hänellä oli uunituore versio kokoamastaan ja kirjoittamastaan selvityksestä ”Sotiemme 1939-1945 perinteen siirtäminen veteraanisukupolvelta Tammenlehvän perinneliitolle”, johon on koottuna mm. valmistelevan järjestelytoimikunnan näkemyksiä ja ehdotuksia toiminnan käynnistämiseksi.

Selvityksensä kolmesivuisesta johdannosta suurimman osan Siuruainen on omistanut Veteraaniliittojen valtuuskunnan VEVAn puheenjohtaja **Aarno Lammen** Tammenlehvän Perinneliitto

ry:n julkistamistilaisuudessa Helsingin yliopistossa 24.4. 2003 esittämän puheen lainauksille. Aarno Lampi on luonut arvokkaan pohjan perinneliiton synnyttämisen mahdollistamiseksi.

Pitkän ja monipuolisen ansioluettelon omaavana maanläheisenä tiedemiehenä Eino Siuruainen toivoo että sodan ja jälleenrakennusajan vaikutuksiin perehdyttäisiin tutkimuksen keinoin. Hän kertoo sotaorpona heinäkuussa 1941 perineensä setänsä nimen ja eläneensä lapsuutensa maalaismiljöössä Pudasjärvellä. Sodan kokemukset kotikylässä elettiin syvästi. Pudasjärven Livonkylästä taival jatkui opiskelun merkeissä Ouluun.

Sotaveteraanipolven pontistukset sisältävät uskomattoman suuren määrän käytännön haasteissa kehittyntä taitotietoa selviytymisestä ja kestävyyydestä mitä poikkeuksellisimmissa olosuhteissa. Taitotieto taas on sekä inhimillistä pääomaa että rahallisen pääoman lähde. Asutustoiminnan ja jäl-

Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtaja Eino Siuruainen ja liiton asiamies Pertti Suominen hetkeä ennen hallituksen kokousta 7.3.

leenrakentamisen aika osoitti puolestaan sopeutumisen taipumuksen uusiin kotiseutuoloihin sekä moninaisten kätten taitojen kehitykseen ja ylläpitämiseen suuren kan-

sanosan keskuudessa. Sotatoimissa venymisen ohella koeteltiin kotirintaman sitkeyttä tuottaa ja ylläpitää elämän välttämättömiä työtarpeita viiden vuoden aika-

na kriisioloissa surusanomien jatkuvassa saatossa.

Muun muassa näitä taustoja vasten Eino Siuruainen pitää sodat käyneen sukupolven perinteeseen liittyvän tiedon ja kokemusten tallettamista eri muodoissaan historiallisen arvokkaana.

Yliopistomiehenä hän on tehnyt merkittävän työn sen eteen, että Oulun läänin järjestöjen ja julkisen vallan toimesta ennätettiin ensimmäisenä saamaan koko läänin kattavat veteraanimatrikkelit valmiiksi kaikissa silloisissa 52 kunnassa.

Järjestöt ja julkinen valta yhteistyöhön

Siuruainen on huolestunut muuttovirran edelleen jatkumisesta jo pitkälti autiotuneelta maaseudulta kasvukeskuksiin. Asutuksen ja tuotannollisen toiminnan keskittymisen mukanaan tuoma paikkasidonnaisuuden höltyminen on omiaan jättämään uusilta polvilta unhoon sen mitä aikaisemmin on tapahtunut ja miten ny-

Finlandia soi vakuuttavasti asemiesillassa

Veteraanijärjestöjen ja Lottaperinneliiton sarjan viimeinen asemiesilta Helsingissä Fin-

landia-talolla huhtikuun 5. päivänä myytiin loppuun viimeistä paikkaa myöten välittömästi lippujen tultua myyn-

tiin. Tapahtumaa edeltäneen tunnin aikana ovien suilla riitti ylimääräisen lipun kyselijöitä. Kysyntää olisi ollut vähintään toisenkin Finlandia-talollisen verran jos vain tilaa olisi riittänyt. Illan menestys oli koskettava kuten ohjelman antikin.

Sodanaikaiset asemiesillat alkoivat kotirintamalla keuhkotalvella 1941 maan parhaine taiteilijoineen. Nämä radioitiin rintamalle ja näin taistelijoiden tieto samanaikaisen tilaisuuden seuraamisesta kotiväen kanssa toi kaivatun läheisyyden tunteen. Taistelurintamalle ensimmäinen viihdytyskiertue laulajineen, näyttelijöineen, klovneineen ja taikureineen saman vuoden heinäkuussa. Asemasotavaiheessa myös taistelijat itse pitivät yllä viihdytystoimintaa, rintamateatteria ja rintamaradiota toivekonserteineen. Sopiva hengenravinto ja huumorimieliä on mahtava luonnonvara lyhyinäkin vapaahetkinä.

Uudelleen eloon herätetyt asemiesillat

Asemiesillat herätettiin uudelleen eloon kolmisen vuotta sitten; perinnettä on vaalittu elävällä tavalla 14 kertaa ennen 15. tapahtumaa Helsingissä, jota paikan päällä seurasi muiden joukossa veteraanipolven presidenttipari **Mauno ja Tellervo Koivisto**.

Oma eläväinen tunnelma vallitsi jo tuntia ennen juhlaa veteraani- ja nuoremman sukupolven kohdatessa Finlandia-talon avarassa aulassa. Seiniä koristeli Seinäjoen Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -museon sota-ajan musiikkia esittävä sini-valkosävyinen näyttely. Kahvittelu, *Äänisten aaltojen* ym. elävän musiikin soitanta viritti sopivasti odotettuun juhlatilaisuuteen. Asemiesillan päätätenä odotettu, jo sodan ajan viihdytysjoukoissa laulanut **Tuire Orri** oli flunssansa takia ja äänensä menettäneenä estynyt saapumasta tilaisuuteen.

Suuressa salissa asemiesillan alkutuhdeista ja -tunnelmasta vastasivat **Elias Seppälän** johtama Kaartin Soittokunta Marsalkan hopeatorvineen. Hopeatorvet eivät tosin olleet alkuperäiset marskin lahjoittamat vaikka siltä näyttävätkin, yleisöä valistettiin.

Puolustusvoimain komentajan kiitos

Asemiesillan avaussanoissaan puolustusvoimain komentaja amiraali **Juhani Kaskeala** totesi maamme puolustamisen voimakkaan yhteishengen niin talvi- kuin jatkosodassa olleen nykyisen itsenäisyytemme kulmakiivi. Sotilaiden tarpeet syvästi tajunnut ylipäällikkö antoi jatkosodan kynnyksellä käskyn viihdytysjoukkojen perustamisesta. Marsalkka **Mannerheim** oivalsi taistelijoiden tarvitsevan lepoa autamaan läpi sodan paineiden harmaan arjen. Viihdytysjoukoissa palveli 150 eri alojen

Lausunnallaan yleisöä syvästi koskettanut Antero Mäkelä (pyörätuolissa) ja kuuluttajana kunnostautunut Jukka Salonoja. Kuva K.E. Koskivuori

kyistä aiemmin paljon vaatimattomammissa ja toisenlaisissa oloissa selviytyttiin elämässä eteenpäin. Hän toteaa aina olleensa huolissaan siitä, että koulutus on liian teoreettista ja että siinä ohitetaan ne kotona opitut keinot tehdä ja tuottaa käsin ja ”hartiapan-killa” välttämättömin tarvittava, ruoka ja asumisen puitteet.

Perinteistä osaamista ja esineistöä tallettamalla voidaan pelastaa ja säilyttää paljon elintärkeää kansallista perinnettä.

- Samalla kun tallennamme perinnettä, rakennamme myös arvotulevaisuutta, tiivistää Siuruainen.

Erityisen tärkeänä perinteen siirtämisoperaatiossa Tammenlehvän perinneliiton puheenjohtaja näkee sen, että tehtävään saadaan mukaan keskeiset toimijat, kuten valtioneuvosto, ministeriöt ja eduskunta. Suomen kuntaliitto ja kunnat ovat hänen mukaansa niinikään keskeisessä asemassa. Moniulotteisen tulevaisuustehtävän toteuttaminen tarvitsee laajan rahoituspohjan. Veteraani- ym. järjestöjen julkisen vallan edustajien yhteistyö on tulevaisuutta suotuisaan suuntaan luotsaavaa osallis-

tuva kansanvaltaa ja tekemisen meininkiä siitä parhaimmasta päästä, Eino Siuruainen muistuttaa.

Pertti Suominen: Maakuntajoukot väyläksi myös sotaveteraanipolven perinteen viestinviejäksi

Puolustusvoimista viime marraskuussa eläkkeelle siirtynyt eversti **Pertti Suominen** astui helmikuun alussa uuden työpaikkansa Tammenlehvän Perinneliiton vasta kunnostettuihin tyhjiin tiloihin Helsingissä. Liiton hallitus oli nimittänyt hänet asiamieheksen kuluvan vuoden alusta lukien. Haastattelupäivänä 7.3. huoneisto hohti ja tuoksui uutuuttaan viimeisimpiä kalusteita vielä odottaessa. Asiamiehen ensimmäinen kuukausi tehtävistä menikin kalustoa hankkiessa ja käytännön puitteita järjestellessä.

Tammenlehvän Perinneliitto on saanut Sotavahinkosäätiöltä 17 000 euron avustuksen. Perinneliitto on

vuokralaisena Sotavahinkosäätiön tiloissa.

Edessä olevana suurena haasteena asiamiehellä on nyt valmistella Torniossa 27.4. pidettävän Kansallisen veteraanipäivän yhteydessä tapahtuvaa veteraaniperinteen juhlallista siirtämistä nuoremmalle polvelle.

Pertti Suomisen eläkeikä ei todella jäänyt pitkäksi. Kuinkas siinä näin kävi?

- Suomen Sotaveteraaniliiton silloinen puheenjohtaja, nykyinen liiton valtuuston puheenjohtaja sekä Tammenlehvän Perinneliiton juuri valittu varapuheenjohtaja, Aarno Lampi otti asiassa yhteyttä viime vuonna ja kysyi, olisinko valmis panemaan alkuun Tammenlehvän Perinneliiton toiminnan. Lupauhin, ja siitä toiminta sitten lähti käyntiin.

Pitkään puolustusvoimissa palvelleena sotaveteraanien perinteen siirtäminen nuoremmille sukupolville puhuttaa Pertti Suomista hyvin läheisesti. Sotaveteraanien sukupolven työ yksittäisenä operaationa, sotien kutsuma maanpuolustustyö ja sen jälkeinen valtava vastikkeeton työ sotakorvausten maksamiseksi, luovutettujen alueiden ihmisten uudelleen asuttami-

nen ja maan jälleenrakentaminen 20-25 seuraavan vuoden aikana olivat tekoja, joiden perinteen säilyttäminen hänen mielestään on tämän päivän välttämätön tehtävä. Esimerkiksi Talvisodan päätymispäivä ja Kaatuneiden muistopäivä ja aivan erityisesti kansallinen Veteraanipäivä ovat Suomisen mielestä paaluja, joiden puitteissa perinteiden esille tuominen on otollista.

- Perinnetyön kartoitus tulee tapahtumaan työryhmissä, joista viidelle tai kuudelle on tarkoitus tänä vuonna määritellä niille kuuluvat tehtävät aihepiireittäin.

Olen alustavasti sopinut tapaamisen muun muassa elokuvaneuvos **Kari Uusitalon** kanssa tallenneryhmän tehtäviä silmällä pitäen.

- Sotaveteraanien yleinen tahto on, että kansallinen Veteraanipäivän vietto olisi pyysvää.

Veteraanipolven perinteen säilyttämisen tärkeyttä Suominen perustelee lisäksi sillä, että tieto niistä taidoista, joita tarvittiin poikkeuksellisista tilanteista selviämiseksi, on tarpeellista myös nyt ja tulevaisuudessa. Sitä miten tätä tietoa sekä taitoja maanläheisiä asioista parhaiten voisi

siirtää esim. koulun tai harastusten kautta, kannattaisi hänen mukaansa miettiä.

Armeijan osalta varusmiesten koulutusaikojen lyhentäminen saa Perinneliiton asiamiehen mietteliääksi.

- Puolustusvoimien joukko-osastojen vuosi- ja perinnepäivät voisivat ehkä toistuvana tapahtumana palvella perinteen siirtämistä. Joukko-osastojen omien sota-ajan perinnejoukkojen tarinoiden ja tallenteiden esittäminen myös joukkojen Internet-sivuilla voisi herättää kiinnostusta elävällä tavalla.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen eräänä tavoitteena Pertti Suominen näkee viranomaisten tukena toimivien maakuntajoukkojen muodostamisen.

- Tämä voisi osoittautua varsinaisen tehtävänsä ohella merkittäväksi väyläksi myös sotaveteraanipolven perinteen eteenpäin viemiseksi. Maakuntajoukkojen pilottihankkeita on käynnistetty ja järjestelmän pitäisi näillä näkymin olla käynnissä v. 2008.

MARKKU RÄMÖ

taiteilijaa ja asemiesiltoja järjestettiin kaikkiaan 125. Musiikki, näytelmät ja huumori, jopa musta huumori auttoivat jaksamaan ja jatkamaan. Ihmisen perustarpeet pysyvät samoina eri aikakausina niin sodassa kuin rauhassa, Kaskeala muistutti.

Nämä kolmen viime vuoden aikana järjestetyt asemiesillat ovat koonneet kymmenisen tuhatta osallistujaa konsertteihin. Näissä ja tässä viimeisimmässä asemiesillassa on voitu vieläkin osoittaa itsenäisyytemme varmistaneiden veteraanien ja lottien hyvän työn osaaminen ja tahto. Esiintyjät ovat toimineet ruokapalkalla. Juhani Kaskeala totesi olevansa ylpeä Kaartin soittajista veteraanijärjestöjen asemiesillassa. Suurimman kiitoksen asiassa ansaitsevat veteraanijärjestöt. Tämä kannattaa huomioida laululla. Loppusanoinaan puolustusvoimain komentaja kehotti: Lauletaan kovaa!

Syvästi koskettavaa

Puolustusvoimain komentajan laulukehotuksen jälkeen

lavalle kävelivät Kanttiinin Lotat muistojen lauluja esittämään, mm. kevyttä George de Godzinskyn sovittamaa.

Antero Mäkelä lausui mestarillisesti yleisöä syvästi liikuttaneen **Junnu Jokipuun** rintamalta ennen kaatumistaan lähettämän viimeisen kirjeen kotiväelle. Kirjeen lopussa Junnu pyysi, ellei rintamalta palaisi, vaimoa ostamaan ainoilla perintönä jäävillä lanteillaan muistoksi neljä Suomen lippua, kolmelle yhteiselle lapselleen ja vaimolleen muistoksi itsestään ja taistelusta itsenäisen Suomen puolesta.

Kevyttä ja pikkutuhmaa

Jonglööri Jani Suihkonen esitti ohjelmanumerollaan ”Rautaa ilmassa” taitotempuja kolmella sauvalla. Hanuristi-humoristit **Seppo Soittila** ja **Matti Lepänhaara** viritivät puolestaan hauskuuksia hanurilla ja kertoivat monia herskyvää naurua herättäneitä tarinoita

Ohjelmallisesti ilta oli harvinaisen monipuolinen, jossa käytiin läpi tunneskaa-

Kanttiinin Lotat Marja-Lea Pöyhtäri, Tuula Kohi, Rauni Kontu, Ritva Syrjämäki, Marja-Leena Suila ja Aili Riisalo laulavat viulisti Juha Sokaan säestyksellä ”amiraalin kanttiinissa”. Istumassa oikealta amiraali Juhani Kaskeala, kuuluttajana toiminut Jaakko Salonoja, hanuristi Matti Lepänhaara ja humoristi-hanuristi Seppo Soittila. Kuva K.E. Koskivuori.

lat hersyvistä huumorista syvään liikutukseen.

Kuorolaulua esittivät Helsingin ja Espoon Sotaveteraanikuorot johtajanaan **Arvo Kuikka**. Äänisen aallot laulettiin yhteislauluna. En-

nen soittokunnan ja yleisön seisten laulamaa *Sillanpään marssilaulua* Kaartin Soittokunta soitti Sibeliuksen *Finlandian* todella vaikuttavana esityksenä kuoron yhtyessä hymniosaan tunteikkaalla,

puhtaalla laulullaan. Finlandia-talo tarjosi esitykselle arvoisensa akustiset puitteet. Nuoren Sibeliuksen ja aika-laistensa toteutunut unelma on edelleen elävää arkea ja pyhää.

Veteraanityöhön tarvitaan sitoutuneita kannattajia

Sotaveteraaniliitto on selvittämässä yhdistyksille lähetetyllä kyselyllä veteraanityön tulevaisuutta. Miten jatketaan sen jälkeen kun veteraanien voimat toimintaan ehtyvät? Vaihto-

ehtoina ovat yhdistyksen lopettaminen, yhdistysten yhdistäminen tai toiminnan jatkaminen perinneyhdistyksenä. Selvityksen perusteella liitto tekee suosituksen vaihtoehtoista, joka julkistetaan

vuoden 2006 liittokokouksessa.

- Se on kuitenkin nyt jo varmaa, että yhdistykset tarvitsevat nuoremmista ikäluokista tukijäseniä ja työhön sitoutuneita kannattajia, tote-

si Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Mikko Annala** tervehdyksessään 17.3. kevätkokouksessa Haapajärvellä.

Haapajärven Sotaveteraanit ry:n uusi puheenjohtaja **Juha Eronen** puolestaan otti tervehdyssanoissa kantaa keskusteluun erillissodasta, jota presidentti **Tarja Halosen** esittämänä venäläiset eivät hyväksyneet. Eronen mielestä Suomi ei ollut Saksan liittolainen, vaan kävi talvisodasta alkaen aivan omaa sotaansa Stalinin valloituspyrkimyksiä vastaan.

Kokouspäivän avaukseksi pidettiin hartaushetki, puhujana rovasti **Eero Palola** ja vasta äänitteen levyttänyt Haapajärven veteraanien Tammenlehtäkuoro esitti kaksi **Kalervo Hämäläisen** laulua johtajansa **Anja Tiiton** säestämänä. Kevätkokoukseen osallistui toistasataa henkeä ja 41 virallista koko-

usedustajaa eri puolilta piirin aluetta.

Pitkäaikaisia aktiivijäseniä palkittiin Sotaveteraaniliiton ansiomitaleilla. Nyt toisessa jaossa olleet kultaiset ansioristit saivat **Taito Löfbacka**, Ylivieska, **Mikko Saviluoto**, Nivala ja **Reino Perander**, Lohtaja. Liiton ansioristin sai **Esko Korpela** Lohtajalta. Myös Sotaveteraaniliiton kautta anotut ja tasavallan presidentin viime itsenäisyyspäivänä myöntämät ritarikuntien kunniamerkit olivat jaossa. Suomen Leijonan Ritarikunnan ansioristin saivat **Mauno Jämsä**, Toholampi ja **Esko Maijala**, Haapajärvi. Valkoisen Ruusun 1 lk. mitalin kultaristillä sai **Heikki Parttimaa** sekä 1 lk. mitalin **Sami Montin** ja **Frans Savimäki**, kaikki Haapajärveltä. Mitalinsaajien puolesta kiitti Mauno Jämsä.

PASI JAAKONAHON

Mitalinsaaneet vasemmalta Mikko Saviluoto, Reino Perander, Taito Löfbacka, Mauno Jämsä, Esko Maijala, Heikki Parttimaa, Sami Montin ja Frans Savimäki.

Voimaa vanhuuteen – iäkkäiden terveystoimintaohjelma 2004-2009

Voimaa vanhuuteen – ikääntyneiden terveystoimintaohjelma on kansallinen ohjelma, jonka tavoitteena on edistää iäkkäiden kotona asuvien ihmisten toimintakykyisyyttä ja itsenäistä selviytymistä. Tavoitteeseen pyritään tehostamalla kohderyhmän lihasvoimaa ja tasapainoa edistävää liikkumista.

Ohjelma perustuu TELI-mietinnön (STM 2001:12) suosituksen ja se on sisällytetty valtioneuvoston periaatepäätökseen terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoista (STM 2002:2). Toimintaa ohjaavat Ikääntyneiden ihmisten ohjatun terveystoiminnan laatusuosukset (STM ja OPM 2004:6).

Voimaa vanhuuteen -ohjelmaa valmisteli TELI -neuvottelukunnan alainen ikätyöryhmä. Ohjelma käynnistyi vuonna 2004 STM:n tuella. RAY rahoittaa ohjelmaa vuodesta 2005 alkaen. Koordinoinnista vastaa Ikäinstituutti, joka on jo kahden vuoden ajan toteuttanut ohjelman pilottihanketta (VoiTas). Ikäinstituutti koordinoi ohjelmaa yhteistyös-

sä RAY:n, STM:n, OPM:n, Suomen gerontologian Tutkimuskeskuksen, KKI -ohjelman (LIKES) ja UKK-instituutin kanssa. Ikäinstituutin ohjelmaa toteuttavaan ryhmään kuuluvat ohjelman johtoryhmä, ohjelmajohtaja, ohjelmakoordinaattori, kaksi suunnittelijaa ja ohjelma-assistentti. Neuvoa antavana asiantuntijaelimenä toimii TELI -neuvottelukunnan asettama ohjausryhmä.

Päämäärä: Voimaa vanhuuteen -ohjelman päämääränä on edistää kotona asuvien iäkkäiden ihmisten autonomiaa, toimintakykyä ja elämänlaatua. Tavoitteeseen pyritään lisäämällä kohderyhmän tuki- ja liikuntaelimistöä, erityisesti jalkojen lihasvoimaa ja tasapainoa harjoittavaa liikkumista. Liikuntatoiminta perustuu tieteelliseen näyttöön ja kokemustietoon. Toimintaa toteutetaan useiden toimijoiden yhteistyönä. Ohjelma kohdistetaan kaikkiin ikäihmisiin, mutta erityisesti niihin ryhmiin, joiden toimintakyky on heikentymässä tai heikentynyt vähentyneen fyysisen aktiivisuuden vuoksi.

Ohjelman osatavoitteita ovat:

1. Lisätä lihasvoimaa ja tasapainoa ylläpitävän ja parantavan liikunnan harastusta iäkkäässä väestössä
2. Lisätä iäkkäiden ihmisten ja heidän läheistensä tietämystä voima- ja tasapainoharjoittelusta
3. Tehostaa sosiaali- ja terveydenhuollon, kuntoutus- ja liikuntahenkilöstön, kolmannen sektorin toimijoiden sekä iäkkäiden ihmisten ja heidän läheistensä ohjaus- ja neuvontataitoja voima- ja tasapainoharjoittelussa
4. Lisätä ja kehittää iäkkäiden ihmisten voima- ja tasapainoharjoittelumahdollisuuksia ja olosuhteita
5. Luoda uudenlaisia tapoja iäkkäiden ihmisten ter-

veysliikunnan järjestämiseen ja fyysisen toimintakyvyn testaamiseen
6. Tehostaa nykyisten resurssien käyttöä

YDINPROSESSIT

Ohjelman toimintamuotoja ovat viestintä, koulutus ja hanketuki.

Viestintä: Viestinnän avulla pyritään tekemään ohjelmaa sekä sen alaan kuuluvaa toimintaa tunnetuksi, lisäämään tietoa ja muuttamaan asenteita myönteiseksi toimijoiden, iäkkäiden ihmisten ja heidän läheistensä keskuudessa. Viestintä jakautuu sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Sisäinen viestintä käsittelee ohjelman piiriin kuuluvien tahojen keskinäisen viestinnän. Ulkoinen viestintä voidaan jaotella paikalliseen ja kansalliseen mediaan sekä kansalliseen ja kansainväliseen viestintään.

Koulutus: Koulutusta kehitetään, jotta tutkittu tieto ja hyväksi koetut toimintamallit välittyisivät toimijoille. Koulutuksen tavoitteena on myös vahvistaa tutkimuksen ja käytännön vuoropuhelua sekä tutkijoiden keskinäistä tiedonvaihtoa. Koulutuksen kehitystyö etenee seuraavasti:

1. Koulutustarjonnan kartoitus
2. Koulutustarjonnan koordinointi ja yhteistyön edistäminen
3. Kouluttajaverkoston koostaminen ja kouluttajakoulutus
4. Paikallisten toimijoiden koulutus

Koulutusmuotoja ovat valtakunnalliset seminaarit, alueelliset kouluttajakoulutukset ja paikallinen ohjaaja- ja neuvontakoulutus

Hanketuki: Ohjelma kartoittaa olemassa olevat hankkeet ja ottaa piiriinsä uusia käynnistymässä olevia hankkeita sekä hankekilpailun synnyttämiä innovaatioita. Menestyvien hankkeiden syntymistä edistetään laatimalla niiden avuksi hyviin terveyden edistämisen käytäntöihin perustuva kriteeristö sekä tarjoamalla hankkeiden toteuttajille ohjausta.

KOHDERYHMÄT:

Ohjelma kohdistuu niin valtakunnan- kuin paikallistason toimijoihin sekä iäkkäisiin ihmisiin ja heidän läheisiinsä.

1. Valtakunnan tason toimijat ja asiantuntijaorganisaatiot

Sotaveteraanikuorojen laulujuhlat Joensuussa

Sotaveteraanikuorojen VIII laulujuhlien järjestelyt ovat loppusuoralla. Joensuussa 15. toukokuuta pidettävälle laulujuhlille on ilmoittautunut yli 700 laulajaa 30 kuorosta. Laulujuhlien erikoisuus on 116 koululaisesta koostuva lapsi-

kuoro *Prenikat* ja *Niinikat*, joka esiintyy yksin ja yhdessä suurkuoron kanssa. Solisteina esiintyvät **Henrik Lamberg** ja pohjoiskarjalainen **Armas Tuononen**. Laulujuhlan juontajana on valtioneuvos **Riitta Uosukainen**.

Joensuu Areena – upea paikka laulujuhlille

Joensuu Areena on äskettäin valmistunut suuri halli, jonka sisään voidaan helposti rakentaa paikat 700 hengen kuorolle ja 4 000 katsojalle ja silti jää runsaasti vapaata tilaa. Hallissa on hyvä äänentoisto.

Pääsylippuja ryhmille kannattaa varata ennakkoon Joensuun Mieslaulajilta (laulujuhlan kansliatoimikunta). Yhteydet: Seppo Knuutinen 050-377 2282 tai 0500-184 351. Lipun hinta on 10 euroa.

Sotaveteraanien perinnelaulut -kirja ilmestyy laulujuhlilla

Sotaveteraaniliitto julkaisee sotaveteraanikuorojen suosituimmista lauluista laulukirjan. Suomen Mieskuoroliitto kustantaa kirjan ja huolehtii kirjan jakelusta. Kirjaan tulevien 50 laulun nuottien piirtäminen valmistuu huhtikuussa. Suomen Mieskuoroliitto järjestää kirjan myynnin laulujuhlien yhteydessä. Kirjan hinta laulujuhlien aikana on 5 euroa ja myöhemmin hankittuna 10 euroa.

Kirjan nimi ”Sotaveteraanien perinnelaulut” viittaa sen perimmäiseen tarkoitukseen. Sotaveteraanikuorojen laulujen toivotaan säilyvän mieskuorojen ja etenkin Sotaveteraanikuorojen perinnekorojen ohjelmistossa.

Kirjan toimittaa Uolevi Lassander.

2. Paikallistason toimijaverkosto:

- julkinen sektori (sosiaali- ja terveys-, liikunta- ja teknisen toimen keskeiset ryhmät sekä oppilaitosten alan opettajat)
- kolmas sektori (kuten eläkeläisyhdistysten, palvelutalojen, vapaaehtoisten ja kansanterveysjärjestöjen sekä seurakunnan työntekijät)
- kuntoutuslaitosten ja kylpylöiden lihasvoima- ja tasapainoharjoittelusta vastaavat työntekijät
- yksityiset palvelun tarjoajat

3. Aiheen mukaisten hankkeiden toimijaosapuolet
4. Kotona asuvat ikäihmiset, joiden toimintakyky on heikentynyt tai heikentymässä sekä heidän läheisensä

TUOTOKSET

1. Kohderyhmälle sopivien toimintamuotojen (kuten kuntosalin ja tasapainoryhmät, tehostettu kotivoimistelu ja ulkona liikuminen) kehittyminen ja juurtuminen.
2. Palvelun tuottajien yhteistoimintamallien muotoutuminen.
- a) Valtakunnan taso: Asian tuntijaorganisaatioiden vakiintunut yhteistyö (tut-

kimus, kehittäminen, koulutus ja viestintä).

- b) Paikallinen taso: Toimijoiden vakiintunut yhteistyö (kohderyhmän tavoittaminen, viestintä, koulutus, neuvonta, liikuntatoiminta, tukipalvelut ja palautejärjestelmä)
3. Kirjalliset ja muut tuotokset: Seurantaraaportit, raportit, artikkelit, kongressiesitelmät, viestintä- ja koulutusmateriaalit sekä asiakasoppaat.
4. Julkinen keskustelu.

OHJELMAN LOPPU- TUOTOS:

Ikäihmisillä on mahdollisuus saavuttaa tarpeitaan vastaavia terveysliikuntapalveluita sekä tarvittava tuki arkiliikunnan toteuttamiseen elämässään. Yhä useampi iäkäs voi fyysisen toimintakyvyn kohentumisen myötä säilyttää autonomiansa ja asua

kotonaan mahdollisimman pitkään.

Voimaa vanhuuteen – iäkkäiden terveysliikunta- ohjelman ohjausryhmän jäsenet:

Heidi Paatero, STM, puheenjohtaja; Kari Koivumäki, OPM, varapuheenjohtaja; Hilppa Tervonen, RAY; Hanna Nyfors, STM; Mari Miettinen, STM; Jaana Suni, UKK-instituutti; Jyrki Komulainen, KKI/ LIKES; Raija Leinonen, SGT; Jaakko Tuomi, Vanhustyön keskusliitto; Olavi Haapaniemi, Eläkeläisjärjestöjen neuvottelukunta; Tupu Holma, Kuntaliitto; Leeni Asola-Myllynen, SVoLi ry; Elina Karvinen, Ikäinstituutti, esittelijä; Päivi Niemi, Ikäinstituutti, sihteeri

Käy katsomassa
Sotaveteraaniliiton
internet-sivut ja
verkkokauppa.

www.sotaveteraaniliitto.fi

Sotaveteraanikuorojen VIII laulujuhla Joensuussa 15.5.2005 klo 13.00

KARJALAN KUNNAILTA

Juhlan juontaa valtioneuvos Riitta Uosukainen

OHJELMA

Liput saapuvat

KARJALAN JÄÄKÄRIEN MARSSI

Karjalan sotilasorkesteri
joht. musiikkikapteeni Juha Tiensuu

LIPPULAULU

säv. Yrjö Kilpinen
san. V. A. Koskenniemi

yleisö, kuorot ja soittokunta
joht. Juha Tiensuu

Itä-Suomen läänin tervehdys

maaherra Pirjo Ala-Kapee-Hakulinen

Tervehdyspuhe

kaupunginjohtaja Juhani Meriläinen

SILLANPÄÄN MARSSILAULU

säv. Aimo Mustonen
san. F. E. Sillanpää

yleisö, kuorot ja soittokunta
joht. Juha Tiensuu

Suurkuoro

AAMUNKOITTO

säv. Mihkel Lüdig
suom. Hilka Norkamo, 1. säk.
Pauli Huovari, 2. säk.

joht. Uno Järvelä

KOTIMAANI OMPI SUOMI

säv. ja san. Jooseppi Riippa

joht. Alvar Kivimäki

SUOMI ON HYVÄ MAA

säv. ja san. Urpo Jokinen

kuoro ja soittokunta
joht. Rauno Rännäli

SOTAINVALIDIEN MARSSI

säv. Ahti Sonninen
san. Johannes Reitamo

kuoro ja soittokunta
joht. Pekka Salminen

TUNTEMATON SOTILAS

säv. ja san. Kalervo Hämäläinen

kuoro ja soittokunta
joht. Kalevi Niemi

TAMMENLEHVÄLAULAJIEN TESTAMENTTI

säv. Teppo Salakka
san. Antti Henttonen

kuoro ja soittokunta
joht. Arvo Kuikka

Juhlapuhe

kenraaliluutnantti Kari Rimpä

VÄLIAIKA

KARJALAISTEN LAULU

säv. ja san. P. J. Hannikainen

yleisö, kuoro ja soittokunta
joht. Juha Tiensuu

KARJALA

säv. ja san. Olli Nykänen

joht. Harri Hietamies

TESTAMENTTI POJALLENI

säv. Sulho Ranta
san. Väinö Havas

Henrik Lamberg ja soittokunta
joht. Juha Tiensuu

VARTIOSSA

säv. Lassi Utsjoki
san. Elli Tuomisto

kuoro ja soittokunta
joht. Nikke Isomöttönen
solisti Henrik Lamberg

KODIN VARTIJAT

säv. ja san. Kalervo Hämäläinen

joht. Mikko Pitkäranta

VETERAANIN ILTAHUUTO

säv. ja san. Kalervo Hämäläinen

kuoro ja soittokunta, joht. Kai Vahtola
solisti Armas Tuononen

Lapsikuoro Niinikat ja Prenikat

säestää Timo Nykänen, piano

SYNNYINMAAN LAULU

säv. Christian Hansen

joht. Sari Elokivi
sanat muk. Martti Korpilahti

SINUN MAASI

säv. Heikki Klemetti

joht. Arto Pippuri
san. Antti Tuokko

KARJALAN KUNNAILLA

kansansävelmä
san. Walter Juva
Kuurat yhdessä

joht. Minna Mäkinen

FINLANDIA-HYMNI

säv. Jean Sibelius

joht. Arvo Kuikka
san. V. A. Koskenniemi

Päätössanat

Suomen Sotaveteraaniliiton
puheenjohtaja Aarno Strömmer

MAAMME

yleisö, kuorot ja soittokunta
joht. Juha Tiensuu

Hyvää oloa Saimaan rannalla!

www.anttolanhovi.fi

Yhdessä Anttolanhoviin!

■ Nyt veteraanikuntoutukseen myös puolison kanssa. Tarjoamme monipuolisen, ikäihmisille sopivan kuntoutusohjelman ja puitteet luonnonkauniissa ympäristössä Saimaan rannalla. Virkistyslomalaisille korkeatasoiset ravintola- ja hotellipalvelut ja rentouttavat kylpyläpalvelut.

Soita ja kysy lisää.

Kuntoutusasioissa työryhmäsihteerit:
 puh. 0207 57 5230 tai 0207 57 5231
 Loma-asiat myyntipalvelustamme:
 puh. 0207 57 5238 tai 0207 57 5239
 myyntipalvelu@anttolanhovi.fi

Anttolanhovi

Anttolassa vain 25 km Mikkelin keskustasta.
 Puh. 0207 57 5200, www.anttolanhovi.fi

SOTAINVALIDIEN, VETERAANIEN JA PUOLISOIDEN LAITOSKUNTOUTUS, myös toimintakykyluokka 1
 Tiedustelut: Leena Heinonen, puh. 015-7750 781

LAITOSHOITO kodinomaisella laitoshoidon osastolla
 Tiedustelut: Sirpa Rask, puh. 015-7750 627

LOTTAKUNTOUTUS yhteistyössä Lotta Svärd Säätiön kanssa
 Tiedustelut: Raili Pursiainen, puh. 015-7750 333

PUOLISON TÄYSIHOITO kuntoutusjakson aik. 50 €/vrk
 Tiedustelut: Leena Nykänen, puh. 015-7750 332

Vaahersalontie 44, 58450 Punkaharju
 puh (015) 775 091, faksi (015) 644 311
 etunimi.sukunimi@kruunupuisto.fi
 www.kruunupuisto.fi

Jalo E. Liinamaa jatkaa etelä-pohjalaisten puheenjohtajana

Juhani Rinta kokouksen puheenjohtajana Seinäjoella 18.3.

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin vuosikokous pidettiin 18.3.2005 Seinäjoen Seurakuntakeskuksessa. Rovasti **Erkki Kuparisen** pitämän alkuhartauden ja edellisvuonna 426:n poisnukkuneen veteraanin muistolle vietetyn hiljaisen hetken jälkeen piirin puheenjohtaja kukitti nais-toimikunnan puheenjohtajan kiittäen yhteistyöstä sekä kiittäen myös Seinäjoen Sotilaskotiyhdistyksen edustajaa.

Vuosikokouksessa oli edustettuna piirin 30:stä paikallisyhdistyksestä 28 ja kokousedustajia oli yhteensä 67. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin maanviljelysneuvos **Juhani Rinta** Laihialta.

Piirin puheenjohtajaksi valittiin edelleen yksimielisesti Jalo E. Liinamaa. Uusina jäseninä piirin hallitukseen valittiin **Esko Petäjä, Mauno Tyynismaa, Paavo Nevala ja Tuulikki Luoma**. Muut hallituksen jäsenet ovat Kaler-vo Mannismäki, Olavi Sorvari, Arvo Aaltonen, Antti Iho, Samppa Niinistö, Olavi Myllymäki, Pentti Tammela, Ahti Lehtola, Kalle Pihlajamäki, Ville Sointula, Armas Varjonen, Tauno Rantanen, Martti Sauramäki, Arvi Koljonen, Sauli Paavola, Toivo Pekkala, Veijo Erkkilä, Erkki Haapamäki, Tapani Keski-Salmi ja Osmo Talasmo. Valintojen jälkeen piirihallituksen 30:stä jäsenestä kuusi on veteraaneja nuorempia kannattaja-jäseniä.

Piirikokous päätti yhteisessä suosituksessa paikallisyhdistyksille, jossa huomioitaisiin v.1926 syntyneet jäsenet siunaustilaisuudessa samoilla seremonioilla kuin tammenlehvän omaavat jäsenet. –P.K.

Sotahistoriallisia museoita ja paikkoja

Tervetuloa Suomen Tykistömuseoon!

Linnankasarmi, Hämeenlinna

Kaupungin keskustassa Hämeen vanhan linnan vieressä sijaitseva sotahistoriallinen erikoismuseo. Sisä- ja ulkonäyttelyalue vanhassa kasarmimiljöössä.

Erikoisnäyttelyt:

- **Filatelia**
 Kenttätukikoston ja yksittäisen taistelijan tuliasesarustuksen kehittyminen vuosisatojen saatossa
- **Tampellasta Patriaan**
 70 vuotta suomalaista raskasta aseidenrakentamista – ammuksen valmistusprosessinäyttely
- **Tykistötiedustelu iskee**
 Kuvatulkintaa ja -tiedustelua sodissamme
- **Hevosvetoinen tykistö**
 1950–60-luvulla, valokuvanäyttely
- **Sotilaskotinäyttely**
 Sode elää ajassa
- **Jääkäriiliike 90 vuotta**
Erään jääkärin tarina
 Ainutlaatuinen valokuva- ja esine-
 näyttely Jääkäripataljoona 27:ssä
 palvelleiden jääkärien vaiheista.

Lisäksi vaikuttavat multimediaesitykset kesän 1944 tapahtumista: Ihantalan Ihme, Tali-Ihantalan suurtaistelu sekä Korpisodan suurvoitto, Ilomantsin mottitaistelu. **UUTUUTENA TOUKOKUUUSTA ALKAEN:** Taistelu Laatokan Karjalasta Nietjärveltä Syvärille.

MYYTÄVÄNÄ

videokasettina/dvd:nä

- **Talin-Ihantalan suurtaistelut kesällä 1944 IHANTALAN IHME**
 hintaan 25 euroa/kpl + postituskulut.
- **Ilomantsin mottitaistelu KORPISODAN SUURVOITTO**
 25 euroa/kpl + postituskulut.

Avoinna: 1.1.–30.4. ma–su 10–17
2.5.–30.9. ma–su 10–18, muulloin
sopimuksen mukaan

Cafe Katri (03) 1814 3447
 Tiedustelut: puh. (03) 682 4600, fax (03) 682 4601
 Linnankasarmi, 13100 Hämeenlinna
 e-mail: tykistomuseo@virpi.net
 www.tykistomuseo.fi

RAJAMUSEO

Niskapietiläntie 32, Immola, 55910 Imatra

Rajamuseo on avoinna 1.6. - 31.8.2005

ti - pe 15.00 - 18.00, la 12.00 - 18.00,

su - ma suljettu

muuten auki sopimuksen mukaan

puh. 040 502 5472

JALKAVÄKIMUSEO

Mikkelin Vanha Kasarmialue

Jääkärintie 6-8, 50100 Mikkelä

Avoinna 16.5.-31.8. päivittäin klo 10-17, muulloin pe - su klo 11-16.

Ryhmät sopimuksen mukaan.

Puh / Fax 015-369 666, GSM: 044 3369 666

Kotisivu: www.jalkavakimuseo.fi

Erikoisnäyttelyt: JALKAVÄKIPIIONEERIT JA KENRAALILUUTNANTTI

HUGO ÖSTERMAN 11.6. alkaen

MANNERHEIM MUSEO

Suomen marsalkka

G. Mannerheimin koti vuosina 1924-51

Opastetut kierrokset

Avoinna pe-la-su 11–16 tai ryhmille sopimuksen mukaan.

Puh. (09) 635 443, fax (09) 636 736, Kallioliinantie 14, 00140 Hki
www.mannerheim-museo.fi

Ainutlaatuisia ilmapalokuvia ja ilmailuhistoriaa

Lähde aikamatkalle suomalaisen ilmailun historiaan!

Näe 1930-luvun Suomen nähtävyydet
 Veljekset Karhumäki Oy:n ilmapalokuvissa.

Näyttely avoinna 4.6. - 15.8. joka päivä klo 12-17

Veljesten Vanha Kootori, Lentokonetehdään näyttelyt
 Lentosementtie 3, 35600 Halli, p. (03) 532 0125
www.veljeksetkarhumaki.fi

Olavi Eronen johtaa edelleen Kymenlaakson sotaveteraaneja

Haminalainen **Olavi Eronen** valittiin yhdeksännen kerran Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi piirikokouksessa Myllykoskella 7.3.2005.

Kokouksen aluksi jaettiin huomionosoituksia. Olavi Simonen sai Suomen Leijonan ansioristin, **Pauli Jäntti**, **Unto Koskela** ja **Osmo Porevesi** saivat Valkoisen Ruusun I luokan mitalin kultaristein ja **Rolf Liljeblad** Valkoisen Ruusun I luokan mitalin. Eversti **Arto Mikkonen** ja majuri **Juha Jaakkola** palkittiin sotaveteraanityön tukemisesta. **Matti Jokimies**, **Sulo Seppälä**, **Veikko Hannula** ja **Pertti Savinen** saivat Suomen Sotaveteraaniliiton korkeimman tunnustuksen, kultaisen ansioristin. **Helinä Hartikainen** palkittiin Sotaveteraaniliiton kultaisella ansiomerkillä.

Piirihallitukseen valittiin erovuoroisten tilalle vuosiksi 2005–2006 seuraavat: **Reijo Pajuoja**, **Paavo Kalkela**, **Anton Hämäläinen**, **Sulo Seppälä**, **Arvi Purjema**, **Jaa-la**, **Pentti Salpakivi** ja **Börje Broas** sekä vuodeksi kuolleen **Erkki Uutelan** tilalle **Kaarlo Pässilä**.

Piirin pitkäaikainen varapuheenjohtaja **Pentti Ruotjoki** Elimäeltä kutsuttiin piirin kunniajäseneksi.

Piirikokouksen jälkeises-

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin vuosikokouksessa 7.3.2005 palkitut. Eturivissä vasemmalta Matti Jokimies, Sulo Seppälä, Veikko Hannula, Pertti Savinen ja Helinä Hartikainen. Toisessa rivissä Anjalankosken Sanomien päätoimittaja Stiina Kokkonen, Osmo Porevesi, Rolf Liljeblad, eversti Arto Mikkonen ja majuri Juha Jaakkola. Kolmannessa rivissä Olavi Simonen, Pauli Jäntti ja Unto Koskela. Kuva Pertti R. Nieminen.

sä piirihallituksen kokouksessa valittiin Börje Broas edelleen varapuheenjohtajaksi. **Osmo Puhakka** johtaa piirin hengellisen työn toimikuntaa ja **Erkki Vitikainen** tiedotustoimikuntaa. **Olavi Toikka** toimii piirin asuntokorjausneuvojana.

Liisa Silvennoinen johtaa naistoimikuntaa

Liisa Silvennoinen valittiin edelleen Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin naistoimikunnan puheenjohtajaksi piirin naisjaostojen edustajien kokouksessa Myllykos-

kella 7.3.2005. Piiritoimikuntaan valittiin erovuoroisten tilalle kahdeksi vuodeksi seuraavat: **Eila Vainikka**, **Hilka Vehmas**, **Irma Puhakka**, **Helvi Glad**, **Maire Metsola**, **Eila Eskelinen** ja **Anna-Liisa Kuokka**.

Vuosikokouksen jälkeisessä toimikunnan kokouksessa valittiin **Helvi Glad** edelleen toimikunnan varapuheenjohtajaksi ja **Pirkko Salonen** sihteeriksi. (EV)

Mauno Uusitalo edelleen Lahden piirin johtoon

Ylimetsänhoitaja, reservin majuri **Mauno Uusitalo** valittiin edelleen Lahden Sotaveteraanipiirin johtoon yksimielisesti. Uusitalo on johtanut piirin veteraanitoimintaa kymmenien vuosien ajan menestyksellisesti. Piirin varapuheenjohtajina jatkavat **Tenho Iikkanen** Lahdesta ja **Erkki Näveri** Nastolasta.

Piirin kokouksen avaus 13.3. Talvisodan päättymisen 65-vuotismuistopäivänä Hämeen Rykmentin auditoriossa oli tavanmukaisen juhlaa huomionosoituksineen. Mukana kokouksessa oli myös Hämeen Rykmentin komentaja eversti **Jari Anttalainen**. Kokouksen alussa luovutettiin Suomen Leijonan Ritarikunnan ritarimerkki **Yrjö Leppäselle** ja ansioristi **Anna-Sofia Korremäelle**. Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan ansioristin sai **Jukka Simola**. Sotaveteraaniliiton kultaisen ansioristin saivat **Olavi Tammilehto**, **Pentti Lehtonen**, **Eino Seppälä** ja **Erkki Tupasela**.

Kokouksen alussa lähetettiin havuristipartiot Helkalan torin muistomerkillä ja Naisen muistomerkillä. Mauno Uusitalo korosti puheessaan nuoremman polven mukaan-tulon tarpeesta piirin tapahtumiin ja toimintaan. Eversti Jari Anttalainen toi kokoukseen Puolustusvoimien tervehdyk-

sen toivon, että veteraanien perintö voisi näin siirtyä nuoremmalle sukupolvelle.

Kokouksessa hyväksyttiin viime vuoden toiminta- ja tilikertomukset sekä toimintasuunnitelmat alkaneelle vuodelle. Viime vuoden talousarvion loppusumma päättyy lukuun 138 000 euroa. Kuluvan vuoden talousarvion loppusumma on 100 300 euroa. Piirin jäsenmäärä oli vuoden lopussa 2 949 veteraania, joista naisia 568 ja tukijäseniä 652. Piirin alueella poistui viimeiseen iltahuutoon kaikkiaan 226 veteraania.

Kaikille kokoukseen osallistuneille luovutettiin juuri ilmestynyt, piirin puheenjohtajan kokoama 150-sivuinen teos *Talvisodan sankariteot puhuvat puolestaan*.

Juhla Marskin patsaalla

Vuosikokouksesta maakunnan veteraaniväki siirtyi asema-aukiolle, Marskin patsaalle, jossa katselmuksen suoritti prikaatikenraali **Hannu Luotola** pitäen myös puheen. Marskin patsaalta veteraanien rivistö marssi Kauppatorin ohimarssin vastaanottoon ja Ristinkirkkoon. Ennen kirkkojuhlaa oli kunnianosoitus sankarihaudoilla. Kirkkojuhlassa puhui Heinolan msrk:n kirkkoherra **Ahti Peltonen**. Sotilaan sanan esitti eversti Jari Anttalainen.

EINO JÄRVINEN

Ansiomerkkejä ja –ristejä 59:lle Pirkanmaalla

Aurinko ennätti sopivasti sulattaa Valkeakosken maaseutumaisemassa kylpevän Päivölän opiston tienoon, jossa Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri piti sääntömääräisen salintäyteisen satapäisen kokouksensa 30. maaliskuuta.

Valkeakosken-Sääksmäen Sotaveteraanien puheenjohtaja **Eero Tamminen** toivotti kokouksen osanottajat tervetulleiksi. Piirin puheenjohtaja **Matti Viitanen** toi aluksi suruviestin: Vuoden aikana 588 veteraaniveljeä ja sisarta (10,6 %) on poistunut keskuudestamme. Poisnukkuneita muistettiin sytyttämällä kolme kynttilää Valkeakosken Mieslaulajien äänen saatossa ja viettämäl-

lä hiljainen hetki. Opiston matkailulinjalaisten ryhmä **Silvinné** esitti leikkimielisen Mikä maa-tunnistuskilpailun elein ja vaattein.

Varapuheenjohtaja **Olavi Kujansuu** esitteli seitsemän kultaisen ansiomerkkin sekä 52 ansioristin saajaa. Päivölän rehtori **Juha Vuorinen** kertoi talvisodan tykistökoulutuksesta ja 1000 sotilaan yhtäaikaista majoituksesta sekä sotaveteraaniperinteen kunnioittamisesta opiston näyttelyosastolla.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin **Eero Tamminen**, sihteeriksi Seija Vehmas, pöytäkirjan tarkastajiksi **Eero Koivula** ja **Seppo Satamo** ja ääntenlaskijoiksi **Olavi Alantola**, **Matti Niemi**, **Timo**

Kultaisen ansiomerkkin Sotaveteraaniliiton Pirkanmaan piirin kokouksessa saivat Risto Kankaanpää, Oiva Kulo, Eero Kujansuu, Toivo Lipsonen, ja Kalle Murtojärvi.

Salo ja **Seppo Satamo**.

Vuoden 2004 toimintakertomus hyväksyttiin ja vastuuvapaus piirihallitukselle sekä muille v. 2004 tili- ja vastuuvollisille myönnettiin. Hyväksyttiin hallituksen ehdotus v. 2005 talousarvioksi

sekä toimintasuunnitelmaksi. Piirihallituksen puheenjohtajaksi kuluvalle kaudelle valittiin edelleen **Matti Viitanen**. Erovuoroisten jäsenten tilalle uudeksi jäseneksi valittiin **Rauno Laitinen**, **Pentti Pohja**, **Matti Kontio**, **Olavi**

Kujansuu, **Yrjö Soranummi**, **Tuomo Linnainmaa** ja **Torsti Heikkilä** valittiin uudelleen.

Tilintarkastajiksi valittiin edelleen Oiva Virtanen, varalle Pentti Keinonen ja Juha-ni Ahola. – M.R.

Olavi Karttunen johtaa Pohjois-Savon piirissä

Rehtori **Olavi Karttunen** valittiin edelleen yksimielisesti Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi Iisalmessa 12.3. pidetyssä piirin vuosikokouksessa. Tervehdyksensä kokousedustajille esitti Karttunen lisäksi Iisalmen Sotaveteraanien puheenjohtaja **Toivo Ulmanen**. Alkuhartauden piti Iisalmen seurakunnan kirkkoherra **Arno Toivanen**.

Sotaveteraaniliiton kultaisen ansioristin Pohjois-Savon piirin vuosikokouksessa saivat vasemmalta lukien: Eino Hynynen, Paavo O. Saksman, Pauli Saastamoinen, Seppo Timonen ja Kauko Sutinen.

VETERAANIT HUOMIO

Nyt Lomakeskus Rauhalan Saarijärvelle. Kevään kohinaa luonnon keskellä. Lomilla ohjattua toimintaa, maukasta kotiruokaa ja ym. ym. Lomajakso 25-30.4./5vrk veteraanipäivän kunniaksi erikoishintaan täysihoidossa, uusi puoli 190,-/hlö ja vanha puoli 150,-/hlö. Liittymällä Oikeutta Eläkeläisille ry:n kannatusjäseneksi, seuraavat lomat jäsenhintaan. Kysykää seuraavia lomajaksoja.

Tiedustelut ja varaukset: puh. 040 549 7457/Onni Hiltunen
LOMAKESKUS RAUHALA Saprantie 6, 43270 Kalmari
 (Saarijärveltä n. 16 km tie n:o 13 Kokkolan suunta.)

Finndomo Säynätsalo Oy
 40900 Säynätsalo
 puh. 0207 550 400
 www.vaajatalot.fi

LAUTSIAN LUMOUS

3 vrk alk. 207 €/hlö

sis. mm. 2 tuntia hoitoja valinnan mukaan sekä talon ohjelmaa...

P. 03-647 080
 lautsia@lautsia.fi
 www.lautsia.fi

KEVÄT TARJOUS

4 vrk 2 hlöä 230 €/huone

Ei koske teemaviikkoja ja juhlapyyhiä. Voim. 31.5. saakka.

Hauhon Kesäteatteri Lautsiassa!
 "Euroopan omistaja"

HEMMOTTELE ITSEÄSI

2 vrk 125 €/hlö

sis. mm. yrttikylvyn, hartiahierontaa, uimalan käyttö! Vom. 15.5. saakka.

KEVÄT TARJOUS

150 €/hlö Voim. 31.5. saakka.

Kesäteatterissa
Simpauttaja ohj. Ismo Apell

 P. 017-6150 600
 panganranta@panganranta.fi
 www.panganranta.fi

Ilkka Seppälä Etelä-Karjalan piirin kunniapuheenjohtajaksi Uudeksi puheenjohtajaksi Asko Airola

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin vuosikokous pidettiin maaliskuun alussa Ylämaalla. Tilaisuuden aluksi Ylämaan Sotaveteraanien puheenjohtaja **Onni Vanhapelto** toivotti osanottajat tervetulleeksi Ylämaalle. Ylämaan kunnan tervehdyksen esitti kunnanvaltuuston puheenjohtaja **Jukka Lohko**.

Piirin uudeksi puheenjohtajaksi valittiin lappeenrantalainen **Asko Airola**. Airolan edeltäjä, yli kaksi vuosikymmentä piiriä johtanut **Ilkka Seppälä** kutsuttiin kunniapuheenjohtajaksi.

Piirihallitukseen valittiin erovuoroisten tilalle entisistä jäsenistä **Pauli Nyholm, Markku Paavonseppä, Tauno Ahonen ja Matti Kujala**. Uusina piirihallitukseen valittiin **Kalervo Varis, Antero Osma** ja puheenjohtajaksi valitun **Asko Airolan** tilalle vuodeksi **Pekka Rossi**. Muut hallituksen jäsenet ovat entiset.

Uuden toimintavuoden merkittävin tapahtuma on 7.

kesäkuuta Imatralla pidettävä kaikille sotiemme veteraaneille tarkoitettu kirkkopäivä. Järjestelyistä vastaa keskeisesti Imatran Sotaveteraanit. Osanottajia odotetaan tulevan noin 1 200.

Asko Airola ja naistoimikunnan puheenjohtaja **Raija Virolainen** jakoivat kunnia- ja ansiomerkit. Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan Ritarikunnan

myöntämät kunniamerkit annettiin seuraaville: **Pekka Rossi**, Raija Virolainen, Matti Kujala ja **Aarre Turunen, Ilmari Kotisalo, Eino Heikkinen ja Aarno Laaksonen** sekä **Kaarlo Lehtinen**. Sotaveteraanien kultainen ansioristi: Aarre Turunen ja Matti Kujala, Sotaveteraanien ansioristi: **Anna Hallikainen, Eeva-Liisa Huhtanen, Toivo Junnonen ja Viljo Sihvo**.

Sotaveteraaniliiton korkeimman ansiomerkin, Sotaveteraanien kultaisen ansioristin saivat Matti Kujala (vas) ja Aarre Turunen. Ansiomerkit luovuttivat uusi puheenjohtaja Asko Airola ja Naistoimikunnan puheenjohtaja Raija Virolainen.

Ansioimitaleja ja -ristejä kahdeksalle Pohjois-Pohjanmaan piirikokouksessa

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin vuosikokous pidettiin Oulun sotilasläänin esikunnan Pohjansalissa 2. huhtikuuta. Piirin naistoimikunta piti samalla oman kokouksensa sotilaskodissa. Kutsuvieraita ja kokousväkeä piirin 20 yhdistyksestä oli paikalla puoleentoista sataa.

Alkuhartauden piti rovasi **Simo Kaappola**, seitsikko Pohjan Sotilassoittokunnasta avusti. Puheenjohtaja **Aarno Strömmer** kosketteli tervehdyksessään mm. Tammenlehvän Perinneliiton työn käynnistymistä. Hiljainen hetki vietettiin vuoden 2004 aikana poisnukkuneiden 225 veljen ja sisaren muistolle.

Sotaveteraaniliiton myöntämä ansioimitali ojennettiin kappalainen **Harri Fagerholmille** Oulusta, hallituksen puheenjohtaja **Timo Korhoselle** Kempeleestä ja rehtori **Seppo Sammelvuolle** Pudasjärveltä. Sotilasläänin ko-

mentajalle, eversti **Timo Suutariselle** mitali oli ojennettu 8. maaliskuuta Helsingissä pidetyssä juhlatilaisuudessa. Sotaveteraanien kultaisen ansioristin saivat **Eino Kyllönen** Piippolasta, **Simo Miesmaa** Kiimingistä, **Juho Ojalehto** Kärämäeltä ja **Veikko Sohlo** Oulusta. Ev.luutn. **Eero Heikkinen** toi kokousväelle Oulun sotilasläänin tervehdyksen.

Sotilaskodin lounaan jälkeen pidettiin viralliset kokoukset. Piirin kunniajäseneksi kutsuttiin **Teppo Marttinen**. Uusina jäseninä piirin hallitukseen tulivat **Tauno Matela** ja **Arvo Viitala**. Aarno Strömmer jatkaa piirin puheenjohtajana, Simo Miesmaa ja **Atte Autio** varapuheenjohtajina. Naistoimikunnan puheenjohtajana jatkaa **Helvi Peltonen** ja varapuheenjohtajana **Anna-Liisa Collan**.

Kesän ja syksyn neljä virikistysleiriä järjestetään Ka-

Pudasjärven Sotaveteraanien Teuvo Törmänen sai vuoden 2005 "sihteerin lautasen".

lajoen Opistolla. Huhtikuussa osallistutaan kansallisen veteraanipäivän pääjuhlaan Torniossa ja elokuussa Pohjois-Suomen veteraanien yhteiseen kirkkopäivään Kemissä. Piirin hengellisen työn virikepäivä on syyskuussa ja yhdistysten toimihenkilöiden perinteiset neuvottelupäivät loka-marraskuulla. (M.L.)

Viimeinen sodanaikainen upseerikurssi kokoontui 60-vuotismuistojen merkeissä

Lapin sodan vielä jatkussa alkoi Niinisalossa 2.1.1945 upseerikurssi 61. Pääesikunta oli edellyttänyt 590 oppilaan tuloa kurssille, mutta sinne ilmoitautui lopullisesti vain 225 pääasiassa 1924–1925 syntynyttä. Kurssi oli alun alkaen tarkoitettu poikkeuksellisesti pika-

kurssiksi. Se jäi odotuksiakin lyhyemmäksi. Koululle saapui näet 18. tammikuuta Pääesikunnan puhelinsanoma:

”Käynnissä olevan UK:n kurssin oppilaat lasketaan heti kotilomalle. Loman päättymisestä määrätään erikseen ja siitä UK ilmoittaa aikanaan asianomaisille.”

Varmemmaksi vakuudeksi koululle ilmestyi seuraavana päivänä liittoutuneiden valvontakomission edustajina pari neuvostoupseeria. He ihmettelivät, että kurssilaiset olivat vielä koulussa ja jopa harjoituksissa. He antoivat selkein sanoin koulun johdon ymmärtää, että kaikkien op-

pilaiden oli sieltä lähdettävä hetimiten. Näin tapahtuikin.

Loman päättymisestä ei koulu ilmoittanut asianomaisille mitään, sillä koulu Niinisalossa sulkeutui.

Kurssi siis keskeytyi eikä jatkunut koskaan. Siltä ei valmistunut yhtään reservin upseeria. Oppilaille tarjoutui vuosia myöhemmin tilaisuus käydä muutaman viikon täydennyskurssi. Mutta silloin oltiin tiiviisti mukana työelämässä tai opiskelemissa, vain muutama käytti tilaisuutta hyväkseen.

Kurssi 61:n oppilaista 26

kokoontui kurssinsa keskeytymisen 60-vuotismuistojen merkeissä 19. tammikuuta tänä vuonna Helsingissä Ostrobotnian Jääkärihuoneessa. Keskusteltavaa riitti, monenlaisia muistoja kuultiin sekä lyhyeltä kurssiajalta että itse kunkin myöhemmistä elämänvaiheista.

Kokoontumispaikkaan liittyen vieraaksemme saapunut kenraalimajuri **Sami Sihvo** se-losti jääkäriliikkeen syntyä 90 vuotta sitten sekä jääkärien myöhempiä vaiheita.

ESKO KOSUNEN

Viimeinen sodanaikainen upseerikurssi koolla 19.1.2005 Helsingin Ostrobotnialla.

Antti Malmberg Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtajaksi

Antti Malmberg (kuvassa oikealla) kutsuttiin Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtajaksi. Kunniakirjan luovuttaa piirin puheenjohtaja Eeri Hyrkkö.

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin vuosikokous pidettiin Naantalissa seurakuntatalolla 15.3. Virallisia kokousedustajia paikalla oli 25, muita läsnäolijoita 30. Kokouksen puheenjohtajana toimi kotiseutunsa yhdistyksen puheenjohtaja Viljo Sahlsten.

Aluksi Naantalissa kaupunginjohtaja Timo Kvist kertoi kaupungin historiasta, nykypäivästä ja tulevaisuudesta. Avaushartauden piti seurakuntapastori Marja Lankinen-Hytti.

Kokous hyväksyi v. 2004 toimintakertomuksen ja tilit, vuoden 2005 toimintasuunni-

telman sekä tulo- ja menoarvioesityksen. Suunnitelman mukaan Askaisten Louhisareissa järjestetään 5.6. marsalkka Mannerheimin muistojuhla, Kyrön metsäkirkko 3.7. ja piirin kirkkopyhä Uudessa kaupungissa 16.10.

Piirin puheenjohtajana jatkaa yksimielisellä päätöksellä Eeri Hyrkkö. Varapuheenjohtajiksi valittiin Oiva Sinervo ja Toivo Mattila.

Sykähdyttävimpänä tapahtumana koettiin, kun vuosikokous yksimielisesti kutsui metsäneuvos Antti Malmbergin Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtajaksi. Piirin puheenjohtaja kiitti Malmbergia pitkäaikaisesta ja tuloksetta työstä veteraanien hyväksi niin Varsinais-Suomessa kuin valtakunnalliselakin tasolla.

Kokous totesi piirin toiminnan olevan tasapuolista ja järkevää sekä talouden antavan hyvät mahdollisuudet yhdistysten ja vähävaraisten veteraanien sekä heidän leskiensä tukemiseen.

JARI-MATTI AUTERE

OULUNKYLÄN KUNTOUTUSSAIRAALA

Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712

Veteraanien laitostuntoutusta, päivä- ja avokuntoutusta sekä fysioterapiapalveluja. Lyhytaikaisia hoitojaksoja omaisten loman ajaksi.

OTA YHTEYTTÄ!

Tervetuloa!

Nordea Pankki Suomi Oyj

Tervetuloa Nordean Kanta- tai Avainasiakkaaksi!

Kun keskität pankkiasiasi Nordeaan, voit liittyä Kanta- tai Avainasiakkaaksi ja saada rahanarvoisia etuja. Samalla voit liittyä myös Nordea MeidänKerhoon, joka on lisäetu yli 55-vuotiaille Kanta- ja Avainasiakkaillemme. Kerho tarjoaa ajankohtaista tietoa sekä järjestää mukavia tapahtumia ja matkoja. Tervetuloa!

Lisätietoa saat Nordea Asiakaspalvelusta 0200 3000 (pvm/mpm) ma-pe klo 8–20 ja osoitteesta www.nordea.fi

Toiminnanjohtaja Markku Seppä Mikkeliissä: Sotaveteraaniviikon ajankohta oli viisaasti harkittu ajankohta

Suomen Sotaveteraaniliitto viettää järjestöviikkokseen, Sotaveteraaniviikkokseen, nyt 39. kerran. Ensimmäisen kerran viikkokseen vietettiin itsenäisyyden 50-vuotisjuhluvuonna 1967. Liiton maan kattava järjestöraakenne oli saatu kuntoon, oli aika yhteisön valtakunnalliselle esittäytymiselle.

Liiton toiminnanjohtaja Markku Seppä käsitteli juhlapuheessaan Suur-Savon Sotaveteraanipiirin järjestämässä Sotaveteraaniviikon juhlassa 10.3 Mikkeliissä mm. Sotaveteraaniliittoa, Sotaveteraaniviikkokseen, Tammenlehvän Perinneliittoa, kuntoutusmäärärahoja sekä itse veteraanikuntoutusta. Veteraanijärjestöjen ehdotukset ja toiveet veteraanien kuntoutuksen järjestämisessä ovat perustuneet realistisen tiedon pohjalta veteraanien kunnosta. Yhä harvempi veteraani ei enää halua tai ei pysty lähtemään laitostuntoutukseen. Siksi kuntoutuksen rakenteeseen tarvitaan uudistuksia. Veteraanin kodin lähellä tai kotona annettavan kuntoutuksen tarve lisääntyy. Tässä muutoksessa kunnilla on suuri vastuu.

- Kunnat saavat valtiokonttorilta kuntoutuksen

oikeutettujen veteraanien määrän perusteella määrärahan neljännesvuosittain. Veteraanijärjestöjen toiveen mukaan veteraanin kotikunnan tulisi kutsua veteraani kerran vuodessa terveys- ja kuntotarkastukseen, jonka perusteella hänelle valitaan kunnan ja olosuhteiden mukainen kuntoutusjakso. Samalla tulisi käydä läpi hänen muut kotona selviytymiseen liittyvät asiat. Näin kuntoutus olisi mahdollisimman hyvin veteraanien kunnan ja tarpeen mukaista. Tällöin myös toteutuisi keskeinen tavoite veteraanien itsenäisen kotona selviytymisen tukemisesta. Veteraanijärjestöissä olemme varmoja siitä, että kunnan kannattaa nähdä vaivaa veteraanikuntoutuksen järjestämisessä. Sotaveteraaniliiton sosiaalisiehteerin vieraillessa helmikuussa täällä Mikkeliissä oli hänellä tullessaan hyviä uutisia Mikkeliissä järjestettävästä monipuolisesta ja veteraanien olosuhteet huomioivasta kuntoutuksesta. Olemme mallin ristineet Mikkelin malliksi, jota haluamme myönteisenä mallina kertoa myös muille paikkakunnille, Markku Seppä sanoi.

Liiton kunniamerkkiä on jaettu. Vasemmalta Everstit Markku Riittinen ja Hannu Toivonen sekä kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja Martti Hahtola. Jakajina Markku Seppä ja Kalevi Raatikainen. Kuva: Heimo Mattinen.

Kunniamerkkiä ja ansiomerkkejä

Juhlapuheen päätti Markku Seppä ja **Kalevi Raatikainen** ojensivat Sotaveteraaniliiton kunniamerkkiä Mikkelin kaupungille, Mikkelin Sotilasläänille sekä Savon Prikaatille. Kaupungin puolesta kilven vastaanotti kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja **Martti Hahtola**, sotilasläänistä sen komentaja, eversti **Hannu Toivonen** sekä prikaatista komentaja, eversti **Markku Riittinen**. Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi ojennettiin varkautelaiselle **Jaakko Suikkarille**, liiton ansiomitalit varkau-

telaisyrittäjäpariskunnalle, **Raija** ja **Timo Peräkylälle**, molemmille erikseen. Lisäksi jaettiin liiton kolme ansioristia ja 13 liiton kultaista ansiomerkkiä. Suur-Savon Sota-

veteraanipiirin korkeimman huomionosoituksen, piirin pienoislipun, saivat: **Tauno Kauhanen, Jaakko Lindell, Simo S. Salo** sekä Markku Seppä. -jl.

Raatikainen edelleen Suur-Savon keulassa

Suur-Savon Sotaveteraanipiiri valitsi Mikkeliissä pitämässään vuosikokouksessa 10.3 edelleen puheenjohtajakseen Kalevi Raatikaisen. Hänen puheenjohtajakautensa piirin kärkeä on kymmenes.

Muut hallituksen jäsenet

ovat: Seemi Auvinen, Toini Hasanen, Veikko Juutilainen, Antti Kangaskesti, Tauno Kauhanen, Mauno Koljonen, Juha Korhonen, Jukka Lehtinen, Eino Löppönen, Martti Repo, Ritva Seppänen, Olavi Tolonen ja Tuure Tuomela.

Keski-Lahden Sotaveteraanien laskiaistapahtuma huipentui oman Marskin ritarin 85-vuotisiin

Keski-Lahden Sotaveteraanien perinteinen laskiaistapahtuma sai

arvokkaat puitteet, kun yhdistys pääsi juhlimaan omaa Marskin ritariaan Pentti Ii-

saloa. Arvokkaassa juhlassa Hennalan sotilaskodissa muistettiin helmikuun kovilla pakkasilla syntyneitä ja virallisen vastaanoton väliin jättäneitä 85-vuotiasta Iisaloa kunnioittavien puheiden ja muistolahjojen.

Keski-Lahden sotaveteraanien lauluyhtye aloitti onnittelevien sarjan, jota seurasi Jukka Simolan johtaman yhdistyksen hallituksen, naisjaston ja aamukahvipoppoon onnittelevat. Samalla Yrjö Torikka kertasi salintäyteiselle veteraaniväelle ja kutsuvieraille taistelutilanteen, jonka seurauksena Pentti Iisalosta tuli Mannerheimristin ritari numero 16 vuonna 1941. Erkki Lehtkosella oli kunnia luovuttaa rintamakaverilleen Pentille kuvainnollinen ammuslaatikko.

Tukevan halauksen Iisalolta sai vuorollaan Sotilaskotiyhdistyksen puheenjohtaja Katriina Jouko.

- Palasimme kerran SA-autolla PV:n komentajan luota Lahteen ansiomitalit rintamuksissa. Se merkitsi mielestäni sitä, että voimme julkisesti halata toisiamme, Iisalo nauratti paikalla olleita.

Lahden Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Mauno Uusitalo luonnehti päivän sankaria ritareitten ritariiksi. Tekojen miehelle Pentti Iisalolle piiri luovutti ritarimerkillä ja tammenlehvillä varustetun kilven. Sen ripusti Iisaloon kaulalle Vappu Sepäpä Jorma Alanteen johtaman Veteraanisoittokunnan fanfaarien kajahtaessa.

Rintamaveteraaniliittoa juhlassa edustivat Päijät-Hämeen piirin puheenjohtaja Sulo Leivo ja Pauli Laakso-

nen, jotka luovuttivat Iisalolle liiton lipun.

Hämeen rykmentin komentaja Jari Anttalainen sinutteli tuttavallisesti Iisaloa, luovutti hänelle taulun ja toivoi ritarin vierailevan edelleen varuskunnassa puhumassa nuorille varusmiehille.

Iisaloon vanha tuttu, 50-vuotistaiteilijajuhlaansa viettävä Antero Mäkelä vangitsi kuulijat lausumalla sodan arkea ja suomalaisen sodan urheutta vaikuttavasti kuvavassa Yrjö Jylhän ”Kiirastulesta” runon ”Taipaleenjoki...” taustanaan sotilaskodin seinällä kuudentoista päijät-hämäläisen Mannerheimristin ritarin valokuvat.

Perinteisen hernerokan ja sotilaskodin munkin jälkeen sotaveteraanijuhla päättyi Veteraanisoittokunnan esittämään ”Parolan marssiin”.

Pentti Iisalo vietti 85-vuotisiaan oman yhdistyksensä Keski-Lahden Sotaveteraanien parissa vierellään puheenjohtaja Jukka Simola ja Sotilaskotiyhdistyksen puheenjohtaja Katriina Jouko.

Kotimainen takuutuote Toimitukset kotiin

**SOTAVETERAANIT!
KYSYKÄÄ EDULLISTA
RAHOITUSTA!**

T:mi Kari.Matti Mäkinen
Sivupellontie 14, 61600 Jalasjärvi
0500-567 104, 06-456 1256
kari.makinen@pp7.inet.fi

Kuljetinalan mestarit Raumalta

Nortamonkatu 32, 26100 Rauma
Puh. 837 741 Fax 822 3801
material.handling@raumaster.fi
www.raumaster.fi

Tule viihtyisään Kyyhkylään!

- ◆ **Laitoskuntoutus sotainvalideille ja veteraaneille sekä puolisoille** • Toimintakykyluokat 1, 2 ja 3
- ◆ **Laitohoito sotainvalideille** • Toimintakykyluokat 1, 2 ja 3
- ◆ **Päiväsairaala, päiväkuntoutus ja avokuntoutus**
- ◆ **Kotikuntoutus** ◆ **Lottakuntoutus**
- ◆ **Muut palvelut** • Lounas- ja tilausravintola
 - Bussiryhmät, syntymäpäivät, yritystilaisuudet
 - Kokouspalvelut • Liikunta- ja virkistyspaketit

Esteetön ympäristö, hoitohenkilökunnan ympärivuorokautiset palvelut ja erillinen dementiayksikkö.

Saimaan rannalla, 7 km Mikkelistä

KYYHKYLÄ

Kyyhkylän kuntoutussairaala

Kyyhkyläntie 9, 50100 MIKKELI, puh. (015) 20331

Hemmotellen Rokualla

Kylpyläloma
388€/hlö /5 vrk
252€/hlö /3 vrk

Sis.maj.2 hh:ssa,puolihoitoruokailut, sauna- ja allasosaston ja kuntosalien käyttö (HUR ja David). Päivittäiset ryhmäliikunnat ja 1 yksilöhoito/vrk.

Virkistysloma
198€/hlö /3 vrk

Sis.maj.2 hh:ssa,puolihoito,sauna- ja allasosaston ja kuntosalien käyttö (HUR ja David) ja päivittäiset ryhmäliikunnat.

Lapsialennukset:
0-6v. ilmaiseksi ja 7-16v.-50%.

Perheloma
116€/vrk/perhe

Sis.maj.2 aik.ja 2 lasta,aamiainen, sauna- ja allasosaston ja kuntosalien käyttö (HUR ja David).

91670 ROKUA
Puh.(08) 542 3100
Fax (08) 542 4850
www.rokua.spa.fi
myynti@rokua.spa.fi

Hinnat ovat voimassa vuoden 2004 loppuun saakka (ei jouluna).

APTEEKKIPALVELUA SOTAVETERAANEILLE

Espoo

Leppävaaran Uusi Apteekki

Sello Leppävaara, 02601 Espoo
puh. 09-849 2550

Kangasala

Suoraman Apteekki

Lentolantie 2, 36220 Kangasala
puh.03-379 0836

Ranua

Ranuan Apteekki

Keskustie 3, 97700 Ranua
puh. 016 - 332 0400

Harjavalta

Harjavallan Apteekki

Harjavallankatu 15, 29200 Harjavalta
puh. 02-531 1500

Kisko

Kiskon Apteekki

Toijantie 2, 25460 Kisko
puh.02-739 1529
sähköposti: kiskon.apteekki@apteekit.net

Somero

Someron Apteekki

Joensuuntie 36, 31400 Somero
puh.02-748 5678

Helsinki

Vuosaaren Apteekki

Kauppakeskus Columbus
Vuotie 45, 00980 Helsinki
Puh. 09-343 4400
Avoinna: Ark. 8.00-20.30, La. 8.00-18.00
Su. ja Pyhäisin 10.30-17.30

Kotka

Kauppatorin Apteekki

Kirkkokatu 10, 48100 Kotka
puh.05-210 8300

Turku

Pyhän Henrikin Apteekki

Hämeenkatu 2, 20500 Turku
puh.02-275 2150

Kuusamo

Kontulankaaren Apteekki

Kontulankaari 1 A, 00940 Helsinki
puh. 09-343 6650
Pihlajiston Sivuapteekki
Salpausseläntie 13, 00710 Helsinki
puh. 09-350 7850

Kuusamon 1. Apteekki

Vanttajantie 7, 93600 Kuusamo
puh. 08-852 2228, puh./fax 08-852 2111

**PALVELEMME
ARKISIN 7 - 23
PYHÄPÄIVINÄ 8 - 23**

Turun Kauppatorin apteekki
Hansakortteli, Aurakatu 10, Turku, puh: (02) 510 2200

Hirvensalmi

Hirvensalmen Apteekki

Hirvensalmentie 21, 52550 Hirvensalmi
puh. 015-451 003
Rantakylän Sivuapteekki
Puusepantie 5, 50600 Mikkeli
puh. 015-178 466

Lappeenranta

Lappeenrannan Uusi Apteekki

Lappeenranta
puh.05-415 6440

Viitasaari

Viitasaaren Apteekki

Pappilantie 4, 44500 Viitasaari
puh.014-577 4700

Sotahistoriallisia museoita ja paikkoja

ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAMUSEO

Törnävä, 60200 Seinäjoki,
 puh. 06-4162642, fax 06-4162646,
 email: epmaakuntamuseo@seinajoki.fi

SUOJELUSKUNTA- JA LOTTA SVÄRD-MUSEO

Kauppakatu 17, 60100 Seinäjoki,
 puh. 06-4162734, fax. 06-4162734,
 email: suojeluskuntamuseo@seinajoki.fi

Tilaa ryhmällesi sopiva museokäynti ja opastus.

KESKI-SUOMEN ILMAILUMUSEO
FINNISH AIR FORCE MUSEUM

Avoimena päivittäin:

1.6.-15.8. (pl. juhannusaatto ja -päivä) **klo 10-20,**

16.8.-31.5. (pl. joulukuun 31.12) **klo 11-17.**

Tikkakosken tie 125, FIN-41160 TIKKAKOSKI

Puh: (014) 375 2125 www.jiop.fi/ksimuseo

E-mail: keski-suomen.ilmailumuseo@kolumbus.fi

Suomalaisen ilmailun historiaa mielenkiintoisella tavalla. Näkemistä koko perheelle. Koe Draken- ja MiG-21bis-hävittäjän ohjaamo. Näyttelyssä 28 konetyyppiä 1910-luvulta nykypäivään. Esillä myös lentomootoreita ja -varusteita, ilmavoimien viesti- ja tutkakalustoa sekä yli 400 pienoismallia.

Tervetuloa ilmailun pariin!

TALVISOTA SUOMUSSALMELLA

näyttely RAATTEEN PORTISSA

Avoimena:

15.5.-31.5. päivittäin klo 11-17

1.6.-31.8. päivittäin klo 9-18 (juhannusaattona suljettu)

1.9.-30.9. päivittäin klo 11-17

- Muulloin sopimuksen mukaan.
- Kahvio, ruokailut tilauksesta, A-oikeudet.

TERVETULO!

www.raatteenportti.fi
 Puh. 08-721 450

Lylyn viestivarikon museo

Puolustusvoimien käyttämää viestikalustoa
 1800-luvulta tähän päivään

Avoimena sopimuksesta

Lylyn viestivarikko

Varikontie 235

35530 Lylly

(03) 1815 6111

HUITTISTEN MUSEO

Presidentti RISTO RYTI -osasto
 Kuvanveistäjä LAURI LEPPÄSEN taidetta

HUITTISTEN
 MUSEO

HUITTINEN, Kirkkotie 4, puh. 02-5604319
www.huittinen.fi/nahtavyydet/museo.html

Avoimena: la-su klo 12-16, 1.6.-15.8. myös ti-pe klo 12-17

JOENSUUN BUNKKERIMUSEO

Osa Salpalinjaa

Avoimena: 17.5.-15.8. ti-su klo 11-17,
 maanantaisin suljettu

Liput: 3/2€

(osa tuotosta veteraanityöhön),
 ryhmäopastukset: 43€ (suomi)

Tiedustelut ja varaukset Carelicum

carelicum.lipunmyynti@jns.fi

puh. (013) 267 5322,

050 5202762/Kankaanrinta

Kanttiini- ja nuotiopalvelut:

Joensuun sotaveteraanit ry

Pohjois-Karjalan Sotilaspoikien Perinnekilta

PANSsarIMUSEO

Hattulantie 334, Hattula, Parola, puh. 03-1814 4524

Museolla näytteillä mm.

Taistelupanssarivaunu LEOPARD 2 A4 T-72 koulutusvaunu T-55 simulattori	AMV- miehistönkuljetusvaunu ja AMOS- kaksiputkinen kranaatinheitinjärjestelmä. Ensimmäiset näköismallit
---	--

Panssarimuseo on sotahistoriallinen erikoismuseo, joka esittelee suomalaisten panssarimiesten ja -tuhoajien historiaa ja kalustoa itsenäisyytemme alusta tähän päivään.

Toimintänäytöksiä eri teemoilla ja kalustolla 19.6., 24.7. ja 14.8. klo 12

PERHEPÄIVÄ La 2.7. Klo 10-16

Toimintänäytöksiä, Tela-ajelua, Sotapolitiikkoihin, Panssarisoittokunta esiintyy klo 12 - 14

Laser-ammuntaa, pomppulinna, sumopainia, poneja, lukkotiikukset, kasvomaalaus, kilpailuja, laumailmapallo näytteillä sään salliessa

TV:stä tutut: kuminauhajalkapallo + keilat ja nopeustesti mukana mm. Combat Models, Sinooperi, Kultasuklaa, Hotelli Petäyksen Zetori Zauna

NÄYTTELYT 2005

ASEVELJEYDESTÄ LAPIN SOTAAN
 Saksaalaiset Pohjois-Suomessa 1941 - 1945

SUOMALAINEN PANSSARIKOULUTUS KAUTTA AIKOJEN

TAISTELUKUPPARIT 90V.

SOTA-AJAN MARSSIT JA RALLIT

PEJÄYS
www.petays.fi

Yövy edullisesti
 Perhepäivän yhteydessä
 Hotelli Petäyksessä.
 Varaukset Museolta
 03-1814 4524

Avoimena: 1.5.-30.9. ma-su klo 10-18 ja 1.10.-31.10. la-su klo 10-17
www.panssarimuseo.fi toimisto@panssarimuseo.fi

Lomakohteeksi historian ja kulttuurin

SUOMUSSALMI

Historiallisia kohteita

- * Raatteen museotie ja Vartiomuseo
- * Talvisota Suomussalmella -näyttely Raatteen Portissa. Uutuutena Talvisodan Monumentti! Puh. 08-721 450, www.raatteenportti.fi
- * Opastetut kiertoajelut Raatteeseen (3-4 h)

Kulttuuria

- * Kuiva- ja Hietajärven vienankarjalaiskylät
- * Suomussalmen esihistorian näyttely Jaloniemi-talossa
- * Oilolan käsityömyyntinäyttely
- * Kiantalaivaristeilyt Ilmari Kiannon Turjanlinnaan
- * Pienoismallinäyttely

Majoitu mukavasti

- * Scandic Kiannon Kuohuissa. Kysy virkistys- ja kuntolomia, puh. 08-710 770, www.scandic-hotels.com

Lisätiedot ja opasvaraukset:

Suomussalmen Matkailutoimisto
 PL 110, 89601 SUOMUSSALMI
 Puh. (08) 6176 2243
tourist.office@suomussalmi.fi
www.suomussalmi.fi

1944-1956

Porkkala Parenthesis

Porkkala Parenthesis

Porkkala Parenthesis

Porkkalan vuokraus ja Neuvostoliiton sotilastukikohta 1944-1956

Näyttely avoinna kesälauantaisin klo 11-15 (ei juhannuksena), muulloin sopimuksen mukaan. Lisätietoja (09) 2967 2489.
Osoite: Ragvaldsin museoalue, Överbyntie 140, 02400 Kirkkonummi

Porkkala arrendetid och Sovjetunionens militärbas 1944-1956

Öppet sommarlördagar kl. 11-15 (inte midsommar), annars enligt överenskomme.
Ytterligare upplysningar (09) 2967 2489.
Adress: Ragvalds museiområde, Överbyvägen 140, 02400 Kyrkslätt

Suomenlinna-museo

Krimin sota ja Viaporin pommitus 1855. Näyttely avoinna 11.5.-31.10.2005

Perusnäyttely kertoo Suomenlinnan historiasta 1700-luvulta nykypäivään, multivisioesitys museossa tasatunnein.

Suomenlinnakeskus
Suomenlinna C 74, Helsinki
Puh. (09) 4050 9691

TERVETULOA VIESTIMUSEOON !

Sotahistoriallinen erikoismuseo sijaitsee Riihimäen varuskunnan takakasarmilla vuonna 1913 rakennetussa entisessä upseerikerho-rakennuksessa.

Viestimuseo esittelee sotilasviestitoiminnan historiaa muinaissuomalaisen viestintämuodon lähtien, nykytekniikan dikitaalikauden uusimpiin viestintämenetelmiin saakka.

Museo on avoinna lauantaisin klo 13-15 ja sunnuntaisin klo 13-16
Vierailuista ja museon esittelyistä voi sopia museonhoitajan kanssa
puhelin (019) 768 400 tai 050 511 9044 sekä (019) 181 2119

Tutustu Suomen suurimpaan
rakennuskohteeseen

Salpa-asemaan

SALPALINJA

Museot avoinna kesä-elokuussa joka päivä klo 10-18

Miehikkälän Salpalinja-museo

- tied. puh. (05) 74901, fax (05) 7490219
- www.miehikkala.fi
- Salpamaja-ravintola, puh. (05) 3477383

Virolahden Bunkkerimuseoalue

- tied. puh. (05) 758111, fax (05) 3471957
- www.virolahti.fi
- Kioski, puh. (05) 3575213

Salpavaellus 1.-3.7.2005

Tule Kaakonkulmalle kokemaan unonohtumaton elämys!

Unohtumattomat elämysristeilyt

Risteilyjä Bengtskäriin Pohjoismaiden korkeimmalle majakalle ja matkan aikana nautimme herkullisesta lohikeitosta, sekä Hangon saaristoon, jossa pysähdymme mm. "saariston vieraskirjana" tunnetussa Hauensuolessa ja Gustafsvärnin linnoitussaarella.

Lähdöt Hangon Itäsatamasta:

Bengtskärin risteilyt
18.6-31.8.2005 Klo.10.30,
aik. 46 , lapset 4-14v. 19

Hangon saaristoristeilyt
24.6-31.7.2005 Klo.13.00
aik. 15 , lapset 4-14 v. 7,50

Tilausristeilyjä 1.5-30.10.2005

Sotaveteraaneille tuntuvat
alennukset matkoillamme.

Lippuvaraukset ja tiedustelut
Puh. 0400-675 295, 0400-536 930
E-mail: myynti@hk-service.fi
www.hk-service.fi

TERVETULOA RISTEILYLLE!

RUK-museo

Kadettikoulunkatu 8, 49400 HAMINA
Puh (05) 181 66498

AVOINNA

Kesäaikaan
tiistaista sunnuntaihin
klo 10.00 - 16.00
muulloin tilauksesta
puh (05) 181 66291

AHOLANSAARI

Paavo Ruotsalaisen kotisaari

VETERAANIVIikko
PRO PATRIA
24. - 28.8.2005

- viikko veteraaneille ja isänmaan ystäville
- luentoja, seurahetkiä, retki lähiseudulle, jum.palvelus
- la 27.8. vieraana puolustusministeri Seppo Kääriäinen
- tervetuloa koko viikoksi tai päivän retkelle!
- soita, niin postitamme ohjelman

Aholansaari
puh. (017) 481 060

www.aholansaari.fi
aholansaari@aholansaari.fi

SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTIEN HISTORIAA MUSEOISSA**KOTKANIEMI**

PRESIDENTTI P. E. SVINHUFVUDIN KOTI
LUUMÄELLÄ

Kotkaniemi oli Suomen tasavallan presidenttinä 1931-1937 toiminut Pehr Evind Svinhufvudin koti vuodesta 1908, jolloin hänestä tuli Lappeen kihlakunnantuomari. Kotimuseossa on esillä mm. presidenttiparin lahjaksi saamia esineitä.

Avoimna 1.6.-15.8. ke-su 11-17
Kotkaniemi
Lappeenrannantie 455, Luumäki
Puh. 05-457 3101
kotkaniemi@nba.fi

Lisätietoja: www.nba.fi

LOUHISAARI

MARSALKKA MANNERHEIMIN SYNTYMÄ-
JA LAPSUUDENKOTI ASKAISISSA

Suomen tasavallan presidenttinä 1944-1946 toiminut marsalkka C. G. E. Mannerheim syntyi vuonna 1867 Louhisaarella. Tila kuului yli kolmesataa vuotta Flemingille ja yli sata vuotta Mannerheimille.

Avoimna 15.5.-31.8. ma-su 11-17
Louhisaaren kartanolinna
Louhisaarentie 244, Askainen
Puh. 02-431 2555
louhisaarenkartanolinna@nba.fi

Lisätietoja: www.nba.fi

Sotahistoriallisia museoita ja paikkoja

KAUHAJOEN VETERAANIEEN PERINNETALO

on kauhajokisesta maanpuolustushistoriasta kertova sotamuseo.

Avoimna: Sunnuntai ja kesälauantaisin klo 12.00-15.00
Muina aikoina ryhmille sopimuksen mukaan.
Knuuttilantie 4

Tiedustelut - Varaukset

Antti Isoniemi, puh. (06) 232 4484
Mikko Rotola-Pukkila, puh. (06) 230 1045
Käsityömyymälä - Kahvio

Ristiretket
1000 - 1300

Suomen sota
1808-1809

Tiedon valtatietä
1941 - 1944

ÄÄNISEN AALLOT.
Sota-ajan musikkia -näyttely
1939 - 1945

RINTAMAMUSEO
FRONTMUSÉET

Museo - Muséet 019-2443068
Tsto - Byrå 019-231301(+fax)
Esikunnankatu - Stabegatan 10
10300 Karjaa - Karis

Museo on auki joka päivä 14.5.-18.9.
klo 11.30-18.30. Syyskuun lopussa
lauantaisin ja sunnuntaisin.
Muina aikoina sopimuksen mukaan.

MUURLAN OPISTO

Puh. (02) 728 1500 fax (02) 728 1501
www.muurlanopisto.org

VETERAANEILLE PUOLISOINEEN:

- * Veteraanikurssi I 6. - 8.7.2005
- * Veteraanikurssi II 8. - 10.8.2005
- * Matka Uhtualle 16. - 21.7.2005

LISÄTIETOJA JA ESITTEEN SAAT OPISTOLTA!

Päämajamuseo

Päämajankuja 1-3, 50100 Mikkeli,
puh. (015) 194 2427, avoimna 19.-30.4.
pe-su 10-17, 2.5.-31.8. päivittäin 10-17,
muulloin tilauksesta, puh. (015) 194 2424

Aidossa historiallisessa ympäristössä Marsalkka Mannerheimin työhuone, maavoimatoimisto sekä päämajan toiminnasta ja sotavuosista kertova näyttely. Multimediaohjelmien lisäksi aitoja ääniä ja filmejä sotavuosilta.
2.5.-31.8.2005 Vainolaista vastaan - TK-piirtäjä A. Lindebergin piirroksia

SOTAMUSEO, Maurinkatu 1, 00170 Helsinki

Vuosisata Suomen puolustuksessa
Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth
1905-2004

Avoimna 6.12.2005 asti ti-to 11-18 ja pe-su 11-16
Liput 4,00/2,00, Suomen sotien veteraanit ilmaiseksi
Tiedustelut p. (09) 1812 6387 museon avoimnaoloaikoina
www.mpkk.fi/fi/sotamuseo

Etelä-Karjalan museo

19.3. - 25.9. EPÄLUULOSTA EKUMENIAAN
-ortodoksisen ja luterilaisen
kirkon vuoropuhelu
Etelä-Karjalassa

15.6. - 25.9. PIETARI BRAHE MATKUSTAA
Ratsuväkimuseo

5.6. - 28.8. Ratsuväen historiaa esittelevä
perusnäyttely

Linnoitus, Lappeenranta
p. 05 616 2261
www.lappeenranta.fi/museot

Veteraanien liikuntapäivä ja konsertti Muhoksella

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin liikunta- ja musiikkipäivää vietettiin Muhoksella kirpeässä pakkassäässä helmikuun lopulla. Onneksi lämpömittarin lukema nousi hivenen sovitun pakkasrajan yläpuolelle, joten hiihto- ja kävelykisa saatiin suoritettua. Veteraanihihtäjät sivakoivat Kirkkosaaren parin kilometrin pituisen lenkin kertaalleen. Rento mieliala ja hurtti huumori henkivät ladulla viipeltävistä veteraaneista. Tällaista henkistä meininkiä olisi ehkä tarvittu Oberstdorfin MM-laduillakin.

Suksettomien kesken käytiin kävelyn arviointikisa, jossa puolen kilometrin lenkki askellettiin omalla vauhdilla kahteen kertaan. Toisella kierroksella pyrittiin kelloa katsomatta mahdollisimman lähelle ensi kierroksen aikaa. Kävelijät kipsuttivat lenkin iloisin ilmein. Tien avaajaksi lähti numerolla yksi liiton ja piirin puheenjohtaja Aarno Strömmer. Liikuntapäivän järjestelyistä vastasi Muhoksen Sotaveteraaniiyhdistyksen perinnekilta. Palkintojen jako suoritettiin iltapäivällä konsertin alussa.

Liikuntapäivä päätettiin veteraani- ja nuorisokonsertilla Muhoksen Koivu ja tähti-kulttuuritalon auditoriossa, joka täyttyi yleisöstä. Salissa oli lähes 250 kuulijaa,

joista noin puolet oli koulu- nuorisoa.

Konsertti olikin suunnattu erityisesti nuorisolle, sillä sen tarkoituksena oli siirtää veteraaniperinnettä myöskin musiikin avulla nuorten tietoisuuteen. Tilaisuuden avasi piirin puheenjohtaja Aarno Strömmer, ja juonsi juoheasti Pekka Heikkinen. Konsertissa esiintyivät Oulun Sotaveteraanikuoro Pentti Sutelan johdolla ja Pohjan Sotilassoittokunta musiikkimajuri Kari Westmanin tahtipuikon myötä. Soittokunnan solistina esiintyi luutnantti Jaakko Nurila, joka luritteli saksofonilla taidokkaasti. Tervehdyksiä esittivät Muhoksen kunnanjohtaja Jukka Syvävirta, puolustusvoimain edustaja evers-

tiluutnantti Timo Kesäläinen ja paikallisen veteraaniiyhdistyksen puheenjohtaja Väinö P Karppinen.

Tilaisuuden päätteeksi veteraanikuoro kajautti voimalla ja tunteella aina yhtä koskettavan Veteraanin iltahuudon. Solistiosuuden lauloi Olavi Myllykangas. Tälläkin kertaa monen kuulijan silmät kostuivat laulun aikana. Konsertti huipentui symbolisen yhteyden luomiseen veteraanien ja nuorison välille, kun kolme koulutyttöä ojensi ruusut kuoron ja soittokunnan johtajille sekä kuoron solistille.

PERTTI MARTTINEN
MUHOKSEN
SOTAVETERAANIEEN
SIHTEERI

Liiton puheenjohtaja Aarno Strömmer näytti ensimmäisenä mallia osallistumalla Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin hiihtopäivän kävelytapahtumaan Muhoksella.

Hiihtokilpailun tulokset

Miehet

Sarja	Sija	Osallistuja	Aika
M 88	1.	Hugo Mikkola	9.30
M 85	1.	Matti Aitto-oja	13.08
M 82	1.	Simo Mäyrä	14.42
M 80	1.	Ensio Pöyhönen	9.34
M 78	1.	Paavo Rantakangas	8.18
M 76	1.	Reino Näsi	10.46

Naiset

N 82	1.	Siiri Veikkola	15.25
N 80	1.	Laura Vilminko	12.08

Arviointikävelyn tulokset:

Miehet

Sija	Osallistuja	Erotus
1.	Vilho Koivumaa	0.00
2.	Kauko Ahonperä	0.01
3.	Olavi Kannisto	0.01

Naiset

1.	Kirsti Palokangas	0.00
2.	Elli Anttila	0.01
3.	Aino Kannisto	0.01

Pysyvä näyttely **"Viimeisellä linjalla"** talvi- ja jatkosodan vaiheista. Ulkoalueella nähtävänä raskasta tykistökalustoa ja entisöityä Salpalinjaa.

Herttuan majoitustarjous veteraaniryhmille

34 € / hlö / 2hh aamiaisella

49 € / hlö / 2hh puolihoitolla

Herttua

Kuntoutuskeskus

Veneenniementie 64
58200 KERIMÄKI

015 - 769 900, www.herttua.com

Talvipäivän tapahtuma Kymenlaaksossa

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin perinteinen Talvipäivän tapahtuma pidettiin tänä vuonna 9.3. Iitin kuntakeskuksessa Kausalassa. Ravilintaan saapui yli 300 sotaveteraania, omaisia ja tukihenkilöitä. Paikallisen yhdistyksen tervetuloitoituksen esitti varapuheenjohtaja **Osmo Porevesi**. Piirin puheenjohtajan **Olavi Erosen** aiheena oli katsaus kuluneeseen vuoteen ja tuleviin tapahtumiin.

Ravilinnan vaiheet Suojeluskuntatalosta Ravilinnaksi, kunnan kulttuuri- ja urheilukeskukseksi, kertoi **Matti Rantala**. Uunilämmitteinen talo paloi kerran ennen sotia. Erikoisena yhteensattumana voitaneen pitää sitä, että palo tapahtui elokuvaesityksen jälkeen yöllä ja että filmin nimi oli ”Viimeinen vieras”.

”Nuorimies” Porevesi kertoi olleensa katsomassa elokuvaa ja lähes viimeinen vieras talosta poistuttaessa. Iitin sosiaali- ja terveystalvelujen johtaja **Anu Olkkonen-Nikula** kertoi kunnan toimista vanhusten huollossa ja sotaveteraanien avustamisessa. Kehollisesta ravitsemisesta huolehdittiin; osallistujille tarjottiin tulokahvien ja karjalanpiirakoiden lisäksi

maittava lohikeitto.

Päivän urheilulliseen puoleen kuului noin 900 m pitkä luontopolku, jonka viidellatoista rastilla oli erilaisia kysymyksiä historian, yleistietouden ja luonnon tuntemuksen alalta. Esimerkkinä kysymys: Mikä on kermikkä? (nuori

poro). Luontopolun laatija oli iittiläinen tukihenkilö **Keijo Ala-Tommola**. Pallon- ja tikanheitto olivat sisäratojen urheilulajit.

Virkistävän päivän erinomaisista yleisjärjestelyistä vastasi piirin toiminnanjohtaja **Toivo Hartikainen**.

Kotkalaiset Eila ja Alpo Kääriä Sotaveteraanien Karhula-Kymi yhdistyksestä Kotkasta tuumailevat paljonko suomalaisen syö jäätelöä vuodessa. Kuva Pertti Nieminen.

Tuloksia

Luontopolku (maksimi 15 pistettä)

Naiset (89 osallistujaa)

1. Kirsti Kunnaala	Iitti	12
2. Liisa Silvennoinen	Inkeroinen – Anjala	11
3. Vappu Tuomela	Karhula – Kymi	11
4. Anna-Mari Tiilikainen	Kotka	10
5. Martta Metso	Kuusankoski	10
6. Lilli Pekkanen	Kuusankoski	10

7. Pirkko Suikki	Kouvola	10
<i>Miehet (102 osallistujaa)</i>		
1 Heikki Nikinmaa	Virolahti	13
2 Erkki Säily	Kuusankoski	12
3 Jaakko Kotonen	Virolahti	12
4 Heikki Hampaala	Pyhtää-Virolahti	11
5 Eero Koivisto	Miehikkälä	11
6 Rolf Liljeblad	Kuusankoski	11
7 Pauli Alajääski	Anjalankoski	11
8 Börje Broas	Pyhtää-Ruotsinpyhtää	11
9 Erkki Aho	Inkeroinen - Anjala	11

Joukkuetulos (12 joukkuetta)

1 Kuusankoski (Eino Säily, Rolf Liljeblad, Martta Metso, Lilli Pekkanen)	43
2 Virolahti (Heikki Nikinmaa, Jaakko Kotonen, Pekka Jähi, Raili Tanska)	41
3 Iitti (Kirsti Kunnaala, Albin Kuvaja, Hemmo Savonen, Asser Ristola)	40
4 Karhula - Kymi (Vappu Tuomela, Pauli Janhunen, Pekka Hytti, Åke Nykänen)	40

Tikanheitto

Naiset

1 Anna- Liisa Korjus	Karhula – Kymi	38
2 Sirkka Märkjärvi	Iitti	30
3 Maija Sorvoja	Jaala	28

Miehet

1 Ilmari Mäkelä	Kuusankoski	36
2 Jaakko Kotonen	Virolahti	35
3 Börje Broas	Pyhtää – Ruotsinpyhtää	34

Pallonheitto

Naiset

1 Maija Alatalo	Inkeroinen – Anjala	73
2 Martta Metso	Kuusankoski	48
3 Pirkko Vuorinen	Hamina – Vehkalahti	44

Miehet

1 Väinö Hakanen	Miehikkälä	64
2 Pauli Ala – Jääski	Anjalankoski	57
3 Hugo Saksi	Kuusankoski	53

TALVI- JA JATKOSOTAMUSEO SOTILASVARUSTEMYYMÄLÄ

Köörnummi, PL 17, 27801 Säskylä
Avoimna ti-pe 10-17, la 10-15
Puh. (02) 8670 431, fax (02) 8671 731
Sähköposti: milpro@netti.fi

OY MILPRO Ltd

www.milpro.fi

PARPPEINVAARA, ILOMANTSI

Rajakenraali E. J. Raappanan sodanaikainen komentomaja

avoinna 1.6. - 15.8.2005 päivittäin klo 10 - 18
Ryhmävaraukset p. 013 - 881 248

Kansainvälinen
Eirotuspaikka

Ilomantsissa on Suomen nykyisten rajojen sisällä paikkoja, jossa on käyty divisioonatason taisteluita niin talvi- kuin jatkosodassakin. Kaikkein kuuluisimpia niistä on vuoden 1944 torjuntataistelun maasto, jossa pääsee näkemään tyypillisen mottisodan tapahtumapaikkoja.

SUOMEN JÄÄKÄRIMUSEO KORTESJÄRVI

Museossa kerrotaan jääkäriliikkeen syntyvaiheista, toiminnasta ja sen merkityksestä maamme itsenäisyydelle. **Vaihtuvia näyttelyitä, museokauppa**
Vuosittain toistuva jääkäriseminaari huhtikuussa, tänä vuonna 17.4.

Museo avoinna

16.8. – 14.6. ma – pe klo 10.00 – 15.00
15.6. – 15.8. joka päivä klo 11.00 – 18.00
muina aikoina sopimuksen mukaan

Pääsymaksu

Puhelin

Email

www-sivusto

2 euroa
06-2412 4221 ja 06-2412 4228
tellervo.suoranta@kortesjarvi.fi
www.kortesjarvi.fi

TULE ITSENÄISYYTEMME JUURILLE

TEE RETKI Suomen ja EU:n itäisempään kylään Ilomantsin Hattuvaaraan

- Tutustu Taistelijan Taloon ja sen näyttelyihin
- Nauti maittava lounas seisovasta pöydästä
- Majoitu Arhipanpirtin loma-asunnoissa
- Tutustu Länsi-Euroopan vanhimpaan käytössä olevaan tsasunaan
- Lähde opastetulle retkelle EU:n itäisimpään pisteeseen Virmajärvelle
- Uutena Hoskolan museaalinen pihapiiri, jossa majoittui mm. kapteeni Lauri Törni joukkoineen.

Ryhmille pakettihintaan (ennakkotilaus):
opastettu retki EU:n itäisimpään pisteeseen, diplomi,
näyttelyt ja lounas Taistelijan Talossa 19 €/hlö,
lisäksi majoitus+aamiaisen 23,50 €/hlö.

Taistelijan Talo/Arhipanpirtti

82967 HATTU • puh. 013-830 111 • fax 013-830 213
Sähköposti: taistelijan.talo@co.inet.fi
www.taistelijantalo.fi

Mikä oli Yhteysesikunta Roi ja mitkä olivat sen tehtävät?

Esikunnan perustaminen

Saksalaisjoukkojen keskittämistä Barbarossa-hyökkäystä varten Pohjois-Suomeen 1941 edesauttoi edellisen vuoden syyskuussa Suomen ja Saksan välille solmittu kauttakulkusopimus Pohjanlahden satamista Pohjois-Norjaan. Kuljetettavia joukkoja varten perustettiin huoltopaikat Vaasaan, Ouluun, Rovaniemelle ja Ivaloon, joihin joukot saattoivat tukeutua kuljetusten aikana. Saksalaisten esityksestä kauttakulkuliikennettä laajennettiin jo parin kuukauden kuluttua koskemaan myös lomalaiskuljetuksia Pohjois-Norjasta Rovaniemen kautta Turkuun,

minne rakennettiin huoltotukikohta. Saksalaisjoukkojen kuljetuksiin liittyvien käytännön asioiden järjestelyjä ja hoitoa varten perustettiin syyskuussa 1940 Rovaniemelle pääesikunnan alainen kauttakulkuliikenteen järjestelytoimisto. Sen toimipaikaksi määrättiin Lapin rajavartioston esikuntarakennus Korkalovaarassa.

Varman ja nopean tiedonkulun sujuminen edellytti yhteysupseereiden asettamista saksalaisesikuntiin ja johtoportaisiin. Saksan Norjan armeijan (AOK) komento-
paikan aloitettua toiminnan 11.6.1941 Kursunkijärvellä Ranuan tien varressa pää-

maja määräsi sinne yhteysupseerikseen jääkärieversti Oiva Willamon. Kielitaitoisia suomalaisia yhteysupseereita asetettiin sittemmin muihinkin saksalaisesikuntiin ja tulkkeja eri johtoportaisiin. AOK:lle 15.6.1941 alistettu suomalainen III AK asetti puolestaan oman yhteysupseerin saksalaisesikuntaan.

Kauttakulkuun liittyvien yhteistoimintakysymysten hoitamista ja saksalaisjoukoihin sijoitettujen yhteysupseereiden keskitettyä johtamista varten perustettiin Rovaniemelle marraskuussa 1941 jääkärieversti Willamon esityksestä päämajan alainen esikunta, joka sai nimekseen Yhteysesikunta Roi (YhtE-Roi). Sen toimipaikaksi määrättiin aiemmin mainitun järjestelytoimiston esikuntarakennus. Uusi esikunta peri myös mainitun järjestelytoimiston tehtävät ja henkilöstön.

Johtosuhdejärjestelyjä

AOK:n kesäkuun lopulla 1941 aloittama hyökkäys Pohjois-Suomen eri rintamaosilla alkoi kariutua jo syyskuussa neuvostojoukkojen sitkeään vastarintaan. Tuolloin taistelut alkoivat muodostua yhä enemmän asemasodan luonteiseksi. Puolustusjärjestelyjen vakiinnuttua päämajassa ryhdyttiin suunnittelemaan suomalaisjoukkojen palauttamista omaan johtoon. Mar-

salkka Mannerheim ja AOK:n komentaja kenraalieversti von Falkenhorst kävivät joulukuussa 1941 Rovaniemellä tätä koskevat neuvottelut. Keskeisenä asiana oli, että saksalaisille alistettu III AK tulisi päämajan käskynalaiseksi ja 6.D irrotettaisiin rintamavastuusta Sallan suunnalta. Samalla sovittiin, että suomalaisarmeijakunnan alaiset SS-joukot siirrettäisiin puolestaan Sallaan.

Joukkojen siirtoihin ryhdyttiin jo tammikuussa 1942. Luovutettuaan rintamavastuun 6.D siirrettiin Maaselän kannakselle. Myös 3.D oli tarkoitus palauttaa päämajan käyttöön. Rintamavastuun ottaisi XVIII VuorAK:n esikunta, joka oli siirretty Kyp-
rokselta Kiestinkiin. Tämä suunnitelma ei toteutunut, koska neuvostojoukot aloittivat huhtikuussa suurisuuntaisen vastahyökkäyksen, jolloin divisioonan joukot sitoutuivat kuluttaviin puolustustaisteluihin toukokuulle 1942 saakka. Vasta keväällä 1944 3.D saatiin irrotettua rintamavastuusta ja siirrettyä Karjalan kannakselle.

Suomalaisjoukkojen poissiirtymiseen liittyen AOK esitti toivomuksen, että suomalaiset jättäisivät muutamia erämaataisteluissa karaistuneita joukkoja eri rintamasiivustoilta suojaamis- ja partiointitehtäviin. Vuoden 1942 alkupuolella käydyissä neuvotteluissa sovittiin, että Uhtuan, Kiestingin, Sallan ja Petsamon suunnille tulaisiin jättämään kymmenkunta pataljoonan tasoista joukkoa. Neuvostojoukkojen partisaanitoiminnan lisääntyessä perustettiin vuosien 1942/43 vaihteessa Savukosken Sana-
kankaalla Erillinen Osasto Sau, joka alistettiin Sallan armeijakunnalle. Se käsitti viisi partisaanien tuhoamiseen varustettua ja tarkoitettua joukkuetta.

Selustan joukot yhteysesikunnan johtoon

Aiemmin mainitussa neuvottelussa sovittiin, että osa joukoista alistetaan saksalaisarmeijakunnille, osan jäädessä päämajan tai III AKE:n johtoon. Pian todettiin, että joukkojen johtaminen, huoltaminen ja henkilöasioiden hoitaminen kävivät lähes mahdottomiksi, koska joukot toimivat Lapissa laajalla alueella. Tästä johtuen päämajassa katsottiin tarpeelliseksi keskittää suomalaisjou-

kot yhden johtoportaan alaiseksi. Tämän johtoportaan tulisi toimia myös läheisessä yhteistoiminnassa AOK:n esikunnan kanssa. Mainittua johtoporrasta ei tarvinnut erikseen perustaa, koska tehtävään soveltuva johtoporras oli jo olemassa, Rovaniemellä toimiva YhtE Roi. Olihan se työskennellyt yhteistoiminnassa saksalaisten kanssa jo marraskuusta 1941 lähtien. Kun AOK:n esikunta oli siirtynyt tammikuussa 1942 Kursunkijärveltä Rovaniemen keskuskansakouluun, yhteydenpito esikuntien kesken helpottui huomattavasti.

Päämaja vahvisti helmikuussa 1942 yhteysesikunnan kokoonpanon. Siihen kuului viisi toimistoa, joiden tehtävänjako oli:

- Toimisto I: Komentoasiat
- Toimisto II: Operatiiviset asiat
- Toimisto III: Huoltoasiat
- Toimisto IV: Talous-, hankinta- ja raha-asiat
- Toimisto V: Hallinto-, laki-, korvaus- ja sotavankiasiat

Esikunnan tehtävät olivat hyvin monitahoiset ulottuen kotialueelta etulinjaan saakka. Ne käsittivät sotilaallisia, siviilihenkilöitä ja saksalaisia koskettelevia kaikenlaisia asioita.

Yhteysupseerien (46) si joitus oli:

- Petsamon suunta: VuorAK Norwegen (myöh. XIX VuorAK) 19 upseeria
- Sallan suunta: XXXVI AK 12 upseeria
- Kiestingin suunta: XVIII AK (myöh. XVIII VuorAK) 11 upseeria
- Rovaniemen alue: AOK, kesäkuusta 1942 20.VuorAE 4 upseeria

Yhteysesikunnan lisätehtävät

Kuten aiemmin on mainittu, osa suomalaisista rintamajoukoista oli päämajan käskyllä alistettu saksalaisarmeijakunnille. Käsky edellytti kuitenkin, että yhteysesikunta hoitaa kaikkien alistettujen suomalaisjoukkojen komentoluonteiset asiat ja huolehtii niiden huoltojärjestelyistä, viestiyhteyksistä ja evakuoititehtävistä. Huollon joustavan sujumisen kannalta yhteysesikunta joutui perustamaan eri rintamaloikoille useita huoltokeskuksia ja pie-

Kenttävartion vartiomies tähyämässä ympäristöön illan alkaessa hämärtyä

Vihollista ja vihollisen jälkiä on etsitty puolelta ja toiselta mutta tuloksetta. "On kuin etsisi neulaa heinäsuovasta" tuumiskelevat miehet. Odotellaan vielä hetkinen ja poltetaan tupakka ennen paluumatkalle lähtöä.

nimpä joukkoja varten jakopaikkoja.

Varus-, ase- ja ampumatarviketäydennys tapahtui yhteysesikunnan järjestämänä Suomen kenttäarmeijan huoltoketjun kautta. Elin- tarvikeluolto oli sitä vastoin monitahoisempaa, koska suomalaisjoukot Pohjois-Suomessa olivat saksalaisarmeijakuntien muonavahvuuksissa. Elintarvikkeet jaettiin tavallisesti lähimpänä sijaitsevan ylemmän johtoportaan varastosta, josta ne oli tilattava kahden viikon annoksina saksankielisellä lomakkeella. Tästä johtuen tarvikkeiden vastaanotto ja jako joukoille aiheuttivat ajoittain vaikeuksia. Suomalaiset eivät olleet myöskään tottuneet kaikkiin saksalaisiin elintarvikkeisiin.

Partisaanitoiminnan alkaminen

Syksyllä 1941 hyökkäyksen pysähtyttyä neuvostojoukot aloittivat melko laajamittaisen partisaanitoiminnan, minkä tarkoituksena oli häiritä joukkojen rintamantakaisia rautatie- ja maantieyhteyksiä sekä huoltokuljetuksia ja sitoa samalla mahdollisimman suuri määrä rintamajoukoista varmistus- ja muihin toisarvoisiin tehtäviin. Partisaaniosastot kohdistivat toimintansa myös rintaman selustassa sijaitsevia erämaakylä ja jopa yksittäisiä asumuksia vastaan, jotka olivat siviilihenkilöiden rauhanomaisesti asuttamia.

Pohjois-Suomen olosuhteet, harva asutus ja tieverkko, laajat korvet ja erämaat sekä vaara- ja tunturialueet tarjosivat suotuisat olosuhteet partisaanitoiminnalle. Partisaaniosastojen oli helppo siirtyä armeijakuntien välimaastoon jääneiden vaikeasti valvottavien erämaalueiden kautta toimintakohdille ja paljastuttuaan eksyttää takaa-ajajat kannoiltaan.

20.VuorA:n joukot olivat alusta pitäen alakynnessä partisaanitorjunnassa. Tämä johtui ennen kaikkea tehtävään koulutettujen joukkojen puutteesta ja torjuntatoimenpiteiden hajanaisuudesta. Saksalaisten osoittautuessa vähemmän pystyviksi taistelemaan hyvin koulutettuja ja varustettuja partisaaniosastoja vastaan tehtävä annettiin pääasiassa suomalaisille. Vaikka suomalaisjoukot olivatkin tottuneet liikkumaan erämaaoiloissa, eivät ne useinkaan onnistuneet ta-

kaa-ajotehtävissä.

Partisaanitoiminnan laajetessa ja käydessä yhä häikäilemättömämmäksi YhtEROi teki kesäkuussa 1942 esityksen päämajalle torjuntatoimien keskittämiseksi yksiin käsiin Pohjois-Suomessa. Päämaja hyväksyi esityksen jo saman vuoden heinäkuussa ja määräsi yhteysesikunnan johtamaan partisaanitorjunnan vastuualueellaan rintamalohekkojen selustassa.

Yhteysesikunnan johtama koulutus

Sodan jatkuessa ja sotakokemusten lisääntyessä oli tarpeen ryhtyä yhtenäistämään kokemuksia ja soveltamaan niitä käytäntöön. Koulutustarvetta lisäsivät vielä käytännön toiminna esiin tulleet epäkohdat kuten

- lyhyen peruskoulutuksen saaneiden nuoremman upseeriston ja aliupseereista upseereiksi ylennettyjen jatkokouluttamisen tarve,
- nuoremman alipäällystön heikkohkon koulutustason kohottaminen,
- sotamiehestä ilman aliupseerikoulutusta ansioiden perusteella aliupseereiksi ylennettyjen kouluttaminen alijohtajiksi ja
- nuoremman päällystön ja alipäällystön kouluttaminen erikoisesti korpitaisteluihin sekä taitoa ja nokkeluutta vaativiin taistelu-tehtäviin erikoiskoulutettuja partisaaneja vastaan.

YhtEROi toimeenpani koulutuksen perustamis- saan koulutuskeskuksissa, jotka sijaitsivat Kemijärven Hanhikoskella ja Savukosken Saunakankaalla. Koulutuskeskuksissa järjestettiin jatkuvasti erilaisia kursseja, joihin oppilaat komennettiin yhteysesikunnan alaisista joukoista.

Joukko-osastot järjestivät omiakin koulutustilaisuuksia, jotka käsittivät mm. kartta- ja maastoharjoituksia upseereille sekä kranaatinheitin-, panssaritorjunta-, partionjohtaja-, tarkka-ampuja- ja viestikoulutusta aliupseereille ja miehistölle. Yhteysesikunta määritteli myös tämän koulutuksen tavoitteet ja suuntaviivat.

Hanhikosken koulutuskeskukseen oli keskitetty

- aliupseerien jatkokoulutuskurssi, 10 v:koa. Koulutus noudatti pääpiirtein päämajan käskemää jalkaväen aliupseerikoulun kurssiohjelmaa.

- puhelin-, sähköttäjä- ja radiokurssi, 4-12 v:koa. Ohjelma oli samanlainen kuin päämajan järjestämällä kurssilla,

- partio- ja jälkikoirakurssi, 3-4 v:koa. Opetus käsitti pääasiassa koiranohjaajan ja koiran yhteistoimintaa, jälkien selvittämistä ja seuraamista sulan maan aikana erilaisissa oloissa. Erikoisesti kiinnitettiin jälkien seuraamista pimeällä partisaanien takaa-ajoa silmälläpitäen.

- hiihtokurssi upseereille ja aliupseereille, 10 vrk:ta. Koulutus käsitti hiihto- ja mäenlaskutekniikan harjoittelua sekä näiden taitojen opettamista miehistölle.

Kursseilla koulutettiin myös saksalaisia upseereita ja aliupseereita.

Saunakankaan koulutuskeskuksessa toimeenpantiin

- perus- ja jatkokursseja yhteysupseereille,
- erämaataistelukurssia ja nuoremmille upseereille ja aliupseereille, 2 v:koa. Koulutus sisälsi korpitaistelun erikoisluonnetta selvittäviä asioita, tiedustelun järjestämistä, koukkausten suorittamista, ylläkköjen järjestämistä ja niiden torjumista, varmistuksen järjestämistä, leiriytymistä, jälkien selvittämistä ja seuraamista, huollon järjestämistä sekä haavoittuneiden evakuoimista erämaasta,

- jälkikursseja joukko-osastoista valituille aliupseereille ja miehille, 2 v:koa. Opetuksessa keskityttiin erityisesti jälkimiesten ja koirien kouluttamiseen. Harjoittelu tapahtui aluksi koulutuspaikoissa, joita talvella kutsuttiin latutarhoiksi ja kesällä jälkitarhoiksi. Koulutus muodostui suurta tarkkaavaisuutta ja hyvää huomiokykyä vaativaksi, minkä jälkeen voitiin jopa tuntien tarkkuudella tehdä havaintoja jälkien aiheuttamista muutoksista maaperään ja aluskasvillisuuteen. Perusopetuksen jälkeen ryhdyttiin tutkimaan jälkiä maastossa. Koulutuksen lopputuloksena oli, että jälkimi-ehet pystyivät seuraamaan valoisana aikana luotettavasti vähintään 3-miehisen partion jälkiä. Jälkikoirat jatkoivat tehtävää hämärässä ja pimeällä.

Myös saksalaismiehistölle järjestettiin samanlaisia opetustilaisuuksia, mutta niistä saadut kokemukset olivat melko heikkoja. Tämä johtui siitä, että saksalaiset ei-

Erään vaaran harvametsäisessä rinteessä partio hajaantuu tähystelemään eri puolille

vät omanneet korpisotureilta vaadittavia perusominaisuuksia. Saksalaispäällystölle ja alipäällystölle järjestettiin Hanhikoskella ja Saunakankaalla niin ikään erilaisia kursseja, joille komennettiin oppilaiksi armeijakuntien ja divisioonien koulutusupseereita, komppanian päälliköitä sekä joukkueen ja ryhmien johtajia. Saksalaiset arvostivat suuresti oppimiaan käytännön taitoja ja saamiaan arvokkaita kokemuksia.

Lopuksi

Lähes kolmen vuoden ajan YhtEROin yhteysupseerit joutuivat saksalaisesikunnissa ja joukko-osastoissa päivittäin kosketukseen saksalaisen päällystön, alipäällystön ja miehistön kanssa. He joutuivat osallistumaan toimipaikoillaan järjestettyihin neuvottelu- ja puhuttelutilaisuuksiin sekä vapaa-aikana tapahtuviin keskusteluihin. Kaikissa johtoportaissa saksalaiset suhtautuivat yhteysupseereihin ystävällisesti ja luottamuksellisesti. He antoivat auliisti kaikenlaista apua ja tietoja.

Sotatoimien jatkuessa päämaja joutui laajentamaan YhtEROin tehtäviä. Saksalaisarmeijakuntien sivustojen suojaksi jätettyjen suomalaisjoukkojen osalta päämaja edellytti, että yhteysesikunta hoitaa näiden joukkojen ko-

mentoluoteiset asiat, ylennykset, palkitsemiset, koulutus-, täydennys-, kurinpito-, alistus-, viihdytys- ja sielunhoito-tehtävät sekä huolehtii joukkojen huollosta (e-tarv. pl.), sairaanhoidosta, viestiyhteyksistä ja evakuoinneista.

Neuvostojoukkojen aloitettua melko laajamittaisen partisaanitoiminnan päämaja määräsi yhteysesikunnan johtamaan myös partisaanitorjunnan rintamavastuussa olevien armeijakuntien selustoissa. Kun partisaanitorjunnan alkuvaiheessa suomalaisetkin joukot olivat alakynnessä partisaaneihin verrattuna, vaati tämä niiden joukkojen kouluttamista, jotka näitä tehtäviä joutuivat suorittamaan. Huolimatta annetusta erikoiskoulutuksesta tehokkaiisiin torjuntatoimiin ei päästy johtuen tiedonkulun hitaudesta ja pitkistä välimatkoista. Partisaanit olivat ehtineet väistyä kohteelta erämaahan ja saada tavoittamattoman etumatkan, jolloin takaa-ajo oli tuloksettomana usein keskeytettävä.

PETTER PARIKKA

Lähteet:

- Suomen sota 1941-45 1. ja 6.osa, Helsinki
- Sota-arkisto, YhtEROin toiminta, AO Väänänen, Oulu 1947

Taistelu Tornioista

Lapin sotaa 1944 – 1944 on lehdessämme tarkasteltu aikaisemmin numeroissa 6/1994 (Aselevosta Lapin sotaan), 1/1995 (Aseveljet vastakkain. Katkeeraan sotaan Lapissa), 2/1995 (Reserviläisten viimeinen isku. Kohti tuhottua Lappia) ja 3/1995 (Saksalaisten karkottaminen Pohjois-Lapista. Tornioista Muonioon).

Miksi sotaan?

Kun Suomi jo 1943 havitte-
li erillisrauhaa Neuvostoliit-
ton kanssa myös Saksa alkoi
varautua siihen. Syyskuussa
Hitler antoi Johtajan ohjeen
no. 50, joka tarkoitti Lappia
miehittäneiden joukkojen
vetämistä Suomesta Norjaan
kuitenkin niin, että Petsa-
mon nikkeli oli turvattava ja
rintama käännettävä etelään
Petsamon – Ivalon – Kaare-
suvannon tasalla. Sotatoimi
tunnetaan nimellä ”Birke”
ja sen toteuttamiseksi saksa-
laiset rakensivat Vuotsoon
”Schutzvall-aseman” ja Kä-
sivarren Lätäsenolle ”Sturm-
bock-aseman”. Kaikkiaan
Lapissa oli syyskuun alussa
liki 214 000 sotilasta ja niillä
useamman kuukauden mate-
riaali: Petsamossa oli 19. Ar-
meijakunta, Sallan suunnalla
36.Ak ja Kiestingin ja Uh-
tuan suunnalla 18.Vuor.Ak
muodostaen kenraalieversti
Rendulicin komentaman 20.
Vuoristoarmeijan.

Syyskuussa 1944 saksalaiset aloittivat ”Birken” toteuttamisen irrottamalla joukkonsa idästä ja muodostamalla Oulujoen suulle sekä Kajaanin pohjoispuolelle vahvat taisteluosastot, jottei etelästä voitaisi iskeä Norjaan marssivien joukkojen kylkeen. Lapissa olleet suomalaiset joukot siirrettiin

Oulunjoen eteläpuolelle pait-
si Osasto Pennanen Luttojo-
elta Kemin siltojen suojaksi.
Lapin siviiliväestö evakuoitiin
saksalaisten avustuksella
etelään tai Ruotsiin.

Neuvostoliiton Suomelle esittämien ehtojen mukaan Suomen tuli karkottaa saksalaiset maasta. Aikaa annettiin niukalti, kun karkottamisen ja armeijan kotiuttamisen tuli tapahtua samaan aikaan. Saksalaiset tyhjensivät Etelä-Suomen määrääikaan – 15.9.1944 – mennessä paitsi Suursaaresta, jonne he hyökkäsivät samana päivänä, mutta turhaan.

Pohjois-Suomi oli puhdistettava sotatoimin, sillä suurten varastojensa vuoksi saksalaisilla ei ollut mahdollisuutta noudattaa määräaikaa. Päämaja muodosti Lapin sotatoimia varten kenraaliluutnantti Siilasvuon komentaman III AK:n, johon tuli kuulumaan Ps.D, kolme jalkaväkidivisioonaa, 15.Pr sekä Rajaj.Pr.

Aseelliset yhteenotot kovilla patruunoilla alkoivat Oulun pohjoispuolella ja Pudasjärvellä, vaikka edeltävissä neuvotteluissa oli sovittu ”rauhallisesta sodasta”, syysmanöövereistä. Liittoutuneiden ja neuvostoliittolaisten johtama valvontakomisio puuttui kuitenkin asiaan ja vaati suomalaisilta tekoja uhaten muuten itse puuttua sotaan.

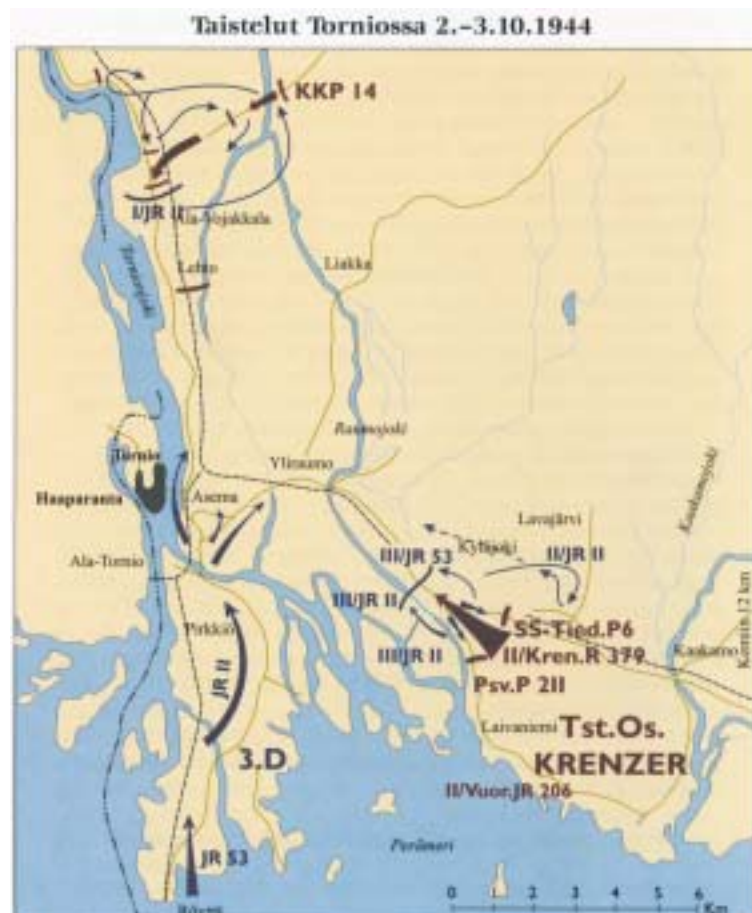
Siilasvuo ottaa operaation johdon

Siilasvuo oli saanut presidentti-ylipääliköltä 24.syyskuuta tehtävän internoida Pohjois-Suomessa olleet saksalaiset joukot. Ensimmäisenä käskynään hän kielsi yhteistöminnan saksalaisten kanssa.

Alueella tapahtuneita aseellisia yhteenottoja sovittua nopeammin edenneiden suomalaisten ja saksalaisten jälkijoukkojen kesken saksalaiset pitivät paikallisten päälliköiden intoiluna uskoen yhteisymmärryksen kestävä.

Siljasvuo lienee tehnyt päätöksen mairinnoususta saksalaisten selustaan illalla 27.syyskuuta. Sen mukaan rannikon suunnassa hyökkäisi 3.D Kemin suuntaan, ja yksi sen rykmenteistä lähetettäisiin meritse Kemiin suojaamaan siltoja Os. Pennasen kanssa. Erillinen pataljoona 13 kuljetettaisiin suoraan Tornioon. 3.D:n itäpuolella Pudasjärven suunnassa hyökkäisi Ps.D länteen Kemin eteläpuolelle tarkoituksella motittaa rannikon saksalaiset joukot. Idempänä hyökkäisi 6.D Pudasjärvelle ja edelleen Rovaniemelle. Kajaanin alueelta etenisi Rajaj.Pr puhdistuen Suomussalmen – Kuusamon - Sallan alueen ja estäisi samalla neuvostojoukkojen etenemisen länteen. Suunnitelma kuitenkin muuttui.

Siilasvuo siirsi maihinnou-
sua vuorokaudella ja muutti
toiminnan kohteeksi Torni-
on. Näin Lapin sodan mer-
kittävin operaatio toteuteti-
in ylijohdon tai ainakin ope-
ratiivisen johdon tietämättä
ja jopa vastoin sen tahtoa.
Tämä Siilasvuon aktiivinen
ja ehkä myös omavaltainen
päättös tapahtui sodanjohdon
kannalta kuitenkin erinomai-
seen aikaan: LVK oli alkanut
voimakkaasti painostaa suo-
malaisia ja syytti 30. syyskuu-
ta ylijohtoa saamattomuudes-
ta ja vitkastelusta täyttää vä-
lirauhansopimusta. Suomen
tuli viimeistään 1.lokakuuta
kello 08.00 aloittaa aktiiviset
sotatoimet. Sodanjohdo oli

keskittänyt pohjoiseen ennen sotatoimien alkamista noin 60 000 miestä.

Aamuyöllä 1.lokakuuta majuri Larjon johtamat kolmisensataa miestä kaappasivat yllättäen Tornion. Vain kolme tukikohtaa taisteli saarrettuina. Saksalaisten voimista oli kaksi pataljoonaa Kemian eteläpuolella ja yksi Kemissä muodostaen Divisioonaryhmä Kräutlerin. Itse Torniossa ei saksalaisia taistelujoukkoja ollut, vain kaksi sairaalaa, elintarvikevarasto sekä polttoaineita.

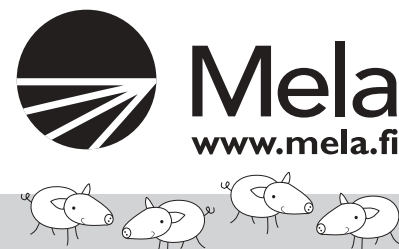
Halstin rykmentti nousee maihin Röytässä

Halstin JR 11 aloitti maihin nousun Tornion Röytään heti aamutuimaan 1. lokakuuta. Kaikki tapahtui kuin sotaharjoituksissa sakalaisten havaitsematta. Kestti aikansa, ennen kuin heille selveni, mitä olikaan tapahtunut. Heidän päähuomionsa oli nimittäin Kemissä ja

Osasto Pennasen toiminnassa; se oli miehittänyt Ajoksen satamasaareen aamuyöllä kello 02.

Halstin pataljoonat aloittivat etenemisen kaupunkiin heti purkauksen tapahduttua. Eteneminen kuitenkin tyrehtyi Tornion asema-alueen ja saksalaisten huoltokeskuksen eteläpuolelle. Eli pääsuunnassa Kemlin tien suunnassa ei päästy eteenpäin. Taistelut asema-alueella jatkuivat nyt koko päivän. Vaikeutena oli tykistötulen puuttuminen, koko rykmentti oli sitoutunut taisteluihin, karttoja ei juuri ollut ja maaston hyväksikäyttöä heikensivät useat joukkuumat.

Ilta toi kuitenkin osittain ratkaisun, kun joukkojen uudelleenryhmittelyn jälkeen suoritettussa hyökkäyksessä saatiin aseman ja huoltokeskuksen maasto vallattua. Huonoksi onneksi huoltokeskuksesta löytyi niin paljon alkoholia, että osa Halstin

rykmentistä menetti taistelukykyänsä ja Halsti itse mahdollisuuden laajentaa sillanpäästä kaupungissa. Saksalaiset puolestaan, joille tilanne oli selvinnyt, lähettivät Kemistä paikalle vain pienen, mutta tulivoimaisen osaston, joka löikin Halstin jääkärikomppanian Raumojoen siltojen luona. Sen takana edennyt III/JR 11 puolestaan löi saksalaiset ja eteni Kyläjoelle.

Saksalaisten vastatoimenpiteet

Saksalaisten johto antoi Divr Kräutlerille tehtävän vallata illalla 2. lokakuuta Tornion asemanseutu ja pitää pohjoiseen johtanut tie auki sekä estää suomalaisten eteneminen Kilpisjärven tielle ja Rovaniemen suuntaan. Osasto joutui kuitenkin pyytämään ylempää apua. Vuoristoarmeija keskittikin kaikki irti saamansa reservit, Panssarivaunupataljoona 11, II/Krenatöörirykmentti 379 ja II/Vuoristojääkäriykmentti 206, Tornion alueelle. On huomattava, että saksalaiset tekivät vielä Tornion taistelujen alkuvaiheessa voitavansa estääkseen aseveljien välisen lopullisen rikkoutumisen. Kun tähän ei suostuttu, alkoivat vihollisuudet.

Hyökkäys jatkuu

Torniosta pohjoiseen suunnattu I/JR 11 sitoutui taisteluihin Alavojakkalassa. Pataljoona sai käskyn lyödä vastassa olleet saksalaiset ja suojata Tornion sillanpää pohjoiseen. Se saavutti Alavojakkalan tienhaaran, mutta sitten pataljoonan voimat loppuivat. II/JR 11 laukaisi samoihin aikoihin motit Raumo- ja Kyläjokien alueella.

Onnistunut maihinnousu muutti nyt operaatiosuunnitelman, ja Tornion sillanpään

laajentaminen muodostui pääkohteeksi. JR 53 tuotiin Tornioon ja kenraalimajuri Pajari otti joukot johtoonsa. Saksalaisten hyökkäys 3. lokakuuta aamulla Kemin tien suunnassa torjuttiin, samoin saksalaiset torjuivat suomalaisten etenemisen ja mursivat suomalaisten puolustuksen ja pakottivat sen vetäytymään Kyläjoelle.

Pohjoisessa Alavojakkalan suunnassa saksalaisten painostus lisääntyi 3. lokakuuta aikana. Konekivääripataljoona 13 työnsi hyökkäyksellään suomalaisia pari kilometriä taakse päin. Kun alueelle saapuivat vielä KKP 14 ja Jääkäripataljoona 3, saksalaiset alkoivat valmistella vastahyökkäystä. Suomalaiset puolestaan siirsivät Alavojakkalaa I/JR 53:n. Kuljetuksissa alkoi esiintyä ongelmia, kun Stukat hyökkäsivät 3. ja 4. lokakuuta Röyttään.

Aamulla 4. lokakuuta saksalaiset löivät voimakkaalla hyökkäyksellä Kemin tien suuntaan puolustaneet suomalaiset aina Raumojoelle asti, jotka joutuivat jättämään siellä olleen sillanpään.

Siilasvuo vahvensi lisää Tornion taistelijoita siirtämällä Tornioon kenraalimajuri Heiskasen 11.D:n. Siitä muodostetun Osasto Heiskasen tuli estää saksalaisten pääsy Tornioon pohjoisesta ja toisaalta oltava valmis etenemään pohjoiseen Alavojakkalan ja Aapajoen ylimenopaikoille.

Saksalaisten hyökkäys Tornioon

Se alkoi Alavojakkalassa 5. lokakuuta aamulla voimakkaalla tulivalmistelulla. Hyökkäys mursi suomalaisten puolustuksen ja työnsi sen aina Keropudasjoelle. Mat-

kaa Tornion asemalle oli vain runsas kaksi kilometriä. Saksalaisten suunnitelmana oli seuraavana päivänä hyökätä sekä Keropudasjoella että Raumojoella, vaikka VuorA:n johto oli päättänyt aloittaa irtautuminen Tornion alueelta 7. lokakuuta. Hyökkäyksen piti alkaa aamulla kello viisi.

Samaan aikaan myös Tornion vallanneet suomalaiset suunnittelivat omaa hyökkäystään. Oli todettu, että saksalaisten voimat olivat Tornion pohjoispuolella sekä Kemin teiden suunnassa, jolloin niiden väliin jäi melkein tyhjä aukko, jonka kautta hyökäten oli mahdollista motittaa Tornion pohjoispuolella olleet saksalaiset.

Kemin tiellä kaksi saksalaispataljoonaa suoritti Raumojoella onnistuneen ylimenon, mutta iltapäivällä suoritettu vastahyökkäys heitti saksalaisosaston takaisin. Illalla saksalaiset saivat ohjeet lopettaa hyökkäilyt Kemin tiellä. Suomalaisten puolustusta tuki Röyttään kuljetettu I/KTR 16. Tämä merkitsi sitä, että voimasuhteet Tornion alueella olivat muuttuneet suomalaisten eduksi.

Samoihin aikoihin saksalaiset hyökkäsivät kahden pataljoonan voimin myös Tornion pohjoispuolella voimakkaan tulivalmistelun jälkeen. Suomalaisten puolustus oli murtumaisillaan, mutta suurten tappioiden takia saksalaisten on keskeytettävä hyökkäys ja valmistauduttava irtautumaan Tornion.

Saksalaiset motitetaan

Tällä välin Tornion itäpuolen laajan aukon kautta koukkaamaan lähetetty JR 50 saavutti Tornionjoen iltapäivällä motittaen näin pari-kolme saksalaispataljoonaa vahvennuksineen. Koko päivän 7. lokakuuta kestäneissä lähitais-

Saksalaisten vetäytymissuunnitelma "BIRKE"

teluissa vahvennetut suomalaisvoimat yrittivät laukaista mottia ja saksalaiset puolestaan murtautua siitä ulos pohjoiseen.

Aamulla 8. lokakuuta motia kuristettiin jälleen. Saksalaiset tekivät useita yrityksiä murtautua motista ja viimein se onnistui. Suomalaisten huomio kiinnitettiin tapahtumiin motin laidoilla ja samaan aikaan osa saksalaisia pääsi murtautumaan motista rantatörmän suojassa pohjoiseen.

Tämän mottisodan aikana saksalaisten tappiot lienevät olleen kaatuneina ja kadonneina vajaat tuhat miestä ja sotavankeja suomalaiset ottivat noin 550.

Kemin tien suunnassa saksalaiset vetäytyivät 7. lokakuuta Kaakamajoelle. Aamuyöllä 8. lokakuuta suomalaiset ylittivät Raumojoen,

mutta kosketusta irtautuneisiin saksalaisiin ei saatu. Kello 16 saavutettiin Kemijoki ja saatiin yhteys Oulun suunnasta Kemiin hyökänneeseen 15.Pr:iin.

Tornion taisteluissa suomalaisten kokonaistappiot olivat noin 1 800 sotilasta, joista kaatuneita nelisensataa. Haavoittuneita oli 1 373 ja kadonneita 25 sotilasta.

ANSSI VUORENMAA

Lähteet: Alussa mainitut artikkelit lähdeluetteloineen, Pasi Kesseli: Tornion maihinnousu teoksessa Jatkosodan tiellä, Jyväskylä 2004 sekä dosentti Eero Elfvingin Lapin sotaa koskevat tutkimukset (monisteet kirjoittajalla).

LU Suomi Oy

Pehmeä ratkaisu kovaan vatsaan

Ummetus voi olla tilapäistä tai kroonista - yhtäkaikki aina kuitenkin epä mukavaa. Duphalac on lääke, joka saa kaikenikäiset ja kokoiset vatsat toimimaan niin kuin pitääkin. Duphalac sisältää laktuloosia, joka vaikuttaa vasta paksusuolella eli siellä missä ummetustakin on. Laktuloosi palauttaa hellävaraisesti suolen normaalin rytmin ja ummetus helpottuu.

Kysy apteekista hyvänmakuista duphalac-oraaliliuosta tai annospusseihin pakattua duphalac-jauhetta.

duphalac
laktuloosi

Itsehoitolääke.
Tutustu pakkauksen ohjeisiin.

”RINTAMA SE ON KOTIRINTAMAKIN...”

”... vaikka aseet ovatkin vähemmän tappavia.”

Noilla sanoilla muistelin muuan perheenäiti elämään-sä sotavuosina. Monenlaisia aseita ja keinoja kuitenkin tarvittiin kotirintamallakin sodasta selviytymiseen. Sotatilasta huolimatta yhteiskunnan rattaiden tuli pysyä toiminnassa, ja siihen tarvittiin kaikkien niiden väestöryhmien panosta, joita ei ollut kutsuttu asepalvelukseen. Kotirintama työllisti ikäihmiset, koululaiset ja lapset, mutta ennen kaikkea se vaati aktiivisessa iässä olleiden naisten kaiken energian.

Perhe kotirintamalla

Miesten kutsuminen asepalvelukseen vaikutti välittömästi perheen arkiseen selviytymiseen. Isä oli usein myös perheen ainoa huoltaja, ja hänen jäämisensä pois ansiotyöstä vaati perheen toimeentulon järjestämistä jollakin muulla tavoin. Sotakuukausipalkalla ja huoltorahalla taattiin minimitoimeentulo perheille, puolisoille ja myös niille iäkkäille äideille, joista pojat olivat pitäneet huolta. Miehen kaatuminen rintamalla johti usein ainakin väliaikaisesti taloudellisiin vaikeuksiin, sillä sotaleskelle maksettu eläke mahdollisine lisineenkin oli huomattavasti pienempi kuin sotakuukausipalkka.

Perheelliset naiset olivat käytännöllisesti katsoen yksinhuoltajia, ja heidän työtaakkansa herätti huomiota ja huolta niin rintamalla kuin kotirintamallakin. Asiaan pohdittiin muun muassa sanomalehdissä: ”Varsinkin monilapsisissa vähävaraisissa perheissä ja pienviljelijäin kodeissa äidit joutuvat ahertamaan vuodesta vuoteen, lomatta ja levotta, varhaisesta aamusta iltamyöhään, saamatta rauhaa edes öisin silloin kun lapset ovat pieniä.” Pienimpien lasten äidit oli vapautettu työvelvollisuudesta ja motinteosta, mutta kaikki muut äidit hoitivat kodin- ja lastenhoidon ja mahdollisen ansiotyön samat velvoitteet kuin muutkin kansalaiset.

Yksin kotona olleella äidillä oli käytettävissä niukasti rahaa ja aikaa välttämättömien hankintojen tekoon. Vanha suomalainen sanalasku sanoi lapsen tuovan leivän tullessaan, mut-

ta varsinkaan kaupunkilaisen lapsiperheen kohdalla tämä uskomus ei sotavuosina pitänyt paikkaansa. Korttiannokset olivat niin niukat, etteivät ne taanneet riittävää energian saantia, vaikka nälkää ei nähtykään. Tämän päivän aikuinen suomalainen syö päivässä sen, millä viisihenkisen perheen piti tulla sota-aikana toimeen.

Kaikkien hankintojen tekeminen vaati aikaa, viitsemiäisyyttä ja kekseliäisyyttä – tai vaihtoehtoisesti hyviä suhteita, asemaan ja paksun lompakon. Perheenäitien oli turvauduttava ensinmainittuihin, sillä edes päivittäisiä elintarvikkeita ei käyty noin vain noutamassa lähimmästä kaupasta. Oli ensin huolehdittava siitä, että oli jonottanut itsellensä asianmukaiset ostokortit. Sitten oli löydetävä kauppa, jossa sattui tavaraa olemaan. Usein oli selvittävä ilman ja kehiteltävä jokin korvike.

Pula synnytti sekä vaihtokaupan että pimeät markkinat. Tavaraa sai paremmin vaihtamalla se toiseen tavararaan kuin maksamalla siitä. Epävirallisen kurssin mukaan yksi polkupyöränrenkas maksoi neljä litraa maitoa ja nokareen voita. Elintarvikkeet kelpasivat maksuvälineeksi myös liikkeissä, ja muuan tuskastunut perheenäiti väittikin, ettei kangasta saanut kaupasta rahalla eikä kupongilla, vaan lisäksi piti olla voita, lihaa tai kananmunia. Kun oli hankittava riittävästi ruokaa, välttämättömiä vaatteita tai uusi pyöränrenkas, olivat omat konstit tarpeen. Maalla asuvat sukulaiset muistivat kaupunkilaisten mieleen, sillä tekemällä heille palveluksen sai palkaksi elintarvikkeita.

”Joka viikonloppu saapui kylään kaupunkilaisia, jotka kulkivat talosta taloon yrittäen ostaa maitoa, perunoita, jauhoja, kaikkea, mitä oli saatavilla. Se, joka kykeni, myi tietysti ja vielä hyvään hintaan. Jopa kirkkoherrakin, joka oli hyvin lainkuuliainen ja niin vankasti uskovainen, ettei ollut edes hankkinut itselleen radioita, sanoi, että hän tunsikin vain kaksi helsinkiläisneitiä, jotka eivät koskaan yrittäneetkään hankkia ylimääräistä, vaan elivät korttiannoksillaan, ja he kuuluvatkin kuolleen näl-

kään.” (MV:K34/733)

Jatkuva puute, joka johti milloin yhden, milloin toisen peruselintarvikkeen, jalkineiden tai muun tärkeän tarvikkeen loppumiseen kaupoista niin, ettei myydä ollut edes korttiannoksien vertaa, antoi kansalaisille aihetta monenlaisiin epäilyihin. Kaupunkilaiset arvelivat, että maaseudulla elettiin hyvinvoinnissa heidän kustannuksellaan. Pohjois-Suomessa huhuttiin maan eteläosien olevan pohjoista paremmin huollettuja. Tiskin alta, suhteilla ja hämällä bisneksillä sai mitä vain, mutta se maksoi. Tässä suhteessa kansalaiset eivät olleet tasavertaisessa asemassa.

Työnteko, työnjako ja yhteisvastuu

Työvoimapula kävi sodan aikana yhä ankarammaksi, ja sitä paikkaamaan oli säädetty työvelvollisuus, joka koski muutamien rajoituksin kaikkia 15 – 64-vuotiaita kansalaisia. Valtion huolena oli löytää tekijät niille aloille, jotka katsottiin kansakunnan selviytymisen kannalta elintärkeiksi: metsä- ja uittotöihin sekä maatalouteen, satamien lastaustöihin ja sotatarviketeollisuuteen. Perinteinen työnjako murtui, kun naiset tarttuivat aiemmille miehille varattuihin tehtäviin, ja maaseudulla miesten oli tohdittava käydä naisten töihin.

”Kaikki tekivät kaiken. Kotona ollut nuori mies opeteli lypsämään, mikä oli ollut epätavallista. Kylän naiset tarvitsivat harvoin miesten neuvoja, sillä he olivat vanhastaan tottuneet tekemään kaikenlaisia töitä. Mitä eivät osanneet, oppivat nopeasti.” (MV:K34/733)

Motti eli kuutiometrin pino halkoja tuli tutuksi liki jokaiselle työkykyiselle kansalaiselle. Suomi kulki, lämpeni ja toimi polttopuilla ja pilkkeillä, ja siihen tarvittavaa tavatonta puumäärä hankkimaan vaadittiin kaikkien työpanosta. Aluksi tehtiin motteja hakattiin vapaaehtoisesti muutama motti vuodessa, mutta koska näin ei saatu riittävää määrää puuta, motista tuli pakkohakkuuta. Aikuisen urakka oli miehille 10 – 30 ja naisille 5 – 15 mottia.

Milloin ei tehty työtä palikan ja velvollisuuden vuoksi, sitä tehtiin vapaaehtoisesti,

sillä monet lähimmäiset olivat avun tarpeessa. Vanhoille, vaivaisille ja suurperheille annettiin työapua, vähävaraisille lahjoitettiin tavaraa tai rahaa, osallistuttiin talkoisiin, keräyksiin ja tempauksiin, mutta erityisesti muistettiin rintamalla olleita. Heille lähetettiin paketteja, ja innostus oli niin suurta, että sitä piti ajoittain hillitä mm. kieltämällä ruokatavaran lähettäminen. Armeija kyllä ruokki poikansa. Sen sijaan kenttäpostipaketteihin suositeltiin käärittäväksi sukkaa, lapasia, myssyjä sotilaskypärän alle, tähtäinsormikkaita, luettavaa, kirjoitusvälineitä, suksirasvaa, parranajovälineitä ja makeisia.

Sota ja kotirintaman moraalii

Mitä niukemmaksi olot kotirintamalla muuttuivat, sitä lukuisimmiksi kävivät kulu- tusta säädelleet määräykset ja niiden rikkomisesta langetetut rangaistukset. Mutta sodan pitkittyessä yleistyivät hälyttävää tahtia myös alkoholien käyttö ja pikkurikollisuus.

Sotaväsymys ja sen haittavaikutukset näkyivät selvimmin lasten ja nuorten elämässä, ja ne olivat heijastusta aikuisten elämän ja elämäntapojen muuttumisesta. Vanhemmat eivät ennättäneet monien velvoitteidensa vuoksi valvomaan lastensa toimia eikä koulukaan vienyt koululaisten aikaa, sillä niin lukuvuosien kuin koulupäivien pituutta oli sodasta johtuvista syistä reippaasti lyhennetty. Pikkurikollisuudesta oli tullut varsinkin monille koulu- pojille tapa ja ajanviette.

Suomi oli ainoa sotaikänyt maa, jossa tanssipaiikat olivat suljettu mutta ravintolat tupaten täynnä väkeä. Nuorisoa tanssikielto luonnollisesti närkästytti, ja viranomaisetkin pohtivat välillä, olisiko sittenkin ollut viisaampaa ohjata ihmisiä tanssin pariin iltamiin kuin lasillisen ääreen ravintolaan. Tanssikielto pysyi voimassa koko sota-ajan, mutta se ei tietenkään tarkoittanut, ettei maassa olisi tanssittu.

”Nurkkatansseissa kävimme koko sodan ajan. Niitä järjestettiin ihan spontaanisti, ja tieto kulki aina ympäriinsä. Niissä oli aina paljon nuorisoa, tyttöjä varsinkin.

Nurkkatanssit kuului järjestää ilman muuta, jos joku tanssinhaluinen sotilas oli tullut lomalle.” (MV:K34/733)

Tanssikielto oli yksi määräys lisää siihen asetusten ja lakien joukkoon, joita kansalaiset eivät niin tarkoin välittäneet noudattaa. Yleisen kansalaismoraalin kannalta piittaamattomuuden lisääntyminen oli vahingollinen ilmiö.

Se moraalinen ryhti ja yhteinen tahto, joka oli ollut tyypillistä talvisodan ajan suomalaisille, mureni vähitellen jatkosodan kuluessa. Talkootoimintana näkyneen yhteisvastuun ja uhrimielen rinnalla lisääntyi myös oman voiton pyynti ja toisten hätättilan hyväksikäyttäminen. Aatteellisuus ei enää kantanut arjen harmauden yli.

Sodan muistot

Kotirintaman aikuisista on enää harva kertomassa muistojaan, jotka olivat kovin toisenlaisia kuin lasten ja nuorten muistikuvat ja tunnot. Perheen huoltajan muistikuviin sodasta liittyi tunne suuresta vastuusta ja voimakas rauhankaipuu. Jos lapsella oli kotirintamalla lähellä turvallinen aikuinen, äiti tai esimerkiksi isovanhemmat, eikä hän menettänyt sodassa ketään läheistään, hänen sotamuistonsa voivat olla huolettomia ja vailla pelkoa. Nuoren asenne oli kaikesta huolimatta sodankin aikana toiveikas ja tilanteeseen tarttuva.

Kotirintamalla esiintynyt sosiaalisuutta ja yhteishenkeä muistellaan usein kunnioituksella ja siitä puhutaan kaipauksella. Arvonantoon onkin aihetta, mutta liialta nostalgisoinnilta meitä suojelkoon tieto siitä, kuinka kalliisti tästä yhteisvastuun aikakaudesta maksettiin.

MARIANNE JUNILA

Lainaukset merkinnällä MV: K34/ ovat Museoviraston kotirintamaa koskeneesta muistitiedon keruusta.

Marsalkka ja hänen Komentajansa

Monista seikoista käy selvästi ilmi, että Mannerheim arvosti Adolf Ehrnroothia upseerina sekä että tämä puolestaan tunsii Mannerheimia ja hänen elämäntyötään kohtaan erityisen syvää kunnioitusta.

Ehrnroothin muistiin oli kirkkaana piirtynyt ensimmäinen tapaaminen: Nuorena kadettina hän sai tuokion keskustella Vapaussodan Ylipäällikön kanssa serkkujensa Carl-Johan Ehrnroothin ja Helen Mannerheimin häissä. Keskustelukumppaneilla oli siis yhteistä sukutaustaa.

Ehrnrooth palveli 1924-1939 upseerina Uudenmaan Rakuunarykmentissä. Mannerheim oli rykmentin kunniapäällikkö ja kävi tämän vuoksi sen juhlatilaisuuksissa ja ratsastuskilpailuissa, joissa Ehrnrooth sai palkintoja hänen kädestään.

Heinäkuun alussa 1941 majuri Ehrnrooth oli vaikeasti haavoittuneena kenttäsairaalassa. Herätessään hän näki vuoteensa vierellä sotamarsalkka Mannerheimin, joka totesi seurueelleen: ”Majuri Ehrnrooth ei kuole. Hänellä on kirkkaat silmät.”

Jatkosodassa ylipäällikkö määräsi Ehrnroothin vaatiiviin johtamistehtäviin, joista merkittävin oli toiminta JR 7:n komentajana. Ylipäällikkö osoitti arvostustaan Ehrnroothin urheutta ja johtamistaitoa kohtaan nimittämällä hänet Mannerheim-ristin ritariksi joulukuussa 1944.

Arvostusta osoitti myös se, että rauhan palattua Mannerheim nimitti Ehrnroothin Uudenmaan Rakuunarykmentin komentajaksi. Hän noudatti tuolloin saamaan-

sa kehotusta saapua Helsingin-käynneillään tapaamaan kunniapäällikköä. Tuo keskusteluyhteys merkitsi paljon kummallekin.

Yksi tapaamiskerta oli Ehrnroothille erityisen merkittävä: Mannerheim ojentoi hänelle valokuvansa, johon hän oli juuri kirjoittanut ruotsiksi omistuksen: ”Komentajalleni, eversti Adolf Ehrnroothille kiitoksin loistavasta joukkojen johtamisesta sodassa 41-44.”

Vuonna 1945 Mannerheim ja Ehrnrooth tapasivat Tukholmassa, Karoliinisessa sairaalassa, jossa marsalkka oli hoidettavana. Keskustelun päätteeksi hän kysyi: ”Miten päättyivät sotamme, eversti?” Vastaus tuli empimättä: ”Verisissä taisteluissa Suomen puolustusvoimat torjuivat Neuvostoliiton suurhyökkäyksen, jonka yksinomaista tarkoituksena oli Suomen sotilaallinen nujertaminen ja maan miehittäminen.” Hetken hiljaisuuden jälkeen marsalkka totesi: ”Se oli hyvin sanottu. Toivottavasti tämä muistetaan tulevaisuudessa.”

Mannerheim kuoli 28. tammikuuta 1951. Hautajaisissa 4. helmikuuta vainajan viimeisinä kantajina oli kahdeksan Mannerheim-ristin ritaria; yksi heistä oli eversti Ehrnrooth.

Ehrnroothin toiminta yhteisöissä, joiden tarkoituksiin kuului Mannerheimin muiston vaaliminen, alkoi ratsastajapatsasvaltuuskunnan työvaliokunnassa 1951. Patsas paljastettiin 1960. Sen jälkeen hän toimi Suomen marsalkka Mannerheimin perinnesäätiön puheenjohta-

jana. Hän oli lähes joka vuosi seppeleen laskijana ja puhujana kansalaisjärjestöjen kunniakäynneillä ratsastajapatsaalla Mannerheimin syntymäpäivänä ja marsalkan haudalla hänen kuolemansa vuosipäivänä. Puheissa korostui Mannerheimin elämäntyön ratkaiseva merkitys maamme itsenäisyydelle.

Kenraali Ehrnrooth johti sitkeästi myös taistelua, jota 1990-luvulla käytiin sen puolesta, että Nykytaiteen museon rakennuksen sijoittaminen lähelle ratsastajapatsasta ei loukkaisi patsaan ja sitä ympäröivän kunnia-aukion koskemattomuutta. Taistelu ei johtanut hänen ja patsaan luoja Aimo Tukiaisen sekä sotiemme veteraanien toivomaan tulokseen, mutta osoitti kansalaisille, kuinka suuresti Mannerheimin elämäntyötä kunnioitettiin.

Kaksi muuta tahoa, joilla Ehrnrooth eritoten vaali Mannerheim-perinnettä, olivat Mannerheim-ristin ritarien säätiö ja Suomen marsalkka Mannerheimin metsästysmajayhdistys. Niiden puheenjohtajana hän toimi vuosikymmeniä.

Talvisodan päättymisen vuosipäivänä 2004 jalkaväenkenraali Ehrnroothin hautajaissaatto pysähtyi hetkeksi Mannerheimin ratsastajapatsaan kohdalla. Vähän sen jälkeen Mannerheim-ristin ritari Ehrnrooth sai viimeisen leposijansa Hietaniemessä läheltä Suomen marsalkka Mannerheimin hautaa. Näin heidän yhteytensä näkyy yhä.

SIMO KÄRÄVÄ

VIRTSANKARKAILUUN pestävät ja uudelleenkäytettävät alushousut miehille ja naisille

SLIP SICLA®

lievään virtsankarkailuun

- 100 % puuvillaa
- haaraosa hengittävää erikoiskuitua
- pesukesto yli 100 kertaa
- muita suoja ei tarvita

CONTENA

runsaaseen virtsankarkailuun

- erikoiskangas, ei hiosta
- sisäpuolella tasku erilliselle suojalle
- pestävät, max 60 °C

HIGH TELO

pestävät sängynsuojat

- laminoitu puuvillalakana
- kolmea eri kokoa

TIEDUSTELUT JA TILAUKSET:
Linctus Oy, puh. 03- 6125 355

LINCTUS

Turuntie 4-6, 13130 Hämeenlinna
p. 03-6125 355, fax. 03-6125 353
www.linctus.fi

Nyt tulkaa kaikki tankkaamaan, uutta rikitöntä Futuraa!

NESTE

Meillä tankataan vain rikitöntä bensiiniä ja dieseliä. Uutta, puhtaasti parempaa Futuraa. Mukavaa matkaa meille päin!

Rikitön FUTURA
bensini ja diesel

www.neste.fi

LIGIER
AUTOMOBILES
www.ligier.fi

UUTUUS!
X=TOO

SUOMEN SUOSITUIN MOPOAUTO

- Ajamiseen riittää MOPOKORTTI.
- 505 cm³:n dieselmoottori.
- Automaattinen variaattorivaihteisto.
- Entistäkin suuremmat sisätilat.
- Tehokas lämmityslaitte.
- Vakuutus vain n. 100 €/vuosi.

Ligier-mallisto **11.990,-**
+ toim. kulut
hinnat alk.

Maahantuojat:
SPORTSTYLE Oy
Tuupakantie 7B, FIN-01740 Vantaa
puh. (09) 8955 055

PRETAX OULU OY

Hallituskatu 29 A, 90100 Oulu
puh. (08) 534 3500
fax (08) 534 3510
www.pretax.net

Klikkaa
koko autoilun maailma
osoitteesta
www.laakkonen.fi

Tutustumisvierailuista koulutusyhteistyöhön

Sotaoppeja antamassa ja saamassa

Talvisotaa seurasi ankea välirauhan aika jolloin Neuvostoliitto painosti maatamme jatkuvasi kasvavilla juuri solmittuun Moskovan rauhansopimukseen perustumattomilla vaatimuksilla. Kesällä 1940 venäläiset miehittivät Baltian maat ja liittivät ne Neuvostoliittoon. Tämän jälkeen Molotov-Ribbentrop -sopimuksen lisäpöytäkirjassa sovittu Itä-Euroopan jako oli toteutettu lukuun ottamatta vielä itsenäisenä pyristelevää Suomea. Ennen lopullista iskua Moskova pyrki eristämään Suomen täydellisesti torjuen muun muassa jyrkästi sekä puolustusliitto- että unionihankkeet Ruotsin kanssa.

Toivon pilkahduksia ja opintomatkoja

Käydessään Berliinissä marraskuussa 1940 ulkoministeri Molotov vaati suostumusta Suomen lopulliselle likvi-

doinnille. Hitler kuitenkin torjui vaatimuksen. Jatkossa tieto tästä vuodatettiin myös suomalaisille. Jo muutamaa kuukautta aikaisemmin Saksan kanta aseiden myyntiin Suomelle oli muuttunut ja saimme ostaa sieltä jatkossa pääasiassa sotasaaliskalustoa ampumatarvikkeineen. Syksyllä alkanut Pohjois-Norjassa olevien saksalaisjoukkojen lomalaissiikenne Suomen alueen kautta käsitettiin poliittiseksi tueksi maallemme.

Avoimeksi oli jäänyt joulukuussa suomalaistaholta tehty ehdotus suomalaisupseerien lähettämisestä saamaan jatkokoulutusta Saksassa. Tammikuussa 1941 yleisesikunnan päällikkö Erik Heinrich esitelmöi Berliinissä talvisodan kokemuksista. Pääpaino oli kuitenkin epävirallisissa keskusteluissa, joissa käsiteltiin sodan mahdollisuutta vuoden 1939 sopimuskumppanien Saksan ja

Neuvostoliiton välillä. Noita keskusteluita seurasi vilkas molemminpuolisten vierailujen sarja. Niinpä talven ja kevään 1941 kuluessa lieinee noin seitsemänkymmentä suomalaisupseeria käynyt eri tehtävissä Saksassa. Suomalaisia oli ollut sekä aseosotamatkoilla että seuraamassa muun muassa tykistö- ja pioneerikoulutusta. Myös rannikkotykistön, ilmavoimien ja panssaridivisioonan toimintaan oli tutustuttu.

Välirauhan ajan ahdingossa oli syntynyt myös ajatus vapaaehtoisista koottavasta uudesta jääkäripataljoonasta, joka saisi koulutuksen Saksassa. Kevään 1941 värväyksen tuloksena muodostettiin suomalainen SS-pataljoona, jossa seuraavan parin vuoden aikana palvelisi kaikkiaan noin 1400 suomalaista. Miehet saivat kovan koulutuksen ja sotakokemuksen sekä kärsivät itärintamalla raskaat

miehistötappiot. Pataljoona palasi kesäkuun alussa 1943 kotimaahan jossa sen miehet hajotettiin eri puolille taistelevaa armeijaamme.

Kynsitulista majoituskuoppiin

Jatkosodan ensimmäisen talven kynnyksellä pidettiin Niinialossa lähes kolme viikkoa kestävä talvisotakurssi, jolle oli oppilaiksi komennettu nuoria upseereita Leningradia piirittävästä Pohjoisesta armeijaryhmästä. Alkuperäisestä kurssiohjelmasta oli luovuttava, sillä kurssilaisilta puuttuivat kaikki opetuksen edellyttämät perustiedot. Samalla suomalaisille selvisi, ettei aseveljellä ollut talvivarusteita ja ylipäättänsäkään talvisotaan ei ollut valmistauduttu. Kun lisäksi eräät kurssia seuraamaan kutsutut ylemmät saksalaisupseerit tuntuivat väheksyvän talven mukanaan tuomia ongelmia, suomalaisille paljastui tilanteen toivottomuus. Jatkossa koulutus oli aloitettava alkeista ja pyrittävä neuvoamaan miten ylipäättänsä talven yli selviäisi hengissä.

Kaikkiaan pääesikunnan koulutusosasto järjesti jatkosodan aikana 1941-1944 viisi talvisotakurssia, joihin osallistui pääasiassa Pohjoisesta ja Keskisestä armeijaryhmästä yhteensä noin 750 saksalaista. Tuon joukon koulutus toki merkitsi vain ”pissaraa meressä” verrattaessa sitä miljoona-armeijan tarpeisiin. Vuonna 1943 järjestettiin useita erikoiskursseja, joiden perustana oli suomalaisten asiantuntemus talvi- ja metsäsodankäynnissä. Kahdella pitkänmatkanhiihto- ja talvipalvelukurssilla koulutettiin noin puolitoista sataa miestä, jotka saivat tuntumaa myös sissisotaan ja kaukopartiointiin. Ohjelmassa oli myös kaksi kurssia, joilla koulutettiin metsätaistelijoita. Vuoden 1943 kurssitusohjelmaan kuului vielä kaksi talvisotakurssia rykmentin ja pataljoonan komentajille. Tuon koulutuksen sai nelisenkymmentä saksalaisupseeria.

Sotataitojen opetusta sekä itärintamalla että Lapissa

Koulutusosaston komennuksesta lisäksi joukko suoma-

laisupseereita kävi joko yksinään tai muutaman miehen vahvuusina ryhminä sekä saksalaisissa sotakouluissa että itärintamalla opettamassa sotataitoja – metsätaistelua, suunnistusta ja talvista sodankäyntiä. Kaksi kertaa olttiin liikkeellä isohkolla komennuskunnalla. Syykuun alussa 1942 lähti Pohjoiseen armeijaryhmään runsaan puolensadan miehen joukko, jossa se pienemmiksi ryhmitettiin jakaantuneena opetti myös puolustusasemien, pesäkkeiden ja korsujen rakentamista sekä naamiointia. Komennuskunnan matka kesti runsaat viisi viikkoa. Tammikuussa 1943 – juuri Stalingradin motin ollessa kukistumaisillaan – lähti toinen vastaava komennuskunta kuuden viikon opetuskierrokselle Pohjoiseen armeijaryhmään. Saksalaiset olivat nyt selvästi opimhaluisempia, eikä vielä syksyllä esitettyjä kriittisiä arvioita enää kuultu.

Oma lukunsa oli Pohjois-Suomessa taistelevan 20. Vuoristoarmeijan suomalaisilta saama koulutusapu. Koulutusyhteistyössä yhdyksenkinä oli Rovaniemelle sijoitettu Yhteysesikunta Roi. Vuoristodivisioonat sinällään sopeutuivat suhteellisen nopeasti arktisiin olosuhteisiin ja erämaasodankäyntiin. Sen sijaan toista äärimmäisyyttä edusti berliiniläispojista koottu SS-divisioona. Vuoristoarmeijan ripeäotteinen komentaja pani armeijansa jatkuvaan koulutukseen. Aikaa myöten myös armeijan varustus saatiin vastaamaan ankan talven vaatimuksia. Vuoden 1944 syksyllä 20. Vuoristoarmeijaa pidettiin yhtenä parhaista Hitlerin jäljellä olevista armeijoista.

Päämajan komennukset saksalaiskoulutukseen

Saksalaiset järjestivät jatkosodan aikana 128 erilaista koulutustapahtumaa, joihin osallistui päämajan koulutusosaston komennuksesta kaikkiaan runsaat viisisataa suomalaissotilasta. Osanottajamäärä tuntuu vähäiseltä. On kuitenkin muistettava, että eri aselajien tasolla on tapahtunut paljon koulutusyhteistoimintaa, joka ei näy

Panssaridivisioonan Stu-40 rynnäkkötykki lähdössä Liikolasta vastahyökkäykseen Kuuterselkään 14.6.1944. Vaunuja hankittiin kesällä 1943 30 kappaletta ja samalla miehistöt koulutettiin Saksassa. Kesällä 1944 rynnäkkötykkeitä ostettiin 29 kappaletta lisää. SA-Kuva.

päämajan luettelossa. Niinpä esimerkiksi lentokonehankintojen yhteydessä annettu tyypikoulutus ei ole luettelossa mukana. Lisäksi oma lukunsa on suomalais-saksalainen koulutuksellinen vuorovaikutus Suomen rintamilla perusyhtymätasolla.

Tavallisesti koulutusta-pahtumiin oppilaiksi komennettiin vain muutama mies. Erityiskoulutukseen sekä sotakouluihin otettiin usein vain yksi suomalaisoppilas kerallaan. Suomesta komennettujen määrä kohosi suurimmaksi kurssilla, jolla kesä- heinäkuussa 1944 koulutettiin moottoritorpedovenien miehistöä. Kurssiin osallistui kaikkiaan 85 merivoimien miestä. Tilatut torpedovenet jäivät sittemmin saamatta tunnetusta syystä. Jo puolivuotta aikaisemmin loppusyksyllä 1943 oli merivoimista käynyt 30 miehen komennusjoukko Saksassa tutustumassa vartiolaivaan.

Koulutuspaikka sijaitsi normaalisti Saksassa, muuttaman kerran itärintamalla ja yhden kerran Ranskassa. Lisäksi vuodenvaihteessa 1943-1944 Parolassa oli kahden kuukauden ajan saksalaisia rynnäkkötykkikouluttajia. Jo edellisenä kesänä ja syksynä oli viitisenkymmentä panssarimiestä kurssitettu Saksassa.

Aselajeittain tarkasteltuna eniten saksalaiskoulutusta sai merivoimat, josta siihen osallistui noin pari sataa miestä. Osasyynä ykkössijaan oli alushankinta-aikheet. Lisäksi on muistettava, että yhteistyö muutenkin maiden merivoimien välillä oli kiinteä vartiointivathan ne yhdessä huoltoreittien avoimena pysymistä sekä

Suomenlahtea sukellusveneverkkoineen ja miinakenttineen. Lisäksi talvisin meren ollessa jäässä jäi aikaa myös koulutukselle. Toiseksi päämajan koulutusosaston listalla kohoa ilmavoimat vajaalla sadalla koulutetulla. Ilmavoimien luvussa on mukana nelisenkymmentä tutkakoulutukseen osallistunutta. Kolmantena ovat panssaridivisioonan miehet runsaalla kuudellakymmenellä kurssitetulla. Kaikille mainituille aselajeille oli tyypillistä korkea teknillinen taso sekä kallis kalusto.

Tyyppi- ja yöhävittäjäkoulutusta

Marraskuussa 1941 Saksan ilmavoimien komentaja Hermann Göring lahjoitti ilmavoimille 15 kaksimoottorista Dornier Do 17 -pommikoneita. Tyypikoulutukseen lähetettiin 25 miehen lentäjäjoukko, ja koneet lennettiin Varsovasta Suomeen tammi-helmikuussa 1942. Seuraavana talvena Suomi osti 24 Junkers Ju 88 -pommikoneita. Puolensadan miehen ryhmä matkusti Saksaan saamaan tyypikoulutusta ja noutamaan koneet kotiin. Kotimaahan ne lennettiin huhtikuussa 1943.

Jatkosodan aikana Suomi osti Saksasta kaikkiaan 162 Messerschmitt Bf 109 -yöhävittäjäkoneita, joista ensimmäinen kolmenkymmenen koneen erä saatiin keväällä 1943. Ensimmäiset suomalaisohjaajat saivat tyypikoulutuksen Wiener-Neustadtissa. Pääosa koneista tuli kesän 1944 suurtaisteluiden myötä.

Helsingin pommitusten aikana siirrettiin helmikuussa 1944 Malmille saksalaisia

Suomalaiset ja saksalaiset valvoivat yhteisvoimin pohjoista Itämeriä ja Suomenlahtea. Myös koulutuksellista yhteistyötä tehtiin paljon. Kuvassamme merivoimien komentaja Väinö Valve yhdessä saksalaisten meriupseerien kanssa verkonlaskija-alus Netzleger IV:n komentosillalla 11. toukokuuta 1943. SA-Kuva.

yöhävittäjiä, joita oli tarkoitettu jatkossa hankkia myös Suomen ilmavoimille. Kesäkuun 1944 puolella välissä komennettiin parikymmentä suomalaisohjaajaa yöhävittäjäkoulutukseen Saksaan, josta he palasivat syyskuun alussa. Koulutus saatiin, mutta ei aiottuja koneita. Hankittavaksi oli kaavailtu 30 yöhävittäjää, joista puolet olisi ollut Messerschmitt Bf 109 ja puolet kaksimoottorisia Bf 110 -koneita.

Koulutusyhteistyön anti

Salamasotaa myös idässä odottaneilta saksalaisilta puuttui sekä koulutus että varustus talviseen sodankäyntiin. Myöskään taisteluihin metsässä ei ollut valmistauduttu. Venäjän lieju, pakka-

nen ja lumi yllättivät. Talvi ei ollutkaan ”kurikysymys” kuten yksi talvisotakurssia seurannut saksalaisupseeri oli luullut. Ensimmäisen Venäjällä koetun talven jälkeen suomalaisten opetukset otettiin tarkkaavaisina vastaan. Opetuksen merkitystä puntaroidessa on kuitenkin muistettava mittasuhteet – kurssitettujen määrä on kovin vähäinen miljoona-armeijan opettamiseen.

Merkittävä osa saksalaisten antamasta koulutuksesta liittyi ostettuun nykyaikaiseen sotakalustoon. Teknisen tietämyksen lisäksi olennaista oli oppia hyödyntämään saksalaisten sotakokemukset ja –opit uuden kaluston käytössä.

ANTTI HANNULA

Kirjallisuutta:

Halsti, Wolf H.: Aika vaatii veronsa. Muistelmat 2. 1939-1948, Keuruu 1974

Heinonen, Timo: Thulinista Hornetiin, Jyväskylä 1992

Jokipii, Mauno: Jatkosodan synty, Keuruu 1987.

Käkelä, Erkki: Laguksen rynnäkötykit. Rynnäkötykkipataljoona 1943-1944. Porvoo 1996.

Leino, Ari: Aseveljet toistensa opissa. Pro gradu-tutkielma. Turun yliopisto 1994.

Valtonen, Hannu: Messerschmitt Bf 109 ja Saksan sotatalous. Jyväskylä 1999.

KOTISAIRAANHOITO- JA TERVEYDENHOITOPALVELU Eeva-Liisa Taipale Oy

PUH. 0400-547 880

Sairaanhoito- ja kotihoidonpalvelut kotiin Jämsä+ympäristö
- sairaanhoidollisista toimenpiteistä (esim. haavahoidot, lääkehoidot yms.) mahd. saada Kela-korvausta
- yli 25%:n sotainvalideille Tapaturmavirasto maksaa hoidot

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

Noptel Oy

Optoelektroniikan ja elektroniikan suunnittelupalvelu ja valmistus.

Teknologiantie 2, 90570 Oulu
(08) 551 4351, www.noptel.fi

KUUNTELE

Metsät elämän mahdollistajana ja ankara luonto Suomen turvana

*** Sotaveteraanit tietävät viimeisissä sodissakin koettuna miten alueen ankara luonto pelastaa vielä nykyäänkin kodin ja oman kulttuurin puolustajat, jos puolustaja osaa kääntää ankarat luonnonvoimat omalle puolelleen. Niin suomalaiset ovat aina osanneet tehdä, toteaa maavoimissa sekä ilmavoimien lentäjänä palvellut yliluutnantti ja metsäntutkimuslaitosta yli puoli vuosisataa palvellut tutkijaveteraani professori Olavi Huikari.**

*** Kirjoituksessaan Huikari tarkastelee metsäntutkimuksen, kansatieteen ja kalevalaisen kulttuurin taustaa vasten sitä miten suomalaiset olivat sopeutuneet elämään myötakarvaan ankarissa pohjoisissa oloissamme. Onko talvisodan ihmekin välkehtivää perua vuosituhansien itsemääräämisen turvaamisen ja oman kodin suojelemisen tahdosta?**

Metsäntutkimuslaitoksen pitkäaikaisissa kenttäkoikeissa on syntynyt uusi tietoperusta, joka oikeuttaa päättelemään edelleen, että metsäpalojen tuhka ja joka-keväiset lumen sulamisen tulvavedet ovat olleet pohjoisten vesistöjen varsien tulvamaiden tärkein viljavuuden synnyttäjä ja ylläpitäjä. Aiemmin pidettiin maape-

rän viljavuuden tärkeimpänä lähteenä lähes yksipuolisesti vain alueen kallioperän kalkki- ja ravinnepitoisuutta.

Metsäpalojen tuhka on, luonnon itse valmistamana ja kuljettamana lannoitteena, pystynyt synnyttämään ja ylläpitämään vesistöjen varsien tulvamaiden joka kesä tuhansia vuosia karjanrehua kasvavat tulvaniityt sekä purojen varsien heinäiset korvet

ja nevojen saraikot. Siten on syntynyt luonnonvoimin ylläpysynyt mahdollisuus paikallaan pysyneeseen karjanhoitoasutukseen. Paikallaan pysynyt asutus on ollut harvaa vesistöjen varsien asutusta, monen sukupolven yhteistä suurtaloasutusta. Ankaran pohjoisen luonnon suojaamana se on kuitenkin mahdollistanut kalevalaisen kulttuurin synnyn ja ylläpysymiseen.

Tiedon perusta elämän mahdollisuuksista ankarassa pohjoisessa luonnossa kuten myös perusta itsenäistymiseen tulee vuosituhansien takaa kalevalaisen tulvaniitytkulttuurin asutuksen perintönä väestön muistista. Sieltä versoo suomalais-ugrilaisen kansojen yhteisen kielen laaja levinneisyys. Sieltä versoo myös laajan ja tuhansia vuosia itsenäisinä taloina asuneen haja-asutuksen elämän mahdollisuuksia luova sekä itsemääräämisen turvaamisen ja oman kodin suojelemisen tahto. Omintakeisen ja hyväksi todetun kulttuurin puolustamisen velvollisuus.

Puut ja sienirihmastot ravinteiden kerääjinä

Tiedetään, että puiden juuristot pystyvät sienirihmastojen avulla irrottamaan hyvinkin karusta kallio- ja mineraalimaaperästä puiden terveeseen ja hyvään kasvuun riittävästi mineraali- ja hivenaineita. Tästä syystä mahdollistuu muutoin yleensä karussa maaperässä se, että puuston runkoihin kertyy runsaasti mineraali- sekä hivenravinteita puuston vanhetessa ja kokonaisbiomassan suuretessa.

Metsäpalot ravinteiden mineralisoijina

Puuston koon suuretessa kertyy biomassaan myös auriongon säteilystä energiaa palokapasiteettina. Salaman iskiessä vanhaan puustoon

syttyy metsäpalo. Metsäpalossa mineralisoituvat puusoluihin ja muuhun kertyneeseen kasviainekseen sitoutuneet ravinteet kasveille jälleen käyttökelpoisiksi ja samalla syntyy myös tuhkalipeää. Pohjoinen luonto uusi taten itseään. Ravinteet muuttuvat vesiliukoiksi ja uudelle kasvulle käyttökelpoisiksi. Vanha puusto synnyttää uudelle sukupolvelle hyvän kasvun eväät.

Kevättulvat tuhkan ravinteiden kuljettajana

Pohjois-Euroopan lumi- ja routailmaston lumen ja roudan sulamisen aikaiset tulvat ovat toimineet luonnon omin voimin metsäpalojen tuhkan lipeävaikutuksen ja kivennäis- sekä hivenravinteiden kuljettajana metsäpaloalueilta niin vesistöihin kuin myös tulvamaille.

Tulvat toistuivat lumen sulamisen takia joka kevät. Kulttuurien tuhoa aiheuttavia kuivuuskausia ei ollut siten kuin oli esimerkiksi Kaksoisvirtojen, Egyptin ja Väli-merenmaiden vesistöissä.

Vaikka metsäpalot toistuivat samalla paikalla vain 30-100 vuoden välein, paloi metsää tulvamaan vesistön yläjuoksulla aina jossakin toisessa metsikössä tulvaniitytjen ravinnelisyäkseen aivan hyvin riittävällä tiheydellä, sillä edellisen tuhkalisyäksen vaikutus kesti jopa 40 vuotta, kuten Suomen metsäntutkimuslaitoksen koekentillä on osoitettu. Tämä on koekentiltä saatua uutta tietoa.

Karjan talviruokinta navetassa, lantaa pelloille

Metsäpalot ja tulvavedet synnyttivät näin jo muinaisina aikoina mahdollisuuden tulvaniitytjen tuottaman rehun käyttöön paikallaan pysyneen karjanhoidon talviravinnon lähteenä. Talvinave-toissa kertynyt lanta mahdollisti vuorostaan, lannoitteena käytettynä, myös pienialaisten peltöjen viljelyn. Arkeologiset tutkimukset ovat yhä enemmän paljastaneet löytöjä jo kivikautisesta peltöjen viljelystä ja karjanhoidosta aina nykyisen Lapin perukoita myöten.

Kalevalainen kulttuuri versoi tulvaniitytjen hyödyntämisestä

On luonnollista, että Pohjois-Euroopan muinaiset asukkaat ovat käyttäneet tulvaniitytjen rehuntuotantoa sekä

sen mahdollistamaa karjan talviruokintaa hyväkseen sitä mukaa kun tieto ja taito ovat kehittyneet ja sitä on opittu siirtämään sukupolvelta toiselle. Kulttuuri on ollut vuodenaikojen vaihtelussa ja ankarassa talvessa hyvin vaativa. Tarve tekee keksinnöt ja niinpä tiedon ja taidon siirtämiseen kehittyi kalevalainen runous, joka laulettuna siirsi tietoa sukupolvelta toiselle, kuten hyvin tiedetään. Paikallaan pysynyt asutus mahdollisti jo muinaisina aikoina tuhansia vuosia kestäneen kalevalaisen kulttuurin. Keräilytalous ja paimentolaisuus eivät pysty synnyttämään kulttuureja.

Vesistöjen säännöstely ja metsäpalojen sammutus lopettivat tulvaniityt

Metsäpalojen tuhkan ja tulvien avainmerkitys on todettavissa siitä, että tulvaniitytjen tuottaman karjan talvirehun sadot alkoivat pienetä heti kun vesistöjen tulvia alettiin hillitä koskia perkaamalla. Sama vaikutus oli myös metsäpalojen sammuttamisella. 1700-luvulla aloitettiin entisten tulvaniitytjen raivaus viljelyiksi niityiksi ja pelloiksi. Alettiin siirtyä luonnonvoimien hoitamasta rehuntuotannosta aktiiviseen viljelytalouteen.

Tulvaniitytkulttuuriin perustuvaa karjataloutta saatavaa vieläkin tavata luonnon-tilassa säilyneiden vesistöjen varsilla. Sellaisia talouksia pitäisi etsiä ja kunnioittaa luomutuotannon mallitiloina ja näyttönä muinaisaikojen kalevalaisesta kulttuurista.

Kaskeaminen on ollut tuhkan ryöstökäyttöä

Tässä asiayhteydessä on syytä panna merkille, että kaskeaminen on myös metsäpalojen tuhkan maanparannusvaikutuksen hyväksikäyttöä. Kaskeaminen on kuitenkin mahdollista vain tulvarajan yläpuolella ja satoa saadaan kasken jälkeen vain muutama vuosi paikaltaan. Uutta tuhkalannoitusta ei tule samalle kaskiviljelmälle ennen paikalle syntyneen uuden metsän kaskeamista. Tästä syystä kaskiviljely on suuren työpanoksen ja laajat pinta-alat vaativaa metsäpalon tuhkan ryöstöviljelyä eikä mahdollista peruselinkeinona paikallaan pysyvää asutusta, joskin se voi väliaikaisesti avustaa asutusta. Myös turvemaiden kydötys oli tuhkan mineraali-

Kuva tositilanteesta Uhtuan Hevosenkengässä 15.3. 1942. Olavi Huikari (oik.) ampumassa pikakiväärillä ja E. Pahkala lataamassa lippaita. Valokuvaaja O. Niittykoski haavoittui reiteen valokuvan oton jälkeen.

markkinointi
instituutti

POHJOIS-SUOMEN KOULUTUSTIIMI
 OPETUSHALLITUKSEN VALVOMA AMMATILLINEN ERIKOISOPPILAITOS
 Puistokatu 34, 90120 Oulu, puh. (08) 534 4200, fax (08) 376 579

Audi

www.audi.fi

Peltoviljelykseen otettua tulvaniittyä Pyhäjokilaaksossa v. 2001. Kuva kirjoittajan.

ravinteiden ryöstöviljelyä. Ne ovat olleet muinaishistorian perspektiivissä lyhytaikaisia.

Kalevalainen tulvaniittykulttuuri itsenäisyyden rakennuspuuna

Tulvaniittykulttuuria ei pystytty valloittamaan armeijoilla muinaisinakaan aikoina.

Kalevala kertoo muinaisten aikojen Pohjois-Euroopan kansan elämästä ja kulttuurista runomittaan puettuna ja laulaen muistissa säilyneenä oppirakennelmana. Pohjois-Euroopan pysyvästä asutuksesta kehittyi organisoitunut heimojen verkosto, joka oli noin tuhat vuotta sitten juuri aloittanut hallinnollisen muotoutumisen laajemmiksi kokonaisuuksiksi, kun etelästä työntyvät valloittajat saivat ylliotteen ja ottivat alueen hallintaansa noin kuudessa sadassa vuodessa. Armeijoille ei alueen valloitus onnistunut silloinkaan, vaan se tapahtui pääasiassa talo talolta edeten ja jo vallattua asutusta hyväksikäyttäen.

Nykyinen Suomi muodostui omaleimaiseksi valtiolliseksi kokonaisuudeksi 1800-luvulla. Perusta itsenäistymiseen tulee vuosituhsien takaa kalevalaisen tulvaniittykulttuurin asutuksen perintönä väestön muistista. Sieltä versoo suomalais-ugrilaisten kansojen yhteisen kielen laaja levinneisyys. Sieltä versoo myös laajan ja tuhansia vuosia itsenäisinä taloina asuneen haja-asutuksen elämän mahdollisuuksia luova sekä itsemääräämisen turvaamisen ja oman kodin suojelemisen tahto – ja omintakeisen ja hyväksi todetun kulttuurin puolustamisen velvollisuus.

Luonto Kalevala-kulttuurin ja Suomen kansan yhdistäjänä

Alueen ankara luonto on suojellut asutusta ryöstäjä- ja valloittajakansoilta sekä estänyt kansainvaellusten suuntautumaan alueelle. Luonto ei ole estänyt alueen väestön yhteyksiä muuhun maailmaan.

Kauppayhteydet vesireittejä myöten olivat hyvät alueen sisäisessä kaupankäynnissä. Pienillä jokiveneillä tiedetään kuljetun kolmessa viikossa Kveenienmereltä (Jäämeri) Kainuanmeren (Pohjanlahti) kautta aina Vianmeren rannoille ja Laatokalle saakka. Kauppaa käytiin myös Mustallemerelle saakka etelässä. Suola saatiin Vianmeren rantojen suolaihduutamoista. Järvimalmi oli sellaisenaan ja hyteissä puuhiilellä sulatettuna rautana tärkeä kauppatavara jo ennen ajanlaskumme alkua. Järvimalmia kerättiin koko Pohjois-Euroopan rautapi-

toisten vesistöjen alueelta. Liikaväestö suuntautui etelään, jossa oli tarvetta sotilaista ja orjista. Sotaveteraanit tietävät viimeisissä sodissakin koettuna miten alueen ankara luonto pelastaa vielä nykyäänkin kodin ja oman kulttuurin puolustajat, jos puolustaja osaa kääntää ankarat luonnonvoimat omalle puolelleen. Niin suomalaiset ovat aina osanneet tehdä.

OLAVI HUIKARI

Olavi Huikari käsittelee tämän kirjoituksen aiheita lukuisissa tieteellisissä julkaisuissa. Tuoreinta tuotantoa ovat Terra Cognitan julkaisemat tietokirjat Puun ihme (1999) ja Arktisten metsien kasvun ihme. Hän on ollut metsäntutkimuslaitoksen mm. tutkijana ja professorina vuodesta 1948 jäädessä eläkkeelle ylijohtajana v. 1984. Sen jälkeen hän on toiminut laitoksessa ulkopuolisenä tutkijana.

Maanpuolustuskoulutus

Lisää turvallisuutta

www.mpkry.fi

Maanpuolustuskorkeakoulu

PL 7, 00861 Helsinki

Helsingin Reserviupseeripiiri ry

**ISÄNMAAN JA UPSEERIEN ASIALLA
UPSEERILIITTO**

Reserviläisurheiluliitto ry

Helsinki

www.kolumbus.fi/resul

SOTILASAMMATTILIITTO RY

Ratamestarinkatu 11

00520 Helsinki

www.soal.fi

email: etunimi.sukunimi@soal.fi

**Suomen Sotaveteraaniliittoa
tervehtien**

RESERVILÄISLIITTO

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI, puh. (09) 4056 2040

Traditionsförbundet Eklövet berett att delta i totalförsvaret

Vid kommitténs för säkerhets- och försvarsärenden årsdagsseminarium i mars nämnde försvarsminister **Seppo Kääriäinen** att seminariets tema, Säkerhetslösningen för Finland är ett totalförsvaret, åsyftar alla de militära och civila åtgärder medelst vilka Finlands statliga självständighet tryggas. Med dessa åtgärder avses statens ledning, dess yttre handlingsförmåga, rikets militära försvar, dess inre trygghet, dess ekonomiska och samhällsliga kapacitet, befolkningens utkomsttrygghet och funktionsduglighet samt även dess andliga förmåga att uthärda kriser.

Totalförsvaret fördelar sig på 55 konkreta uppgifter. Detta är ett samarbete som ogensägligen överskrider gränserna mellan de olika förvaltnings- och administrationsgrenarna och vars trygghet inte får försvåras av revirtänkande. Minister Kääriäinens tal återförde veteranens tankar till

Vinterkriget. Hur hade de olika förvaltningsgebiten förberett sig på detta? Det spörsmålet förstärkte tanken att ett sådant gebit då hade fyllt sin uppgift över alla förväntningar och med sitt årtionden långa arbete reparerat övriga administrationsgrenars närmast materiella brister. Det var undervisnings- och kultursektorn, undervisningsministeriet. Det lade grunden till Vinterkrigsandan. Tack vare den bevarades vår självständighet.

Traditionsförbundet och förvaltningen

Beredningen av det av veteranförbunden samfällt grundade Traditionsförbundet Eklövs verksamhet inleddes med en kartläggning av förbundets sannolika arbetsfält. Samtidigt bedömdes till vilken statlig administrationssektor envar av de cirka 60 huvudsakliga funktionerna möjligen skulle anknytas och vilka potentiella

samfund som skulle kallas att delta i detta traditionsarbete.

När beredningen var färdig märkte man, att så gott som alla ministerier hade blivit nämnda i den, några till och med ett flertal gånger. Det största antalet samarbetsförhoppningar, cirka en tredjedel av dem alla, gällde undervisningsministeriet. "Tvåa" blev försvarsministeriet, följt av miljöministeriet, utrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet. Icke nämnda blev blott finansministeriet samt trafik- och kommunikationsministeriet, på vilkas administrationsområden man dock vid en noggrannare kartläggning förvisso finner omvårdnadsvärda bragder och prestationer från veteraneran. För veterankåren är det viktigaste emellertid, att man i social- och hälsovårdsministeriets broschyr 2004:10, "Veteranpolitiken 2004-2007, Statsrådets riktlinjer", heltäckande konsta-

terar, att statsrådet för sin del är berett att medverka till starten och stabiliseringen av Traditionsförbundets verksamhet. Detta regeringens allmänt sporrande uttryck för och löfte om stöd står på sitt sätt i samklang med det, som Traditionsförbundet i sin kartläggning har annoterat såsom allmänt urvalskriterium beträffande objekten för traditionsomvårdnaden. Valet faller på objekt, vilkas omvårdnad:

- * upprätthåller gynnsamma försvarsattityder och fosterlandskärlek och fosterlandskärlek,
- * tillhör en demokratisk kulturstats uppgifter,
- * skänker stoff för ungdoms- och allmänt medborgerlig fostran,
- * förstärker nationens inre helgjutethet,
- * utåt befäster värdesättningar av vårt land,
- * upprätthåller åminnelsen av våra veteraner, deras gärningar och prestationer

* bevarar minnet av hela folkets bemödanden under våra krig

Länk i en sekellång kedja

Vid vetenskapsdagarna i januari anlade professor **Juha Manninen** i ett föredrag ett intressant perspektiv på nationalandans utveckling i Finland från Borgå lantdag 1809 fram till våra egna dagar. Traditionsförbundet Eklövet betraktar sig som en nutida länk i denna sekellånga kedja. Genom att omvårda försvarstraditionerna från veteraneran erbjuder det uppfostrarna och opinionsbildarna ett levande stoff för arbetet till fromma för landets och folkets frihet. För sin del är förbundet nu berett att ge ett viktigt tillskott till Finlands folks kapacitet att uthärda kriser. Just så är det ju formulerat i målsättningarna för totalförsvaret.

AARNO LAMPI

Veteraninsamlingen förnyas

Den av tre veteranorganisationer samt Förbundet De Stupades Anhöriga och Krigsfångesammanslutningen gemensamt anordnade Veteraninsamlingen genomförs i år för sjätte gången. Huvudsakligen görs den med listor och skrin och utförs av beväringar. Småningom har den fått stabila former. Resultatet har, med undantag för de första åren, även de varit ganska stabila och de senaste åren visat en stigande trend. I spetsen för insamlingen har stått veteranorganisationernas ordföranden och verksamhetsle-

dare. För ledningen av den praktiska verksamheten har svarat en insamlingsledare och en insamlingschef. Deras frivilliga insats enbart mot utlaggsersättning har betytt mycket.

En central utgångspunkt har varit, att veteranerna själva inte längre insamlar, men yngre krafter samlar in åt veteranerna. Den sålunda genomförda modellen har också huvudsakligen hållit veteranerna på avstånd från insamlingen. Vissa svårigheter har dock visat sig att få tillräckligt med yngre krafter att delta i en centralise-

rad insamling.

Just nu pågår planeringen av Veteraninsamlingen år 2006. Enligt de preliminära planerna har organisationerna för avsikt att utöka metoderna för finansanskaffning. Bland annat gäller det att förbättra möjligheterna att delta i insamlingen för dem, som har lust och förmåga att sköta en krävande regional finansanskaffning.

I den gemensamma insamlingen nästa år kommer fyra organisationer att delta, medan Krigsfångesammanslutningen uteblir. De organisationer som är med har

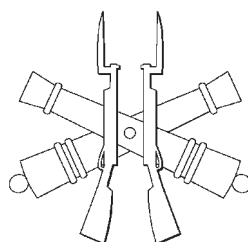
sinsemellan mycket olikartade resurser att delta i insamlingens organisering. Ävenså har de mycket olikartade behov beträffande användningen av insamlingens avkastning. För Krigsveteranförbundet gäller principen att befrämja de vakna, energiska distriktens och föreningarnas möjligheter att nå goda resultat i finansanskaffningen. En förutsättning för att en för flera organisationer gemensam insamling skall lyckas, är den insats en motiverad, sina uppgifter trogen och med det gemensamma ansvaret

för ögonen handlande organisation gör. Krigsveteranförbundet bör vara en samarbetsvillig och kapabel ansvarstagare på alla nivåer.

Ännu i tio år framåt behöver veteranarbetet betydande finansiella medel till stöd för veteranerna, deras makor och änkor. Att i detta skede skapa en ny modell för finansanskaffningen är en sen åtgärd. Men med avkastningen av en framgångsrik insamling kan vi underlätta levnadsaftonen för många veteranbröder och -sysstrar.

MARKKU SEPPÄ

ALL RIGHT

**PUOLUSTUSMINISTERIÖ
FÖRSVARSMINISTERIET**

www.defmin.fi

Finlands Krigsveteranförbunds initiativ om socialrådgivare framskrider i distrikten

Projektet har framskridit i enlighet med målsättningarna

De första socialrådgivarna har ett år fullt av arbete bakom sig. Nya har också kommit med efter hand. I nio distrikt har utnämnts socialrådgivare. Dessa har en mångsidig sakkännedom på social- och hälsovårdsområdet och har därigenom kunnat skapa ett samarbetsnätverk på det egna distriktets område. Efter hand har deras arbete ökat behovet av den service, de kan erbjuda. Även om i de flesta kommuner har utnämnts veteranombudsmän, så har deras arbete inte avskaffat det ökade behovet av rådgivning och handledning.

Socialrådgivarnas arbete är grundat på frivilliga insatser. De är inte i arbetsförhållande till distriktet eller förbundet, men de fungerar i distriktsorganisationen i samarbete med verksamhetsledarna. Förbundet ersätter dem för de rese- och telefonkostnader de har i sitt arbete. Förbundet handhar deras utbildning och socialsekreteraren samarbetar med de distriktsvisa rådgivarna. Åldringsvården i Finland håller på att stabiliseras, men söker fortfarande nya verksamhetsformer. Som hedersmedborgare hör veteranerna till den grupp, som skall åtnjuta åldringsvård med olika slags service, men har även rätt till de specialförmåner, som tillerkänts dem. Detta vill jag vara med och garantera, det skall vara ledstjärnan i mitt arbete, säger Erkki Hokkanen, socialrådgivare i Lahtis distriktet.

Behovet växer

Kommunerna har olika beredskap och vilja att svara

mot veteranernas behov av social- och hälsovårdsservice. Organiserandet av rehabiliteringsservice förutsätter en mångfald alternativ. Anstaltsrehabiliteringen försvarar alltför sin plats, men allt flera veteraner är i behov av rehabilitering hemma eller i närheten av hemmet.

Att veteranerna skall uppleva jämställdhet sinsemellan förutsätter, att de alla kan tillerkännas sina förmåner oberoende av deras funktionsförmåga eller boningsort. Det är också angeläget att tillse att de anslag, som reserverats för rehabilitering, blir helt och hållet och ändamålsenligt utnyttjade för veteranernas bästa.

Med tillhjälp av socialrådgivarprojektet strävar Finlands Krigsveteranförbund tillsammans med krigsveterandistriktena och -föreningarna att bygga upp ett heltäckande servicenätverk till hjälp och stöd för veteranerna. Socialrådgivarna har varit med och byggt upp denna trygghetsram i sina distrikt.

Socialrådgivarprojektets målsättningar

Vår organisation har behov av personer, som med sin yrkeskunskap kan fungera som kontaktpersoner till kommunerna, rehabiliteringsinrättningarna, församlingarna och andra samfund för att rådgöra i frågor om veteranernas förmåner.

För att skapa nätverk bör man starta med samarbetet med kommunernas tjänsteinnehavare och utveckla samarbetet så, att det i verkligheten kommer att motsvara de uppställda målsättningarna.

Detta är en utmaning för socialrådgivarna och även en utmaning för de distrikt, som deltar i projektet.

Socialrådgivarnas arbetsfält börjar ta form

- samarbetet med de kommunala myndigheterna och andra samarbetspartners har varit positivt
- veteranernas anhöriga har i tilltagande grad behov av hjälp och råd
- socialrådgivarnas arbete är en del av distriktsverksamheten
- socialrådgivarnas yrkesmässiga kunnande ökar sakkunskapen i samarbetet
- en bekant person skapar en känsla av säkerhet i sambandet med behovet av information

Överallt har man noterat en ökad betydelse av det sociala arbetet och vi bör därför ha praktiska modeller för genomförandet under de närmaste åren. Vi bör alltså ha beredskap att svara mot de utmaningar, som Finlands Krigsveteranförbund har tagit i sin verksamhetsplan. Som målsättning skall vi ha ett heltäckande stödservicenät, som skall utvecklas genom ett gott samarbete.

På så sätt kan vi lyckas, kanske inte ända fram - in i veteranens stuga, men åtminstone ända fram till trappan! Vi får inte tränga oss på, vi skall respektera varje veterans privatliv, men vi skall finnas nära, vi skall finnas till hands, när hjälp och stöd behövs.

Vår organisation har behov av socialrådgivare. Vi har behov av deras insatser och deras sakkännedom i varje distrikt. Att finna initiativrika medarbetare kan vara svårt, men inte omöjligt. Förbundets målsättning är, att i varje distrikt skall finnas en socialrådgivare förrän år 2005 har gått till ända.

ANNI GRUNDSTRÖM

Kocken vid Vinterkrigets Taipale

Volmar Pihlström, hemma från Karis och född och uppvuxen på Korkrand i Tenala där hans far var landbonde, utbildades till kock under värnplikstiden.

Under Vinterkriget var han följaktligen kock igen i ett truppförband som var förlagt till Taipale. En dag då försvarskampen rasade som värst sysslade han som vanligt med matlagning. Köket var nedgrävt i marken rätt nära försvarslinjen.

Han förvånade sig över att det verkade som om skjutan det och striden pågick just utanför ingången till köket.

Han kröp upp och slängde upp dörren. På marken intill dörren låg en stupad ryss bredvid sitt snabbeldsgevär.

Han tog geväret med sig ned i köket. Aldrig hade han hållit i ett sådant gevär tidigare. Nu provsköt han det och det fungerade utmärkt.

Upp igen och då såg han ryssar som sprang över en rätt närbelägen väg. Längre bort till vänster, dit ryssarna tydligen var på väg, hördes intensiv gevärseld.

Ryssarna hade lyckats

bryta sig igenom försvarslinjen. Volmar kröp med sitt snabbeldsgevär närmare vägen för att nå lämpligt skjutavstånd.

Därefter nådde ingen ryss över vägen mera. Volmar sköt korta serier och ryss efter ryss föll på vägen.

Då ingen förstärkning mera nådde fram till stridsområdet, nedgjorde försvararna snabbt de framstormande ryssarna, varvid de kunde söka sig fram till och förbi Volmars försvarsposition. De övertog hans verksamhet och återtog dem fasta frontlinjen.

Volmar tog sin Amanda (geväret kallades så) och återgick till sina ordinarie sysslor i köket.

Efter striden ställdes avdelningen upp utanför köket och Volmar kallades också med.

Han kommenderades ett steg fram ur ledet och officeren tackade honom och fäste en medalj på hans blus.

En kock kan också vara en hjälte.

BROR WIKSTRÖM

Suuntaa matkasi SALLAAN Suomen sydämeen Hotelli TAKKA-VALKEAAN

Eläkeläisryhmille 10-50 % alennus ajankohdasta ja majoitusajan pituudesta riippuen.

Soita puh. 016-831 801

20 huonetta, 15 saunallista

TAKKA-VALKEA
98900 SALLA puh. 831 801

www.takkavalkea.com

Helsingfors stad

Nationella veterandagen 27.4.2005 i Helsingfors

8.30 Flagghissning på Mannerheimplatsen
9.15 Kransnedläggning på Sandudds begravningsplats
15.00 **HELSINGFORS FEST PÅ FINLANDIAHUSET**

Program:
Helsingfors stad och Helsingfors garnison framför sina hälsningar
Gardets musikkår ger en konsert
Helsingfors Soldathemsförening rf bjuder på kaffe
Finlandiahusets foajé från kl. 14.00.

Hela dagen under museernas öppettider:
Fritt inträde veteraner till Kiasma, Befolkningsskyddsmuseet, Krigsmuseet, Syväranta Lottamuseum och alla museer inom Helsingfors stadsmuseum.

VÄLKOMMEN

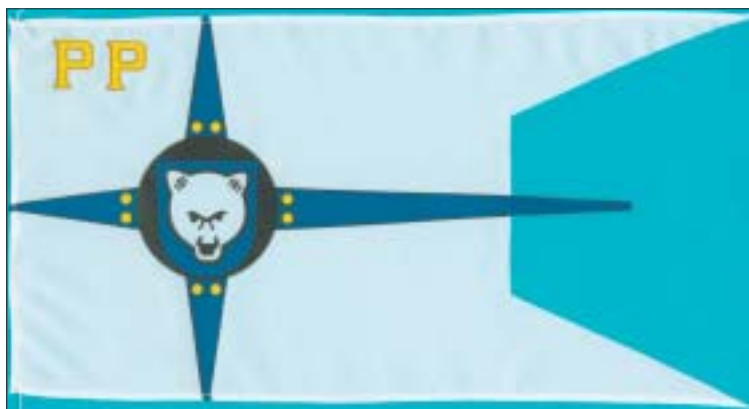
Delegationen för frontveteranfrågor

Helsingfors garnison

KONECRANES

HEIMOVETERAANIEIEN TAPAHTUMIA

Pohjan-poikien standaaari.

Suomen-poikien perinneyhdistyksellä vuosikokous

Suomen-poikien perinneyhdistys piti vuosikokouksensa Kuljetuskuution Auditoriossa Helsingissä 24. helmikuuta. Ennen kokousta kokoonnuttiin Malmin hautausmaalla virolaisten vapaaehtoisten hautamuistomerkillä. Viron

suurlähettiläs **Mati Maasikas** sekä Suomen-poikien perinneyhdistyksen puheenjohtaja **Seppo Lahtela** ja toiminnanjohtaja **Reijo Tanskanen** lasivat seppeleet. Puheessaan Seppo Lahtela toi mieliin virolaisten vapaaehtoisten urheuden ja heidän antamansa uhrin. Meidän suomalaisten jatkuvana kunniavelkana ja tehtävänä on auttaa vielä elossa olevia Suomen-poikia ja ylläpitää heidän muistoaan.

Kokouksen aluksi Suomen-Viro yhdistysten liiton aikaisempi pääsihteeri **Kulle Raig** kertoi koskettavasti kokemuksistaan ja tapahtumista Helsingissä elokuussa 1991, jolloin Viro uudelleen julistautui itsenäiseksi.

Suomen-poikien perinneyhdistys otti vaalittavakseen Pohjan-poikien perinteen. Pohjan-poikien yhdistyksen aikaisempi sihteeri **Jouni Rainto** kertoi yhdistyksen toiminnasta ja luovutti yhdistykselle Pohjan-poikien standaanin.

Kokous hyväksyi toimintakertomuksen ja tilit vuodelta 2004 sekä myönsi hallituksen jäsenille tili- ja vastuuvapauden. Tämän vuoden toimintasuunnitelmassa on kolme laajaa tehtävää; tutustumismatkan järjestäminen Saarenmaalle ja Hiidenmaalle elokuussa, muistomerkkipöytäpainattamisen sekä Viron että Suomenkielisenä sekä taloudellisen tuen hankkiminen Suomen-poikien auton hankintaan. Perinneyhdistyksen hallituksen jäseninä jatkavat samat henkilöt. Puheenjohtaja, kansanedustaja Seppo Lahtela, varapuheenjohtajat **Uno Järvelä** ja **Markku Seppä** sekä hallituksen jäseninä **Nyyrikki Kurkivuori**, **Reijo Tanskanen**, **Irma Törnström** ja **Seppo Wuori**. Virolaisen perinneyhdistyksen puheenjohtaja **Mati Blumfeldt** osallistuu asiantuntijana kokouksiin. Rahastonhoitajana jatkaa **Pentti Hinkkanen**.

Kokouksen puheenjohtajana toimi **Simo Kärävä**.

Viron suurlähettiläs **Mati Maasikas** laskee seppeleen Malmin hautamuistomerkillä. Kunniaavartiossa virolaiset Suomen merivoimissa palvelevat kadetit.

Jokioisten sotaveteraanien kuoro osallistui Viron itsenäisyyspäivän juhliin

Jokioisten sotaveteraanien kuoro Jokkis-ukot osallistuivat kanttori **Pentti Virtaperkon** johdolla Olustveren kunnan järjestämään Viron itsenäisyysjuhlaan Olustveren kartanossa juhlapäivän aattoiltana 23.2.2005. Suurin osa kuorolaisista oli Jokioisten ystävyyskunnassa ensimmäistä kertaa.

Itsenäisyyspäivänä kuo-

ro lauloi naapurikaupungissa Viljandissa Paavalin kirkon kiitosjumalanpalveluksessa. Jo menomatkalla laivala kuoro sai myönteistä huomiota, kun eräs matkustaja halusi kiittää sotaveteraaneja maamme puolustamisesta ja itsenäisyydestä. Kuoro vastasi kiitokseen laululla.

SIMO SÄÄKSI

Jokioisten Sotaveteraanien kuoro esiintyi Olustveressa ja Viljandissa.

Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit kokoontuivat vuosikokoukseensa

Eturivissä oikealta **Raimo Rosendahl**, puheenjohtaja **Kauko Hörkkö**, kokouksen puheenjohtaja **Manne Kallio** sekä talousasioista ja kirjapidosta vastaava **Erkki Harala**.

Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n vuosikokous pidettiin Helsingissä 20.3.2005.

Inkeri-keskuksessa. Kokouksen puheenjohtajana toimi **Manne Kallio** Naantalista.

Helsingin Sotaveteraanipiirin varapuheenjohtaja ja **Pentti Hautaniemi** aloitti kokouksen tuomalla sinne

piirin terveiset. Hän korosti heimoveteraanien olevan osa piirin toimintaa ja jäsenistön erikoisluonne tuo oman leimansa yhteiseen työhön. Yhteisyyden tunto korostuu maantieteellisen hajasijoituksen vuoksi heimoveteraanien parissa, josta vuosikokouksen runsas osanottajajoukko on hyvä esimerkki.

Vuosikokouksessa käsi-

teltiin sääntömääräiset asiat. Taloudenhoitajana 15.12.2004 aloittanut **Erkki Harala** kertoi talouden olevan kunnossa ja se antaa mahdollisuuden avustaa heimoveteraania niin Suomessa kuin rajan takanaakin lähes samoin periaattein kuin aikaisemminkin. Tästä kiitos kaikille tukijoille, ennen kaikkea Sotavahinkosäätiölle.

Puheenjohtajaksi valittiin edelleen **Kauko Hörkkö**. Toiminnanjohtajana jatkaa työllisyysvaroin palkattuna **Vih-tori Hyyrönen**.

Kesäjuhlien valmistelut ovat hyvässä käynnissä ja ne pidetään 1-3.7.2005 Savon Prikaatissa Mikkelissä.

Puheenjohtaja **Manne Kallio** kiteytti loppupuheen vuorossaan Inkerin ja Karjalan sotureiden työn merkityksen osana maamme historiaa. ”Jos työllä ei ole siunausta, turhaan työtä teemme” sanoilla hän toivotti kokousvälelle ja valituille toimihenkilöille antoisaa yhteistyötä ja voimia.

ANNI GRUNDSTRÖM

Suomen-poikien itsenäisyyspäivän juhla ja kirkkopyhä Tallinnassa

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistys järjesti perinteisen kirkkopyhän yhdessä Viron vapautustelijoiden liiton edustajien kanssa Kaarlin kirkossa 19. helmikuuta. Kirkkopyhässä saarnasi Suomen-poika **Vello Salo**. Liturgeina toimivat Suomen-poika **Paul Saar** ja pastori **L. Kurvits**. Aamulla yhdistyksen edustajina Viktor Preiman ja Edgar Sinisalu laskivat seppeleen Metsakalmiston hautamuistomerkillä.

Kirkkopyhän jälkeisessä Viron itsenäisyyden 87-vuotisjuhlassa puhui oikeusministeri **U. Reinsalu**. Juhlan musiikista vastasivat **P. Aidulo** ja **T. Bubert**. Juhlahetki päättyi Eestin hymniin.

Juhlan päätteeksi järjestetyille lounaalle osallistuivat Suomen Viron suurlähettiläs **Jaakko Blomberg** puolisoineen sekä sotilasiamies, komentaja **Risto Haimila** puolisoineen sekä runsaasti suomalaisia ja virolaisia. Lounaan yhteydessä Suomen Sotaveteraaniliiton kunniapuheenjohtaja **Simo Kärävä** ja Helsingin seudun Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Pentti Laamanen** luovuttivat Sotaveteraanien kultaisen ansioristin **Sven Iselle**, **Raul Kuutmalle** ja **Uno Järvelälle**. Sotaveteraaniliiton ansio-

Sotaveteraanien kultaisen ansioristin saajat vas. Sven Ise, Raul Kuutma ja Uno Järvelä sekä Sotaveteraaniliiton ansiomitalin saajat Mati Blumfeldt, Peter Langovits ja Johannes Törs.

Seppeleen Metsakalmistossa laskivat Viktor Preiman ja Edgar Sinisalu.

mitali luovutettiin Suomenpoikien perinneyhdistyksen puheenjohtajalle **Mati Blum-**

feldille, toiminnanjohtaja **Johannes Törsille** ja valokuvaa- ja **Peter Langovitsille**.

Inkeriläiset heimoveteraanit 10 vuotta Punkaharjulla

Päivälleen 10 vuotta sitten muuttivat ensimmäiset heimoveteraanit Punkaharjun kuntoutussairaalan yhteyteen kunnostettuihin tiloihin. Kymmenvuotisjuhlaa vietettiin Punkaharjulla 21. maaliskuuta.

Tervehdyspuheen piti kansanedustaja **Pekka Nousiainen**. Hän kertasi kymmenvuotisen toimintakauden vaiheita. Aluksi valtio sitoutui maksamaan heimoveteraanien kustannukset viideksi vuodeksi. Myöhemmin päätettiin maksaa koko heidän asumisaikansa kustannukset.

Itä-Suomen läänin sosiaali- ja terveysneuvos **Elli Aaltonen** sanoi juhlapuheessaan: Presidentti Mauno Koivisto luokitteli inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit paluumuuttajiksi. Inkerinsuo-

malaiset ovat 1600-luvulla Suomesta kaakkoon muuttaneiden karjalaisten ja savolaisten jälkeläisiä. Vuonna 1993 inkeriläiset heimoveteraanit lähestyivät sosiaali- ja terveysministeriötä ja pyysivät päästä asumaan loppuikäseen Suomeen. Kirje alkoi

seuraavasti: 50 vuotta sitten inkerinsuomalaiset miehet liittyivät Suomen puolustusvoimain riveihin ja verisissä taisteluissa Itä-Karjalassa ja Kannaksella rinta rinnan suomalaisten kanssa puolustivat esi-isiensä maan itsenäisyyttä. Ensimmäiset inkeri-

Eversti Hannu Toivonen jakoi sotilaspassin kahdeksalle heimoveteraanille.

Suomen merivoimissa palvelleiden eestiläisten killalla vuosijuhla

Suomen merivoimissa palvelleet eestiläiset aseveljet viettivät killansa 13. ja samalla Eestin Tasavallan 87. vuosijuhlaa itsenäisyyspäivän aattona 23. helmikuuta Tallinnassa. Juhallisuudet aloitettiin seppeleen laskulla Tallinnan Reaalikoulun pihalla sijaitsevalla vapaussodan muistomerkillä.

Juhla pidettiin Viru-hotellissa. Suomen ja Eestin sekä killan lipun sisääntulon jälkeen killan esimies **Ants Vaadre** toivotti juhlavieraat tervetulleiksi. Juhlapuheen piti Suomen Tallinnan sotilasiamies, komentaja **Risto Haimila**.

Kiltaa tervehtivät Suomen merivoimien komentaja, vara-amiraali **Hans Holmström** sekä Suomen puolustusvoimien huoltopäällikkö, kenraalimajuri **Kalervo Sipi** ja panssarilaiva Väinämöisen perinneyhdistyksen puheenjohtaja, komentaja **Eero Auvinen**. Myös sotaveteraanit tervehtivät kiltaa, kun Turun Sotaveteraanien puheen-

johtaja, komentajakapteeni **Antti J. Näsi** ja Heinolan Sotaveteraanien puheenjohtaja **Eino Järvinen** esittivät tervehdyksensä. Turun Laivastokillan tervehdyksen esitti puheenjohtaja **Erkki Lasanen** ja Sinisen Reservin **Matti Kaskela**. Sotavahinkosäätiön tervehdyksen esitti vakuutusneuvos **Peter Küttner**.

Kilta palkitsi merkeillään ja ansiomitaleillaan ansioituneita jäseniään ja tukijoitaan. Lähetystöneuvos, komentajakapteeni **Nyyrikki Kurkivuori** kutsuttiin killan kunniajäseneksi ja hänelle ojennettiin killan ansioristi, Valkea Risti.

Saunamees -puhallinorkesteri johtajanaan **Aarne Haasma** huolehti juhlan musiikista. Juhla päättyi Eestin kansallishymniin, jonka jälkeen liput poistuivat ja juhlavieraat siirtyivät nauttimaan yhteisestä lounaasta hotellin ravintolaan.

JAAKKO VALVE

Tilaisuus aloitettiin laskemalla seppele Tallinnan Reaalkoulun pihalla sijaitsevalla vapaussodan muistomerkillä.

laiset muuttajat olivat **Ida** ja **Antti Paturi**. Ensimmäisen vuoden aikana Punkaharjulle siirtyi kaikkiaan 31 inkerinsuomalaista. Kaikkiaan kymmenen vuoden aikana on täällä asunut yli 50 heimoveteraania ja puolisoa. Heistä on ehtinyt kuolla 15 henkilöä. Tällä hetkellä inkerinsuomalaisia asukkaita on 28 henkilöä. Heimoveteraanien kuljetuksista on vastannut alusta alkaen inkeriläissyntyinen **Albert Kirjanen**.

Mikkelin Sotilasläänin komentaja, eversti **Hannu Toivonen** tervehti heimoveteraaneja ja luovutti sotilaspassin kahdeksalle heimoveteraanille.

Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n puheenjohtaja **Kauko Hörkkö** esitti yhdistyksen tervehdyksen ja kertoi yhdistyksen toiminnasta.

Juhlatilaisuuden musiikista vastasi Rakuunasoihtokunta. Kulennoisten Nuorisoseuran nuoret esiintyjät **Sykeröt** esittivät sarjan tanhuesityksiä.

Tilaisuuden päätössanat esitti toimitusjohtaja **Tuomo Karjalainen**. Kuntoutussairaalan edustajat antoivat kaikille heimoveteraaneille ja heidän puolisoilleen ruusun. Tilaisuus päättyi *Maamme* -lauluun.

Veteraani Martti Lahtisen (1.10.1910-31.12.2004) puhdetöitä 11 esinettä, mm. tyttäreilleen Eila Metsäselle valmistama penaali, peililaatikko sotamuistona Inkeristä 1943, kalanpyrstöinen puukontuppi isälle 1.12.1943 sekä kauniisti koristeltuja kannellisia rasioita, pahkasta tehty pöytälamppu ja kauhoja.

Kekseliäisyys kukoisti sota-ajan puhdetöissä

Lopen Sotaveteraanit ry:n Perinnejaosto järjesti yhdessä kunnan kirjastotoimen kanssa sota-ajan puhdetöiden näyttelyn pääkirjastoon 22.11.-31.12.2004.

30 näytteilleasettajaa Lopen ja kauempaakin innostuivat näyttelyideasta niin,

että esineitä tuotiin kirjastoon runsaat 200. Olipa tuojana vielä veteraanikin ja tuomisina itse rintamalla tehdyt seitsemän puhdetyötä.

Näyttely oli alkuvuodesta 2004 perustetun Perinnejaoston ensimmäinen veteraaniperinnettä paikkakunnalla esittelevä aktiviteetti. Näyt-

telyllä haluttiin myös huomioida jatkosodan päätyminen 60 vuotta sitten.

Työt valokuvattiin ja tallennettiin teksteineen Lopen pääkirjastossa säilytettävään ja yleisön nähtäväksi tarkoitettuun kansioon.

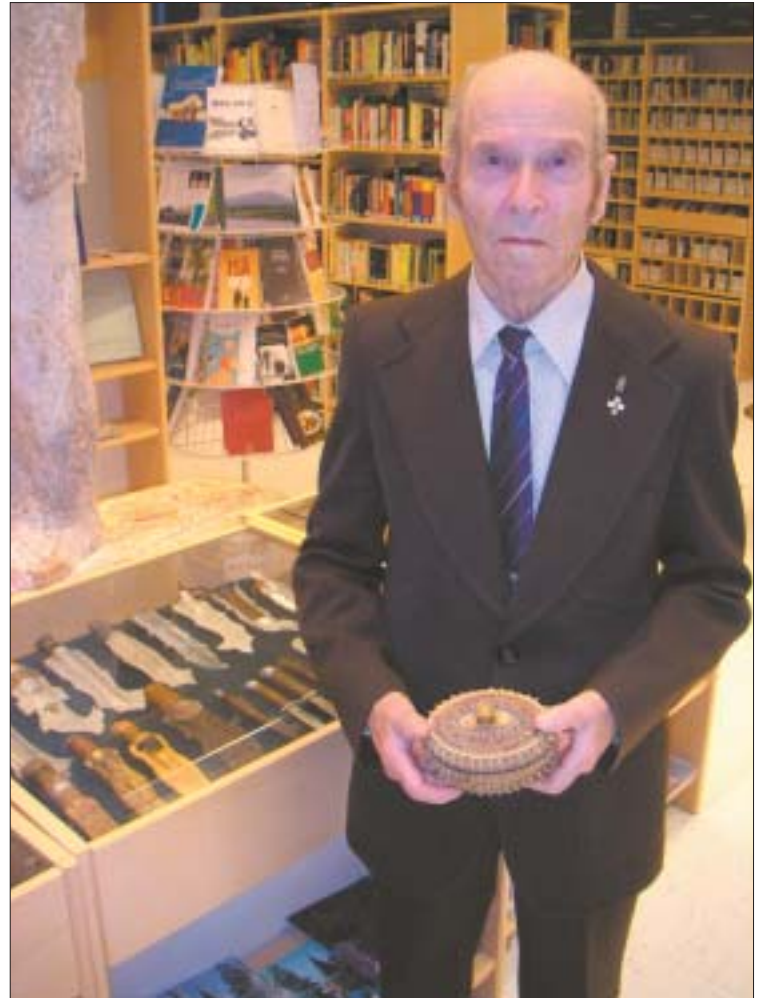
Puhdetyönäyttely kiinnosti yleisöä: tutustujia oli n. 500, myös Lopen ulkopuolelta, Kanta-Hämeestä ja kauempaakin. Järjestäjien iloksi näyttely sai palstatilaa sekä alue- että valtakunnallisissa lehdissä.

Vähin työkaluin erikoisista materiaaleista

Näyttely osoitti sekä yleisölle että järjestäjille, miten taidokkaita töitä valmistettiin rintamaolosuhteissa ja vähin työkaluin. Materiaaleiksi otettiin puuta eri muodoissaan: pahkaa, tuohta jne., puukontuppiin alumiinia, lipputankoon kiväärin panoksia, maljakkoja tuliaseiden hylsystä, nahkaa, vuolukivestä kehykset valokuviin jne.

Lomalle lähtijöitä kehoitettiin tuomaan olkia ym. töihin tarvittavaa materiaalia.

Työkaluina lienee tärkein puukko. **Ahti Olavi Mustajoki** kuvioi parsinneulalla Seesjärvellä 1942 tekemän-

Korpraali Aarne Jussila (s.1918) palveli sota-aikana Koiraviston pitäjän Römpötin lentokentällä Lentolaivue 6:ssa. Taitavana puhdetöiden tekijänä tunnettu Jussila valmisti yksikössään mm. lentokoneiden pienoismalleja, tuohirasioita myös myyntiin sekä kauniin kapiokirstun morsiamelleen. Maanviljelijänä Lopella toiminut ja edelleen hyväkuntoinen Jussila osallistuu aktiivisesti Lopen Sotaveteraaniyhdistyksen tilaisuuksiin.

sä vuolukivisen valokuvakehyksen. Kesällä 1944 sotavangiksi joutunut **Eino Stenholm** koversi kuumennetulla neulalla reiän valmistamaan sa piippuun. **Eino Uusitalo** (Hurri) teki pahkajalustaisen Itä-Karjalan lipulla varustetun pöytälipputangan. Isokokoisiakin töitä hän nikkaroi, kaksikin keinutuolia, jotka toi osina kotiin.

Näyttelyn avajaisyleisö sai kuulla töiden valmistamisesta itse tekijältä, kun 86-vuotias veteraani **Aarne Jussila** kertoi morsiamelleen **Maijulle** kihlajaislahjaksi tekemänsä kapiokirstun ja Helsingin Invalidien myymälään valmistamiensa tuohirasioiden historian.

Näyttelyn suurimman yksittäisen - 90 työn kokoelman - omistavat loppilaiset **Leena ja Atte Vienenon**. He ovat

keränneet puhdetöitä huutokaupoista, kirpputoreilta ja antiikkiliikkeistä eri puolilta Suomea.

Perinnejaosto

Lopen Sotaveteraanit ry:n toimesta yhdistyksen kannattajajäsenet perustivat viime keväänä jaoston, jonka tehtävänä on nimensä mukaisesti veteraaniperinteen vaaliminen ja yhdistyksen ikääntyvän jäsenistön avustaminen yhdistyksen hallinnossa, veteraanien kuntoutukseen liittyvissä asioissa, varainhankinnassa ja Veteraanimajan hoidossa. Jaostossa on henkilöjäseniä 58 sekä yhdistysjäseninä Lopen Reserviupseerit ry ja Lopen Reserviläiset ry.

JORMA MIKKOLA

Nämä miehet valmistivat tuohirasioita mm. Helsingin Invalidien myymälään. Kuvasa vasemmalta: korpraali Aarne Jussila, edesmenneet kersantti Niilo Suomi Helsingistä ja sotamies Veikko Halme Turusta. Kuva Römpötin lentokentän majoitusalueelta v. 1943.

KAJAANIN KUNTOKESKUS

VETERAANIKUNTOUTUSTA
Laitos-, avo- ja päivä kuntoutus
Hieronta ja jalkahoito palvelut

Kajaanin Kuntokeskus
Koskikatu 1, 87200 Kajaani
puh. 08-6164 200

KuntoKeskus
- Jopa tuntuu hyvältä -
Koskikatu 1, 87200 KAJAANI
08 - 6164 200, 6164 562, fax 08-6164

ÅLANDSBANKEN
www.alandsbanken.fi

Helsinki • Espoo • Tampere • Turku
Parainen • Vaasa • Ahvenanmaa
Puh. *0204 29 011

Kouvolan Sotaveteraanikuorolla 20-vuotiskonsertti

Talvisodan päättymisen muistopäivänä vuonna 1985 perustettu Kouvolan Sotaveteraanikuoro piti 20-vuotisjuhlakonsertin Kouvolan kaupungin-

talossa 12.3.2005.

Kuoro esiintyi seuraavana iltana perinteiseen tapaan talvisodan päättymi-

sen muistojuhlissa kirkossa. Kuoroa oli perustamassa 33 veteraania, joista enää kuusi on elossa. He saivat juhlassa muistoesineen. Enimmillään kuorossa oli 56 laulajaa. Nyt laulajia on 27, joista kaksi ei ole varsinaisia sotien veteraaneja. Kuorolaisten keski-

ikä on yli 80 vuotta, kertoi kuoron puheenjohtaja **Jaakko Säilä** konsertin tervehdyspuheessaan. Pohjois-Kymen Sotilaspoikakillan kuoro ja orkesteri olivat esityksillään tukemassa ja onnittelemassa ”vanhempaa veljeään”.

Sotaveteraanikuoro vastasi konsertin ensimmäisen jakson lauluista dir. cantus **Martti Hyyrysen** tahdittamana. Hän on toiminut kuoron johtajana 19 vuotta. Dir. musices **Uuno Kuparinen** vastasi laulujen säestyksestä. Jakso päättyi Kouvolan kaupungin ja seurakunnan tervehdysten jälkeiseen ”Lauluun Kuu-järvestä”. Tunnettuun Yrjö Jylhän runoon, jonka **Väinö Liimatainen** lausui, oli **Uuno Kuparinen** säveltänyt tausta- ja välimusiikin.

Väliajan jälkeen sotaveteraanikuoro lauloi kolme laulua, samoin dir. musices **Pekka Suomalaisen** johtama sotilaspoikakuoro. Konsertin

mahtavin osa oli sen loppu, kun yhdistyneet kuorot lauloivat seitsemän tunnettua sota- ja veteraanilaulua Suomalaisen ja Hyyrysen vuorottain johtamina. Konsertti päättyi Sillanpään marssilauluun, jossa salin täyteinen yleisökin sai esiintyä.

Juhlakonsertissa palkitut

Muistopaketit: perustajajäsenet Uno Jattu, Jouko Koskelainen, Väinö Liimatainen, Onni Sarilampi, Olavi Tapola ja Pauli Vänskä.

Alusta asti laulaneet: Harri Harola, Vilho Kääriäinen ja Viljo Niinisalo.

Kunniakilvet: Martti Hyyrysen ja Uuno Kuparinen.

Pöytästandaari: Väinö Haaranen ja muistoplaketti Jaakko Säilä.

Sotaveteraaniliiton kultainen ansiomerkki: Jaakko Nuppola ja Aarne Pajula.

Liiton hopeinen ansiomerkki: Alpo Harju. (EV).

Kouvolan Sotaveteraanikuoro 20-vuotisjuhlakonsertissaan 12.3.2005. Dir. cantus Martti Hyyrysen laulun tahdittajana. (Kuva Erkki Vitikainen)

Ruotsalaisten Suomen vapaaehtoisten perinneyhdistyksellä vuosikokous ja viisivuotisjuhla Tukholmassa

Ruotsissa toimiva ruotsalaisten Suomen vapaaehtoisten perinneyhdistys järjesti 12. maaliskuuta vuosikokouksensa yhteyteen viisivuotisjuhlan. Vuosikokous ja juhla pidettiin perinteistä rikkaassa Karlbergin linnassa, joka on vuosien saatossa ollut kuningashuoneen asuinpaikkana ja pitkään myös sotakouluna, jossa tehtävässä se toimii tälläkin hetkellä.

Juhla- ja kokouksutua oli noudattanut noin 70 yhdistyksen jäsentä, heidän läheistään ja tukijaansa. Suomesta olivat paikalla Södra Finlands Krigsveterandistriktin puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström** ja toiminnanjohtaja **Solveig Hyöty**. Suomen Sotaveteraaniliitto edusti liiton entinen toiminnanjohtaja **Jaakko Valve**.

Kokous- ja juhlapäivä aloitettiin hartaushetkellä linnan kappelissa. Kappelista siirryttiin valtiosaliin, jossa varsinainen vuosikokous pidettiin. Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin istuva puheenjohtaja **Fredrik Vahlqvist**. Vuosikokous käsiteli yhdistyksen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen, joka osoitti runsaan 3 000

kruunun ylijäämää. Tilinpäätös vahvistettiin ja hallitukselle myönnettiin vastuuvapaus tileistä ja hallinnosta vuodelta 2004. Viime vuoden lopussa yhdistyksellä oli 664 jäsentä, joista 272 oli veteraanijäseniä. Jäsenmäärä oli kasvanut 58 uudella jäsenellä vuodesta 2003.

Nykyinen puheenjohtaja ja suuri Suomen ystävä, suurlähettiläs **Fredrik Vahlqvist** valittiin yksimielisesti jatka-

Yhdistystä tervehtivät Suomen Sotaveteraaniliiton puolesta Jaakko Valve ojentamalla liiton kunniakilven juhlivalle perinneyhdistykselle ja Södra Finlands Krigsveterandistriktin puolesta puheenjohtaja Finn-Göran Wennström luovuttamalla piirin standaarin.

Vuosikokouksen lopuksi yhdistyksen varainhoitaja, majuri **Carl Gustav Johansson** esitteli linnan värikästä historiaa, johon sisältyy kertomuksia hallitsijoista kummituksiin saakka.

Valtiosalista siirryttiin juhlaillallisille Tykistösalin. Juhlapuheen piti suurlähettiläs Pertti Torstila. Illallisvieraita viihdytti

komealla laulullaan oopperalaulaja **Aapro** vaimonsa säestyksellä.

Viisivuotisjuhlaillallinen päättyi kahvitteluun ja vilkkaaseen, hyväntuuliseen keskusteluun linnan Pilarisalisissa. Tilaisuus oli hieno osoitus perinneyhdistyksen vireästä toiminnasta, ja se vahvisti omalta osaltaan jo ennestään hyviä suhteita Suomen ja Ruotsin välillä.

JAAKKO VALVE

maan yhdistyksen puheenjohtajana myös vuonna 2005.

Yhdistyksen jäsen, professori **Carl-Olof Ternryd** kertoi vuosikokoukselle Syväriltä Kannakselle elokuvien rahoittamisesta, jossa työssä hän on hoitanut Ruotsin osuutta aktiivisesti ja tuloksia tuottavasti.

Vuosikokouksessa palkittiin yhdistyksen uudella palkitsemiselineellä *Lumipukuisella hiihtäjäsotilaalla* Suomen Tukholman suurlähettiläs **Pertti Torstila**.

LÄKKITORI
Hammaslääkäri
A S E M A
Espoo/Leppävaara p. 5123500

SÄHKÖMOPEDIT

Pegasos 3900€

Suoraan maahantuojalta! Soita ja tilaa ilmainen esite! LOM-TUOTE OY puh. 0400-785 105

Tarpan 3500€

Hercules Mini 3200€

Hercules 4650€

Veljesapu ry täytti 50 vuotta ja siirtyy perinnekauteen

Saksan asevoimissa 1941–1943 vapaaehtoisina palvelleiden suomalaisten huoltoyhdistys Veljesapu ry piti vuosikokouksen ja vietti 50-vuotisjuhlaansa Helsingissä hotelli Arthurin juhlasalissa i2. huhtikuuta. Vuosikokouksesta lähetetty partio laski Hietaniemessä seppeleen sankariristille, Suomen marsalkka Mannerheimin haudalle ja kaatuneiden aseveljien muistomerkille.

Vuosikokous päätti yhdistyksen sääntöjen ja samalla nimen muuttamisesta. Uusi nimi on Veljesavun Perinneyhdistys ry. Sääntömuutos mahdollisti sen, että yhdistys voi valita varsinaiseksi jäseniksi muitakin kuin kyseisiä Saksan-vapaaehtoisia. Muutos ilmeni jo siinä, että veteraani **Kosti Cande** jätti paikkansa nuoremman polven edustajalle **Pekka Kar-**

rakselle.

Juhlaa vietettiin illallis-pöydässä. Vasta valittu puheenjohtaja lausui kutsuvieraat sekä yhdistyksen jäsenet läheisineen tervetulleiksi vasta. Juhlaesitelmän piti everstitiluutnantti **Tapio Skog**. Luottuaan katsauksen Waffen-SS:n suomalaispataljoonan syntyn ja vaiheisiin hän esitti havaintoja entisten SS-miesten sijoittumisesta Suomen puolustusvoimiin 1943 ja työuralle sodan jälkeen.

Yhdistykselle esitettiin onnitteluja ja hyviä toivotuksia jatkotaipaleelle. Suomen Sotaveteraaniliiton kunnia-puheenjohtaja **Simo Kärävä** korosti perinnetyön merkitystä, Jääkärisäätiön hallituksen puheenjohtaja, kenraalimajuri **Sami Sihvo** kertoi jääkäriperinteiden vaalimisesta. Puolustusvoimien tervehdyksen esitti Helsingin sotilasläänin komentaja, pri-

kaatikenraali **Jan Laukka**. Tervehdyspuheenvuoroja käyttivät myös maanpuolustusyhteisöjen ja Vapaussodan perinneliiton edustajat.

Kokous. ja juhlapaikalalla oli esillä perinnenäyttely, joka tekstin. kuvin ja esinein kertoi Saksan-vapaaehtoisemme sotavaiheista ja yhteistyöstä, johon on kuulunut etenkin veljesavun antamista, toimintaa veteraanietuuksien saamiseksi, perinnetilaisuuksia ja julkaisutoimintaa. Eri-tyisen merkittävä historiategos on **Mauno Jokipiin** kirjoittama *Panttipataljoona*, josta on ilmestynyt neljä painosta. Yhdistys julkaisee edelleen *Achtung*-nimistä jäsenlehteä. Yhdistyksen sihteeri on Juhani Valo (Itämerenkatu 12 B 28, 00180 Helsinki, iltaisin 050-373 7665, sähköposti leewi03@jippii.fi

Veteraaneille lennokkaita rosvojaistijuhlia

Finnairin lentävä henkilökunta järjestää jo 13. vuotta näyttelijä **Leo Lastumäen** idean pohjalta viihteellisiä rosvojaistijuhlia sotiemme veteraaneille puolisoineen, leskille ja sotaorvoille. Tänä kesänä Floridan Lake Worthissa pidettiin jo menestyksekkäs tapahtuma 5.3.

Seuraavaksi Finnairin kummikohteena on Punkaharjun kuntoutuskeskus 25.5, Lappeenrannan lentokenttä 31.5, Oulunkylän kuntoutussairaala 9.6 ja Esakallion tanssikeskus Somerolla 16.6. Kesätauon jälkeen jatketaan Oulun Hietasaareen 4.8, Lohjalla Vivamossa 10.8, ja Vaasassa Äminnen huvikeskuksessa 16.8. Kuopio-Halli on vuorossa 25.8. Näin on kotimaata kierretty ja vielä 3.9. kutsumme Suomi-pojat kokoon Muuksiin Virossa.

Päivän ohjelmat alkavat

aina klo 13.00, jota ennen on kahvit. Viihteellisen osuuden jälkeen noin klo 14.30 lentoemännät tarjoavat rosvojaistin lisukkeineen. Jokaiseen tapahtumaan kutsut hoidetaan piireittäin kulloisenkin sotilasläänin komentoajan avustamana. Tarjolla on takuulla korkea-arvoista viihteellistä ohjelmaa yllätyksineen ja maukasta lammasta.

Ohjelmat suoritetaan ulkotiloissa aina sään salliessa, mutta paikat on suunniteltu siten, että lyhyellä varoitusajalla voimme siirtyä sisätiloihin.

Pyydämme veteraaneja seuraamaan lähemmin oman piirinsä ilmoituksia ja jos kysymyksiä tai ongelmia esiintyy voi aina ottaa yhteyttä järjestäjien puuhemiehen, lentopurseri Kalevi Rönqvistiin puhelin 040-7039146 tai 019-452351.

• **Matkat Venäjälle** • **Viisumit**

Turun

NEVA TOURS

Aninkaistenkatu 12, 20100 TURKU
 Puh. 02-250 4655, 0400 332 001, Fax 02-250 4775
www.turunnevatours.fi
 e-mail: neva.tours@co.inet.fi

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksellä historiikki rajantakaisista vainajista

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous pidettiin Sotainvalidien Veljesliiton tiloissa 31.3.2005. Kokouksen puheenjohtajana toimi vakuutusneuvos **Peter Küttner**, joka edustaa yhdistyksen neuvottelukunnassa Sotavainajien yhdistyksen Säätiötä. Kokouksen sihteerinä toimi yhdistyksen asiamies, metsänhoitaja **Markku Kiikka**.

Yhdistyksen puheenjohtajana jatkaa hallitusneuvos **Pekka Pitkänen** ja muina jäseninä toimivat edelleen talousneuvos **Teuvo Alava** (Sotavangit ry), toimittaja **Matti Hara** (Sotainvalidien Veljesliitto ry), kenraaliluutnantti **Pentti Lehtimäki** (Kaatuneitten Omaisten Liitto ry), toiminnanjohtaja **Markku Seppä** (Suomen Sotaveteraaniliitto ry) ja toimitusjohtaja **Reino Toivio** (Rintamaveteraaniliitto ry). Karjalan Liitto ry:n edustajana toimineen maisteri **Aulis Blinnikan** jälkeen hallitukseen valittiin uudeksi jäseneksi varatuomari **Paavo J. Paavola**.

Kokoukselle esitettiin vuoden 2004 toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintar-

kastajien lausunto.

Kuluneen toimintavuoden näkyvimpiä tapahtumia olivat kentältä löytyneiden 27 suomalaisen sotilaan jäänteiden nouto Suomeen oikeuslääketieteellisiä tutkimuksia ja hautaamista varten, aiemmin löydettyjen ja tuntemattomiksi jääneiden 44 sotavainajan sankarihautajaisten järjestäminen Lappeenrannassa 16. toukokuuta sekä *Sotavainajiamme rajan takaa* -historiikin valmistuminen.

Historiikki on saatavissa hintaan 25 euroa yhdistyksen toimistosta osoitteesta Hämeentie 17 B 62, 00500 Helsinki, puhelin (09) 6842 4515.

Vuosikokous vahvisti 1 002,72 euron ylijäämää osoittaneen tilinpäätöksen. Hallitukselle ja muille tilivelvollisille myönnettiin vastuuvapaus.

Vuodelle 2005 vahvistetun toimintasuunnitelman mukaan jatketaan venäläisten etsintäryhmien löytämien sotavainajien jäänteiden noutoja sekä toteutetaan täsmäetsintöinä muutoin tietoon tulevien ”varmojen tapausten” etsintöjä, tehostetaan kenttähautausmaiden hoitoa muun muassa hoitokertoja

lisäämällä, jatketaan kenttähautausmaiden hallinnan rekisteröintitoimenpiteitä yhteistoiminnassa Vojenny Memorialyn kanssa, aloitetaan yhteydenpito venäläisten alue- ja paikallisviranomaisten kanssa viitoituksen aikaansaamiseksi kenttähautausmaille sekä hoidetaan aiempaa käytäntöä noudattaen tiedotusta ja vastataan kentälle jääneitä suomalaisia sotavainajia ja Suomessa menehtyneitä venäläisiä sotavankeja koskeviin tiedusteluihin.

Vuosikokous vahvisti kuululle vuodelle 140 650 euron suuruisen talousarvion, joka katetaan opetusministeriön jo myöntämällä valtionavulla, yhdistyksen omalla varainhankinnalla sekä jäsenmaksutuloilla. Varsinaisten jäsenten jäsenmaksuksi vahvistettiin 300 euroa sekä kannatusjäsenmaksuksi yhteisöille 500 euroa ja henkilöjäsenille 20 euroa.

MARKKU KIIKKA

APUA VIRTSANKARKAILUUN!

Naisten koot 34–56

Miesten koot 46–62
 Myös lasten kokoja ja aikuisille talvimallisto.

Tilaa ilmainen esite Divisalta!

IncoSan -varmuusalusasut

- miellyttävää 100 % puuvillaa
- huomaamaton, ei hiosta
- imukyky jopa 2,5 dl
- erillisiä vaippoja ei tarvita
- pesu 40–95°C asteessa yli 200 kertaa

MediSet vuodesuojat Tranquility irtosuojat

Postimyynti:
 Divisa Oy · Kukkumäenkuja 11 · 02280 Espoo
 Puh. (09) 803 7003 · Fax (09) 4559 1021
 Email: info@divisa.fi

Jälleenmyynti:
 Helsinki · Ea Terveystenhoitomyynti
 Yrjönkäytävä FORUM · Puh. (09) 605 829
 Kuntoutuskeskus Kankaanpää · Kelankaari 4
 Puh. (02) 57 333
 Jyväskylä · Keski-Suomen Liikunta-Fysio Oy
 Väinönkatu 6 · Puh. (014) 4444 200
 Kuopio · Iitu · Haapaniemenkatu 12
 Puh. (017) 262 0402
 Lappeenranta · Fysio-Eskola Ky
 Valtakatu 38 B · Puh. (05) 451 6292
 Oulu · Medituki · Valtatie 65
 Puh. (08) 556 3890
 Rovaniemi · WELLTEEKKI, Hyvä Olo & Terveys
 Rovakatu 25 · Puh. (016) 344 099
 Tampere · Piateekki Oy · Näsilinnankatu 27
 Puh. (03) 212 1711
 Turku · Ea Terveystenhoitomyynti
 Yliopistonkatu 28 · Puh. (02) 232 2066
 Tmi Marja Juntunen · Puh. (050) 5741 395

Uimonen Oy Tampere	Eforit Oy Tuusula	Hercules Finland Oy Vantaa
Dementiahoitokoti Aatos Kirkkotie 347 C, 82600 Tohmajärvi puh. 013 - 225 577	IV - Huolto ja Saneeraus Koskela Oy Tuusula	Hostmann-Steinberg Suomi Graafisen alan tarvikkeet puhelin: 09-8946 250
Kake Container Oy Tornio	Pear Construction Oy Tuusula	I . Anton Oy Vantaa
Kuljetus Maliniemi Oy Tornio	Soraliike Erik Winqvist Ky Tuusula	Kuorma - autoilija Markku Pesonen Vantaa
Maalausliike Kemin Maalaus ja Tasoite Ky Tornio	Tuusulan Seudun Tilipalvelu Oy	Asiantuntevaa palvelua! LUONTAISTUOTE <i>Marjaterttu</i> Maakotkantie 10, Korso Vantaa Puh.851 2140 Av. ma-pe 9.30-17.30 la. 9.30-14.00
Polarmurska Oy Tornio	Uki - Trailer Oy Uusikaupunki	Länsimäen Kiinteistöpalvelu Oy Vantaa
Kai E. Karvonen Tornio	Oy Kontaktor Ab Vaasa	Maansiirtoliike Jouko Virtanen Vantaa
Tornion Akut Rantatie 1 , 95420 Tornio puh. 016 - 480 787	Pohjanmaan Mixon Oy Vaasa	Mihaka Oy Vantaa
Hinaus Koskinen Ky Turku	Graafinen Asennus Tapio Koskinen Vahto	Mitrak Oy Vantaa
Marconwest Oy Turku	Kirvestyöt Salomäki . A Vanha-Ulvila	
 www.turkuenergia.fi	Caj Oy / A - Laatutarvike Vantaa	Oy K .Juslin Ab Vantaa

Finnlamelli Oy Alajärvi	Market - Visio Oy Espoo	Maansiirto Perala Oy Halikko
www.meyervastus.fi	Oy Devcons Ab Espoo	Juhani Näppi Oy Hamina
Nurmen Sora Oy Aura	Oy Julius Tallberg Ab Espoo	Visko Oy Ab Hanko
Asianajotoimisto Bergholm Oy Espoo Puh. 09 - 522 966	Rakennusliike Helander Oy Espoo	Niemisen Valimo Oy Harjavalta
Eaton Holec Oy Espoo	Rikomark Oy Espoo , puh. 0400 - 440 926 - Crawford autotallin ovet -	Maalari Hippu Heinola
Espoon Lattiapinnoite Oy Espoo	Saab International Finland Oy www.saab.se 09-4391210	A - lehdet Oy puh. 09 - 75961
Finnish Specialglass Oy Espoo	SUOMEN KONGRESSITEKNIikka OY	a.palojoki oy
VARATTU	Tibnor Oy Espoo	AM - Consulting Oy Helsinki
Hovila Oy Espoo	Esse Elektro Kraft Ab Esse	Anki-matot Korkealaatuisia räsymattoja tuvasta parketille anki Fabianinkatu 4 00130 HELSINKI Puh. (09) 653 575 ark. 10-17, la 11-14
Jou-To Rakennus Espoo	Blue Steel Oy Eura	AUS - Sähkö Oy Helsinki
Lönnberg Painot Oy Niittyrinne 5 , 02270 Espoo puh. 09 - 751 1811	Puusepänliike Marko Lindqvist Haarajoki puh. 040 - 565 8635	Brando Oy Helsinki

Tammenlehväkuorolta ensimmäinen äänite

Haapajärven sotaveteraanien 1988 perustama Tammenlehväkuoro on julkaissut ensimmäisen äänitteensä Veteraanilaulajien perintöcd-levynä. Levyllä on 20 laulua, joista puolet on musiikki-neuvos **Kalervo Hämäläisen** tekemiä. Niistä tunnetuin ja esitetyin laulu on *Veteraanin iltahuuto*.

Puhuttelevan laulukootteen aluksi Kalervo Hämäläisen juhlaava Kotiseutuvirsi ja isänmaatamme ylistävä Maaäidin laulu, soolo **Teuvo Heikkilä**, ovat saaneet jatkoksi kansallisluottamamme kertovan *Laulu joutsenelle* ja peräänsä luonnonsuojeluaiheisen *Testamentti lastenlapsille*.

Kaksi koskettavaa laulua *Eläköön-huuto isänmaalle* ja sankariäitejä muistava *Sodan muisto* ovat kannuslaisen sotaorvon **Jorma Salmelan** säveltämiä ja kuoronjohtaja **Anja Tiiton** sovittamia, jonka jälkeen palataan Hämäläisen sota-ajan naisia ylistävään lauluun *Kodin vartijat*.

Erkki Vakkurin Aseveljien marssi, **Lassi Utsjoen** sota-ajalta tuttu laulu *Varti-ossa* sekä Hämäläisen *Tuntematon sotilas* siirtävät ajatukset rintamaolosuhteisiin ja sodan uhreihin.

Menetetty Karjala on saa-

Tammenlehväkuoron ensimmäinen äänite

nut levyllä osansa **Aili Runteen** lauluissa *Kaipaan rannoille* *Laatokan*, Anna aurin-gon paistaa ja *Täällä kantele kaihoi soi*, jotka lauletaan Anja Tiiton sovittamana. Jatkona muistelulle ovat **PP:n** säveltämä *Jäähyväiset Valamolle* sekä Kalervo Hämäläisen *Siirtolaisen kaipuu* ja elämään rohkaiseva laulu *Uusi aamu*.

Veteraanien tekoja ylistävät laulut levyn loppupuolella: **Veikko Juntusen** *Kiitos teille veteraanit*, soolo **Antti Ahonen**, sekä Kalervo Hämäläisen laulut *Vanhan soturin muisto* ja *Veteraanin iltahuuto*. Viimeisenä levyllä on **Taneli Kuusiston** *Suomalaisen rukous*.

Kahta lukuun ottamatta kuoro esittää laulut johtajansa Anja Tiiton pianosäestyksellä ja tallennus tapahtui ennätysellisesti yhtenä päivänä 22.2.2005 **Ilmari Vähäsarja & Tomi Hentilän**

toimesta. Ensimmäisessä kopioinnissa saatiin levyjä myyntiin 200 kappaletta. Tuottajana ja levyjen myyjänä on Haapajärven Sotaveteraanit ry, joten myynnistä kertyvät tulot käytetään sotaveteraanityön tukemiseen. Levyn hinta on 10 euroa kappaletta.

Kuoron historiaa

Tammenlehväkuoron historia on merkittävä osa veteraanien hengellistä työtä ja Haapajärven Sotaveteraanit ry:n toimintaa. Ajatus kuoron perustamisesta liittyy Eläkeliiton toimintaan, jonka lomakeskuksessa Lehmi-rannassa itsenäisyyspäivänä 1987 **Aira Aaltonen** Haapajärveltä kokosi miehet ryhmässä laulamaan.

Näin oli tehty aikaisem-minkin ja miesten yksiaäni-nen laulu todettu ohjelmiin sopivaksi. Tästä syntyi kipinä koota vastaava lauluryhmä Haapajärvelle. Joskus kanttorin tehtäviäkin hoitanut Aira Aaltonen lupautui lauluryhmän johtajaksi ja säestäjäksi, jonka ryhmän nimeksi tuli "Tammenlehväkuoro".

Tammenlehväveteraaneista koottu kuoro aloitti 12 laulajalla, keskimäärin kuoroon on kuulunut 14 laulajaa. Lähes koko historiansa ajan kuoro on toiminut kansalais-

opiston opintopiirinä. Kuoro esiintyi ensimmäisen kerran Haapajärvellä lukion salissa pidetyssä KTR 4:n asevelijuhlissa maaliskuussa 1988.

Perustajajäseniä on vielä mukana kaksi miestä ja kuoron neljästä tammenlehväveteraaneista vanhin on täyttänyt 92 vuotta. Suurin osa laulajista on korvautunut nuoremmilla, mutta siitä huolimatta kuorolaisten keski-ikä on jo yli 75 vuotta. Esiintymisiä on viime vuosina ollut vuosittain yli 30 kertaa. Juhlat, laitosvierailut ja veteraanien hautaukset työlistävät eniten. Tämä äänite on kuoron ensimmäinen.

Tammenlehväkuoron 10-vuosijuhlavuoden 1998 alusta kuoroa on johtanut ja säestänyt Anja Tiitto, kuoron puheenjohtaja on **Juha Eronen**, varapuheenjohtaja **Antti Ahonen**, sihteeri **Pasi Jaakonaho** ja kuoromestarina **Urpo Tiitto**.

LAULAJAT: Antti Ahonen, Eero Haapakoski, Frans Heikkilä, Juho Pietikäinen, Taavi Aitto-oja, Juha Eronen, Teuvo Heikkilä, Pasi Jaakonaho, Tuomas Kinnunen, Aimo Lassila, Toivo Murisoja, Urpo Tiitto, Timo Pietilä ja Pentti Siika-aho.

PASI JAAKONAHO

Hyvän olon monet muodot

Kesätarjous veteraanien puolisoille

Täysihoitoloma 6 vrk **342 €**

- tarjous voimassa puolison ollessa kuntoutusjaksoilla Peurungassa 18.6.-31.7.2005
- sis. majoitus 2 hh, aamiainen, lounas ja päivällinen, saunan ja allasosaston sekä kuntosalin vapaa käyttö, ohjelmamaksu ravintolaan

Virkistysmatka ryhmille

45 € /vrk/hlö

- tarjous voimassa ajalla 18.6. - 31.7. 2005
- sis. majoitus 2 hh, aamiainen, lounas tai päivällinen, saunan ja allasosaston sekä kuntosalin vapaa käyttö, ohjelmamaksu ravintolaan

Myyntipalvelu, puh. (014) 839 6300

Hyvinvointi • Kuntoutus • Kylpylähotelli

PEURUNKA

Peurungantie 85, 41340 Laukaa, peurunka@peurunka.fi, www.peurunka.fi.

Upseerikoulu 53 Marskin ratsastajapatsaalla

Upseerikoulu 53:n perinteinen kokoon-tuminen helmikuun 14. päivänä oli tavallista juh-lallisempi kokoontuessamme Suomen marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsaalle. Meitä yli 80-vuotiaita oli paikalla lähes 30. Näin olemme tehneet kurssimme päättymisen 55- ja 60-vuotispäivinä. Nyt halusimme kuitenkin kunnioittaa ylipääällikkömme muistoa vaikka ko. kurssin päättymisestä oli kulunut "vasta" 63 vuotta.

Jokaiselle mukana olevalle tämä tapahtuma on ainutlaatuinen, arvo sinänsä. Kun nyt asetimme kunniavartiomiehet omasta joukostamme, heille tämä kunniatehtävä oli vielä yksilöllisempi. Halusimme osoittaa, että ratsastajapatsasta voi ja tulisikin käyttää myös sotiemme veteraanien kunnianosoituksiin

muinakin päivinä kuin 13.3, 27.4, 4.6. tai 30.11. Mikään ei siis mielestämme estä eri ryhmien kokoontumista patsaalle omina merkkipäivinä. Tulisi samalla osoitettua, että alue on muutakin kuin poikasten skeittipaikka.

Jos Luoja suo, kokoonnumme jälleen kahden vuoden kuluttua ratsastajapatsaalle; sitä ennen kokoonnumme 14.2. 2006 muutoin.

ERKKI SILLANPÄÄ

UK 53:n seppelleen lasku Marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsaalla. Vasemmalta Olavi Kauppila, kunniavartiomiehet Rabbe Wallgren ja Erkki Sillanpää laskemassa seppeltä, Hannu Järvi ja Johannes Brotherus.

STORAENSO
what paper can do

www.storaenso.com

Aurinko tahditti sotaveteraanien hiihtomestaruuden tavoittelijoita

Lämpömittari oli maaliskuun 16. päivää edeltäneenä yönä Mikkelin Karkialammen varuskunta-alueella laskenut 25 pakkasasteeseen. Aamutoimien jälkeen moni sotaveteraani tuumaili josko hiihtomestaruuskilpailujen lähtöaikaa joudutaan siirtämään tai jättämään kilpailu sikseen. Aurinko nousi pilvettömälle taivaalle, pureva pakkanen sinnitteli vielä hyvän aikaa olemassaolonsa puolesta, mutta joutui antautumaan voimakkaalleen. Kuin tilauksesta ilman lämpötila alkoi kilpailujen ilmoitetun alkamisajan lähestyessä nousta miinus kymmeneen, miinus kuuteen ja hätyytellä nollaa.

Miehet ladunavaajiksi

Tunnelma nousi auringon mukana ja Pirkanmaalta päämajakaupunkiin saapunut **Eino Paananen** pääsi ensimmäisenä nuorimmissa M 76 sarjassa kolmen kilometrin matkalle numerolla kolme kuuden muun ikäsarjansa kilpailijan lähtiessä ajallaan takaa-ajoon. Nopeasuksisin miesseitsikosta oli numerolla 8 lähtenyt Etelä-Karjalan **Einari Liukka** joka taittoi matkan kymmeneen minuuttiin ja 13 sekuntiin.

Aurinko ja Savon Prikaati tarjosivat sotaveteraaneille mitä houkuttelevimmat ja kilpailuhenkeä nostattavimmat puitteet. Meno jatkoi sarjoittain puolen minuutin lähtöväleihin pienin tauoin sarjojen välissä. Latukuume nousi toimitsijoillakin. Katsellessa vesitorninmäeltä metsään loivahkosti viettävälle todella mahtavalle ladulle; kenellä ei olisi tehnyt mieli panna suksia jalkaan ja menoksi.

Seuraavassa kilpamatkalle lähteneessä M 78 sarjassa 22 miestä otti vauhdin mittaa toisistaan. Nopein heistä oli kotimaakunnassaan hiihtänyt **Erkki Sepponen**.

Lukumääräisin kilpaan lähtevä ikäluokka löytyi miesten ikäsarjasta M 80; peräti 41 lähti havittelemaan sitä kullanväristä. Lyhyimmässä ajassa matkan viiletä Keski-Suomen salamaveteraani **Heino Pietiläinen**, jonka aika 9:06 kiteytyi kilpailujen kaikkien sarjojen nopeimmaksi. M 82 –ikäsarjassa hiihtänyt Pohjois-Savon

M 82 –sarjan Väinö Vanninen maalissa ladulla kaikkensa antaneena, sijalla 19 kymmenen miestä taakseen jättäneenä.

Eino Korhonen näytti taitonsa hiihtämällä paitsi ykköseksi omassa sarjassaan, kirmällä toiseksi kaikki sarjat huomioiden ajalla 9:18. Sarjassa kilpaili kaikkiaan 31 osanottajaa.

Kymmenen miehen vahvuudella hiihtäneen M 85 sarjan voittajaksi selviytyi **Kalle Kuosmanen** Pohjois-Savosta ajalla 10:29. Iäkimmäin M 88 sarjan neljästä kilpailijasta nopeimmin matkan suoritti **Hugo Mikkola** Pohjois-Pohjanmaalta ajassa 12:24. Samassa sarjassa hiihtänyt koko kilpailijajoukon iäkkäin, 90-vuotias Varsinais-Suomesta saapunut **Erkki Luntamo** hiihti nelikosta toiseksi aikaan 14:07. Miesten henkilökohtaisen ”ankkuriosuuden” hiihti Pohjois-Savosta kotoisin oleva **Eino Hynynen** Pohjois-Savosta. Miesten sarja 115 miehen voimin oli saatu onnekaasti päätökseen.

Naiset ladulla

Naisten ladulle lähtijöiden vahvuus oli 24 kilpailijaa kuudessa sarjassa. Ensimmäisenä ladulle lähti Lapis-ta saapunut **Valma Keskitalo**, joka ketään ohitseen päästämättä sivakoi ihmeen sutjakasti N 75-sarjansa yk-

köseksi ajassa 12:25. Sarjassa kilpaili yhdeksän naista. N 76 sarjan seitsemästä hiihtäjistä ykkössijan vei **Ingrid Hasu** Varsinais-Suomesta, N 78 sarjan kahdesta hiihtäjästä Etelä-Pohjanmaan **Maija-Liisa Männistö**.

Sitten seurasi jymy-yllätys, kun N 80 sarjan kolmesta kilpailijattaresta lahtelainen **Siiri Rantanen** kohahdutti yleisöä ja kanssakilpailijoitaan viilettämällä matkan ajassa 10:24. Tämä jäi kaikkien naisten sarjojen parhaaksi ajaksi. N 82 sarjan kahdesta naisesta **Hilkka Rätty** Keski-Suomesta venyi parempaan aikaan. Ainoana N 88-sarjassa **Aili Kaukinen** Pirkanmaalta hiihti kullanvärisen mitalin urheasti koko matkan hiihtämällä.

Savon prikaatin viimeinen veteraaneille järjestämä kilpailu

Nuoremman polven kilpailuja seuranneille veteraanien reipas meno oli ihmetystä ja kunnioitusta herättävää. Kovista suorituksista huolimatta moni mies harmitteli aikaansa, jotka eivät yltäneet edellisten vuosien aikoihin. 82-vuotiaiden sarjassa kolme kilometriä aikaan 14:58 hiihtänyt Hilkka Rätty valit-

teli harjoittelunsa tänä talvena jääneen ”vain” 450 kilometriin.

Palkintojenjakotilaisuuden yhteydessä Savon prikaatissa palveleva yliluutnantti **Marko Haapiainen** oli eräs veteraanipolven ihastelijoista, todeten läsnäolijoiden hiihtotaidot huomattavasti paremmiksi kuin nykyisen varusmiespolven. Hän myös

muistutti, että puolustusministeriön ilmoitettua Savon prikaatin lakkauttamisesta aikaistetussa aikataulussa vuoden 2006 loppuun mennessä, tämä 16.3. 2005 jää viimeiseksi kerraksi kun prikaatilla on mahdollisuus järjestää sotaveteraanien hiihtomestaruuskisat.

MARKKU RÄMÖ

Suomen Sotaveteraaniliiton hiihtomestaruuskilpailut 16.3. 2005 Mikkeliissä, henkilökohtainen kilpailu

Sarja	Nimi	Sotaveteraanipiiri	Loppuaika	Sijoitus
Miehet				
M 76	Liukka Einari	Etelä-Karjala	10:13	1
	Lätti Erkki	Kanta-Häme	10:26	2
	Näräkkä Vilho	Kanta-Häme	10:44	3
M 78	Sepponen Erkki	Suur-Savo	09:35	1
	Pirinen Eino	Helsingin Seutu	09:37	2
	Nojonen Osmo	Vaasan piiri	09:43	3
M 80	Pietiläinen Heimo	Keski-Suomi	09:06	1
	Poukka Paavo	Helsingin Seutu	09:22	2
	Linna Heimo	Keski-Pohjanmaa	10:03	3
M 82	Korhonen Eino	Pohjois-Savo	09:18	1
	Virtanen Oiva	Lahden piiri	10:16	2
	Lindholm Otto	Lapin piiri	10:24	3
M 85	Kuosmanen Kalle	Pohjois-Savo	10:29	1
	Holmbacka Emor	Vaasan piiri	11:16	2
	Ilvo Armas	Lapin piiri	11:41	3
M 88	Mikkola Hugo	Pohjois-Pohjanmaa	12:23	1
	Luntamo Erkki	Varsinais-Suomi	14:07	2
	Puttonen Toivo	Keski-Suomi	16:37	3
Naiset				
N 75	Keskitalo Valma	Lapin piiri	12:25	1
	Torpström Elvi	Pohjois-Savo	13:13	2
	Palomäki Raija	Keski-Suomi	13:19	3
N 76	Hasu Ingrid	Kymenlaakso	12:52	1
	Hiltunen Katri	Lapin piiri	14:04	2
	Holm Elli	Vaasan piiri	14:14	3
N 78	Männistö Maija-Liisa	Etelä-Pohjanmaa	14:45	1
	Sirviö Helvi	Pohjois-Savo	14:56	2
N 80	Rantanen Siiri	Lahti	10:24	1
	Vilminko Laura	Pohjois-Pohjanmaa	14:46	2
	Kontinen Marjatta	Helsingin Seutu	16:02	3
N 82	Rätty Hilkka	Keski-Suomi	14:58	1
	Alanne Tyyne	Pohjois-Savo	16:33	2
N 88	Kaukinen Aili	Pirkanmaa	18:39	1

Joukkuekilpailun tulokset, kolme parasta

Joukkuekilpailussa kukin Sotaveteraaniliiton piiri sai nimetä joukkueeseensa kuusi hiihtäjää, joista vähintään yhden tuli olla nainen. Joukkueet saatiin kokoon 11 piiristä, joissa naisten määrä vaihteli yhdestä viiteen. Miehiä joukkueissa oli nimettyinä yhteensä 48 ja naisia 18.

Sarjojen kolme parasta sekä kolmen parhaan joukkueet löytyvät taulukoista.

Sijoitukset ja hiihtäjät

- 1. Pohjois Savo:** Eino Korhonen, Kalle Kuosmanen, Tyyne Alanne, Elvi Torpström, Helvi Sirviö, Eino Hynynen
- 2. Keski-Suomi:** Hilkka Rätty, Heino Pietiläinen, Raija Palomäki
- 3. Lapin piiri:** Valma Keskitalo, Katri Hiltunen, Otto Lindholm

90-vuotiaan Erkki Luntamon suksi kulkee rivakasti

Iältään muttei mieleltään ja kunnoltaan vanhin laudulla sivakoinut 90-vuotias uusikaupunkilainen Erkki Luntamo sai tahtomattaan antaa tasoitusta kilpailijoiden ikärankkauksessa tultuaan kirjattua 88-vuotiaiden sarjaan. Sarjan neljästä osanotajasta hän sijoittui komeasti toiseksi loppuajalla 14:07. Hän ei myöskään peittele innostustaan siitä, että kotikaupunkiinsa Uusikaupunkiin valmistuu ympärivuotinen 1050 latumetrin hiihtoputki.

Koulupojasta lähtien hiih-

Hiihtomestaruuskilpailujen iäkkäin osanottaja, 90-vuotias Erkki Luntamo hiihtojen jälkeen seuranneessa palkitsemis- ja juhlatilaisuudessa, päänsä yllä Mikkelin vaakuna.

toa harrastanut Luntamo on kilpaillut usein reservin upseerien järjestämissä kilpailuissa. Muita lajeja ovat hiihtosuunnistus, suunnistus ja lentopallo.

- Merkittävimmät voitot ovat neljä maailmanmestaruutta veteraanien hiihtosuunnistuksessa, viisi MM-mitalia hiihtosuunnistuksessa ja kerran MM-voitto lentopallossa.

Mikä mahtaa pitää yhdeksänkymppisen näin kovassa vedossa?

- Jokapäiväinen liikunta pitää ketteränä. Talvisen hiihdon ohella kävelen kaikin vuodenaikoina, harrastan sauvakävelyä. Kolme kertaa viikossa pelaan lentopalloa, jonka aloitin jo sodan aikana. Autoa en ole koskaan hankkinut.

Liikuntaharrastuksen

ohella Erkki Luntamo on laulanut yli 60 vuotta mieskuorossa, 45 vuotta kirkkokuorossa. Kotikaupunkinsa Lions-toiminnassa hän on ollut 42 vuotta, klubinsa presidenttinä kaudella 1963/64. Ala-asteen 30-vuotiselta opettajanuraltaan hän jäi eläkkeelle 1975.

Talvisodassa hän kertoo haavoittuneensa 23.12. ja myöhemmi Raappanas-
sa 1.8.1944 ja olevansa 20 % sotainvalidi. Talvi- ja jatkosodasta hän on sittemmin puhunut RUK:ssa ja Merisotakoulussa. Tämän vuoden aikana hänen tekemänsä talvi- ja jatkosodista kertova 11 osaa käsittävä kolmen tunnin video on tarkoitus lähettää opetusministeriön kautta noin 1400 ala-asteelle. (M.R.)

Ahdilta kalaisa pilkkikisavoitto 81 täyttävälle Martta Koivulalle

Pilkkikisat Lappalanjärvellä

Sotaveteraaniliiton tämän vuoden pilkkikisat pidettiin lauantaina 1.4. Lappalanjärvellä Valkealassa seurakunnan leirikeskukse-
sa. Kilpailijoita kisassa oli 48, joista kaukaisimmat Porista, Varkaudesta, Kiteeltä ja Espoosta.

Pilkkijöillä oli tilaa valita hyvät kala-apajat; Lappalanjärven ala on yli 1300 ha. Kaloilla oli samat mahdollisuudet välttää pilkit, eivätkä saaliit olleet ennätysuuret. Ahvenia tuli neljässä tunnissa sen verran, 34,624 kg, että tulokset saatiin kirjatuiksi.

Asiantuntijat sanoivat kauniin, aurinkoisen sään saaneen kalat aroiksi. Pak-suudeltaan 40 senttisen jään kairaus ei tuottanut vaikeuksia naispuolisillekaan osallistujille. Kisan erinomaisista järjestelyistä vastasi Kymenlaakson piirin toiminnanjohtaja **Toivo Hartikainen** apunaan Valkealan yhdistyksen puheenjohtaja **Sakari Mattila**

Voitto "puhelinhäirinnän" saatossa

Naisten sarjan voittanut **Martta Koivula** Kuusankoskelta kertoi jäällä puhelimen soimisen "häiritsevän" pilkkimistä. Silti saaliilla, 1275 g, olisi miesten sarjassa ollut

kuudennella sijalla.

- Lasten lapset soittelevat ja onnittelevat, minä täytän tänä päivänä 81 vuotta. Huomenna vasta juodaan kahvit. Pitää vielä leipoa iltapäivällä, kertoi tämä viiden pojan äiti.

Palkintojenjaon aikana

Tulokset

Miehet (34 osallistujaa, 23,811 kg)

1	Altti Kuusisto	Satakunta	2605 g
2	Ilmari Seppä	Satakunta	1785 g
3	Muisto Roitto	Kymenlaakso III	1725 g
4	Ahti Pessa	Kymenlaakso II	1630 g
5	Paavo Laitinen	Kymenlaakso V	1625 g

Naiset (6 osallistujaa, 3,110 kg)

1	Martta Koivula	Kymenlaakso II	1275 g
2	Ulla Matintalo	Kymenlaakso	790 g
3	Kerttu Turunen	Suur-Savo III	515 g
4	Helmi Salminen	Kymenlaakso	300 g
5	Kirsti Anttila	Kymenlaakso	230 g

Kannatusjäsenet / Kuljettajat (8 osallistujaa, 7,703 kg)
(edeltä nimetyin joukkuein)

1	Raimo Kuokkanen	Kymenlaakso	2125 g
2	Eilo Matintalo	Kymenlaakso	1990 g
3	Jorma Hyökkäri	Kymenlaakso	1535 g
4	Veijo Pasi	Kymenlaakso	670 g
5	Veikko Teittinen	Suur-Savo	585 g

Suurin kala: Jorma Hyökkäri, Kymenlaakso, 245 g

Joukkuetulokset

1.	Satakunta:	Kuusisto, Tähtinen, Seppä	5425 g
2.	Kymenlaakso II	Pessa, Ääpäälä, Koivula	3975 g
3.	Kymenlaakso V	Tarkkonen, Laine, Laitinen	3525 g

tuli julki, ettei Martta ollut kilpailun vanhin osallistuja.

- Ensi kuussa täytän 92 vuotta, kertoi **Eero Ruottinen** Mikkelistä. Sijoitus Eerolla oli 11. ja saalis 960 g.

TEKSTI JA KUVA:
ROOPE NIEMINEN

Syntymäpäivä jäällä. Martta Koivula Kuusankoskelta sai Ahdin antimina jään alta toista kiloa tuoretta kalaa.

Eero Ruottinen Mikkelistä, 92 vuotta kuluvan vuoden toukokuussa oli kisojen vanhin osallistuja.

Pilkkukuumeen uhka torjuttiin jatkosodan aikana täisaunalla

Vaate- ja päätäin le-
vittämä pilkkukuu-
me uhkasi suoma-
laissotilaiden taistelukykyä
jatkosodan aikana. Vuosina
1942-1943 maahamme levisi
seitsemän pilkkukuumepi-
demiaa, joista ensimmäinen
epidemia puhkesi Suomen
sotavankileireillä keväällä
1942. Tartunta pääsi leviä-
mään neuvostoliittolaisten
sotavankien mukana 33 paik-
kakunnalle. Laajempi epide-
mia onnistuttiin torjumaan
julistamalla yleinen täisota.
Täisodassa tautia levittävät
tätit tapettiin täisaunoissa.

Pilkkukuumee on vaaral-
linen tartuntatauti. Sitä on
osuvasti kutsuttu myös vanki-

lakuumeeksi, sotakuumeek-
si ja leirikuumeeksi, koska
menneinä aikoina tämä kuu-
metauti kylvi kuolemaa mm.
vankiloissa, sotavankileireil-
lä ja taistelukentillä.

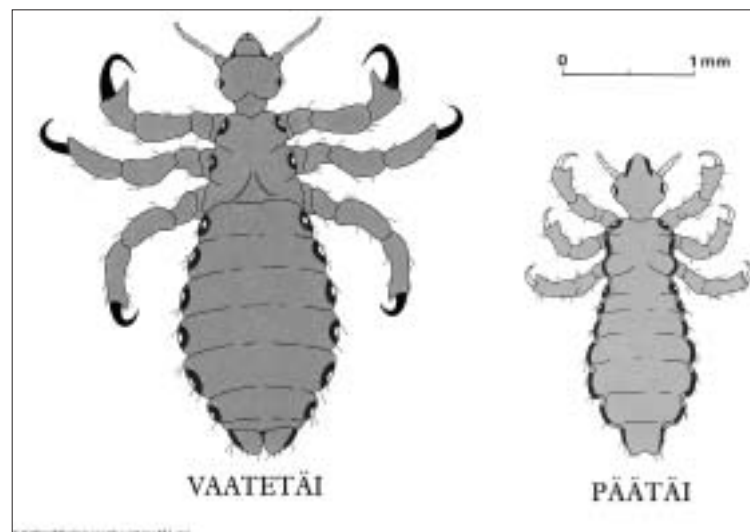
Pilkkukuumee on ratkai-
sevasti vaikuttanut sotien
kulkuun. Tämä sotakuume
tuhosi Napoleonin armeijan
Venäjän sotaretkellä 1812 ja
siihen sairastui ensimmäisen
maailmansodan aikana lä-
hes 30 miljoonaa itäeuroop-
palaista. Myös toisessa maa-
ilmansodassa satoja tuhansia
venäläisiä ja saksalaisia soti-
laita sairastui pilkkukuumee-
seen itärintamalla. Suomen
sotarintamalla pilkkukuumee
vaivasi kymmeniä tuhansia

puna-armeijan sotilaita.

Jatkosodan yleisimpiä syö-
päläisiä olivat tätit. Kun jat-
kosodan hyökkäysvaiheen ai-
kana suomalaiset vangitsivat
56 000 neuvostosotilasta, ei
sotavankileirien täitilannet-
ta kyetty enää hallitsemaan.
Suuret täilaumat olivat vaani-
massa neuvostovankeja. Tä-
ten kaikki edellytykset pilk-
kukuumee-epidemian synty-
miselle olivat olemassa.

Suomi oli ollut pilkku-
kuumeen maa vuodesta 1936
lähtien, mutta keväällä 1942
maassamme puhkesi laaja
epidemia. Se levisi neuvos-
tovankien mukana nopeasti
Suomen sotavankileireille.

Pilkkukuumeseen kuol-

Jatkosodan aikana vaate- ja päätäi levittivät vaarallista pilkkukuumetta

leiden sotavankien määrästä
ei ole luotettavaa tietoa, kos-
ka vankien kuolinsyitä ei juu-
rikaan tutkittu, eikä kaikkia
tautitapauksia edes tilastoi-
tu. Vuoden 1942 aikana Suo-
men sotavankileireillä kuoli
15 000 neuvostosotavankia.
Vankien tärkeimpänä syynä
olivat tartuntataudit.

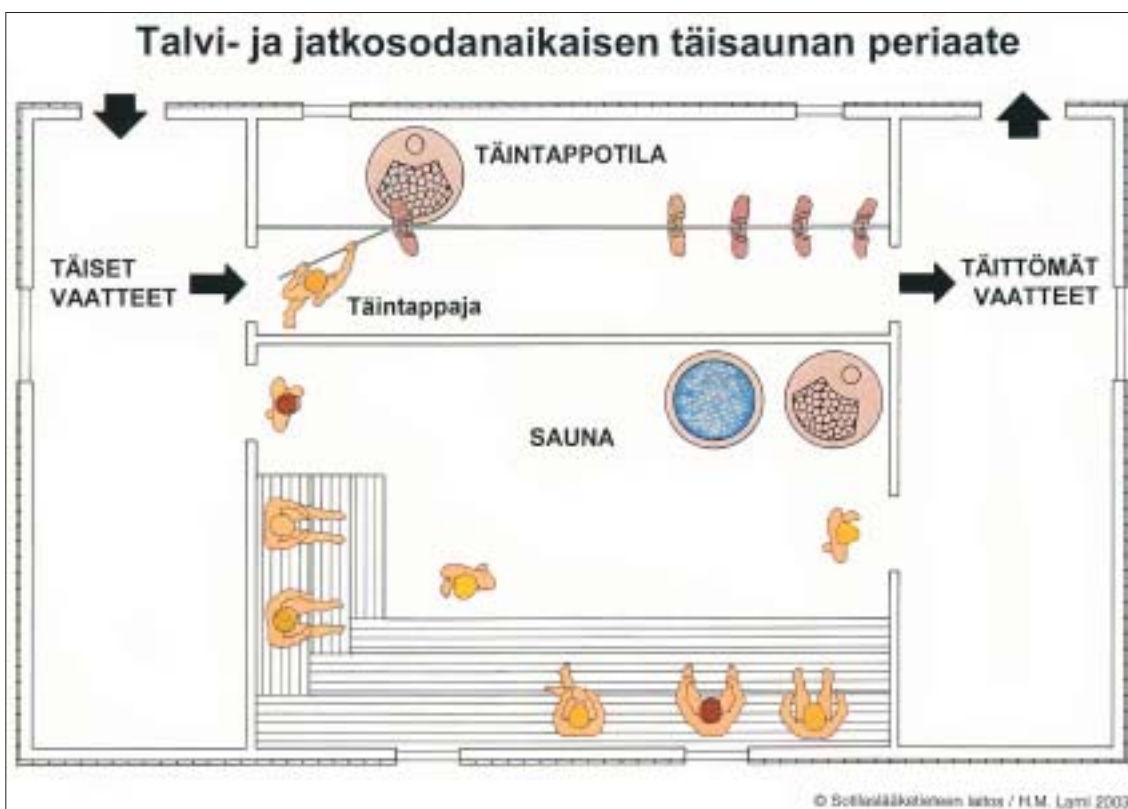
Suomen armeijaa ja si-
viiliväestöä uhkaava pilk-
kukuumevaara torjuttiin ju-
listamalla yleinen täisota.
Täisodan komentajaksi mää-
rättiin päämajan kaasusuoje-
lukomentaja, silloinen evers-
ti, myöhemmin kenraaliluut-
nantiksi ylennetty **Uolevi
Poppius**. Hän suunnitteli täi-
sodan strategian ja johti täi-
den hävittämistä. Täisodan
lääketieteellisenä johtajana
toimi armeijan hygieenik-
ko, lääkintäeverstiluutnantti
T.W. Wartiovaara. Hän puo-
lestaan suunnitteli ja valvoi
pilkkukuumeen ehkäisyä,
hoitoa ja taudinmäärittystä.
Täiden hävittämisestä, asun-
tojen puhdistamisesta sekä
pilkkukuumepotilaiden eris-
tämistä vastasivat armeijan

kaasusuojaus- ja lääkintähen-
kilöstö.

Täisotaa käytiin pitämällä
tätitarkastuksia ja tappamalla
tätit täisaunoissa tai kuumen-
nettavissa täikaapeissa. Tain
torjuntaan rakennettiin myös
neljä täisaunajunaa. Tain hä-
vittämiseen vaatteista käytet-
tiin jopa leivinuuneja.

Taistelussa tätä vastaan
saavutettiin torjuntavoitto.
Esimerkiksi Neuvostoliiton
suurhyökkäyksen alkaessa
kesäkuussa 1944 olivat suo-
malaisotilaat lähes täittö-
miä, eikä pilkkukuumetta
esiintynyt. Merkittävä ansio
täisodan onnistumisesta kuu-
luu Uolevi Poppiukselle. Hän
osoitti huomattavaa kauko-
näköisyyttä johtaessaan täi-
sotaa jatkosodan rintamil-
la ja sotavankileireillä. Jää
vain arvailujen varaan, kuin-
ka paljon täisota edisti suo-
malaisotilaiden menestystä
Karjalan kannaksen torjunta-
taisteluissa.

HEIKKI KORPELA

Täi on herkkä lämmölle ja tätit kuolevat nopeasti täisaunan lämmössä

KAUSTINEN JA KANSANLÄÄKINTÄ. MUSIIKKIA KOKO VARTALOLLE!

Jäsenkorjauspaketti 3 vrk
KESÄTARJOUKSENA
30.5 – 9.7 ja 17.7 – 14.8.2005
vain 259 € / hlö (271 €)

- Sis. *
- Hotellimajoitus 2hh
 - Aamiainen ja lounas x 3
 - Jäsenkorjaushoito x 1
 - Yrttikylpy tai savihoito x 1
 - Monipuoliset ohjelmat

TERVEYS KYLÄ

KANSANLÄÄKINTÄKESKUS

Pajalantie 24, 69600 KAUSTINEN, puh (06) 865 0200
www.kansanlaakintakeskus.com

MetsäTissue

Soita **010 446 446** tai
 matkatoimistoosi.

www.aurinkomatkat.fi

**aurinko
matkat**

JaPi - Matkat tarjoaa vuonna 2005:

Aunus ja Maaselän kannas	4 pv	7.-10.7/23.-26.7.	355
Syväriltä-Nietjärvelle	3 pv	2.-4.5./1.-3.6./19.-21.7.	295
Syväriltä-Nietjärvelle	4 pv	26.-29.5/30.7.-2.8.	349
Uhtua-Kiestinki-Kostamus	5 pv	27.6.-1.7/13.-17.7.	399
Viipurin saaret	3 pv	3.-5.7.	295
Karjalan Kannas	3 pv	20.-22.5./ 21.-23.6.	279
Muurmansk	8 pv	13.-20.8.	660
Jääkäreiden jäljillä	4 pv	1.-4.9/22.-25.9.	390
Novgorod-Pihkova-Tartto	4 pv	25.-28.7.	369
Valamo ja Karjalan kannas	3 pv	27.-29.6.	295
Viena-Solovetsk	5 pv	3.-7.8.	449
Petroskoi-Aunus	4 pv	3.-6.7.	299

mukana Markus Lehtipuu

Hintaan sis. kuljetus, majoitus, viisumi, puolihoito ja oppaan palvelut. JaPi-matkat on erikoistunut sotahistorian matkoihin. Meillä on osaamista ja kokemusta järjestää onnistunut ja turvallinen matka. Myös kotiseutu- ja kaupunkimatkat. Ryhmille räätälöidyt matkat.

www.japi-matkat.fi e-mail: myynti@japi-matkat.fi
puh: 05 3559 365 fax: 05 3559 345

Matkatoimisto Spezialmatkojen kesän - 05 opastetut bussimatkat Talvi ja jatkosodan taistelupaikoille

Spezialmatka Karjalan kannakselle kohteita mm. Ihantala - Viipuri - Summa, Miljoonabunkkeri, Poppus, Harjoituslinnake, Siiranmäki, Kuuterselkä. Aika: 13-15.05
Lähtö: Äänekoski - Jyväskylä - Heinola - Lahti - Kouvola - Imatra. Hinta alk. 220 €

Karjalan kannas; mm. Enso, Ihantala, Viipuri, Summa, Terijoki, Kuuterselkä, Siiranmäki, Lempaala, Rautu, Kiviniemi, Pasurinkangas, Äyräpää. Aika: 11-13.06
Lähtö: Jyväskylä - Pieksämäki - Varkaus - Juva - Savonlinna - Imatra. Hinta alk. 220 €

Laatokan kannas; mm. Sortavala - Lemetti - Uomaa - Petroskoi - Karhunmäki - Poventsa - Kizi - PSS linja - Aunus - Vitele - Salmi. Aika: 07-11.07
Lähtö: Salo - Helsinki - Lahti - Kouvola - Lappeenranta - Niirala. Hinta alk. 305 €

Laatokan kannas; mm. Sortavala - Lemetti - Salmi - Vitele - Aunus - PSS linja - Petroskoi - Jessola - Suojärvi - Kollaa - Walamo. Aika: 22-25.07
Lähtö: Jyväskylä - Hämeenlinna - Riihimäki - Lahti - Mikkeli - Savonlinna - Niirala. Hinta alk. 280 €

Karjalan kannas ja Walamo; mm. Ihantala - Viipuri - Summa - Terijoki - Lempaala - Rautu - Kiviniemi - Sakkola - Käkisalmi - Kurkijoki - Sortavala - Walamo.
Lähtö: Jyväskylä - Iisalmi - Kuopio - Varkaus - Savonlinna - Imatra. Hinta alk. 280 €

Hintoihin sisältyy: kuljetus ilmastoidulla bussilla, hotellimajoitus, ruoka Venäjällä, oppaan palvelut.

Tiedustelut ja ilm. Erkki Sikiö, puh. 050 5230616

SUURI
LONTOON-RISTEILY

M/S SILJA OPERALLA

VAIN TÄMÄN KERRAN!

Lähde uusille merille nauttimaan aidosta oikeasta risteilytunnelmasta lääkäntäeversti evp Ranan Rimónin seurassa!

Suomen Matkatoimisto on varannut koko Silja Operan vain tämän yhden kerran järjestettävälle ainutlaatuiselle risteilylle. Seilaamme halki Itämeren ja läpi Kielin kanavan aina Englannin kanaaliin ja Thamesia ylös, ankkuroidumme paraatipaikalle Lontoon sydämessä Tower Bridgen satamaan.

3-9.9. 7 pv/6 yötä, la-pe
**HELSINKI-KÖÖPENHAMINA-KIELIN KANAVA-CHERBOURG-LONTOO LAIVALLA,
LONTOO-HELSINKI LENTÄEN, ALK. 590,-/HLÖ**

Mukana risteilyllä esitelmöimässä Ranan Rimón.
Hän on taistelopsykiatrian dosentti Maanpuolustuskorkeakoulusta, Suomen armeijan lääkäntäeversti evp, palvellut Israelin ilmavoimissa ja USA:n laivaston tutkimuskeskuksessa San Diegossa.

Esitelmien aiheet:

1. Katsaus Normandian maihinnousun sotahistoriaan
2. Kuka minä olen ja miten ylläpidän terveydellistä tasapainoani?
3. Arkielämän kuormittavuus ja terveyden ylläpitäminen

Pysähdymme päiväksi iloiseen Kööpenhaminaan. Risteilemme Kielin kanavan kautta Pohjanmerelle ja ankkuroidumme "sateenvarjokaupunki" Cherbourgiin. Sieltä on mahdollisuus tehdä retki Normandian maihinnousurannikolle ja tutustua calvadosin valmistamisen salaisuuksiin. Risteilyämme päättyy Lontooseen ja toinen sivu matkustetaan lentäen. Lontoossa on aina uutta nähtävää ja koettavaa. Voit myös varata lisäyöpymisiä ja tutustua syvemmälle Lontoon nähtävyyksiin.

Silja Operan ylellinen ilmapiiri, viihtyisät hytit, monipuoliset palvelut ja viihdeohjelma sekä korkeatasoiset ravintolat tarjoavat oikean tavan nauttia risteilystä. Meripäivinä voit hemmotella itseäsi vaikkapa hieronnassa, kohentaa kuntoasi Kaija Saarentolan johdolla tai maistella viinejä ja tehdä ostoksia. Menomatalla konsertoi Jaakko Ryhänen ja Seppo Hovi laulattaa.

HINTAAN SISÄLTYY • risteily Helsinki-Lontoo Silja Operalla Turisti I -luokan hytissä • meriaamiaiset laivalla • monipuolinen risteilyohjelma laivalla • satamamaksut • lento Lontoo-Helsinki turistiluokassa • lentokenttäverot ja maksut • yhdensuuntainen lentokenttä- tai hotellikuljetus Lontoossa • Suomen Matkatoimiston matkanjohtajien palvelut

LISÄMAKSUSTA • ateriapaketti 120,- (4 illallista meripäivinä etukäteen ostettuina) • lisäyöpymiset Lontoossa, alk. 89,-/yö • bussikuljetukset satamista keskustaan • retket kohdesatamissa

Palvelumaksu 9 €/varaus.

**YKSI OVI.
MILJOONA MATKAA.**

TIEDUSTELUT JA VARAUKSET:

Anu Risku, puh. 010 826 2578, fax 010 826 2309
sähköposti: anu.risku@smt.fi
Suomen Matkatoimisto Oy
PL 319, 00101 Helsinki

SUOMEN MATKATOIMISTO
www.smt.fi

ENSITALVEN MATKAT MYYNNISSÄ
KOKO TALVI 4.10 ALKAEN

Yleisavustajamme mukana seuraavilla matkoilla
4.10.05 - 18.10.05 ja 11.10.05 - 18.10.05

TENERIFFA, LOS CHRISTIANOS

Terveyshotelli Marysol toivottaa tervetulleeksi kaikki asiakkaansa. Hotelli huomioi erityisesti liikuntaesteisten tarpeet.

Hotellissa on kaunis piha-alue, jolla kaksi allashissillä varustettua uima-allasta sekä erillinen hoitoallas. Meren rantaan 300 m.

MAJOITUS-VAIHTOEHDOT:

- 1) yksiö, 2 henkilöä
 - 2) kaksio, 2-4 henkilöä
- Yksiöissä** on vuodesohva kahdelle.
Kaksioissa on erillinen makuuhuone.

ne, jossa on kaksi sänkyä, (1,9 m x 0,9 m). Olohuoneessa on vuodesohva.

Hotellivaihtoehtoina myös

Atlantida ja Playasur.

Lennot Finnairin koneilla Helsingistä.

HINNAT:

Alkaen **697 €/hlö/viikko**,
puolihioidolla.
Alkaen **975 €/hlö/2 viikkoa**,
puolihioidolla.

Varaukset ja lisätietoja:

- www.matka-agentit.fi,
- www.marysol.org,
- (myös suomeksi)
- www.lero.net

Vastuullinen matkanjärjestäjä

MATKA-AGENTIT
RESEAGENTER

PORVOO (019) 536 0460
LUNDINKATU 16
PORVOO@MATKA-AGENTIT.FI

MOVICOL®

HOITAA PEHMEÄSTI UMMETUKSEN

MOVICOL ON TEHOKAS makrogoli (polyetyleeniglykoli) 3350
MOVICOL ON HYVIN SIEDETTY laktoositon, gluteiiniton, sokeriton
MOVICOL ON HYVÄN MAKUIINEN sitruuna-aromi
MOVICOL ON HELPPO ANNOSTELLA 1 - 3 kertaa päivässä
MOVICOL lisää suolen sisällön vesimäärää pehmentäen ulostemassan
MOVICOL säilyttää elimistön elektrolyytti- ja nestetasapainon
MOVICOLiin ei totu ja teho säilyy koko hoidon ajan
 Annostus: Aikuisille ja yli 12 v lapsille aloitusannos yksi annosjauhe
 liuotettuna **puoleen** lasilliseen vettä kolme kertaa vuoro-
 kaudessa, jatkossa vähemmän; vain kerran vuorokaudessa.

MOVICOLia voidaan käyttää lyhytaikaisesti ja pitkäaikaisesti. Pitkäaikainen
 hoito voi olla tarpeen potilailla, joilla on vaikea krooninen ummetus liittyen
 MS-tautiin, Parkinsonin tautiin tai ummetusta aiheuttavaan lääkitykseen.

Odottaville ja imettäville äideille lääkärin määräyksen mukaan.

Pakkauskoot: 8, 20, 50 ja 100 annospussia

Apteekista ilman reseptiä

TUTUSTU KÄYTTÖOHJEeseen ENNEN MOVICOLIN NAUTTIMISTA

Myyntiluvan haltija:
 Lääketehtäjä NORGINE Limited U.K.
 Markkinointi: Sabora Pharma Oy
 PL 20, 03601 Karkkila, p. 09-2257147
 www.saborapharma.fi

Sotiemme veteraanien
 Pohjoisen Suomen

Kirkkopäivä 2005 Kemissä

Kutsumme kaikkia sotiemme veteraaneja sekä heidän omaisiaan
 ja ystäviään Kemiin keskiviikkona 3. päivänä elokuuta 2005
 virkistytymään yhteisestä uskosta ja kokemaan yhteyttä samoja
 kohtaloita kokeneiden veljien ja sisarten kanssa.

Kirkkopäivä on seitsemäs yhteinen alueellinen kirkkopäivä
 Pohjoisen Suomen veteraanijärjestöillä. Juhlapaikkana on
 Kemin kaupungin Tervahalli-nimellä kutsuttu liikuntahalli.

Juhlamme sanallinen tunnus on: "Me etsimme Isänmaata"

Kirkkopäivän ohjelmassa
 10.00-11.00 Kokoontuminen ja kahvitelu Kemin Tervahallissa
 11.00-12.00 Sanajumalanpalvelus Tervahallissa
 - piispa Samuel Salmi
 - metropoliitta Panteleimon
 12.00-14.00 Lounas
 14.00-15.30 Päiväjuhla Tervahallissa

Veteraanipiiri hoitaa kutsun ja ilmoittautumislomakkeen
 oman piirinsä alaosaostoille/-yhdistyksille, jotka toimittavat
 ilmoittautumiset omalle piirillensä. Piirit hoitavat kootusti ja
 keskitetysti piirinsä ilmoittautumiset Kemiin.

Odotamme sotiemme veteraanien Pohjoisen Suomen
 kirkkopäivästä mieliin jäävää tapahtumaa, joka kokoaa puolen
 Suomen veteraanikansaa yhdessä Jumalan sanan ääreen.

Sydämellisesti tervetuloa!

Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Keskipohjanmaan
 ja Kainuun veteraanipiirit

Kirjat

Esimerkillisen sotilaan ja perheenisän elämäkerta

Päivi Tapola: Ajan paino. Jalkaväenkenraali K. A. Tapolan elämä. Kustannusosakeyhtiö Tammi. ISBN 951-31-3037-1. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2004. 368 teksti- ja 24 kuvasivua.

Kustaa Anders Tapola (29.3.1895–2.4.1971) syntyi Lempäälässä ja haudattiin synnyinpitäjänsä kirkkomaa-
 han. Siunauspuheessa **Jukka Malmivaara** luonnehti häntä
 toteamuksella: "Kenraali Ta-
 pola ei ollut vain esimerkilli-
 nen sotilas, vaan myös huo-
 lehtiva perheenisä ja isoisä." Samat piirteet korostuvat elä-
 mäkertateoksessa, jonka kir-
 joittaja on kenraalin pojan-
 tytär. Sisältö perustuu mm.
 arkistomateriaaliin, kirjallisuu-
 teen ja muihin painettuihin
 lähteisiin, Tapolan perheen
 kirjeenvaihtoon ja muistikir-
 joihin sekä haastatteluihin.
 Kenraali ei kirjoittanut muis-
 telmiaan, mutta laati sodis-
 taan selontekoja, jotka ovat
 välittäneet teokseen hänen
 kokemuksiinsa ja näkemyk-
 siinsä.

Kustaa Tapola syntyi ti-
 lanomistajan perheeseen,
 kahdeksantena kymmenestä
 lapsesta. Hän oli heistä ai-
 noa, joka meni oppikouluun.
 Tultuaan ylioppilaaksi Tam-
 pereella 1916 hän aloitti lää-
 ketieteen opinnot Helsingis-
 sä. Syksyllä 1917 hän liittyi

Lempäälän suojeluskuntaan
 ja oli perustamassa suojelus-
 kuntia muuallekin. Hän kävi
 28.12.1917–12.1.1918 Vimpe-
 lin sotakoulun sotilasohjaaja-
 kurssin, jonka jälkeen hänet
 komennettiin aliupseerina
 Helsinkiin kouluttamaan suo-
 jeluskuntalaisia. Tammikuun
 lopulla hän siirtyi Mikkeliin
 harjoituskoulun päälliköksi.
 Taisteluvälineiksi saamansa
 komppanian hän vei vapa-
 ussodan Savon-rintamalle ja
 kohosi pian pataljoonaa vas-
 taavan osaston komentajaksi.
 Sotaretki päättyi haavoittu-
 miseen 20. huhtikuuta.

Toukokuussa 1918 Tapo-
 la ylennettiin reservin luut-
 nantiksi. Lääkärin ura oli jo
 kauan ollut hänen haaveensa.
 mutta nyt hän vaihtoi kutsu-
 muksensa toiseen – isänmaan
 palvelemiseen. Vaikka hän
 oli saanut sotilaskoulutusta
 vain Vimpelissä ja lyhyellä
 täydennyskursilla, hän jäi
 vakinaiseen palvelukseen,
 heinäkuusta alkaen Karjalan
 Kaartin Rykmentissä Viipu-
 rissa. Siellä hän lokakuussa
 1920 solmi avioliiton **Emi-
 lia Sopasen** kanssa. Samana
 vuonna hän suoritti kadetti-
 koulussa täydennyskurssin,
 Vuonna 1922 hänet määrät-
 tiin ryhmänjohtajakoulutuk-
 sen johtajaksi ja ylennettiin
 kapteeniksi. Vuosina 1924–
 1926 hän oli Sotakorkeakou-
 lun ensimmäisen kurssin op-
 pilaana. Tämän jälkeen hä-

net ylennettiin majuriksi ja
 nimitettiin Yleisesikunnan
 toimistoupseeriksi ja -pääl-
 liköksi. Käytännössä hän
 toimi SKK:n taktikanopet-
 tajana, kirjoitti kirjan *Talvi-
 taktiikkaa* ja osallistui ohje-
 sääntötyöhön. Huhtikuussa
 1929 hänestä tuli everstiluut-
 nantti.

Seuraavana vuonna Ta-
 pola palasi Viipuriin, jossa
 hän toimi ensin 2. Divisioo-
 nan ja sittemmin III Armei-
 jakunnan esikuntapäällikkö-
 nä. Tehtävät olivat oli paljol-
 ti Kannaksen puolustuksen
 suunnittelemista. Tehtävä-
 kenttä vaihtui 1934 Tapolan
 siirtyessä Haminaan Reser-
 viupseerikoulun johtajak-
 si. Vuonna 1937 tuli ylennys
 everstiksi ja siirto Helsinkiin
 YE:n koulutus- ja komento-
 osaston päälliköksi. Sittem-
 min osasto siirrettiin puolus-
 tusministeriöön.

Lokakuussa 1939 yhdis-
 tettiin Karjalankannakselle
 keskitettävät joukot Kannak-
 sen Armeijaksi. Sen komen-
 tajaksi määrättiin kenraali-
 luutnantti **Hugo Österman** ja
 esikuntapäälliköksi Tapola.
 Teos antaa yleiskuvan talvi-
 sodan sotatoimista Kannak-
 sellä, sotilasjohdon ristirii-
 doista, jotka johtivat siihen,
 että Österman sai eron tehtä-
 västään ja tilalle tuli kenraa-
 liluutnantti **Erik Heinrichs**,
 sekä sodan päättymisestä
 Moskovan rauhaan. Aikalais-

Kurkista: www.annox.net

Annox-annostelijoita on useita
 malleja eri käyttötarkoituksiin.
 Annostelijassa voit kuljettaa
 mukanaasi lääkkeitä ja rohdot
 kätevästi käyttövalmiiksi
 annosteltuina.

Kysy apteekista.

ANNOX®
 ANNOSTELIJAT

Kuntosi ja terveytesi tueksi

MEILTÄ KAIKKI PAKKAAMISEEN PAKKAUSTARVIKKEET

Kaikki pakkaustarvikkeet suoraan
 varastostamme. Saat tilauksesi
 rahtivapaasti; säästät pakkaus- ja
 varastointikustannuksissa.

PakkausOhman

Teerikukontie 10-12, 00700 Helsinki
 Puh. 09-351 790, fax 09-345 2339,
 www.pakkausohman.com

Suomen
 Reserviupseeriliitto ry
 – Finlands
 Reservofficersförbund rf
 www.rul.fi

Suomen Reserviupseeriliitto
 kiittää kaikkia sotaveteraaneja.
 Itsenäinen Suomi on hyvä
 maa asua.
 Kiitos Teille panoksestanne
 sodan ja rauhan aikana.

ten ja myöhempien sotahistorioitsijain arviot Tapolan toiminnasta painiessa ja ristiriitojen keskellä ovat kiittäviä.

Talvisodan päätyttyä Tapola toimi maavoimien esikuntapäällikkönä. Elokuussa 1940 hänet määrättiin päämajaan järjestely- ja operatiivisiin tehtäviin sekä joulukuussa Pääesikunnan operatiivisen osaston päälliköksi. Hän joutui saksalaisyhteyksiin ja kuului sotilasvaltuuskuntaan, joka toukokuussa 1941 kävi Saksan sotilasjohdon kanssa neuvotteluja Salzburgissa ja Berliinissä. Teoksessa selostetaan historiantutkijoiden kannanottoja Suomen ryhtymisestä sotaan Saksan rinnalla ja Tapolan niistä esittämiä kommentteja.

Jatkosodan alettua Laatokan Karjalan suunnan joukot

yhdistettiin Karjalan Armeijaksi. Ylipäällikkö määräsi sen komentajaksi Heinrichsin ja esikuntapäälliköksi Tapolan. Kar.A:n sotatoimien kuvaus sisältää oleellisen osan selvityksestä, jonka Tapola kirjoitti käsin Aunuksen ja Maaselän valtaamisoperaatioista. Hyökkäysvaiheen toiminnastaan Tapola palkittiin korkealla kunniamerkillä ja ylennettiin vuoden 1941 päättyessä kenraalimajuriksi. Asemasotavaiheen alettua Kar.A lakkautettiin ja joukot ryhmitettiin uudelleen. Heinrichsin tilalle aiemmin tullut kenraaliluutnantti **Lennart Oesch** sai komentoonsa Aunuksen Ryhmän ja esikuntapäälliköksen Tapolan. Toukokuussa 1942 ylipäällikkö määräsi Tapolan 5. Divisioonan komentajaksi. Teoksessa kuvataan Tapolan toimintaa

sekä Aun.R.n esikunnassa että Ilves-divisioonansa komentajana.

Puna-armeijan suurhyökkäys Syvärillä alkoi 21.6.1945. Viikkoa aiemmin ylipäällikkö oli määrännyt Oeschin Karjalankannaksen joukkojen komentajaksi ja hänen seuraajakseen Aun.R:n komentajana kenraaliluutnantti **Paavo Talvelan**. Ryhmään kuuluivat mm. kenraalimajuri **Aarne Blickin** VI AK ja sen osana Tapolan 5. D. Kesän 1944 viivytystaisteluissa Syväriltä Pitkärantaan ja U-asemassa Nietjärvellä käydystä menestyksekkäästä torjuntataistelusta teoksessa kerrotaan tukeutumalla pääosin Tapolan omaan selvitykseen. Kun Talvelan ja Blickin kesken syntyi ristiriita, joka johti Blickin siirtoon 2. D:n komentajaksi ja kenraaliluutnantti **Martolan** määräämiseen VI AK:n komentajaksi, Tapolan asema oli hankala ja vaati usein itsenäisiä ratkaisuja. Aun.R lakkautettiin 17.7. VI AK puolusti U-asemaa syyskuun alkupäivien aselepoon asti. Kun Martolasta sodan päätyttyä tuli toinen ulkoministeri, Tapola oli oman toimensa ohella armeijakunnan komentaja. Ylipäällikkö nimitti 18.11.1944 Tapolan Mannerheim-ristin ritariksi. Perusteluina mainittiin eritoten divisioonan taitava johtaminen kesän 1944 taisteluissa ja vihollisen etenemisen pysäyttäminen, jolla vakiinnutettiin tilanne

Laatokan Karjalan tärkeimmällä suunnalla.

Marraskuun lopulla 1944 Tapola määrättiin Etelä-Hämeen sotilasläänin komentajaksi. Syksyllä 1945 hänestä tuli Sotakorkeakoukun johtaja ja sotakoulujen tarkastaja. Tuohon ajanjaksoon osuivat sotasyllisoikeudenkäynti, jossa häntä kuultiin todistajana, sekä asekatkenta, joka johti hänen kuulustelemissensa, mutta ei syyteeseen panoon. Hän oli varteenotettava mies valittaessa puolustusvoimain komentajaa 1946, mutta ulkopoliittiset syyt johtivat **Aarne Sihvon** nimitämiseen. Kesäkuussa 1948 Tapola nimitettiin pääesikunnan tarkastajan virkaan. Tässä viimeisessä virassaan jalkaväen tarkastajana hän pyrki kehittämään puolustusvoimia vuosina, jolloin voimavarat olivat perin niukat. Hän osallistui merkittäviin kehittämishankkeisiin puolustusrevision jäsenenä 1945–1949, aluejakokomitean jäsenenä 1946–1953 ja puolustustaloudellisen neuvottelukunnan puheenjohtajana 1955–1957. Ennen tätä tehtävää hän oli 1955 jäänyt eläkkeelle täytettyään 60 vuotta ja saatuaan ylennyksen jalkaväenkenraaliksi.

Tapola osallistui yhteisötoimintaan, jonka hän katsoi tähtäävän ”kansakunnan henkiseen ja fyysiseen kuntoon”, mm. partioliikkeen, Suomen Ladun, Jousiampujain Liiton ja Mannerheim-ristin ritari-

en säätiön johtotehtävissä. Jo jatkosodan aikana hän suunnitteli sotiimme liittyvien perinteiden vaalimista ja osallistui rauhan vuosina eritoten 5. D:n aseveljien perinnetoimintaan. Artikkeleissaan ja puheissaan hän käsitteli mm. hämäläisten osuutta sodissamme ja moraalisia arvoja. Hän oli selväsanainen kirjoittaja ja puhuja. Perheen kesäpaikaksi hän hankki pientilan Pertunmaalta.

Ajan paino vei Tapolan pitkiksi ajoiksi pois perheen parista. Aviopuolisoiden ja heidän kahden poikansa yhteydet olivat siis paljolti kirjeiden varassa. Teoksessa on niistä otteita, jotka kertovat elävästi kirjoittajien oloista ja ajatuksista. Toisaalta yhteydenpito mahdollistui sen ansiosta, että osan sotavuosista nuorempi poika Tuomas palveli isänsä esikunnassa lähettinä, vanhempi poika Ilkka it-upseerina isänsä rintasuunnalla ja äiti Emilia sotilaskotisisarena Aunuksessa.

Kirjailija **Päivi Tapola** on luonut kattavan, kiintoisan ja sujuvasanaisten elämäkerran miehestä, joka niin sodan kuin rauhan toiminna noudatti elämänohjettaan: ”Täytyy tehdä niin kuin hyvä tulee, ei niin kuin mieli tekee”. Teos piirtää selvän, osin herkän kuvan taitavasta, tarmokkaasta ja urheasta sotilaasta sekä aseveljiensä ja läheistensä uskollisesta ystävästä.

SIMO KÄRÄVÄ

Karjalan Armeijan Esikunnassa kesä-heinäkuussa 1941. Komentaja kenraali-luutnantti A. E. Heinrichs ja esikuntapäällikkönsä eversti K. A. Tapola. Kuva kirjasta.

Kronstadtin kapina ja sen jälkimainingit

Erkki Wessman - Pertti Huusari – Veikko Lintinen: Kronstadtin kapina 1921 ja sen perilliset Suomessa. Pilot-Kustanus Oy. 237 sivua, kuvia (ISBN 952-464-214-X).

Kronstadt on nyt auennut matkailulle, kun sillä ei ole Venäjälle juurikaan sotilaalista merkitystä. Se alkaa muuttua Pietarin esikaupungiksi tai lähiöksi ja sotilas-toiminnot vähenevät. Saarta hallitsee oikeastaan kaksi kohdetta: vanha upea merimieskirkko sekä keskeneräi-

nen pato Suomenlahden poikki.

Kirjoittajat ovat tehneet selvityksen tuosta saaresta ja sen menneisyydestä. Jo nimi sanoo, mistä kirjassa on kyse: laivaston matruusien kapinasta bolshevikkikomentoa vastaan, sen kukistumisesta ja saarelta Suomeen elävinä selvinneiden pakolaisten kohtalosta. Kirjoittajat lähtivät tekemään lehtiartikkeliä kolmesta pakolaisesta, veteraanista, jotka olivat kapinassa mukana ja joihin kirjoittajilla ei ole sukulaissiteitä. Artikkelista tuli kirja.

Tekijät tarkastelevat saa-

ren (Retusaari/Kotlin eli Kattilainen/Kronstadt) historiaa pitkällä aikavälillä alkaen Pietari Suuren haaveista Itämeren herraksi. Mutta kapina v. 1921 ja sen kukistaminen on mielestäni kirjan parasta historiallista antia. Kyseessä oli sosialististen laivaston matruusien nousemisesta kapinaan. He olivat ”kansandemokraatteja” ja vaativat valtaa neuvostoille kyllästyneinä ja sen siirtymiseen bolshevikeille ja puolueelle.

Matruuseilla oli varsin suuri kannatus Pietarin työväestön keskuudessa samasta syystä. Kapinan kukisti tunnettu neuvostoupseeri . Tuhatsevski – mutta sai luovuttaa teloituksensa jälkeen

kunnian kapinan kukistamisesta Voroshiloville., jolla ei ollut juuri tekemistä sotilas-toimintojen kanssa. Toinen tunnettu kapinan kukistaja oli Trotski, joka tapettiin Meksikossa; myös häneltä riistettiin ansiot kapinan kukistamisessa. Se tapahtui varsin verisesti, jopa itse Tuhatsevskin kauhisteli sitä.

Teos kertoo myös kapinasta selvinneiden pakolaisten epätoivoisesta matkasta sohjoisen Suomenlahden yli Terijoelle ja suuren pakolaisjoukon aikaansaamasta hämmennyksestä Suomen puolella. Näyttää siltä, että aika nopeasti Suomessa saatiin kuitenkin käyntiin tarvittavat toimenpiteet pakolaisten auttamiseksi, vaikka he joutuivatkin aluksi leireihin.

vatkin aluksi leireihin.

Tekijät kertovat luonnollisesti aika suurella sivumäärällä Suomeen siirtyneiden – tai päässeiden – sijoittumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan, mutta myös kantasuomalaisien suhtautumisesta heihin: ”Ryssät ovat ryssiä”. Noin 1600 pakolaista oli päättänyt tarttua onnensa ohjaksiin Suomessa, jossa Paavo Haavikon mukaan on suuri ihme ”eurooppalainen maa, jolla on länsimainen kuorutus ja itäinen syvä sulamaton sydän”. Kirjaan on hyvä tutustua, kun edessä on matka Kronstadtin.

ANSSI VUORENMAA

Kirjat

Syviä muistijälkiä talvisodan Summasta

Summan Surmankorsu ja Miljoonalinnakkeen tuho. (Markku Vainion suomennos Gösta Karlssonin johtaman työryhmän toimittamasta teoksesta Tragedier vid Summa i vinterkriget, 2000). Julkaisija: Vakka-Suomen Suojeluskuntien perinneyhdistys ry. ISBN 952-91-7839-5. Forsberg Tryckeri, Pietarsaari 2004. 219 sivua.

Larsmon (Luodon) kotiseutuyhdistys julkaisi 1985 teoksen *Larsmo-Öja batteriet*, jossa kerrottiin mm. Summan taisteluista helmikuussa 1940. Kirjan ilmestymisen jälkeen saatiin taisteluista lisää tietoa, minkä johdosta yhdistys päätti julkaista aiheesta uuden teoksen. Hankeryhmä keräsi kirjallisesti ja haastatteluin muistijälkiä veteraanien sotakokemuksista ja aikalaisten muistelmia kotiseudulta. Kirja *Tragedier vid Summa i vinterkriget* antoi lisävalaistusta Summan puolustuksen murtumisvaiheisiin, joissa ruotsinkielisen Pohjanmaan joukkojen ohella taisteli myös Vakka-Suomen ja Satakunnan miehiä. Tämän vuoksi kirja on äskettäin julkaistu myös suomenkielisenä.

Teoksen alkusivuilla on katsaus talvisotaan ja tiivis yleiskuvaus karttoineen taisteluista, joihin ruotsinkieliset JR 9 ja Rask. Psto 2 osallistuivat 3 D:n puolustusalueella Karjalankannaksella. Siellä olivat puolustuksessa Summan lohkolla JR 7 ja sen itäpuolella Lähteen lohkolla JR 8. II/JR 9 oli naa-

purilohkolla Merkissä. Yöllä 8./9. helmikuuta se vaihtoi I/JR 8:n etulinjasta. Vihollinen murtautui 10.2. III/JR 9:n asemiin Munasuolla. Sen itäpuolella I/JR 9 torjui hyökkäykset. Seuraavana päivänä vihollinen rynnisti Lähteellä, jossa vastassa olivat II/JR 9 ja Er.P 4, sekä valtasi Poppiuslinnakkeen ja sen itäpuoliset tukikohdat. Sisäänmurren tapahduttua JR 8:n joukkoja siirrettiin Merkistä takaisin Lähteelle. I ja III/JR 8:n vastahyökkäys tyrehtyi, ja asemat jäivät osin vihollisen huostaan. Etulinjaan ryhmitettiin II/JR 8, vajaa I/JR 8 ja II/JR 9:n rippeet. Tukilinjaa miehitti I/JR 13.

Kiivaat taistelut jatkuivat 12. helmikuuta Lähteen lohkolla. Joukkojen joutuessaa vetäytymään tukilinjalle miehiä jäi vihollispiiritykseen etulinjan korsuihin. Osa heistä pelastui vastahyökkäyksissä, osa antautui tai sai surmansa vihollisen tuhotesa korsuja. Ns. Miljoonakorsu menetettiin. Voimakkaan tulivalmistelun jälkeen puolen sataa vihollisen panssari-vaunua mursi 13.2. tukilinjaa. Viisi vaunua eteni Rask. Psto 2:n tuliasemiin. Tykit jäivät vihollisen käsiin. Osa puolustajista vetäytyi Lisa-korsuun. Kun miehet eivät antautuneet, vihollinen räjäytti korsun 14.2. Tällöin sai surmansa 32 miestä, useimmat Pohjanmaan ruotsinkielisiä, monet juuri Larsmon ja Öjan pitäjistä.

Teoksen useimmat luvut, joissa on veteraanien muistelmia ja päiväkirjaotteita, kertovat ennen muuta edellä mainituista talvisodan

taisteluista, mutta myös syksyn 1939 YH-ajasta ja sodan päättymisestä. Oman lukunsa ovat saaneet Miljoonalinnakkeen tuho ja Surmankorsu. Osana sitä koskevaa tietoa ovat lokakuussa 1941 julkaistut sanomalehtikirjoitukset siitä, kuinka 14. helmikuuta räjäytetty surmankorsu avattiin ja tutkittiin syyskuussa 1941, sekä korsusta löydettyjen vainajien sankarihautajaisista Larsmossa ja Kruunupyyssä. Jaksossa *Elämä jatkuu* sankarivainajien omaiset kertovat tuntojaan. Yksi veteraanimuistelmista sisältää kuvauksen sotavankueudesta helmikuusta huhtikuun lopulle 1940. Muutama muistelmia kertoo jatkosodasta ja rauhan toimista. Teoksen loppulukuna on selostus entisille taistelutienoille rauhan vuosina tehdyistä retkistä sekä Summaan ja Kaljalaan pystytetyistä sankarivainajien muistomerkeistä. Teoksen kirjoitusten laaja kirjo on kiintoisa ja vaikuttava kertomus tuli- ja kotirintaman raskaista kokemuksista.

Muistelmateokset ja muistomerkit osoittavat, että veteraanit ja heidän jälkipolvensa tahtovat näkyvästi vaalia sotiemme perinteitä ja kunnioittaa sankarivainajien muistoa. Sotaa muisteltaessa on syytä kuulla myös ruotsinkielisiä aseveljiä ja välittää heidän kertomaansa suomeksikin. Larsmon kotiseutuyhdistys ja veteraanit sekä Vakka-Suomen Suojeluskuntain perinneyhdistys ovat tehneet kiitettävää perinnetyötä.

SIMO KÄRÄVÄ

Lotta Svärd sodassa

Suomen Lottaperinneliiton taustayhteisöjensä kanssa perustama Lottien Suomi-tutkimusprojekti on koonnut viljalti historiallista tietoa lottien vaiheista. Projektin tuloksena ilmestyi Otavalta 15.3. Pia Olssonin kirjoittama teos ”Myytti ja kokemus. Lotta Svärd sodassa”. Siinä kansantieteilijä pohtii sota-aikana muodostunutta lottakuvaa ja sen suhdetta lottien kokemuksiin ja toimintaan. Runsas historiallinen kuvitus täydentää tutkittuun tietoon perustuvaa tekstiä.

Pia Olssonin kirja on tutkimusprojektin toinen teos.

Viime vuonna ilmestyi Annika Latva-Äijön väitöskirja ”Lotta Svärdin synty. Järjestö, armeija ja naiseus 1918-1928”.

Teoksensa julkistamistilaisuudessa Pia Olsson totesi kirjallaan halunneen antaa Lotalle aikansa arkitodellisuutta sellaisenaan vastaavan äänen.

Projektin puitteissa julkaistaan vielä kolmaskin kirja. Hankkeen taustalla on edustettuina 13 järjestöä sekä tieteellinen neuvottelukunta, jonka puheenjohtajana toimii opetusneuvos Raili Malmberg.

Ei tullut isä kotiin

Kymenlaakson Sotaorvot ry:n jäsenten muistelmia ISBN 951-796-376-9 Atena Kustannus Oy Painatus: Otavan Kirjapaino Oy Keuruu 2005-03-16 Toimittanut Hannu Karhos.

Aktiivisesti toimivalla, 13.3.2001 perustetulla Kymenlaakson Sotaorvot ry:llä oli 11.3.2005 kaksinkertainen juhlapäivä. Ensin paljastettiin yhdistyksen 34 jäsenen muistelmateos ”Ei tullut isä kotiin” ja sitten naulattiin ja vihittiin yhdistyksen uusi lippu Kouvolan kaupungintalossa. Kirjan julkistamistilaisuudessa yhdistyksen puheenjohtaja Heimo Sääksjärvi, kirjan toimittaja Hannu Karhos ja Atena Kustannus OY:n kustannustoimittaja Kanerva Eskola käyttivät puheenvuorot. Kirjan esipuheessa Karhos ja Sääksjärvi kertovat kirjan syntyvaiheista.

Kymenlaaksolaisten sotaorpojen muistelmien, joiden kohteena on koko kotirintama, laajensivat vanhan sotajermun näkökenttää lievän kaihien verran. Atena Kustannus on rohkeasti tukenut sotaorpoja, sillä kirjan kertomusten kokemukseräinen joukko pienenee joka hetki. Kustantaja luottaa siihen, että nuorempi polvikin on kiinnostunut lukemaan, millaista oli 50.000 sotaorvon elämä lapsena ja sotien jälkeisinä vuosikymmeninä. Ehkä sotaorpojen kokemukset antavat

valittamisen sijaan aiheen kiitokseen. Onhan nykyisin asiatoistavasti heidän kokemaansa verrattuna. Talvella 1941 otettu Parkkisen perheen nimökuva kertoo karun todellisuuden, mikä sotaorpoja ja -leskiä kohtaisi.

”Ei tullut isä kotiin” – kirjan eripituiset ja – tasoiset kertomukset ovat kirjoittajien iän kultaamia. Onhan heidän keski-ikänsä yli 68 vuotta. Mutta näinhän on kaikkien meidän iäkkäiden kohdalla. Vanhemmat kirjoittajat muistavat hyvin isänsä. Isä on joskus jopa näkyvänä kulkenut heidän kanssaan raskaissa elämän vaiheissa. Nuoremmilla, jotka eivät muista isäänsä, tämä elää äitien ja isän tovereiden kertomusten perusteella unikuvana, joskus jopa taivaan tähtenä. Vaikeinta näyttää olleen usein niillä sotaorvoilla, joiden äiti meni uusiin naimisiin. Tosin jotkut saivat hyvänkin uuden isän.

Ovatko sotaorvot katkera? Eivät. Hamina-Vehkalahden seurakunnan kappalainen, rovasti Samuli Kurkaa lopettaa muistelmansa: ”Minun isän ikäväni on erilaista kuin niillä, jotka muistavat isänsä. Tietysti olisin halunnut pitää isäni, mutta en koskaan ole ollut katkera orpouteni vuoksi. Jumala on johdattanut elämäni hyvin; minulla on perhe ja kutsumustyö. Saamme asua vapaassa maassa, jonka edestä kannattaa uhrautuakin. Tulevaisuus näyttää valoisalta.”

ERKKI VITIKAINEN

Mallikas kuvaus veteraanien järjestöelämästä

Marja-Liisa Rajaniemi (toim.): Kauhajoen Sotaveteraanit ry:n 40-vuotishistoriikki. 143 + 124 sivua. Vaasa 2005. ISBN 952-90-6184-6

Kauhajoen Sotaveteraanien yhdistys on täydentänyt 30-vuotishistoriaansa kymmenen vuoden jatko-osalla ja aikaansaanut yksiin kansiin juhlan 40-vuotishistoriateoksen. Kirjan sisältö on har-

vinaisen laaja kuvaus siitä, mitä kaikkea vireä veteraanijoukko voikaan saada aikaan neljän vuosikymmenen kuluessa.

Sivukaupalla kuvataan mitä erikoisempia toimia ja tempauksia, joita aito pohjalainen sitkeys, altis ”kökkä” eli talkoohenki ja yhdistyksen suotuista taloudellinen asema ovat auttaneet eteenpäin. Toiminta on suuntautu-

nut oman jäsenkunnan lisäksi myös ulospäin, kotiseudun hyväksi. Tästä esimerkinä on ”Auta nuoria töihin”-kampanja, jonka tuloksena hankittiin töitä 85 nuorelle työttömälle.

Kerronnan sävy kirjassa on enimmäkseen kepeän kotoista ja hauskaa luettavaa. Jos haluaa kertalukemisella tutustua sotaveteraanien paikalliseen järjestötyöhön parhaimmillaan, Kauhajoen veteraanien historia kelpaa siitä näyttteeksi.

A.L.

HAUTAUS- JA KUKKAPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

HAMMASLAHTI

**Kukka ja Hautauspalvelu
Laakkonen**

Virastotie 1, 82200 Hammaslahti, puh. 013-741 081
Mäkräntie 24, Kiihtelysvaara, puh. 013-719 091
0400-271 145

HAUHO

*Hauhon Vanha Hautaustoimisto
ja Kukkapaalvelu*

Yritystie 3, 14700 HAUHO, puh. 03-654 9041
Palvelemme Luopioisissa, Keskitie 21, puh. 03-654 9041

HAUSJÄRVI

Kukkahauss ja Hautaus Oy

Hikiäntie 40, 12210 Hausjärvi kk
Puh. 019 - 768 131

HELSINKI

Haagan Hautaustoimisto

Vihdintie 2, 00350 Helsinki
puh. 09-241 7558 ja 040-830 1222

HOK-ELÄNNÖN HAUTAUS-, KUKKA- JA PERUNKIRJOITUSPALVELU

Helsinki: Paasivuorenkatu 5 B puh. 010 766 6500

Sibeliuskatu 1 puh. 010 766 6530

Siltasaarenkatu 26 puh. 010 766 6520

Espoo: Tapiola Revontulentie 1 puh. 010 766 6570

Vantaa: Tikkurila Unikkotie 3 puh. 010 766 6560

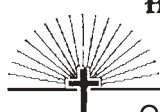
Kerava: Aleksis Kiven tie 1 puh. 010 766 6550

Hyvinkää: Kauppakuja 2, puh. 010 766 6580

Prismakeskus

IITTALA

**HAUTAUSTOIMISTO
NIEMELÄ**

Ostoskeskus, 14500 Iittala
puh. 03-672 2340

IMATRA

**Hautaustoimisto
Ilkka Ollonen Ky**

Vuoksenniskantie 91
55800 Imatra, puh. 020 743 4811
Lappeentie 32, 55100 Imatra, puh. 020 743 4812

IVALO

**Ivalon Kukkakauppa ja
Hautaustoimisto Oy**

Ivalontie 9, 99800 Ivalo
puh. 016-661 100

JALASJÄRVI

**Salmelan Kukka ja
Hautaustoimisto Ky**

Kirkkotie 2, 61600 Jalasjärvi
puh. 06-456 0345 ja 0400-550 345
-ammattitaitoista palvelua yli 50 vuotta

KEMIJÄRVI

Hautauspalvelu Latvakoski Ky

Vapaudenkatu 1
98100 Kemijärvi
puh. 016-812 050 ja 040-832 3259

KIRKKONUMMI

**Kirkkonummen
Hautauspalvelu Oy**

Seurakunnantie 2 B, 02400 Kirkkonummi
puh. 09-298 8903

KITEE

**Kiteen Kukka ja
Hautauspalvelu**

Keisarinkuja 9, 82500 Kitee
puh. 013-411 145, 0400-672 640

KRUUNUPYY

**Begravningsbyrå - Hautaustoimisto
NB Skuthäll**

Kronobyvägen 11, 68500 Kronoby
Puh. 0400 - 365 470

KUORTANE

**Kukka-ja Hautauspalvelu
Saima Laurila Oy**

Keskustie 29, 63100 Kuortane
puh. 06-510 6100

LAPINLAHTI

**Kukkakauppa ja Hautauspalvelu
Mikko Kinnunen Ky**

Asematie 15-17, 73100 Lapinlahti
puh. 017-731 005

LAPPEENRANTA

Hautaustoimisto ja Kukkakauppa**Tolvanen Oy**

ALAN PALVELUA LAPPEENRANNASSA YLI 75 VUOTTA

Kauppakatu 53 Lappeenranta

puh. 453 0568 - 453 0772, fax 453 0566

liikeajan jälkeen päivystys puh. 0400-253 983

LAUKAA

Hautauspalvelua Laukaassa vuodesta 1932

**Kukka- ja Hautauspalvelu
VEHVILÄINEN**

Laukaantie 10, Laukaa, puh. (014) 831 941

LIPERI

**Hautaus - ja Kukkapaalvelu
Pesonen Ky**

Keskustie 2, 83100 Liperi
Puh. 013 - 651 193 ja 0400 - 376 333

MUONIO

Muonion Hautaustoimisto

99300 Muonio
puh. 016-532 251

MUURAME

Kukka-ja Hautauspalvelu Unikko

Virastotie 2, 40950 Muurame
puh. 014-311 0460

MÄNTTÄ

**Kukka- ja Hautaustoimisto
Keinonen Ky**

Länsitorikatu 13, 35800 Mänttä, puh. 03-474 7840
Palvelemme myös Orivedellä, Keskustie 29
Puh. 0400-753 819, Tapio Keinonen

NOKIA

Vuoren Hautaustoimisto

Korkeemäenkatu 3, 37100 Nokia
puh. 03-341 2612 ja 0400-632 822

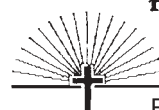
OULU

**Kirkollinen Hautaustoimisto
Ikäheimo Ky**

Isokatu 11, 90100 Oulu
puh. 08-311 3354

PAROLA

**HAUTAUSTOIMISTO
NIEMELÄ**

Parolantie 56, 13720 Parola
puh. 03-637 1640

PIEKSÄMÄKI

**Väisäsen Kukkakauppa ja
Hautaustoimisto Ky**

Savontie 12, 76100 Pieksämäki
puh. 015-481 668

PORI

**Heikkilän Hautaustoimisto
Urpo Karihaara Ky**

Eteläpuisto 13, 28100 Pori
Puh. 02 - 633 2125

PUDASJÄRVI

**Pudasjärven
Hautaustoimisto ja Kukka Ky**

Torikeskus, 93100 PUDASJÄRVI
puh. 08-821 122, 0400-330 058

RAUMA

Rauman Hautaustoimisto

Harmaidenveljestenkatu 2, 26100 Rauma
Puh. 02-822 3824, 044-705 2288, fax 02-822 9344

ROVANIEMI

JOKELAN HAUTAUSTOIMISTO

Alan erikoisliike Rovaniemellä
jo vuodesta 1923

Ruokasenkatu 6, 96200 ROVANIEMI
Puh. 020 144 1010, fax (016) 312 043
s-posti: jokela@hautaus.info
www.hautaus.info

Päämajan juhlaa ja arkea

Sotahistorioiden sivuilla on käsitelty ja tullaan edelleen tutkimaan Päämajan tapahtumia, niin operatiivista johtamista kuin eri jaostojen sekä osastojen toimintaa.

Jatkosodan ajan päämajan tykistöosastoa on käsitelty historianteoksissa ja muissa yhteyksissä lähinnä organisaatiokaavioina ja erilaisin tehtävämäärittein. Lienee paikallaan aluksi todeta, miten päämajan tykistöosasto oli sijoittunut Mikkeliin ja sen ympäristöön. Mikkelin kaupungin yhteiskoululla oli vuodesta 1941 alkaen tykistöosaston ja tykistön tarkastajan toimitilat. Tykistön tarkastajan toimisto oli Kinnarin talossa muutaman kilometrin päässä kaupungin keskustasta. Vuoden 1944 keväällä päämajan sijoituspaikat hajautettiin, jolloin ty-

kistön tarkastaja osastoinen muutti Kekkolan kartanoon, viitisen kilometriä kaupungista lounaaseen.

Merkittävä löytö ja lahjoitus

Hiljattain valokuvateknikko **Matti Kaltokari** lahjoitti Suomen Tykistömuseolle edesmenneen kapteeni **Erkki Tilviksen** valokuvakansion siihen liittyvine lehtisineen.

Todettakoon, että Tilviksen vaimo **Sirkka** palveli myös tykistöosastossa kanslistina. Luutnantti **Erkki Tilvis** oli fysiikan tohtori, joka toimi keksijänä Vaisala Oy:ssä, lisäksi hän oli tunnettu taidemaalari, jonka teoksia on muun muassa Marskin kuva Katajanokan Kasinolla.

Kansion selailu yllätti. Päämajan tykistöosaston arkea oli tallentunut monipuolisesti aina tykistönkenraali

Vilho Nenosen puutarhakahveilta toimistotyöskentelyyn asti. Myös Kekkolan kartanon huoneet ja kartanon pihapiiri ovat saaneet omat kuvansa Tilviksen kansioon. Vuoden 1944 kesäisen toukokuun asemasodan rauha ilmenee lukuisissa otoksissa. Kesäkuun 9. päivänä 1944 alkanut neuvostojoukkojen suurhyökkäys Kannaksella muutti sitten ilmeet vakaviksi ja idylliset korviketuokiot kartanon puutarhassa olivat taakse jäänyttä elämää.

Hakkaa Päälle-kuorosta Päämajan Upseerikuoroon

Lukuisten, osin myös henkilökohtaisten tilannekuvien lisäksi, albumin sivujen välistä löytyi myös runsaasti kuva- ja tekstiaineistoa tykistöosastossa palvelleen luutnantti **Erkki Tilviksen** koko päämajaa käsittävästä harrastukses-

Tykistönkenraali Nenonen hymyilee Kekkolassa. Kuva Matti Kaltokari / Suomen Tykistömuseo

ta, erään upseerikuoron johtamisesta, jolla oli mielialaa kohentava vaikutus.

Upseerikuoro koottiin vuonna 1943, jolloin sen nimenä oli "Upseerikuoro Hakkaa Päälle". Asemiesiltojen ja toivekonserttien lukemistossa n:o 6/1943 "Hopeatortet", oli 11.2.1943 Helsingin Työväentalossa pidettävän toivekonsertin ohjelmätiedote, jossa kuoro esiintyi luutnantti **Erkki Tilviksen** johdolla. Julkaisussa kerrottiin myös kuoron taustasta seuraavaa:

-Upseerikuoro "Hakkaa päälle" on yksi niistä kymmenistä ja sadoista sodan aikana rintamalla ja rintaman takana syntyneistä kuoroista, joiden tarkoituksena on silloin, kun sotaiset toimet sallivat, antaa iloiselle ajanvietteelle ja musiikkiharrastuksille sijaa, laulaja-aseveljeyden hengessä. Kuoron nimi – suomalaisten hakkapeliittojen perinteellinen sotahuuto – ei pyri olemaan muuta kuin laulajain ja ajan hengen tulkkina.

- Siitä huolimatta kuoro, jonka monet kurkut ovat aikanaan "Yy-ällässä", "Kalevan Laulajissa" ym. kuoroissa kouluttuja, toisten taas uusina harrastelijoina laulaessa

mukana, on ottanut pyrkimyksekseen laulaa niin hyvin tunnelmallisia serenadeja kuin »Sotamarssiakin». Kuoro ei halua kerskua enempää nimellään kuin saavutuksillaankaan, koska se lyhyen "ikänsä" aikana – toimittuaan vasta neljännesvuoden on rajoittanut esiintymisensä vain sotilaallisissa ym. juhlatilaisuuksissa laulamiseen ja pitää päämääränään vain terveen kvartettilaulun harrastamisen ja oikean laulajamielen ylläpitämisen olosuhteiden mukaisena ajanvietteenä.

- Ensimmäisellä julkisella esiintymisellään Upseerikuoro »Hakkaa päälle» tahtoo ennen kaikkea lähettää reippaan laulajatervehdyksensä kaikille aseveljilleen Petsamon perille. Suomenlahden ja Laatokan lumisille luodoille, Äänisen rannoille, Syvärin ja Kannaksen korsuihin ja Vienan huurteisiin metsiin sekä kaikkiin koteihimme.

Kuoro esiintyi sittemmin Päämajan Upseerikuorona ja konsertoi niin Päämajan omissa tilaisuuksissa kuin myös Mikkeliissä erilaisissa hyväntekeväisyystapahtumissa.

JYRI PAULAHARJU

Päämajan tykistöosaston henkilökuntaa Kekkolan kartanolla. Kuva Matti Kaltokari / Suomen Tykistömuseo.

HAUTAUS- JA KUKKAPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

SAVONLINNA

Hautaus-, Kukka- ja Pitopalvelu
Pertti ja Sinikka Mielonen Ky

Tulliportinkatu 7
57100 SAVONLINNA
Puh. (015) 515 535
Fax (015) 515 536

marko.mielonen@pp6.inet.fi • www.hautauspajasmielonen.fi

TAMPERE

Viitasen
Hautaustoimisto Oy

Valikoimassamme mm.
Suomi-arkku sekä Sotaveteraani-,
Sotainvalidi-, Tammenlehvä- ja
Lotta Svärd -uurnat.
Veteraanialennus.

TUOMIOKIRKONKATU 20, TAMPERE
PUH. 03-212 4107 (24h)

TORNIO

**Kantolan Hautaustoimisto ja
Pitopalvelu Roosamaria Oy**

Kemintie 15, 05420 Tornio
puh. 016-445 791 ja 040-738 8470

VANTAA

**Tikkurilan
Hautaustoimisto Oy**

Unikkotie 5, 01300 Vantaa
puh. 09-8362 5220

Viime sodissamme kentälle jääneitä etsitään

Viime sodissamme kentälle jääneitä on itärajan takana olevilla taistelukentillä etsitty vuodesta 1992 lähtien. Etsinnät mahdollisti tuolloin Suomen ja Venäjän välillä tehty valtiosopimus. Etsinnöissä on tähän mennessä löydetty noin 900 kentälle jäänyttä.

Kentälle jääneiden etsintöjä itärajan takana jatketaan jälleen ensi kesänä Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen toimesta, ei kuitenkaan enää samassa mitassa kuin etsintöjen ollessa laajimmillaan 1990-luvun puolivälissä. Etsintöjen supistuminen aiemmasta johtuu siitä, että kaikki ne maasto-kohteet, joihin eri lähteiden perusteella tiedetään jääneiden haavoittuneita ja kaatuneita tai joilla katoaminen on todistettavasti tapahtunut, on jo tutkittu. Lukuisat taistelukentät, kuten esimerkiksi Taipaleenjoki ja Summa sekä Tali-Ihantala ja Vuosalmi, on läpikäyty suomalaisten etsijöiden toimesta useampaankin otteeseen.

Venäläisten etsijöiden apu merkittävä

Yhdistyksen etsintöjen vähennyttä on suomalaisten kentälle jääneiden sotavainajien jäänteiden löydöt tehty muutaman viime vuoden aikana suurelta osin venäläisten vapaaehtoisten etsintäryhmien ja yksityisten henkilöiden toimesta. Esimerkiksi kesällä 2004 löydettyistä 27 vainajasta vain kaksi oli suomalaisten etsijöiden löytämiä, muut Nevan operatiivisen ryhmän ja Karelskij Val -nimisen ryhmän sekä venäläisten yksityishenkilöiden löytöjä.

Saatuaan venäläisen osapuolen ilmoituksen rajan takaa löytyneestä suomalaisesta sotavainajasta käyvät Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen edustajat noutomatkan yhteydessä jäänteiden löytöpaikalla. Täällä he suorittavat kaivauksia lisätunnisteiden ja mahdollisesti vielä puuttuvien tuntolevyjen löytämiseksi. Tämän jälkeen jäänteet viedään Viipuriin Pietari-Paavalin kirkkoon, josta ne kuljetetaan loppusyksystä Helsingin Yliopiston oikeuslääketieteen laitokseen DNA tutkimuksia varten.

Kesän 2004 löydöt

Kesällä 2004 löydettyistä sotavainajista 18 oli talvisodassa ja yhdeksän jatkosodassa kadonneita. Talvisodassa kadonneiden suuri osuus herättää huomiota, sillä suoritettiin vuosina 1941–1942 takaisin vallatuilla taistelukentillä keskitetysti kentälle jääneiden etsintöjä. Talvisodassa kadonneiden jäänteitä löytyi eniten (11) Taipaleenjoen Terenttilästä ja Mustaojalta, muut Koirinojalta, Summasta ja Marjapellonmäestä. Jatkosodassa kentälle jääneiden jäänteet löytyivät puolestaan Kuuterselästä, Talinmyllyn maastosta, Portinhoikasta ja Vuosalmelta.

Tuntolevyjä kesän 2004 etsinnöissä löytyi 14, joista yhdelle ei ole tähän mennessä onnistuttu osoittamaan haltijaa. Tuntolevyjen määrää voidaan pitää poikkeuksellisen suurena, sillä tähän mennessä löydetyllä noin 900 kentälle jääneellä vain noin viidenneksellä on ollut tuntolevy.

Löydettyjen tunnistaminen

Kaikki tuntolevyjen perusteella alustavasti tunnistettujen vainajien lähiomaiset ovat jo antaneet DNA-tunnistusta varten tarvittavat verinäytteet. Seitsemässä tapauksessa näytteen antajaksi on löytynyt vainajan sisar tai veli, muissa tapauksissa näytteen antaja on jouduttu etsimään vainajan sisarten lapsista tai sisarten tytärten lapsista. Lähiomaisten löytyminen on onnistunut vain kirkkoherranvirastojen virkatodistusten ja väestörekisterin osoitetietojen avulla. Alustavien suunnitelmien mukaan jäänteiden tutkiminen piti suorittaa oikeuslääketieteen laitoksessa viimeistään tammi-helmikuun aikana. Kaakkois-Aasiassa tapahtunut luonnonkatastrofi kuitenkin viivästyttää kentältä löydettyjen tunnistamisia. Valtaosassa DNA-tutkimuksia on vainajan henkilöllisyys voitu lopullisesti varmistaa, mutta on myös ollut tapauksia, joissa näin ei ole käynyt. Syynä on saattanut olla esimerkiksi tuntolevyin vaihtuminen aikanaan.

Joidenkin julkisuudessa esiintyneiden tietojen mukaan kentälle jääneiden etsinnät olisi lopetettu viime kesään. Ehdotonta etsintöjen lopettamispäätöstä ei kuitenkaan ole tehty. Osana sotavainajien muiston vaalimistyötä kaikki kentältä löytyvät suomalaisiksi todettavat sotavainajat noudetaan edelleenkin kotimaan multiin haudattavaksi. Samalla pienimuotoisesti etsintöjä suoritetaan nk. ”varmojen tapauksien” löytämiseksi.

MARKKU KIIKKA

Järvenpään Sotaveteraanit saivat uuden kiukaan

Keski-Uudenmaan Sinibaretit ry uudelta nimeltään Rauhan- turvaajat lahjoittivat 16.1.05 Järvenpään Sotaveteraanien majan saunaan uuden kiukaan. Maja sijaitsee Järvenpäässä Vanhankylänniemessä. Kiukaan teho on 15 KW.

Ajatus tälle toimenpiteelle saatiin, kun sinibaretit saunoivat ennen joulua kyseisessä saunassa veteraanien luvalla. Silloin havaittiin kiuas kovin matalatehoiseksi eikä saunan lämpö kohonut 65 astetta korkeammalle. Tällöin ajatus syntyi, että voitaisiinko asialle tehdä mitään konkreettista. Yhdistyksen kannattajajäsenen Vesa Puumalaisen kautta ryhdyttiin hankintatoimeen ja Sähkösiino Oy:n toimesta suoritettiin nopeat asennukset. Tässä vaiheessa idean moottorina

toimi Esa Puumalainen. Koska kiinteistö on Järvenpään kaupungin omaisuutta, luonnollisesti informoimme myös heitä asiasta.

Veteraanien puolelta lahjoituksen otti vastaan puheenjohtaja Olavi Raatikainen ja tilaisuutta juhlistettiin rouvien tarjoamalla pullakahveilla.

Rauhanturvaajien puheenjohtaja Jari Smedslund Nummiselta ei ollut paikalla muiden kiireiden johdosta, joten yhdistystä edusti kunniapuheenjohtaja Matti Toivonen seurueineen. Myös yhdistyksen talkoovastaava Kari Nissinen kuului seurueeseen. Hän totesi, että yhdistyksen viime vuoden tuntimäärä talkoita veteraaneille oli noin sata tuntia. Näin ollen kunniavelkaa yritetään maksaa edelleen.

Hertz

www.hertz.fi

Sotaväen
sopimustoimittaja.
tel. 020 11 22 33
hertz@hertz.fi

Mannerheim -taulu

Aarne Kytölällä Montrealissa Kanadassa on harvinainen Mannerheimia esittävä taulu. Se on kaiverrettu Karjalan honkaan. Tietävästi tauluja on tehty kaksi. Taiteilijaksi on mainittu Rissanen-niminen henkilö. Tarinan mukaan taulu on kulkeutunut Amerikan ja Kanadan vapaaehtoisten mukana talvisodan jälkeen New Yorkiin. Paluumatkalla taulu arvottiin ja sen voitti Lauri Majander niminen henkilö. Myöhemmin

taulun sai Aarne Kytölä. Hänen kodissaan se on kunnia-paikalla. Mihän se sijoitettai-siin hänen jälkeensä?

Aarne Kytölä on 84-vuotias sotaveteraani, joka perheineen muutti Kanadaan vuonna 1956. Hän on taistellut Jatkosodassa Sallasta Ihantalaan ja vielä Lapin sodassa.

Yhteystiedot:
Aarne Kytölä
5281 Connaught Ave
Montreal Duebec H4V-1X5
Kanada

Uutta potkua...

ESLA

Malli 3300

...potkupyörällä

ESLA kolmio-rakenne

Ainutlaatuinen ESLA-kolmiorakenne

Tehokkaat rumpujarrut

Parhaalle paras...

3 vuoden takuu

...aito, kotimainen ESLA

Kestävät renkaat ja vanteet lujalla napakiinnityksellä

Tukeva kaksoistanko-ohjaus

Mahtuu pieneen tilaan

Päivittäinen liikkuminen
ESLA-potkupyörällä kohottaa
kuntoa ja piristää päivää!

E.S. LAHTINEN Oy

Asematie 46, 61160 KOURO

E.S. Lahtinen Oy Puhelin (06) 4299 400
E-mail: esla@esla.fi Telefax (06) 4299 410

Kysy lähintä kauppiastasi ja muita ESLA-liikkuimisvälineitä, puhelin (06) 4299 400
Katso lisää tietoa www.esla.fi/tuotteet

Virallisesti turvatestattu, paras tukevuus, CE-merkitty

Kilpailukutsu

Suomen Sotaveteraaniliiton SM-golf 2005

Aika: 24.8.2005 alkaen klo 10.00

Paikka: Annilan Golfkeskus Mikkeli

Sarjat:

Miehet, LP/scr/18, sotaveteraaniyhdistysten varsinaiset jäsenet mestaruuskilpailu. PB/18 sotaveteraaniyhdistysten varsinaiset jäsenet.

Naiset: PB/18 sotaveteraaniyhdistysten ja naisjaostojen varsinaiset jäsenet sekä varsinaisten jäsenten puoliset, mestaruuskilpailu.

Joukkuekilpailu LP/scr/18 kolmimiehisin joukkuein

Pelattava tee: Miehet punainen kaikissa sarjoissa
Naiset punainen

Pelipäivän ohjelma

Klo 8.30 – ilmoittautuminen, 9.30 kilpailun info, 9.40 lipun nosto, 10.00 - lähtö 1.teeltä, 14.30 – sauna ja ruokailu, n. klo 17.00 palkintojen jako

Ilmoittautuminen

Annilan Golfkeskukseen viimeistään 1.8. mennessä puh. (015) 335 518, tai email: toimisto@annilangolfkeskus.net sekä postitse Saimaa Golf Oy, Annilan Golfkeskus, Porras-salmentie 19, 50100 Mikkeli.

Ilmoittakaa: sotaveteraaniipiiri ja yhdistys, golftasointi, kotiseura ja sarja sekä yhteystietonne. Joukkuekilpailuun pelaajat nimettävä etukäteen. Piirillä voi olla useampiakin joukkueita.

Kilpailumaksu on 40,00 euroa/ henkilö. Sisältää kilpailun, tulospalvelun, kilpailunjohtajan, saunan ja keittolounaan. Tiistain 23.8. harjoituskierros kilpailijoille hintaan 20,00 euroa/henkilö.

Lähtölista sekä kilpailutulokset julkaistaan internetissä, kilpailutulokset mahdollisesti myös julkisissa tiedotusvälineissä.

Tasointi: Kilpailupäivän mukaisesti. Max tasointi 36,0 (miehillä pun teen slope 32, naisilla 40).

Tasatulokset ratkaistaan matemaattisella menetelmällä (ns. parempi paluu).

Omat golfautot sallitaan.

Lähimmät yöpymispaikat: Annilan Kartano, puh. (015) 335 525, Sokos Hotel Vaakuna (015) 20201
Kentästämme löytyy tietoja osoitteesta:
www.golf.fi/gp sekä www.annilangolfkeskus.net

Tervetuloa Annilaan!

Suur-Savon Sotaveteraaniipiiri ja
Saimaa Golf Oy/ Annilan Golfkeskus

Muistomerkki kolmelle karjalaiselle hävittäjäritarille

Lappeenrannassa järjestettiin 4. syyskuuta sotilasilmailun veteraaneille arvokas juhlatilaisuus. Kolmelle karjalaiselle Mannerheim-ristin ritarille, Ilmari Juutilaiselle, Eino Luukkaselle ja Olli Puhakalle paljastettiin muistomerkki Lappeenrannan lentoaseman kiitotie jatkeelle. Muistomerkin paikka on arvokas ja ilmailumme historian kannalta ainutkertainen. Antreasta siirtyneet Vapaussodan lentäjät aloittivat suomalaisen lentokoulutuksen ja Ilmasotakoulu sai alkunsa 10.5.1018. Samalla syntyi maamme vanhin Lappeenrannan lentoasema. Samalla alueella sijaitsevat Vapaussodan lentäjien muistomerkki ja ritareiden *Mersujen* sirpalesuojat, joista lähdettiin vihollista vastaan jatkosodan loppuun asti.

Lentäjäritarit Juutilainen, Luukkanen ja Puhakka pudottivat yhteensä 194 viholliskonetta. Heitä jokaista luonnehdittiin taitavaksi hävittäjälentäjäksi, ensiluokkaiseksi ampujaksi ja hyökkäyshenkiseksi. Heillä kaikilla oli ensiluokkainen kyky hahmottaa moniulotteinen ilmataistelutilanne oman ja lentoyksikkönsä iskukykyä vahvistavalla tavalla.

Paljastusjuhla alkoi ekuumeenisella kenttähartaudella. Paljastuspuheen piti kenraali **Rauno Meriö**. Karjalan lennoston Hornet -hävittäjän

Kolmen karjalaisen hävittäjäritarin muistomerkki paljastettiin Lappeenrannassa. Kivessä vasemmalla Mannerheim-risti, teksti Karjalaiset hävittäjäritarit heidän nimensä sekä kolme pronssisiipeä.

ylilentäessä paljasti muistomerkin ritareiden lentäjäveli lentomestari **Aimo Vahvelainen**. Vastaanottopuheen piti Lappeenrannan kaupunginhallituksen puheenjohtaja **Jukka Kärri**.

Muistomerkin on suunnitellut ja veistänyt kuvan-

veistäjä **Erkki Eronen**. Muistomerkkihankkeen puuhamiehinä toimivat Kaakkois-Suomen Ilmailumuseoyhdistyksen puheenjohtaja **Jouko Kuronen** ja sihteerinä lentokapteeni **Tapio Juutilainen**.

Veteraanit framilla Viitasaaren elokuvaviikolla

Viitasaaren 30. elokuvaviikko (12.-19.3.05) kunnioitti sotiemme veteraaneja valitsemalla yhdeksi juhlatilaisuutensa teemaksi kotimaiset sotaelokuvat. Aiheen ajoitus oli napakymppi, sillä talvisodan päättymisestä tuli kuluneeksi samoihin aikoihin 65 vuotta.

Veteraaninäytökseen *Etulinjan edessä* oli vihmovasta pakkassäästä huolimatta saapunut ilahduttavan runsaasti viitasaarelaisveteraaneja puolisoineen. Elokuvaviikon primus motor, kulttuurisihteerit, **Jorma Rihto** kertoi veteraaneja kutsutun aikaisemminkin Elokuvaviikkojen näytöksiin.

- Perinne alkoi jo 1980-luvulla. Järjestimme tuolloin Pekka Parikan ohjaamaan Talvisota-elokuvaan veteraaneille kutsuvierasnäytännön. Olemme tilanneet myös suoraan Pääesikunnasta sotaajan filmimateriaalia veteraanien ja muunkin elokuvayleisön katseltavaksi, muistelee kulttuurisihteerit Rihto menneitten vuosien ohjelmatarjontaa.

Suksisota

Etulinjan edessä -elokuva olivat saapuneet katsomaan myös talvisodan veteraanit **Olavi Tantt**, jonka 91. syntymäpäivä osui samaiselle päivälle, sekä toverinsa **Lauri**

Paananen vuosimallia 1916.

- Ei me tosiaan sodan syttymiseen silloin uskotu. Syys- ja lokakuussa 1939 teimme vielä linnoitustöitä, veteraanit muistelevat.

Talvisodan syttymishetkellä Tantt ja Paananen olivat Sakkolassa, missä heti ensimmäisenä sotapäivänä kaarteli kolme viholliskonetta taivaalla.

- Suvanto oli niin leveä, ettei vihollinen päässyt tulemaan sen yli, kertaa Olavi Tantt talvisodan vaiheita ja jatkaa, että talvisota oli myös suksisota, jossa me suomalaiset olimme niskan päällä.

ANNA-LEENA PÄNKÄLÄINEN

VIVAMUS ELÄMÄNLAATUA VIRTSAKARKAILUUN!

Lievästä virtsankarkailusta kärsiville kotimaiset pestävät kosteussuojat: housut ja irroitettava imuosa.

Miehille ja naisille

Koot: S, M, L, XL ja XXL

Tippamainen virtsankarkailu 0,5 dl,

Lievä virtsankarkailu 0,75 dl.

Tilaukset P-Stitch

Haltonintie 5, 47400 KAUSALA,
Puh 05 353 0224, 05 326 1551

Niinisalon internaatin perustamisesta 60 vuotta

Olipa kerran 39 lukio- luokkaa käsittänyt oppikoulu, jossa kaikki oppilaat olivat vähintään 20-vuotiaita. Oppilaat olivat olleet sodassa, toiset jopa viisi vuotta. Yllään heillä oli pusero tai villapaita ja saapas- eli pussihousut ja jaloissa sotilassaappaat. Saappaat ja housut olivat valtion antamia miesten päästessä siviiliin. Oppitunnit pidettiin Niinisalon kasarmin tuvissa, joista toinen puoli oli varattu pulpeteille ja toinen kaksikerroksisille sotilassängyille. Opettajien enemmistö oli myös taistellut rintamalla. Oppilaista noin puolet oli saanut upseerikoulutuksen. Kyseinen oppikoulu oli Valtion sisäoppilaitos eli Niinisalon internaatti, joka aloitti toimintansa virallisesti 24.2.1945 Luumäen ja Ylämaan parakkikylyissä, mutta todellisuudessa Kankaanpään Niinisalon kasarmissa 18.3.1945.

Keväällä 1942 laaditun tilaston mukaan asepalveluksessa oli silloin 1675 suomenkielistä ja 300 ruotsinkielistä oppikoululaista. Kun sotiminen loppui vasta 27.4.1945, oppikoululaisten määrä kasvoi uusien ikäluokkien palvelukseen kutsumisen myötä. Tosin joka vuosi oppikoululaisia kaatui kymmenittäin, vuoden 1944 taisteluissa jopa satamäärin. Vuoden 1942 lopulla kouluhallitus alkoi suunnitella sodassa olevien koululaisten lisäkoulutusta. Ensimmäinen rintamakoulu aloittikin toimintansa vuoden kuluttua eli 1.11.1943. Kyseisiä kouluja oli vuonna 1944 vähintään yksi jokaisessa armeijakunnassa. Miten niistä ilmoitettiin, on allekirjoittaneelle jäänyt arvoituksiksi. Laila Halosen *Miesten internaatti* -kirjan mukaan rintamaoppikoulua ei ollut 8.D:ssä, jossa palvelin. Sellainen koulu toimi kuitenkin mm. Mäkriällä, jonka ohitse lomamatkoilla kuljimme. Ensimmäiset rintamaopiskelijoiden ylioppilaskirjoitukset järjestettiin maaliskuussa 1944.

Huojennetut vaatimukset

Sotilaille annettiin hieman huojennuksia. Sotilasopiskelijat voivat valita joko matemaattisen tai humanistisen

linjan. Molemmilla linjoilla oli eriaineisia alaryhmiä, joilla niilläkin oli vaihtoehtoisia oppiaineita. Kaikilla linjoilla äidinkieli, ensimmäinen vieras kieli ja Suomen historia vuodesta 1808 olivat pakollisia. Ylioppilaskirjoituksissa matemaattisilla linjoilla pakolliset aineet olivat äidinkieli, matematiikka ja ensimmäinen vieras kieli, joka useimmilla oli saksa. Humanistisilla linjoilla oli kirjoitettava äidinkieli, ensimmäinen vieras kieli ja vaihtoehtoisesti joko toinen vieras kieli tai reaali.

Kirjoittaja opiskeli matemaattisella sekalinjalla. Pakollisen äidinkielen, lyhyen matematiikan ja saksan lisäksi opiskelin fysiikkaa, maantiedettä ja yleistä historiaa.

Lukuloma

Jatkosodan alkaessa olin käynyt oppikoulua kuusi luokkaa. Seitsemännen luokan käyntiä varten Haminan Yhteislyseon luokkamme sodassa olijat saivat Päämajan määräyksestä kuukauden lukuloman 12.4.-11.5. 1944. Silloin upseerikoulussa olleet eivät saaneet kyseistä lomaa.

Lukulomalla opiskeltiin aine kerrallaan koko seitsemännen luokan kurssi. Opiskelu alkoi klo 8. Klo 12-14 oli vapaata ja uudelleen klo 18-20. Joka ilta oli kokeet klo 20-22. Nuorena sitä jaksoi, sillä nuorten neitosten lauma odotti meitä koulun portilla klo 22. Tällöin alkoi käytännön opiskelu elämää varten. Aivan kaikkia aineita emme ehtineet kuukaudessa suorittaa. Siviiliin tultua minun oli suoritettava vielä yleisen historian ja fysiikan kurssit.

Taavetissa käytiin ja Niinisaloon jäätiin

Olin saanut kutsun Luumäen parakkikouluun ja ehdin jo olla päivän Taavetin Joukolassa, kun parakkisuunnitelma sortui kinoksiin. Muutama sata kutsuttua ehti jo kokeilla lumitöitä ja parakkienlämmittämistä. Parin viikon vapaan, myllärinä olon, jälkeen tuli kutsu Niinisaloon. Minut oli buukattu 8 e-luokalle, joka oli A-lamellin kolmannessa kerroksessa. Internaatisa vallitsi puolisolitilaallinen järjestys. Aamuherätys ja välitunnit sekä iltahiljaisuus il-

Sisäoppilaitoksen VIII e-luokka keväällä 1945. Eturivissä toinen vasemmalta luokanvanhin Reino Salo (myöhemmin vuorineuvos) ja neljäs lehtori Uuno K. Teittinen.

moitettiin hälytyssireenin soitolla. Hiljaisuuden jälkeen sai lukea (polttaa valoa) vielä kuivaushuoneessa. En tätä etuisuutta käyttänyt. Kun pulpeteissa opiskeli minulle kuulumattomia aineita opiskellut ryhmä, sai vuoteella maaten niistäkin aineista oppia. Pesun voi suorittaa omassa käytävässä, mutta tarpeella oli käytävä Pohjoismaiden suurimmassa ulkokäymälässä. Ruokailu tapahtui suuressa, kaksiosaisessa ruokalassa, jota Työmaahuolto piti.

ettei joutunut rintamalle. Hänellä oli ilmeisiä vaikeuksia interpartojen kanssa, sillä hän halusi meidän käyttäytyvän kuin rauhan aikojen teinit. Häneltä puuttui myös käsittelyämme vaatinut huumorintaju, jota oli sodan käyneillä lehtoreilla. Sain häneltä kaksi kirjoitusvirhettä sisältäneestä aineesta "Valtiolliset puolueet" 1 +. Sillä eväällä ylioppilaskirjoituksista tuli kuitenkin laudatur.

Vapaata oli vain sunnuntaisin. Tanssista ja tytöistä

ja proosaa sekä kuorolaulua. Pääasia oli kuitenkin tanssi, jota kolme orkesteria tahditti kahdessa salissa. Klo 20 aattoiltana alkaneet kemut päättyivät vappuaamuna klo 6.00. Juhlan oli kestettävä koko yö, koska tytöille ei ollut asuntoja. **Pentti Maulalla** oli niin paljon tyttöjä, että hän värväsi vastusteluistani huolimatta minut yhden kavaljeeriksi. Ei siinä mitään. Hauskaa oli ja ensi esityksen saanut Congace, jossa oli mainiot sanatkin, jäi varmasti kaikkien mieleen.

Urheilua harrastettiin

Internaatin oppilaina oli sodassa kunnostautuneita, mm. Mannerheim-ristin ritari **Olli Aulanko**, mutta myös hyviä eri lajien urheilijoita. Niinisalossa olikin ko. ajan huomioon ottaen erinomaiset liikuntamahdollisuudet. Pesäpallossa käytiin laitoksen luokkien välinen cup-sarja, luokkamme selvittessä SOLOKIN mestariksi. Otimme ottelut tosissamme. Harjoittelimme luokan kesken jaolla upseerit - muut. Pelasin mestarien kolmosvarana. SOLOKIN toiminta päättyi vuonna 1947. Sen perinnöstä on huolehtinut toimikunta, joka järjestää 60-vuotistapaamisen 28.4.05 Tampereella ja Niinisalossa. Opetusneuvos **Juhani Soila** on toiminut toimikunnan "vetäjänä" viimeiset parikymmentä vuotta. Lopuksi ote SOLOKIN kurssijulkaisu 1:stä: "Lehtorit ovat huonoja piirustajia. He piirtävät tuolin ylösalaisin."

ERKKI VITIKAINEN

Vappujuhlien juhlaportti Niinisalon asemalta kasarmialueelle johtavalla tiellä

Sodan aikaiset lotat ja sotilaskotisisaret valmistasivat meille sellaista ruokaa kuin säännöstelyaikana pystyivät. Lanttulounaan jälkeen jäi aina pieni nälkä. Liit kilot eivät haitanneet. Oppilaat siivosivat itse tupansa. Luokan vanhin, joka meillä oli toinen luokan luutnanteista, **Reino Salo**, vastasi siitä, että tupa-palvelusvuoroilla hoidettiin tehtävät. Luokanvalvojana oli lahtelainen, suomen kielinen lehtori **Uuno K. Teittinen**, joka oli niin vanha mies,

kiinnostuneet suunnistivat elokuviin tai Kankaanpään tansseihin. Jotkut saivat niiden jälkeen turvautua sotilaslääkärin apuun. Olin ollut muutaman kuukauden naimisissa, joten hovit eivät siinä vaiheessa pahemmin houkuttaneet.

Vappuna 1945 oppilaskunta järjesti ruokalan kahdessa salissa valtavat vappujuhlat, joihin saapui lähes 2000 tyttöä, lähinnä Tampereelta ja Porista, mutta muualtakin. Ohjelmassa oli runoa

Sotakokemuksia veteraanimatrikkelin välittämänä

Keski-Suomen sotaveteraanipiirissä Toivakassa vietettiin Suomen 87. itsenäisyyspäivän juhlaa tavallista juhla-

vammissa merkeissä sotien veteraanien saadessa kiitosta monelta taholta. Uunituore Toivakan veteraanimatrikkelili "Kotikonnuilta taistelutantereille julkistettiin paikkakunnan kirkkokuoron esittäessä koostamansa "Kiitos teille, veteraanit". Kunnanjohtaja **Erkki Pyökkimies** kiteytti kiitokset veteraaneille viimeisestä 60 rauhan vuodesta todeten jokaisen vuoden olevan juhlavuosi.

Toivakan Sotaveteraanien historiatoimikunta **Leo Lai-**
neen johdolla ja erityisesti ve-

teraanimatrikkelin toimittanut ja taittanut **Marja-Leena Laitinen** tekivät suuren työn matrikkeliaineiston kokoamisessa. Kirjassa on kuvaukset karttoineen sotatoimista, joissa paikkakuntalaiset olivat mukana Suomen sotien 1939-1945 aikana sekä tiedot taisteluihin osallistuneista veteraaneista ja rintamapalveluksessa olleista lotista.

Kirjeet kotoa ja rintamalta, kuvat ja rintamamuistelukset sekä aihetta sivuavat selostukset ja asiakirjat antavat välittävät elävästi sodan

ajan tuntemuksia matrikkelin lukijoille.

Antti Nieminen valokuvasi rintamatapahtumia ja piti omaa sotapäiväkirjaa, jotka valottavat nuoren sotilaan arkea rintamaoloissa. Antin ja muiden veteraanien kertomukset tuovat sotiemme aikaiset tapahtumat lähelle lukijaa.

Monet sotaveteraanit ja heidän omaisensa olivat mukana keräämässä tietoja veteraaneista. Matrikkelissa on tiedot niistä lotista, jotka palvelivat sotatoimialueella.

Suuri kiitos kuuluu myös niille lotille, jotka eivät saaneet rintamatunnusta, mutta tekivät mittavan työn kotirintaman palveluksessa.

Marja-Leena Laitinen toteaa kirjan kertovan lyhyestä mutta merkittävästä jaksosta toivakkalaista elämää. Kaikki joutuivat venymään ja sopeutumaan vaikeisiin poikkeusoloihin, joka jaksaa hämästyttää yhä uudelleen.

Matrikkelin toimittaminen ja julkaiseminen oli mahdollista toivakkalisten yhteisöjen ja yritysten tuella.

Liiton myyntituotteita

Adressit onnitteluun ja osanottoon. 10 €

Katso myös muita malleja www.sotaveteraaniliitto.fi

Liiton virallinen hautakivimerkki

Halkaisija 60 mm

Uurnamerkki

Halkaisija 30 mm

8,50 €

Tammenlehvä-hautakivimerkki

Korkeus 90 mm

12 €

Veteraanikansio

Veteraanin ja hänen jälkeläistensä oma arkisto. Asiakirjoille, valokuville, kirjeille, sotilaspassille, kunniamerkeille jne. Sisältää mm. Perinneoppaan ja juhlan omistusasiakirjan. 20 €

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

Korkeavuorenkatu 41 A 7, 00130 Helsinki, puh. (09) 6126 2014, fax 6126 2020

sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi
 Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

**Aleksin Alueen
Kehitys Oy**

Helsinki

Ifm Electronic Oy

Helsinki

**Maaseudun
Työnantajaliitto ry**

Helsinki

CapMan

Helsinki

**Insinööritoimisto
Jussi Linnakangas Oy**

Helsinki

Matecon Oy

Helsinki

Connex Finland Oy

Helsinki

Invataksi Amik Oy

Helsinki , Espoo , Vantaa
puh. 040 - 835 7070

Merkopaino Oy

Helsinki

Det Norske Veritas

Helsinki
www.dnv.fi

Jalkahoitola Tuhkimo

Helsinki

Metsämiesten säätiö

Helsinki

**Diamond Power
Finland Oy**

Helsinki

**Ravintola
Kartanon Kievari**

Puustellinpolku 4 , Malminkartano
puh. 09 - 563 3083
- Ravintola aikuisten makuun -

Modio Oy

Helsinki

Ecco Finishing Oy

Helsinki

**Korn / Ferry
International Oy**

Helsinki

 NIEMI
www.niemi.fi

Enviro Data Oy

Helsinki

KTA - Yhtiöt Oy

Helsinki

Oy Alfred A . Palmberg Ab

Helsinki

Graafinen Kone Oy

Helsinki

**Kuljetusliike
E . Viljanen Ky**

Helsinki

ADC

Gridpoint Finland Oy

Helsinki

Kultaseppä Harri Toura

Helsinki

Oy Helsinki Chatering Ab

Fabianinkatu 8 , 00130 Helsinki
puh. 09 - 6126 750

**Helsingin kauppakorkeakoulun
ylioppilaskunta (KY)**

KYMPPIVOIMA

Oy Heres Ab

Helsinki

Hermannin Kuljetus Oy

Helsinki

**Lakiasiaintoimisto European
Law Partners Finland Oy**

Lauttasaarentie 28 - 30 , 00200 Helsinki
puh. 020 840 5837 , fax. 020 740 5837
lawpart@dlc.fi

 KOLSTER
Iso Roobertinkatu 23, 00120 Helsinki
puh. 09-618 821

Oy Konwell Ab Helsinki	Sotilasapteekki PL 10 , 00281 Helsinki puh. 09 - 1812 5611	Väinö Korpinen Oy Helsinki
Oy Machinetool Co Helsinki	SUOMALAINEN LÄÄKÄRISEURA DUODECIM Helsinki	Y · T · H · S YLIOPILAIDEN TERVEYDENHOITOSÄÄTIÖ
Pohjolan Liikenne -yhtiöt	Suomen Erikoisturva Oy Helsinki	T:mi Erkki Ranta Ikkala
PALVELUALOJEN TOIMIALALIITTO	Suomen Maanrakentajien Keskusliitto ry Helsinki	Isonkyrön Kuljetus Oy Isokyrö puh. 0500 - 268 333
Pertti Syri Ky Helsinki	Suomen Paperi - insinöörien yhdistys ry. Finska Pappersingenjörsföreningen rf.	Finlandia Hotelli Atrium Joensuun keskustassa puh. 013 - 255 888
Pierre Cavallo Oy Helsinki	Sähkö-Jussi Oy 30 v sähköurakointia pääkaupunkiseudulla Myös sähkötarvikkeet meiltä. Kyllä Jussi osaa! Kauppalaatie 22, 00320 Helsinki puh. 588 5455, fax 588 4103	KARELIAN SÄHKÖ OY Joensuu
1908 Primula	Terramare Oy Helsinki	Pitkänen Forest Oy Joroinen
PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA RY FINLANDS DAGLIGVARUHANDEL RF	TRG - Rakennus Oy Helsinki	Bjelkos Oy Jorvas
Rautatievirkamiesliitto ry Helsinki	TS - Yrityspalvelut Oy Helsinki	Mainosvalo Julkujärvi
Räjäytyskonsultit Oy Helsinki	Uniform Oy Helsinki	KOSKISEN
SEAKING	Varova Oy Helsinki	Erka Oy Järvenpää

Harrin Purku - ja Kaivuupalvelu Oy Järvenpää	Tyykipuoti Ky Kerava	Satsor Oy Kärkölä
Nummelan Raudoitustekniikka NRT Oy Kaarina	Asianajotoimisto Markku Tiainen Oy Keuruu	 CORENSO UNITED OY LTD
Taksipalvelu Petri Vehviläinen Kaarina puh. 0400 - 996 559	Rakennus ja Hirsityö Jouni Tynkkynen Keuruu	Järme Oy Lahti
Kainuun Tekniikka Oy Kajaani	Oy Dahlberg & Co Ab Kirkkonummi	Oilon Oy Lahti
Konepalvelu Kari Niskanen Ky Kannonkoski	Tunturi Reki ja Retket Kittilä	Konetyö Hömppi Lappeenranta
Ilmastointi Kaksikko Ky Karkkila	Kiuruveden Osuuspankki	Pertti Koponen Leppävirta
Brenntag Nordic Oy Kauniainen	Car-Shine Oy Kokkola	XML - Scanning Ky Littoinen
Putkiset Oy Kerava	Plus Terveys Hammaslääkärit Oy / VO 1112 Tapio Heino Rantakatu 38 , 64100 Kristiinankaupunki puh. 06 - 221 1940	Arsi Eristys Ky Lohja
Moottorikoneistamo R - Koneistus Oy Kerava	Viinamäen Saha Oy Kuivaniemi	
Sähkö - Pojat Oy Kerava	Kuopion Talokeskus Oy Kuopio	Lohjan N - H Service Oy Lohja
Tilitoimisto Ordent Oy Kerava	Taksi Juhani Palomäki Kurikka puh. 0400 - 261 143	Ojamonharjun Ykkös - Putsi Jorma & Joni Ahlberg Lohja

T:mi ARK J.Skog

Lohja

Rakiratamo Oy

Oulu

**LOUHINTA, KALLIO-
JA MAANRAKENNUS**Urheilukatu 5-7, 96500 ROVANIEMI
Puh. 0400 294 973**Tilitoimisto
Salminen Ky**

Lohja

**Salon Isännöinti ja-
Kiinteistö Ky**

Salo

Loval OyLoviisa
- lämmitysvastukset-
www.loval.fi**Huolto Pekka**Poppelitie 12 B 8 , 92140 Pattijoki
puh.045 - 638 1516
- ilmalämpöpumput -**Maanrakennus Oy****T Sorvari**

Saukkola

**Rakennusliike
Raktek Kukkia Oy**Luopioinen
puh. 040 - 540 9305**T:mi LV Kyösti Saukkoriipi**Metelivaarantie 6 , 95760 Konttajärvi
Pello
puh. 040 - 5806 822**Nurmilaukas Ky**

Savitaipale

Nummirak Ky

Luvia

Jukan Maalaus Oy

Sipoo

Polartherm Oy

Luvia

Hanapojat Oy

Porvoo

Kuljetus Nupponen Oy

Sipoo

**Maansiirto
Asko Hyvärinen Oy**

Muhos

Oy Cont - Service Ab

Porvoo

Sakki Oy

Summa

Konepalvelu Sohlman Oy

Mäntsälä

Työstänne kiittäen

**Lihansavustamo
Pekka Pajuniemi Oy**

Talma

T:mi Ari Turkulainen

Mäntsälä

**Metsäkoneyhtymä
M & M Kolin Ay**

Pyhtää

SCANCLIMBER®Pratikankj. 3, 01900 Nurmijärvi
Puh. 09-878 7020**Hollming Oy**

Rauma

VARATTU**LVI - Urakointi Kahilainen**

Reisjärvi

TN -Yhtiö Oy

Tampere

Kokoonnutaan

JR 1 ja JR 2 yhteinen Veljestapaaminen 28.5.

Maasotakoululla Lappeenrannassa

Juhlallisuudet tapahtuvat MaaSK:n leirikentällä (opastus on järjestetty JR 1 ja JR 2 kyltein).

Paikan päällä on ilmoittautuminen ja aamupala klo 08.00 – 10.00.

JR 1:n Perinnekillan sääntömääräinen vuosikokous pidetään Juhlatilassa klo 10.00 – 11.15.

JR 2:lla on kokouksen ajan oma ohjelma.

Kokonaisohjelma klo 11.15 alkaen:

- Jumalanpalvelus
- Seppeleen lasku MaaSK:n Muistokivelle (Seppel-partiot liikkeelle)
- Seurustelu

Yhteinen Veljesistunto klo 14.00 alkaen

Lounas klo 15.30 – 17.00

MaaSK on järjestänyt tulo- ja paluukuljetukset 28.5 Lappeenrannan Matkakeskuksesta ja Matkakeskukseen (opastus on järjestetty JR 1 ja JR 2 kyltein). IC-juna Joensuusta, lähtee klo 06.10 ja Helsingistä klo 06.34.

Lahden linja-autoasemalta on järjestetty kuljetus Lappeenrantaan klo 07.00 alkaen (turistipysäkki).

Veljestapaamisen osallistumismaksut ovat: Veteraanit 20 € ja seuralainen 10 €.

JR 1:n Perinnekillan ja JR 2:n Perinnetoimikunnan puolesta

Lämpimästi Tervetuloa!

Tumma puku ja kunniamerkit

Etukäteisilmoittautuminen Veljestapaamiseen on ehdottomasti tehtävä **15.5.2005 mennessä** Jukka Vainiolle: puh. (05) 3751 377 tai gsm 040 5140 610.

JR 1:n veteraanit Karjalan Kannakselle 6.-8.9. (tiistai–torstai)

Matkamme suuntautuu Rykmentin kesän –41 hyökkäysreitille ja huipentuu JR 1:n Muistokiven paljastamiseen 7.9. Lempaalan Pappilanniemessä.

Suunniteltu matkareitti päivittäin:

6.9. klo 07.00 alkaen Lahti – Kouvola – Lappeenranta – Imatra – Svetogorsk – Räisälä – Sakkola – Kirjasalo/Lehtokylä – Terijoki

7.9. Terijoki – Lempaala; Munakukkula ja Pappilanniemi – Pietari

8.9. Pietari – Valkeasaari – Viipuri – Vaalimaa – Lappeenranta – Kouvola – Lahti

Matkan hinta on **320 €/henkilö**, mikä sisältää:

- kuljetukset yo reitin mukaan (Puolakan Valmismatkat Ky)
- Marskin jalanjäljillä Pietarissa 8.9.
- kenttälounas kunakin päivänä
- välipala kunakin päivänä
- majoitus 6.-7.9. Terijoella Hotelli Gelius 2hh:ssa (puolihoito)
- majoitus 7.-8.9. Pietarissa Hotelli Moscova 2 hh:ssa (puolihoito)
- ryhmäviisumi ja pakollinen venäläinen hoitokuluvaakuutus (ei peruutusturvaa), **henkilökohtaisen matkavakuutuksen** on tärkeätä olla voimassa
- sotahistorian asiantuntijana on maj Janne Mäkitalo (Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunta)
- Matkanjohtajan ohje postitetaan matkalle lähtijöille viikolla 33.

Ilmoittautuminen:

Sitovat ilmoittautumiset on tehtävä matkanjohtajalle **15.8.2005 mennessä**. Paikkoja on rajoitetusti (80). Paikat tullaan täyttämään ilmoittautumisjärjestyksessä.

Ilmoittautumisen yhteydessä ilmoitetaan: henkilö-tiedot, osoite- ja yhteystiedot, **voimassa olevan EU/Suomen passin numero** ja paikkakunta, mistä mat-

kustaja nousee autoon.

Muistutamme, että matka on erityisesti tarkoitettu JR 1:n Veteraaneille, heidän lähiomaisilleen ja sukulaisilleen. Otamme myös muiden Jatkosodan joukkojen Veteraaneja, jos vapaita paikkoja jää.

TERVETULOA JOUKOLLA MUKAAN!

Matkanjohtaja Jukka Vainio, puh (05) 3751 377, gsm 040 5140 610, sähköposti jukka.vainio@pp.inet.fi

Suomen marsalkka Mannerheimin muistojuhla 5.6. klo 12.00 Louhisaaren linnan puistossa Askaisissa

Ohjelma

Musiikkiesitys Laivaston Soittokunta

Hymni

Kenttähartaus Virsi 571: 1-3

Puhe rovasti Yrjö Jaatinen

Virsi 584

Seppeleenlasku Järjestöt

Puhe Lippueamiraali Bo Österlund

Musiikkiesitys Laivaston Soittokunta

Kuorolaulua Turun Sotaveteraanilaulajat

Maamme Yleisö, kuoro ja soittokunta

Juhlan jälkeen on mahdollisuus tutustua Louhisaaren linnaan sekä ruokailla omakustannushintaan kartanon kahvilassa.

Tervetuloa

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri

Sotainvalidien Veljesliiton Varsinais-Suomen piiri

Kymenlaakson piirin matka

Joensuun laulujuhlaan

Sotaveteraaniliiton Kymenlaakson piiri järjestää matkan yksipäiväisenä Joensuun laulujuhlaan 15.5. Ilmoitukset ja tiedustelut piiristä puh 0400 655 283 viimeistään 30.4. mennessä.

Imatralla 7.6. olevan Itäisen maanpuolustusalueen kirkkopäivän osallistumiset, ilmoittautuminen omaan yhdistykseen viimeistään 30.4. mennessä.

Piirin rantaonkikilpailut Virolahdella 29.6. Lähemmin yhdistyksiin tulevissa kutsuissa.

Piirin järjestämä Piritan kylpylämatka 9.10 – 16.10.

Tiedustelut ja ilmoitukset piiriin puh 0400 655 283.

Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri

Rajajääkäripataljoona 1:n perinnepäivä Ylämaalla.

Kunnianosoitus ja seppeleenlasku muistomerkillä Ylämaan Ylijärvellä 10.6. klo 12. Toukokuussa postitetaan henkilökohtainen tiedote päivän ohjelmasta ja ennakkoilmoittautumisesta. Tiedustelut: Jukka Laaksonen, puh. (02) 6475 478 tai Valto Alanko, puh. (09) 533 336 tai 040 5464 593.

ASEVELITOIMIKUNTA

Talvisodan taistelujen muistojuhla Kuhmossa

Kuhmon suunnan taistelujen muistojuhla järjestetään Kuhmossa 6.-7.8.

Kuhmon Talvisota- ja veteraaniperinneyhdistyksen isännöimän juhlan tavoitteena on koota Kuhmon rintamalla taistelleet veteraanit yhteiseen tapahtumaan tapaamaan toisiaan ja samalla siirtämään perinnetietoa nuoremmille sukupolville.

Lauantaina 6.8. klo 13.30 alkavan ohjelmasarjan tapahtumapaikkana on Kuhmo-talo. Ohjelmassa on asiantuntijaluentoja, filmiesityksiä, sotilassoittokunnan konsertti ja iltamat illan päätteeksi.

Sunnuntaina 7.8. siirrytään Kilpelänkankaalle, jossa tapahtumat käynnistyvät klo 09.00. Ohjelmassa on Kainuun prikaatin kalusto- ja toimintanäytös,

kenttähartaus sekä pääjuhla. Juhlapuhujana on kenraaliluutnantti **Vesa Kämäri**.

Toivotamme Kuhmossa taistelleet veteraanit, omaiset sekä läheiset ja muutoin veteraanien teoista kiinnostuneet tervetulleiksi elokuiseen juhlaamme.

Tiedusteluihin vastaavat: Heikki Pitäjämäki puh. (08) 6550 991, Matti Halonen puh. 0400-184 802 ja Matti Kähkönen puh. 0400-593 119.

Rukajärven asevelitapaaminen 3.-4.9

Rukajärven veteraanien asevelitapaaminen pidetään 3-4.9.2005 Kajaanissa Kainuun Prikaatin tiloissa. Kajaanin juhla on viimeinen veteraanien järjestämä tapahtuma.

Kajaanissa veteraanit luovuttavat perinteen vaalimisen nuoremmille sukupolville. Vastuun ottaa Kajaanissa lokakuussa 2004 perustettu 14.D perinneyhdistys ry. Yhdistys alaosastoineen vastaa jatkossa perinteen vaalimisesta, mm. Rukajärvipäivien ja Rukajärven retkien järjestämisestä.

Yhdistys kutsuu kaikki Rukajärven suunnan veteraanit kunniajäsenikseen ja jatkossa järjestettävien tapahtumien kunniavieraisiksi. Kajaanin tapahtuman juhlatoimikunta toivoo, että mahdollisimman moni veteraani saattajineen osallistuisi Kajaanin kokoon-tumiseen.

Lisätietoja: Komendantti, kapteeni Timo Karppinen, puh. 040-591 3298 ja Markku Mustonen, puh. 050-384 7222.

PÄIJÄT - HÄMÄLÄISTEN

SOTIEMME VETERAANIE KIRKKOPÄIVÄ

Helatorstaina 5.5. kello 10.00

Lahden Ristinkirkossa

Siunaa ja varjele meitä,

Korkein kädelläs"

Virrestä 584

Ohjelma:

Jumalanpalvelus

* Saarnaa kirkkoherra Pekka Särkiö

Kunnianosoitus Sankarihautausmaalla

* Puhe Anna Seppänen Tiirismaan lukio

Kirkkokahvi

Päiväjuhla

*Juhlapuheen pitää arkkipiispa Jukka Paarma

*Juhlassa esiintyvät mm:

Lausuntateitilija Antero Mäkelä, Gospel-kuoro

ja Puolustusvoimien Varusmiessoittokunta

Tervetuloa yhteiseen kirkkojuhlaamme!

LAHDEN SEUDUN

VETERAANIJÄRJESTÖT

RUK 38

RUK-38 (4.1.-29.4. 1938) päättymisen 67-vuotismärkeissä kokoonnumme torstaina 28.4. klo. 13.00 lounaalle Helsingissä Suomalaisessa Klubissa, Kansakoulukuja 3.

Ilmoittautumiset 24.4. mennessä Pentti Tapiolle, os. Keijukaistenpolku 8 A 1, 00820 Helsinki. Puhelin (09) 785 461.

RTR 2 - KELTAINEN RYKMENTTI tekee yhdes-
sä ystävien kanssa Viron kartanokierroksen 30.05. –
02.06. Lahemaa - Kuremäki - Narvanlinna.

Matkan hinta on 320 Euroa.

Lähempiä tietoja: Tauno Tetri puhelin (09)8234167 tai 050 533 4319

Aikataulu

30.5. Lähtö Järvenpää as. 5.45 - Korso, Tetri 6.00 – Helsinki, Rautatientori, Mikonkatu (Aleksis Kiven patsaan lähellä) 6.40 – Länsisatamassa oltava 7.00.

Eckerön linjan laiva lähtee 8.00. Meriaamiainen laivalla 9.15.

Laiva Tallinnassa 11.30.

Lähdemme oppaan johdolla itäsuuntaan. Käymme Lahemaalla ja kalastajakylässä, välillä museossa käynti ja kenttakahvit. Majoittuminen ja illallinen Saka -hotellissa.

31.5. Aamiainen. Käynti Palavan kiven kaivosmu-seossa ja Kuremäen nunnaluostarissa, jossa lounas. Johvin kaupungissa, jossa ravintolaillallinen.

1.6. Aamiainen. Ajo Narvaan, jossa käydään Narvan linnassa ja liinavaatetehtaan myymälässä ja kiertojelu kaupungilla. Paluu Narva – Joesuu kautta, välillä kenttakahvit. Illallinen Valkoinen Hevonen –ravintolassa.

2.6. Aamiainen. Käynti Rakveressa ja Palmsen kartanossa Lahemaalla. Iltapäivällä ajo Tallinnaan, jossa käydään tavaratalossa ja sataman kaupoissa ennen laivan lähtöä.

Laiva lähtee klo 18.00, jossa buffet –illallinen klo 17.30.

Matkan hinta 300 € sisältää kuljetuksen omalla bussilla ohjelman mukaan, majoituksen hotellissa kahden hengen huoneissa, illallisen ja aamiaisen kolme kertaa, laivamatkat kansipaikoin, laivalla meriaamiaisen ja buffet-illallisen, kenttakahvit päivittäin, pääsymaksut ja oppaan palvelut.

Ilmoittautumisen yhteydessä osoite ja syntymäaika, passi mukaan matkalle!

Matkaan lähtijöille lähetetään matkaa koskeva kirje.

Ilmoittautumiset: Tauno Tetri, puh (09) 8234 167 tai 050-5334 319, osoite Viklotie 5, 01450 Vantaa

Kalpa-juhla kesällä 2005

Jatkosodan 7. divisioonan veteraaneja kutsutaan divisioonan perustamisen 64-vuotismerkeissä Kalpa-juhlaan Kontiorantaan Pohjois-Karjalan Prikaatin vieraksi 11.06.

Divisioona aloitti sotaretkensä heinäkuussa 1941 Tohmajärveltä, osallistui Sortavalan valtauksen, eteni Kaskanen korven läpi Muurmannin radalle ja ylitti lokakuussa yllisen Syvärin. Kesällä 1944 divisioona viivytti vihollista Syvärillä ja pysäytti sen Suistamon itäosiin. Divisioonaan kuulunut JR 30 osallistui Tallin-Ihantalan torjuntavoittoon.

Kalpa-juhlan ohjelma on seuraava: Ilmoittautuminen klo. 10 kasarmi 3:ssa, katselmus, kenttähartaus ja seppelleenlasku. JR 9:n muistokivelle kasarmin kentällä klo 11, juhla lounas muonituskeskuksessa klo. 11,45 sekä päiväjuhla ja juhlahahvit sotilaskodissa klo 13.30 Juhlapuheen pitää kalpaveli Veikko Pihlajamäki. Katselmuksen ottaa vastaan Itäisen Manpuolustusalueen komentaja kenraaliluutnantti Ari Puheloinen.

Prikaati tarjoaa kasarmimajoituksen 10.-12.6. väliseksi öiksi sekä kuljetukset Joensuun rautatieasemalta klo 9, Joensuun Kuntohovista klo 9.15 ja Koskikatu 1:stä klo. 9.30.

Ennakkoilmoittautumiset ja majoitustoivomukset otetaan vastaan toukokuun loppuun mennessä puhelimeen (013) 224 629.

III/KTR 7:n veteraanit

Patteriston veteraanit seuralaisineen kokoontuvat Helsingissä Ostrobotnialla, Museokatu 10, tiistaina toukokuun 10. päivänä 2005 klo.13.00.

Lounaan yhteydessä kuulemme aseveljemme Heikki Talvelan esitelmän aiheesta ”Ehdottoman antautumisen vaatimus 1944”.

Stadin Peeston aseveljet tervetulleet. Arkiasu (tammenlehvä).

Ilmoittautumiset hyvissä ajoin, 5.5. mennessä joko postikortilla tai puhelimitse os. Lauri Heldán, Neljäs Linja 4 C 42, 00530 Helsinki. Puh. (09) 716 970 tai (09) 283 910 (Talvela) ja (03) 6162 125 (Tyry).

Jatkosodan ”Kiila” kokoontuu 18. kesäkuuta

Kenraalimajuri (myöh. jalkaväenkenraali) Kaarlo Heiskasen komentaman jatkosodan 11.Divisioonan ”Kiilan” veteraanit kokoontuvat asevelitapaamiseen sa Karjalan Prikaatin vieraaksi Valkealan varuskuntaan Vekaranjärvellä lauantaina 18. kesäkuuta.

Ilmoittautuminen varuskunnan sotilaskodissa klo 09.00–10.45. Ohjelmassa mm. Karjalan Prikaatista muodostettavan valmiusyhtymän esittely, hartaushetki ja seppelien laskut muistomerkeille, lounas, päiväjuhla ja veteraaniosastojen kokoukset. Erityisesti lounasvahuuden selvittämiseksi toivotaan ennakkoilmoittautumiset viikon 23 (6.–10.6.) kuluessa mieluiten postikortilla os: Palomäenkatu 30, 45100 Kouvola, tai puh: 040 570 1621, tai e-mail: pentti.vainikka@pp.inet.fi. Tiedustelut ja kasarmimajoitusvaraukset (pe-la ja/tai la-su) em. puhelimesta.

Tervetuloa! Juhlatoimikunta

KEVYT PATERISTO 16 ASEVELIPÄIVÄT

Patteristo kokoontuu viimeisille ASEVELIPÄIVILLE 23-24.07. VARKAUDEN KUNTORANTAAN. Ilmoittautuminen 15.05. mennessä osoitteeseen: Vilho Pesonen, Kielokuja 1 A 1, 78850 VARKAUS, puhelin (017) 5561 083.

UK 59:n veteraanit osallistuvat reserviupseerikoulutuksen 85-vuotisjuhlaan 4.6.2005 Haminassa. Helsingin reserviupseeriipiiri järjestää jäsenilleen yhteiskuljetuksen. Ohjeet Helsingin Reservin Sanomissa. Tiedustelkaa muualla omalta piiriltänne tai kerholtanne kuljetusmahdollisuuksia. Tavataan oman kilven alta Haminassa. - Toimikunta

Ilomantsin Hattuvaaran taistelun muistopäivät

Ilomantsin Ratsurykmentin veteraanit, Hämeen Ratsujääkäripataljoona ja Ratsumieskilta ry. viettävät heinäkuun 30. päivänä 1944 käydyn Hattuvaaran taistelun muistoa Hattuvaarassa 30.-31.07. perinteiseen tapaan: kenttähartaus, kunnianosoitukset, yhdessäoloa.

Tilaisuuksiin ovat lämpimästi tervetulleita kaikki Ratsuväkiprikaatissa palvelleet sekä ratsuväen perinneyhdistysten jäsenet omaisineen ja ystävineen. Myös nuorison läsnäoloa toivotaan. Asu on vapaa.

Hattuvaarasta on alustavasti varattu majoitus tilaa. Se on kuitenkin jokaisen henkilökohtaisesti vahvistettava soittamalla viimeistään 15.7. puh. 0400-473 607 tai (013) 830 111 tahi postitse os. Taiselijan talo, 82967 Hattu. On myös muistettava varata edelliseksi yöksi sija, mikäli sitä tarvitsee.

Hämeen Ratsujääkäripataljoona järjestää vanhaan tapaan veteraaneille ja heidän omaisilleen (muillekin, jos autoon mahtuu) maksuttoman kuljetuksen Lahdesta Kouvolaan, Lappeenrannan ja Joensuun kautta Hattuvaaraan. Auto lähtee Lahden linja-autoasemalta lauantaina 30.7. klo 8.30. Siihen pääsee

myös matkan varrelta, mikäli paikasta ja ajasta on sovittu. Paluumatka alkaa Hattuvaarasta sunnuntaina iltapäivällä kunnianosoitusten ja aterioinnin jälkeen. Ilmoittautuminen autokuljetukseen tarvitaan viimeistään 15.7. numeroon (03) 1814 6684

RATSUMIESKILTA RY

HÄMEEN RATSUJÄÄKÄRIPATALJOONA

RTR 2 - KELTAINEN RYKMENTTI. Perinnetoimikunta järjestää tutustumisretken Isosaaren linnakkeelle 08.06. Kuljetus lähtee klo 9.00 Kauppatorin kauppahallin luota bussikuljetuksena ensin Santa-haminaan, josta edelleen lautalla Isosaareen. Perillä bussikuljetus, joten huonojalkaisetkin pääsevät mukaan.

Rykmentti tarjoaa lounaan ja esittelee linnakkeen. Osanottajille annetaan nykyinen jäsenluettelo. Kaikki joukolla mukaan.

Järjestelyjen varmistamiseksi ilmoita osanotosta si 15.05 mennessä: Olli Pinomaa puh. (09) 791091 (myös puhelin vastaajaan) tai

Kaarlo Martikainen puhelin 040 504 7149.

UK 60

Perinteinen kurssilounas perjantaina 9.9. klo 12 Katjanokan Kasinon Karimo-salissa. Kurssiveljemme Niilo Nikku Motalasta kertoo esitelmässään maastamuuttajan kokemuksista.

Musiikkiohjelma: Niilo Nikku ja Heikki Tikanoja

Ilmoittautumiset elokuun loppuun mennessä Katjanokan Kasinolle, puh. (09) 6222 722.

Tervetuloa!

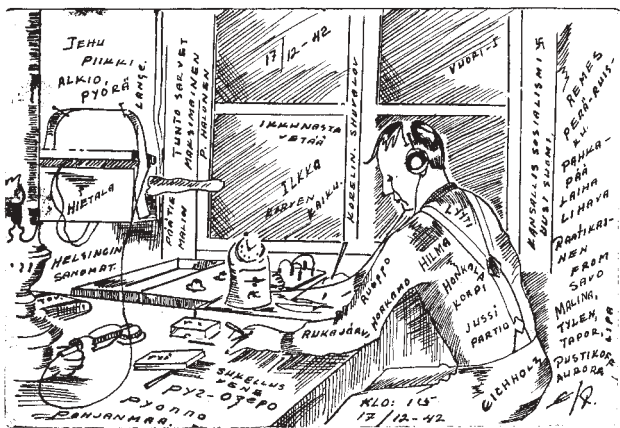
Kurssitoimikunta

Upseerikurssi 55 kutsutaan veljeslounaalle, joka pidetään perjantaina 23.9. alkaen klo 12 Helsingin Suomalaisella Klubilla, Kansakoulukuja 3. Ilmoittautuminen tapahtuu maksamalla 34 euroa tilille 102250-203266 nimellä Aarne Ellilä / UK viimeistään perjantaina 19.9. Maksusta tulee ilmetä osallistujan nimi ja yksikkö UK:ssa. Maksuun sisältyy pöytään tarjottuna kolmen ruokalajin ateria, alkujuoma, lasi viiniä tai pullo olutta sekä eteismaksu. Saattaja on tervetullut. Kunniamerkit rintaan ja pukeutuminen sen mukaisesti.

Kurssitoimikunta toivoo, että kurssiveljet ovat runsaslukuisena mukana marssimassa, kun RUK juhlii 85-vuotista historiaansa Haminassa 4. kesäkuuta.

Haetaan yhteyttä

Kuunteluasema "Hilma"

Rukajärven Ontajoella toimi neuvostosotilaiden yhteyksiä silloisella huipputekniikalla varustettu "kuunteluasema "Hilma", jonka toimintaa ja henkilöitä, oikeita ja salanimiä, oheinen piirros esittää. Vaimoni isä, alikersantti Alfred Eichholz, joka toimi tällä asemalla, kuoli miinaräjähdyksessä 8.2. 1943.

Tahdomme tiedustella tämän lehden lukijoilta, olisiko kenelläkään tietoja ja muistoja Alfred Eichholzin elämästä sodan aikana.

Sotaveteraaneja tervehtien

Kyösti Hallikainen, Louhentie 8 B 6, 02130 Espoo, puh (09) 462 772 tai 050-3258 060 ja

Clara Hallikainen, os. Eichholz, Alfred Eichholzin tytär

Kenen kihlasormus?

Nuori venäläinen mies löysi kultaisen kihlasormuksen Rukajärven eteläpuolelta Pölkkykylästä vanhasta korsupaikasta.

Rukajärvellä oli sodassa yli tuhat Pielaveden miestä. Myös Keiteleen ja Kiuruveden miehiä oli paljon.

Sormuksessa näkyy kaiverrukset selvästi. Ne ajoittuvat syksylle 1941. Sormukseen kaiverrettu nimi alkaa K:lla.

Jos jollakin on tietoa tai arvelua sormuksen tarinasta, voi ottaa yhteyttä Väinö Väänäseen, puh. 050-3022 184. KIITOS!

Tunnistaako joku, kuka kuvassa on? Löysin valokuvia mieheni Eelis Kalervo Väreeseen jäämistöstä. Hän kertoi ystäväystyneensä Armas Salovaaran ja Helmi Pursiaisen kanssa mahdollisesti jonkin suuren sairaalapalon aikana, Vihdissä 3.5 – 6.7.1940. Joten jos joku tietää kuvasta tai kyseisistä henkilöistä jotakin, toivoisin heidän ottavan yhteyttä.

Yhteystietoni ovat; Aino Väre, Torpantie 3 as 6, 69300 Toholampi, puhelin (06)885 253.

Etsitään henkilöitä jotka tunsivat Voitto Heikki Huovisen, s. 23.5. 1923. Hän oli siilinjärveläinen ja on ollut seuraavissa yksiköissä: 6/JR 46, II/JR 46, 14/20 Pr, 9/30 JR. Hän on ollut Valkeasaaren, Lempäälän, Lotinanpellon, Viipurin, Juustilan ja Tolvajärven taisteluissa.

Yhteydenotot: Seppo Ikäheimo, Jaalintie 3, 71750 Maaninka, puh (017) 3811 812 ja 050-4948 792.

Jatkosodan lentäjäveteraanit!

Oheinen valokuva on vuodelta 1971. Kuvassa näkyy osittain lentokoneen hylky, joka on sota-ajalta. Tietääkö joku teistä, mistä koneesta olisi kysymys?

Kone on saksalaisvalmisteinen kaksimoottorinen - moottorit V-mallin rivimoottoreita. Hylky on Juustjärveltä luoteeseen noin 14 km ja Soutujärveltä noin 12 km koilliseen. Mikäli joku sotilaistamme on turmassa tuhoutunut, niin ilmoittanette siitä. Käytettävissäni on henkilö, joka opastaa hyllylle.

Tervehtien Ismo Mikkonen, Savonlinna

Puhelin 050-5408086 ja sähköposti:

ismo.mikkonen@it-palvelu.org

PHOENIX CONTACT

Seppo Lehtola Oy
Vantaa

WOIKOSKI - kaasut

Pillari - Osat Oy
Vantaa

Silverrakennus Oy
Vantaa

Ylläs - Äjjän Majat Ky
Ylläsjärvi

PR - Logisticar Oy
Vantaa

**Taloushallinnon
Palvelutoimisto
Jääskeläinen Oy**
Vantaa

**Rakennusurakointi
Marko Myllypakka**
Äänekoski
puh. 050 - 535 6980

**Uudenaikaisia tietotekniikan
ratkaisuja maatalouteen**

ProAgria Maatalouden Laskentakeskus Oy
PL 25, 01301 VANTAA, puh. 020 747 2300
www.mloy.fi

PaHu

AD space
MEDIA-AMMATTILAINEN

TAMROCK

Patria Hägglunds

Markkinoiden tilavin **"MOPOAUTO"** CHATENET
 Barooder S 2, X2 ja Speedino avoauto

- 505m³ diesel
- automaattivaihte
- tavaratila 1100 litraa
- teräsrunko
- lasikuitukori

Hinta alk. **12.790 €**

www.chatenet.fi info@chatenet.fi PUH 050 2408

Hammashoitoa Ystävällisesti

Hammashoitoasema Albin on erikoistunut veteraanien hammashoitoon. Hyvän hoidon ja taitavan hammasteknisen työn lisäksi saat yleistä suun hoitoon liittyvää neuvontaa ja ystävällistä palvelua.

- proteesien pohjaukset
- proteesien korjaukset
- uudet osaproteesit tai kokoproteesit
- kruunut ja sillat
- keinojuuret
- hammaslaboratorio-palvelut
- muut perinteiset hammashoitopalvelut

Albin

Puh. 77 45 770

HAMMASHOITOASEMA ALBIN Hämeentie 10 A 1, 00530 Helsinki

Syksyn upeat kiertomatkat – vielä muutama paikka erikoishintaan!

Pariisin taivaan alla...

1360,-
16.-23.9.

Ykkösmatkojen suosittu Ranskan kiertomatkakka alkaa lunnolla Helsingistä Sveitsin Züriichiin, josta siirrymme bussilla Ranskan puolelle, halki mielenkiintoisen maaseudun. Yöpyminen Dijonin alueella ja sieltä edelleen Pariisiin, jossa vietämme 3 yötä. Näin ehdimme perehtyä kunnolla Pariisin yltäkylläiseen nähtävyystarjontaan, mm. Versaillesiin. Jatkamme vielä bussilla Belgiaan, sen ja koko EU-alueen pääkaupunkiin Brysseliin. Matka etenee läpi Saksan ja Travemündessä nousemme rahti-/matkustajalaivaan ja purjehdimme Helsinkiin.

Viinitarhoja ja tuulimyllyjä

1250,-

2.-11.9.
 paluu laivalla

8.-15.9.
 paluu lentäen

Suosittu kiertomatkamme tarjoaa hienon valikoiman elämyksiä Hollannissa, Belgiassa ja Keski-Euroopan kauneimmissa jokilaaksoissa. Ensin rahti-/matkustajalaivalla Saksaan ja edelleen bussilla iloiseen Amsterdamiin. Sieltä jatkamme Belgian kautta Reinin- ja Moseljokilaaksojen kuvankauniisiin viinikyläin. Matkalla käymme myös Luxemburgissa. Paluu kotimaahan laivalla Travemündestä tai lentäen Zürichistä.

Soita (09) 6126 8460 ja 08001 40060

Merimiehenkatu 31, 00150 Helsinki

Hintoihin sisältyy:

- laiva- ja lentomatkat matkaohjelman mukaan
- bussikuljetukset hyvätasoisella suomalaisella bussilla
- puolihoito matkan aikana (laivalla täyshoito)
- majoitukset hyvissä hoteleissa, 2 h huoneissa (1 h huone lisämaksusta)
- ohjelman mukaiset retket ja käyntikohteet
- Ykkösmatkojen edustajan palvelut